

KS. BOLESŁAW KUMOR

Archiwa, Biblioteki
i Muzea Kościelne. Tom 9

ARCHIDIAKONAT SĄDECKI

OPRACOWANIE MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH
DO ATLASU HISTORYCZNEGO KOŚCIOŁA W POLSCE

(ciąg dalszy)

I E. Mordarka. Kaplicę z cudownym obrazem M. B. Bolesnej wybudowano na przełomie XVII/XVIII w.; 5 XII 1706 bp K. Łubieński, admin. diec. krak., zabronił odprawiania w niej służby Bożej¹⁴. W r. 1727 kaplica jest drewniana, odprawiają się w niej nabożeństwa. Inne wzmianki w r. 1753¹⁵.

I F. Limanowa. Szpital fundowała 10 XI 1574 Anna Jordanova, żona Stanisława Jordana z Zakliczyna¹⁶. W r. 1608 szpital, drewniany stał przy ulicy Krakowskiej. W r. 1727 szpital zniszczony przez pożar; wizytator nakazuje zbudować nowy. W r. 1639 w szpitalu przebywało 10 ubogich.

I G. Limanowa. Bractwo Różańca św. przy kościele parafialnym zostało zaprowadzone, za zgodą oficjała krakowskiego, przez ks. Andrzeja Brentiusa OP w r. 1635¹⁷. 11 XII 1710 Jan Guszyński legował na rzecz bractwa 1000 fl. pol.¹⁸ Inne wzmianki w r. 1639 i 1727.

I H. Limanowa. Szkoła parafialna była w r. 1596 „w stanie dobrym“. W r. 1608 kierownik szkoły posiada „dom z izbą i sypialnią — dom szkolny wymaga reperacji“, którą z zalecenia wizytatora powinno przeprowadzić miasto. W r. 1618 wizytator nakazuje miastu budowę nowej szkoły. W r. 1630 powstał komitet miejski, który się zajął budową szkoły i wynalezieniem bakałarza. W r. 1639 wizytator wydaje szczegółowe przepisy odnośnie legatu na szkołę, zapisanego w l. 1630/33 przez St. Mytkoviusa. W r. 1727 „szkoła stoi koło kościoła w stanie dobrym“. 14 III 1769 szkoła spaliła się w czasie pożaru miasta¹⁹.

I M. Mordarka. W kaplicy wybudowanej przed r. 1706 (Por. I E) znajduje się w r. 1727 „rzeźbiony obraz Matki Bożej Bolesnej (Zdjęcie z krzyża), który — według przekazu — jest cudowny —; do tej kaplicy napływają wierni, składając tu ofiary i wota“. 2 V 1753 ks. Mikołaj Lipski, oficjał kra-

¹⁴ Kętrzyński: Katalog s. 106 n.

¹⁵ Tamże; AOffic. Vol. 186 s. 408 n.

¹⁶ Wiz. 1608 s. 99 (dokum. ingross.); Wiz. 1639—1727 (reg.).

¹⁷ Wiz. 1639.

¹⁸ Wiz. 1727.

¹⁹ Por. A. Wojs, jw. s. 109—113; Kot: Szkolnictwo s. 185—186.

kowski, wydał dekret przenoszący obraz do kościoła paraf. w Limanowej²⁰. Z powodu oporu miejscowego właściciela oficjał polecił 12 X 1753 wstrzymanie wykonania dekretu²¹. Dopiero po wybudowaniu nowego kościoła w Limanowej (przed 1787) przeniesiono do niego obraz²².

PARAFIA ŁĄCKO (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1356); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1557); LBD I s. 559, II s. 157, 250—251; III s. 345—350, 356, 359; LR 1513 k. 30'; LR 1527 k. 66'; LR 1529 s. 386; LR 1539 k. 27'; LR 1561 k. 87'; Wiz. 1565 s. 351 n.; LR 1577 k. 89; Rej. pob. 1581a s. 129 n.; Wiz. 1596 k. 44'—46; Wiz. 1608a s. 54—63; Wiz. 1618 s. 117—119; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 200 n.; Wiz. 1639 k. 357—358; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 205—206; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1728 s. 196—202; Wiz. 1793c k. 2—15.

Inne źródła. Sygański: Arendy s. 23—24, 26—37 (1576—1607), 134—135 (1313—1358); ADT, 1. dokum. perg. z r. 1557 i 1559; 2. Fasc. Łącko (or. i kop. XVI—XX w.); APar. w Łącku, Wiz. 1608 (kopia z XVIII w.) k. 3—4'.

I A. Wieś 5 II 1251 drogą kupna przechodzi z rąk rycerskich na własność klasztoru Miechowitów¹. 2 VI 1268 wieś posiada prawo niemieckie² i znajduje się w rękach książęcych³. W r. 1280 tytułem uposażenia przechodzi na własność konwentu klarysek w St. Sączu⁴.

Parafia powstała najpóźniej w XII w., jako fundacja rycerska⁵; pierwsza wzmianka z r. 1292⁶. 27 XI 1557 ksieni starosądecka Barbara Trzeciecka wydała nowy dokument fundacyjny dla parafii⁷, a 28 XII 1559 zwiększyła wydatnie jej uposażenie⁸.

Patronat: szlachecki (przed 1251); w r. 1251 patronat wraz ze wsią prawem sprzedaży przeszedł w ręce zakonu miechowitów⁹. 26 I 1303 miechowici zrzekli się patronatu na rzecz księżnej Gryfiny¹⁰. Po nowym zatargu trybunał papieski przysądził 7 X 1313 prawa patronackie konwentowi klarysek w St. Sączu¹¹.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie¹²: Łącko, Zazrecze, Czerniec, Zabrzeź, Boczków, Wietrznica, Piskulina Wola, Kosnowska Wola, Kicznia, Zawadka*, Zagorzyn, Maszkowice, Szczerez, Ochotniczka (Ochotnica?), Wolica i Bieniowa. W następnych przekazach zanika Ochotniczka i Zawadka. W rej. pob. 1581—1680 brak: Szczerez, Wolica i Bieniowa. Od r. 1639 występuje Demowa (może Bieniowa).

²⁰ Kętrzyński; jw. s. 106.

²¹ AOffic. Vol. 186 s. 408 n.

²² Por. przyp. 13.

¹ KDMP II nr 434 (1251), 438 (1252).

² Tamże nr 474.

³ Por. KDMP II nr 474, 475; Por. Sygański: Arendy s. 139—150.

⁴ Tamże nr 487, 496 (1283), 521 (1292).

⁵ Kumor: Powstanie s. 419—422.

⁶ KDMP II nr 519.

⁷ ADT, Dokum. perg., Fasc. Łącko (kopia); Wiz. 1608 s. 73 (dokum. ingross.); AOffic. Vol. 124 (17 XII 1629 — dokum. ingross.).

⁸ ADT: Fasc. Łącko (kopia).

⁹ Por. przyp. 1.

¹⁰ KDMP II nr 541.

¹¹ KDMP II nr 551, Sygański: Arendy s. 134 nn., LBD II s. 250; Wiz. 1565—1793.

¹² Przekroje: LBD, 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1728, 1793c.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 930 osób¹³. W r. 1793 parafia liczyła 3128 wiernych i do komunii wielkanocnej przystąpiło 2582 osoby.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1303¹⁴ był w czasach Długosza oraz w l. 1596—1728 drewniany i konsekrowany. W r. 1596 i 1608 zaznaczono, że kościół paraf. był niegdyś blisko Dunajca, ale z powodu niebezpieczeństwa powodzi przeniesiono go na miejsce bezpieczniejsze. W r. 1735 „wybudowano nowy kościół, murowany“ obszerny^{14a}. W r. 1793 kościół był w stanie dobrym.

Wezwanie: św. Jan Chrzciciel¹⁵.

I E₁. Łącko. Kaplica p. w. św. Antoniego pust. stała w r. 1596 i 1608 na miejscu dawnego kościoła paraf. W r. 1639 zaznaczono, że stoi ona blisko folwarku. W r. 1728 kaplica była drewniana i konsekrowana. Przed r. 1793 kaplica została rozebrana i sprzedana żydowi przez cyrkuł sądecki.

I E₂. Łącko. Kaplica p. w. św. Anny, stojąca na końcu wsi, w r. 1728 była bez uposażenia i w stanie początkowej ruiny. W r. 1793 kaplicy nie ma.

I F. Łącko. Szpital zbudowała i ufundowała I V 1576 ksieni starosądecka Dorota Bylicka¹⁶. W r. 1596 szpital był dobrze zbudowany, a w r. 1608 „dość obszerny“. Wzmianka w r. 1639. W r. 1793 jest on w stanie początkowej ruiny. W r. 1618 i 1728 w szpitalu mieszkało 10 ubogich; w r. 1793—6.

I G₁. Łącko. Bractwo Literackie NMP istniało przed r. 1559¹⁷. Wzmianka w r. 1596.

I G₂. Łącko. Bractwo św. Anny, zaprowadzone przy kościele paraf. 4 II 1608, erygował kanonicznie 12 XI 1625 bp krak. M. Szyszkowski¹⁸. Inne wzmianki w l. 1639, 1728.

I H. Łącko. Szkoła parafialna istniała w r. 1559¹⁹. W r. 1596 szkoła „była w stanie lichym“. Inne wzmianki w r. 1608, 1639, 1793²⁰.

PARAFIA ŁUKOWICA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1559); LBD I s. 550, 572, II s. 249; LR 1513 k. 30', LR 1527 k. 66'; LR 1529 s. 386; LR 1539 k. 27'; LR 1561 k. 87'; Wiz. 1565 s. 353; LR 1577 k. 89; Rej. pob. 1581a s. 130; Wiz. 1596 k. 40—41'; Wiz. 1607 k. 27; Wiz. 1608a s. 66—69; Wiz. 1618 s. 125—128; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 203; Wiz. 1639 k. 370', Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 208 n.; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1728 s. 208—212; Wiz. 1793c k. 32—35'.

Inne źródła. ADT: Fasc. Łukowica (or. i kop. XVIII—XX w.) m. in. Consignatio super documentis fundationis ecclesiae paroch. Lucovicensis a. D. 1799.

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326.

¹³ Ładogórski. Studia s. 199.

¹⁴ Por. przyp. 10.

^{14a} Wiz. 1793c.

¹⁵ LBD; Wiz. 1565—1793c.

¹⁶ Sygański: Arendy s. 23—24; Wiz. 1608 s. 76. Inne daty (1536) podaje wiz. 1793c.

¹⁷ Wiz. 1596; por. przyp. 7 (mowa o pozarze plebanii).

¹⁸ Wiz. 1639—1728.

¹⁹ Por. przyp. 7: hortus post scholam.

²⁰ Por. Kot. Szkolnictwo s. 328 n.

¹ Kumor. Powstanie s. 438—439.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wieś Łukowice. Od r. 1581 występuje nadto Zawada, a od 1596 nowolokowane wsie — Jastrzębie i Rostoka* (w r. 1608 — *media pars* Jastrzębie). Od r. 1608 dochodzi wieś Młynczyńska (*media pars*).

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 570 osób. W r. 1608 zamieszkiwało: Łukowica — 23 kmieci i zagrodników, Zawada — 5 kmieci, Rostoka — 20 kmieci i zagrodników, Młynczyńska — 10 zagrodników, Jastrzębie — 10 zagrodników. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 600 osób. W r. 1793 parafia liczyła: 154 domy, 226 rodzin, 1234 osoby i do spowiedzi wielk. 924 osoby³.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, był za czasów Długosza oraz w l. 1596—1728 drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Andrzej ap.⁴

I E. Łukowica. Kaplica murowana p. w. Grobu Świętego i św. Krzyża, zbudowana przed r. 1793 przez ks. J. Szurowskiego; w r. 1793 była w stanie dobrym. —

I F. Łukowica. Szpital istniał przed r. 1728; w tymże roku był zupełnie zniszczony, „tak że ubodzy mieszkają tam i sam po wsi“. W r. 1793 „nowy dom szpitalny wybudowało dominium“.

I G. Łukowica. Bractwo Niepokalanego Poczęcia NMP zostało zaprowadzone 23 IX 1698 i zatwierdzone przez bpa sufr. krak. St. Szembeka⁶. Wzmianka w r. 1728 i 1793.

I H. Łukowica. Szkoła parafialna istniała przed r. 1596 (był kierownik szkoły); w r. 1596 „budynku szkolnego nie ma, ale szlachta z parafii przyrzekła wystawić dom i dodać ogród“. Szkoła istnieje w r. 1608⁷.

PARAFIA MĘCINA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1554); LBD II s. 301; LR 1513 k. 30'; LR 1527 k. 67'; LR 1529 s. 361; LR 1539 k. 28; LR 1561 k. 88; Wiz. 1565 s. (brak); LR 1577 k. 89; Rej. pob. 1581a s. 132; Wiz. 1596 k. 19; Wiz. 1608a s. 82—86; Wiz. 1618 s. 139—140; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 205; Wiz. 1639 k. 262'—263; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 211; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 89—94.

Inne źródła. ADT: Fasc. Męcina (or. i kop. XVI—XX w.); APAr. w Męcinie, Liber memorabilium ecclesiae parochialis Męciniensis ab an. 1835.

I A. Parafia powstała najpóźniej w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. W l. 1565—1605 parafia nie posiadała katolickiego duszpasterza².

² LBD I; Wiz. 1565—1793c.

³ Przekroje: LBD, 1561, 1596, 1608, 1629, 1680, 1728, 1793.

⁴ Wiz. 1565—1728.

⁵ Wiz. 1728.

⁷ Por. Kot: Szkolnictwo s. 328.

¹ Kumor: Powstanie s. 445—446. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1325 jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 118).

² Wiz. 1565—1608; Morawski (Sądcezyzna, t. 2 s. 412) informuje, że reformację przeprowadzono w r. 1555; J. Szymański (Historia t. 1 s. 146) podaje, że stało się to w r. 1564.

Patronat szlachecki ³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował wsie ⁴: Męcina Wyżnia, Męcina Dolna i Miczaki.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 510 osób ⁵. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 400 osób ⁶.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1326, był w l. 1565—1605 w rękach protestantów ⁷. W l. 1596—1605 kościół był drewniany, sprofanowany; od r. 1608—1618 nie rekonceyliowany. W r. 1639 kościół był rekonceyliowany, ale mocno zniszczony przez arian. Ok. r. 1680 nową świątynię, drewnianą, wybudował własnym nakładem Stanisław Krzesz, właściciel Męciny; konsekrował ją prawdopodobnie bp sufr. krak. St. Szembek ok. 1692 ⁸. W r. 1728 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Antoni opat ⁹.

I E. Miczaki. Kaplicę na miejscu *fons aquae vivae* zamierzał zbudować w r. 1727 pleban z Męciny, ale wizytator zabronił.

I F. Męcina. Szpital rozkazał wystawić w r. 1727 wizytator, z drzewa przygotowanego na budowę kaplicy w Miczakach.

I G. Męcina. Bractwo Najśw. Serca Pana Jezusa ufundował przy kościele paraf. 7 III 1739 ks. Jan Orzechowski, pleban w Męcinie, legując na ten cel 2000 fl. pol. ¹⁰ Innych wzmianek brak.

I H. Męcina. Szkoła parafialna istniała przed r. 1555; 12 II 1555 kierownik szkoły otrzymał uposażenie od miejscowego właściciela (Krzesz) i plebana ¹¹. Szkoła istnieje w r. 1608. W r. 1639 „kierownik szkoły nie posiada domu, mieszka stale w przytułku“. W r. 1727 szkoły prawdopodobnie nie ma ¹².

I J. Miczaki. „Źródło wody żywej“ — Archidiakon Jan Januszowski przeprowadził w r. 1608 badanie świadków odnośnie tradycji „źródła wody żywej“. M. in. zeznawał Marcin Wójs, wójt z Krasnego (par. Chomranice), starzec 90-letni, mówiąc: „Jam też słyshał na on czas, kiedy mi było 17 lat, gdy Jan Mikosz w leciech 80 będący, a od lat 30 umarł, powiedział to matce mojej —, że czasu jednego w dzień niedzielny wyszedzsy do lasa, zamysłiwszy się i prawie od rozumu odchodząc, chodził po onym lesie górzystym —. Nadszedł na jedno bukowe drzewo, z którego stoczek wychodził, przy którym stoczku spotkał biogłową pięknie ubraną w szacie białej, która do niego rzekła: Nieboże, daj pokój twej myśli, bo zginiesz. Jam jest Panna Maryja, która do ciebie mówię. Oto tu masz tę wodkę, do której przyszedzsy ktokolwiek w niedzielę rano, w niej się umyje, prosząc Pana Boga o zdrowie, że mu u Syna swego wyjednam. I tak po tym on Jan Mikosz rozgłosiwszy to, zbudował przy onym buku kamienny ołtarz i msze tam przyjmował pleban męciński, kazania miewał — czego tam potym bronione było, kiedy heretycy w Męcinie nastali i kościół popsowali i ten ołtarz — w niwecz obrócili i ludziom tam chodzić zabronili“. Wiz. z r. 1727 pisze: „Niedaleko od wsi Miczaki, pod górą wśród lasu, jest źródło wytryskujące, które ze starodawna

³ Wiz. 1565—1727.

⁴ Przekroje: 1561, 1608, 1629, 1680, 1727.

⁵ Ładogórski · Studia s. 199.

⁶ Wiz. 1596—1727.

⁷ Sygański · Historia. T. 3 s. 100 przyp. 1 (przedruk dokum.).

⁸ AOffic. Vol. 100 s. 762—763.

⁹ Por. Kot. : Szkolnictwo s. 326 n.

¹⁰ Wiz. 1728.

¹¹ Por. przyp. 2.

¹² Wiz. 1727; por. Chomranice I D.

lud czci i miejsce to uważają za cudowne, pielgrzymując doń. Miejscowy pleban chciał zbudować przy nim kaplicę, gromadząc w tym celu drzewo, jednakże wizytator nakazał zbudować zeń szpital dla ubogich“.

I M. Męcina. Prebendę dla stałego wikariusza przy kościele paraf. ufundował 6 X 1722 ks. Jan Orzechowski, miejscowy proboszcz, legując na ten cel 2000 fl. pol. Erygował ją 9 VII 1723 oficjał krakowski¹³.

V D. Męcina. Kościół paraf. oddał protestantom w l. 1555—1565 Sebastian i Stanisław Krzesz¹⁴. Reformację w kościele przeprowadził Marek z Lubowli i wspomniany Stanisław. Kościół wrócił do katolików na mocy procesu w r. 1605¹⁵. W r. 1639 arianie „trzymają jeszcze połowę gruntu kościelnego“.

PARAFIA MOSZCZENICA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1356); Gromnicki: Świętopietrze s. 384 n. (1347—1374. 1551—1563); LBD II s. 236, 250, III 339—340; LR 1513—1577 (brak); Wiz. 1565 s. 344 n.; Rej. pob. 1581a s. 129 (par. St. Sącz); Wiz. 1596 k. 25'—26; Wiz. 1608a s. 215; Syn. 1621 s. 35; Starowolski 1655 k. E1; Syn. 1711 s. 14. Reszta zob. St. Sącz.

Inne źródła. Sygański: Arendy s. 69—73 (1599), 161—172 (dokum. z 5 X 1417).

I A. Wieś istniała prawdopodobnie w r. 1280¹; przypuszczalnie w r. 1341 została lokowana na prawie niemieckim². Parafia, fundacji książęcej, powstała zapewne w drugiej połowie XIII w.³; pierwsza wzmianka z r. 1326. W r. 1570 objął parafię, na podstawie dyspensy, ks. Feliks pleban w St. Sączu i nie dopuścił, ażeby beneficjum objął prezentowany (9 i 11 II 1573) przez konwent klarysek starosądeckich ks. Adam de Gostko. Ostatecznie pod koniec 1573 r. zniesiono parafię w Moszczenicy i wcielono ją do par. w St. Sączu⁴.

Patronat: książęcy (królewski) do r. 1280; konwentu klarysek w St. Sączu⁵.

I B. Okręg parafialny za czasów Długosza obejmował wsie Moszczenicę Górną i Dolną.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 345 osób⁶.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326. był za czasów Długosza oraz w l. 1596—1639 drewniany i konsekrowany. W r. 1565 nazwany jest „kaplicą starodawną“.

Wezwanie: św. Mikołaj bp i w. (Wiz. 1565, 1608—1639 i 1793); św. Maria Magdalena (1596).

PARAFIA MUSZYNA (miasto)

Źródła przekrojowe. LBD III s. 356; LR 1513—1577 (brak); Rej. pob. 1581a s. 148; Wiz. 1596 k. 28—29; Wiz. 1608 (brak); Wiz. 1618 s. 158—161; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 193, 234, 250; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1655 s. 342; Rej. pob. 1680 s. 3, 249, 275; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 130—137; Wiz. 1793 k. 48—52'.

Inne źródła. ADT: Fasc. Muszyina (or. i kop. XVII—XIX w.); AKapMK, Summarium — — vladariatus Sandecensis et Muszyina (Liber 9-us privilegiorum,

¹³ AOffic. Vol. 167 s. 1839 nn.

¹⁵ Wiz. 1608.

¹¹ Wiz. 1565—1639.

¹ KDMP II nr 487.

² Tamże III nr 865.

³ Kumor: Powstanie s. 455—457.

⁴ AOffic. Vol. 106 s. 1023, 1053, 1058.

⁵ Por. przyp. 3; LBD; Wiz. 1565—1608.

⁶ Ładogórski: Studia s. 199.

współopr.); APar. w Muszynie: 1. Liber memorabilium ecclesiae paroch. in Muszyna ab a. 1847; 2. Elenchus parochorum — — penes ecclesiam Muszynensem ab a. 1649.

Opracowania. W. Bębynek. Starostwo muszyńskie; S. Inglot: Stan i rozmieszczenie uposażenia biskupstwa krakowskiego w połowie XV w. Lwów 1925 s. 59 nn.

I A. Osada, wymieniona pierwszy raz w r. 1209¹, wróciła w r. 1288 do biskupstwa krakowskiego². W pierwszych latach XIV w. znalazła się ponownie w obrębie królewsczyzn³, a w r. 1391 Władysław Jagiełło zwrócił ją biskupstwu⁴. W r. 1356 wieś była lokowana na prawie niemieckim⁵, a w r. 1364 posiadała prawa miejskie⁶. 3 IX 1589 bp krak. P. Myszkowski zatwierdził wszystkie prawa i przywileje miasta⁷. 3 IX 1609 bp krak. kard. B. Maciejowski przywrócił osadzie prawa miejskie⁸.

Parafia, fundacji królewskiej, powstała najpóźniej ok r. 1356⁹; pierwsze wzmianki z 23 IX 1527 i 13 IX 1535¹⁰. 2 X 1604 kard. B. Maciejowski uposażył parafię, która „dotychczas zaledwie mogła utrzymać duszpasterza“¹¹. 12 VII 1649 bp krak. P. Gembicki zatwierdził prawa i zwiększył uposażenie parafii¹². 13 VIII 1659 bp krak. A. Trzebicki dokonał powtórnej fundacji parafii¹³; wreszcie 1 X 1725 bp krak. K. F. Szaniawski zatwierdził prawa i przywileje nadane parafii przez poprzedników¹⁴.

Patronat: królewski¹⁵; od r. 1391 biskupstwa krakowskiego¹⁶.

I B. Okręg parafialny w r. 1581 obejmował „miasto Muszynę, wieś Krynica i inne wsi do tego państwa należące“; w r. 1596 — „tylko miasto Muszynę“. Kard. B. Maciejowski w dokum. z 2 X 1604 wymienia miasto Muszynę i 30 wsi, nie nazywając ich po imieniu¹⁷. W l. 1629 i 1680 wymieniono miasto Muszynę oraz „dawno osiadłe wsi“: Wawrzka, Florynka, Polany, Leluchów, Andrzejówka, Zubrzyk, Szczawnik, Krynica, Powroźnik, Sietnica, Izby, Muszynka, miasto Brunary Niżne, Jaszkowa, Żegiestów, Złockie, Jastrzębik, Brunary Wyżnie, Stawiszyn, a nadto „wsie, którym wolności niedawno ekspirowały: Piorunka, Czernica (dziś Czyrna), Czarna, Kamionna, Mochnaczka, Słotwiny i Wojkowa“

¹ Bębynek. Starostwo muszyńskie s. 408; Pieradzka: Na szlakach s. 53.

² KDKK I nr 89, 90.

³ Bębynek, jw. s. 411, Inglot, jw. s. 59.

⁴ KDKK II nr 379.

⁵ Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. T. 2 s. 79.

⁶ KDKK I nr 236; AKapMK, Privilegia ecclesiae cathedralis k. 83; Liber 3-tius privilegiorum, granicierum variorumque documentorum k. 123; Summarium — — vladariatus k. 15; por. Piekarczyk. Studia s. 237.

⁷ AKapMK, Liber 8-us privilegiorum k. 92'—93'.

⁸ Tamże, Liber 9-us privilegiorum k. 44—47.

⁹ Kumor: Powstanie s. 459—461. — Bębynek (Starostwo muszyńskie s. 418), Pieradzka (Na szlakach s. 59) i B. Skórczewski (Historia budowy kościoła rzym.-kat. w Krynicy z poglądem na przeszłość, Kraków 1905 s. 12) informują, że parafia miała powstać ok. r. 1320, założona przez dominikanów krakowskich.

¹⁰ AEp. Vol. 13 k. 490, vol. 14 k. 14; LBD i LR 1513—1577 nie wymieniają parafii; dokum. kard. Maciejowskiego z 2 X 1604 mówi, że parafia „ex antiquo provisa est“, por. przyp. 11.

¹¹ AKapMK, Liber 9-us privilegiorum k. 85'—86'.

¹² AEp. Vol. 59 k. 294—295 (dokum. ingrossowany). ADT: Fasc. Muszyna (kopia).

¹³ AEp. Vol. 59, k. 293—296; ADT: Fasc. Muszyna (kopia).

¹⁴ AEp. Vol. 79 k. 173 nn.

¹⁵ Zgodnie z prawami własnościowymi.

¹⁶ Por. przyp. 10—14; Wiz. 1596—1728.

¹⁷ Por. przyp. 11.

I C. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 500 osób.

I D. Kościół parafialny, wspominany pierwszy raz w r. 1527¹⁸, mieli rzekomo zbudować dominikanie z Krakowa ok. r. 1320¹⁹. W r. 1596 był drewniany i konsekrowany. W r. 1618 był „starodawny“, poza obrębem miasta. Nowy kościół, również drewniany, wybudowano za zgodą kard. B. Maciejowskiego († 1608); w r. 1618 był wykończony a wizytator nakazał zabiegać o jego konsekrację. 3 VI 1676 bp krak. A. Trzebicki poświęcił kamień węgielny pod nową, murowaną świątynię²⁰. W r. 1728 kościół był jeszcze nie dokończony (wewnątrz). W r. 1749 konsekrował go bp krak. A. St. Załuski²¹.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP (1596); św. Marcin bp i w. i św. Michał arch. (1618); św. Maria Magdalena (1320²², 1676, 1728); św. Józef Obl. NMP (1676—1728)²³; Nawiedzenie NMP, św. Józef, św. Stanisław bp i Stanisław Kostka (1793).

I E₁. Muszyna. Kościół p. w. Wniebowzięcia NMP, dawny parafialny, wzmiankowany w r. 1618.

I E₂. Muszyna. Kościół p. w. św. Marcina i Michała, dawny parafialny W r. 1728 był „zniszczony przez starość“; w r. 1728 podano, że jest p. w. św. Marii Magdaleny i odprawia się w nim służba Boża.

I F. Muszyna. Szpital istniał przed r. 1728; w r. 1728 wizytator nakazał budowę nowego szpitala (murowanego).

I G. Muszyna. Bractwo św. Józefa zaprowadzono do kościoła parafialnego 21 X 1690²⁴. Wzmianka w r. 1728.

I H. Muszyna. Szkoła parafialna istniała ok. r. 1575²⁵; w r. 1596 była ona w stanie dobrym. W r. 1608 „dom szkolny był — — szczupły, źle pokryty“. Wzmianka w r. 1618²⁶.

II D₁. Florynka. Cerkiew p. w. św. Michała arch. (od r. 1623).

II D₂. Szczawnik. Cerkiew p. w. św. Demetriusza m. (od r. 1651).

II D₃. Powroźnik. Cerkiew p. w. św. Jakuba ap. (od r. 1637).

II D₄. Polany. Cerkiew p. w. św. Michała arch. (od r. 1651).

II D₅. Leluchów. Cerkiew p. w. św. Demetriusza m. (od r. 1722).

II D₆. Andrzejówka. Cerkiew p. w. Wniebowzięcia NMP (od XVI w.).

II D₇. Zubrzyk. Cerkiew p. w. św. Łukasza ewang. (od r. 1606).

II D₈. Krymca. Cerkiew p. w. Objawienia Pańskiego (od pocz. XVII w.).

II D₉. Sietnica. Cerkiew p. w. św. Demetriusza m. (od XVII w.).

II D₁₀. Izby. Cerkiew p. w. św. Łukasza ewang. (od r. 1685).

II D₁₁. Muszynka. Cerkiew p. w. św. Jana Teologa (od XVI w.).

II D₁₂. Brunary. Cerkiew p. w. św. Michała arch. (od XVI w.).

II D₁₃. Żegiestów. Cerkiew p. w. Michała arch. (od r. 1674).

II D₁₄. Łockie. Cerkiew p. w. św. Demetriusza m. (od r. 1580).

II D₁₅. Jastrzębik. Cerkiew p. w. św. Łukasza ewang. (od r. 1637).

II D₁₆. Stawisza. Cerkiew p. w. św. Demetriusza m. (od r. 1641).

¹⁸ Por. przyp. 10.

¹⁹ Por. przyp. 9.

²⁰ Por. przyp. 9.

²¹ Wiz. 1728 i 1793; por. K. Hoszowski; Żywot Andrzeja Zawiszy Trzebickiego bpa krak. i księcia siewierskiego, Kraków 1861 s. 82 n.

²² Por. przyp. 10.

²³ B. Skórczewski, JW. s. 12.

²⁴ Wiz. 1728.

²⁵ Wiz. 1612.

²⁶ Por. Kot: Szkolnictwo s. 187.

- II D₁₇. Berest. Cerkiew p. w. św. Kosmy i Damiana młn. (od r. 1643).
 II D₁₈. Czyrna. Cerkiew p. w. św. Praksedy (od r. 1676).
 II D₁₉. Kamionna. Cerkiew p. w. św. Praksedy (od r. 1636).
 II D₂₀. Mochnaczka. Cerkiew p. w. św. Michała arch. (od r. 1589).
 II D₂₁. Wojkowa. Cerkiew p. w. św. Kosmy i Damiana (od r. 1595).
 II D₂₂. Piorunka. Cerkiew p. w. św. Kosmy i Damiana (przed r. 1640).
 II D₂₃. Czarna. Cerkiew p. w. św. Demetriusza m. (przed r. 1752).
 II D₂₄. Milik. Cerkiew p. w. św. Kosmy i Damiana (od r. 1575).
 II D₂₅. Słotwiny. Cerkiew p. w. Opieki NMP (z końca XVII w.).

PARAFIA MUSZYNKA (wieś)

Inne źródła. AKapMK, Inwentarz — — z r. 1732 s. 175 (kopia dokum. z r. 1356).

Opracowania. Kumor: Przejęcie s. 145—146.

I A. Wieś lokowana na prawie niemieckim 19 VII 1356 przez Kazimierza Wielkiego¹. Parafia, fundacji królewskiej, powstała prawdopodobnie ok. 1352 r.² Na początku XVI w. została przejęta przez Kościół prawosławny³.

Patronat: królewski; od r. 1391, wraz z prawem własności, przeszedł zapewne na biskupów krakowskich⁴.

I B. Okręg parafialny obejmował przypuszczalnie tylko wieś Muszynkę.

PARAFIA MYSTKÓW (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1335—1374, 1551—1554); LBD II s. 305; LR 1513 k. 30; LR 1527 k. 65'; LR 1529 s. 387; LR 1539 k. 27; LR 1561 k. 87; Wiz. 1565 s. 361 n.; LR 1577 k. 98'; Rej. pob. 1581a s. 133; Wiz. 1596 k. 31—32'; Wiz. 1608a s. 120—124; Wiz. 1618 s. 98—101; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 307; Wiz. 1639 k. 369'—370; Starowolski 1655 k. El; Rej. pob. 1680 s. 214; Syn. 1711 s. 15; Syn. 1728 s. 118—122.

Inne źródła. ADT: Fasc. Mystków. 1. Specyfikacja realności i praw kościoła — — we wsi Mystkowie — — 4 VII 1793; 2. Stan kościoła farnego — — we wsi Mystkowie — — 1793; 3. Dokumenty (or. i kop.) od XVI—XIX w. APAr. w Mystkowie. Liber memorabilium (XIX w.).

I A. Parafia, fundacji królowej Jadwigi i Władysława Łokietka, powstała w l. 1320—1326¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. 27 XI 1339 bp krak. Jan Grot uposażył parafię w nowe dziesięciny². W r. 1577 parafia była opuszczona (*deserta*).

Patronat królewski³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował wsie⁴: Mystków, Wola, Mszalnica, Cieniawa (obydwie lokowane na prawie niemieckim w r. 1464⁵), Królowa Polska, Królowa Ruska (w r. 1581 Wołoska Wieś). Od r. 1339 (do 1728) dochodzi Kunów, a od 1728 — Kamionka Kameralna i Podlesie*.

¹ Poszukiwania na Węgrzech s. 13 (reg.); Inwentarz 1732 s. 175; Wiz. (grecko-kat.) 1761 s. 3.

² Kumor: Przejęcie s. 146.

³ Tamże.

⁴ KDKK II nr 379 (1391).

⁵ Kumor: Powstanie s. 462—464.

⁶ KDKK I nr 168.

⁷ Por. przyp. 1, Wiz. 1565—1728.

⁸ Przekroje: 1581 (Mystków i Królowa Ruska), 1596, 1629 (Mystków i Królowa Ruska), 1680 (M. i K. R.), 1728, 1793 (stan kościoła).

⁹ KDP III nr 220.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 390 osób⁶. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej 599 wiernych, zaś w r. 1793 ok. 1200; parafia liczy 1500 osób⁷.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, był w l. 1596—1792 murowany i konsekrowany⁸. W r. 1639 zaznaczono, że „stoi na miejscu błotnistym, chociaż na wzgórzu“. W r. 1793 określono, że „jest niewielki, malowany w r. 1788“⁹.

Wezwanie: św. Mikołaj bp i w. (1339¹⁰, 1618); św. Andrzeja ap. (1565); św. Filip i Jakub ap. (1596, 1728, 1793¹¹); św. Mikołaj oraz św. Filip i Jakub (1608, 1639).

I E. Mystków. Kaplica p. w. św. Izydora istniała w r. 1793¹².

I H. Mystków. Szkoła parafialna była czynna ok. 1580 r.¹³ W l. 1596—1639 kierownik szkoły „posiada dom z ogródkiem“¹⁴.

II D. Królowa Ruska. Cerkiew p. w. Narodzenia NMP (od r. 1544).

PARAFIA NAWOJOWA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I indeks i s. 216, II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1560); LBD II s. 300; LR 1513 k. 30'; LR 1527 k. 65', LR 1529 s. 430; LR 1539 k. 27'; LR 1561 k. 87'; Wiz. 1565 s. 363; LR 1577 k. 88'; Rej. pob. 1581a s. 133; Wiz. 1596 k. 22—23; Wiz. 1608a s. 134—137; Wiz. 1618 (brak); Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 206; Wiz. 1639 k. 367—368; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 213; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 125—130.

Inne źródła. ADT 1. Fasc. Nawojowa (or. i kop. XVI—XIX w.); 2. *Conspectus fundatarum missarum et aliarum devotionum ecclesiae paroch. in Nawojowa a. 1874.*

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w pierwszym 20-leciu XIV w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. Pod koniec XVI w. nie posiadała przez kilkanaście lat własnego duszpasterza².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował wsie⁴: Nawojowa, (w r. 1581 Nawojowa Góra), Kunina, Frycowa i Kamionka. W l. 1596—1608 brak Kuniny, dochodzą natomiast Popardowa i „nowe kolonie lokowane w lasach“. Od r. 1608 występują: Rybień, Czaczów, Bączka; od r. 1728 — Homrzyska, Mageń*, Ziote, Łęki*, Podedworze* i Parnowiec⁵.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 330 osób⁶. W r. 1608 mieszkało: w Kamionce kmieci 3, Popardowej — 13, Ry-

⁶ Ładogórski: Studia s. 199.

⁷ Stan kościoła 1793 s. 5.

⁸ Wiz. 1596—1728; Stan kościoła 1793 s. 1.

⁹ Stan kościoła 1793 s. 1.

¹⁰ Por. przyp. 2.

¹¹ Por. przyp. 9

¹² Tamże.

¹³ Wiz. 1608.

¹⁴ Por. Kot: Szkolnictwo s. 332.

¹ Kumor: Powstanie s. 465—466.

² Wiz. 1596.

³ LBD; Wiz. 1565—1728.

⁴ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1728.

⁵ Rej. pob. 1581—1680 wymieniają tylko 4 wsie z tej racji, że pozostałe zaliczono do parafii unickich.

⁶ Ładogórski: Studia s. 199.

bieniu — 7, Czaczowie — 15, Bączu — 9. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ponad 1000 osób.

I D. Kościół parafialny, wspomniany w r. 1326, za czasów Długosza był drewniany i konsekrowany. Przed r. 1596 Piotr Nawojowski rozebrał stary kościół i wybudował nowy, również drewniany⁷. W l. 1596—1618 kościół był drewniany i nie konsekrowany. W r. 1608 zaznaczono, że „kościół jest wystarczająco obszerny“. Konsekracji kościoła dokonał 29 IV 1638 bp sufr. krak. T. Oborski⁸. W l. 1639—1728 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Nawiedzenie NMP⁹.

I F. Nawojowa. Szpital „drewniany w stanie dobrym“ istniał w r. 1728. 27 X 1739 wydano „Regulę dziadków szpitala nawojowskiego, jako się sprawowac w zgromadzeniu szpitalnym“¹⁰.

I H. Nawojowa. Szkoła parafialna istniała w r. 1596; inne wzmianki w r. 1608, 1639¹¹.

NOWY SĄCZ (miasto)

PARAFIA ŚW WOJCIECHA

Źródła przekrojowe. Zob. N. Sącz par. św. Małgorzaty; nadto: Wiz. 1597 k. 170; Wiz. 1608 s. 177—180; Wiz. 1725 s. 14.

Inne źródła. AKapMK, Liber 3 *granicierum variorumque documentorum* k. 337 (dokum. z r. 1309); APar. św. Małgorzaty w N. Sączu: 1. *Ecclesiae collegiatae Neo-Sandecensis privilegia, jura* — — t. I, nr 38, k. 24—25 (dokum. z r. 1337); 2. *Descriptio ecclesiae s. Adalberti in suburbio majori Neo-Sandecensi* — — jacentis (z XVIII w.); 3. *Acta venerab. capituli praelatorum* — nr 63, k. 29 (1659); Inne: zob. N. Sącz, par. św. Małgorzaty.

Opracowania. Sygański: *Historia*. T. 3 s. 158—160; inne: zob. Nowy Sącz, par. św. Małgorzaty.

I A. Parafia „Kamienica“, fundacji biskupstwa krakowskiego, powstała najpóźniej w XII w.¹; pierwsza wzmianka z r. 1303². Jeszcze dokument erekcyjny kolegiaty św. Małgorzaty z 4 X 1448 nazywa kościół św. Wojciecha „kościółem macierzystym“³. Zniesienie parafii nasąpiło prawdopodobnie w drugiej połowie XV w. (może w związku z restauracją kościoła w r. 1466)⁴. 13 IX 1535 kolegium wikariuszy przy kolegiacie jest w posiadaniu dawnego beneficjum par. św. Wojciecha⁵. W l. 1597—1659 kościół posiadał swego kapelana⁶.

Patronat: biskupstwo krakowskie⁷; w r. 1597 rada miasta Nowego Sącza⁸.

I B. Okręg parafialny obejmował wieś Kamienicę (późn. N. Sącz), nazywaną w źródłach późniejszych Wielkim Przedmieściem⁹.

⁷ Wiz. 1596 i 1639.

¹⁰ ADT: Fasc. Nawojowa (kopia).

⁸ Wiz. 1639—1728.

¹¹ Por. Kot. Szkolnictwo s. 331.

⁹ Por. przyp. 3.

¹ Kumor. Powstanie s. 471—473; Sygański: *Historia*. T. 3 s. 158—160.

² KDKK I nr 111; por. Liber 3-rus k. 337 (dokum. z 1 IV 1309).

³ LBD I s. 571, 573.

⁴ LBD I s. 547. Przedmieście, na którym stoi kościół św. Wojciecha należy do par. kolegiackiej.

⁶ Sygański, jw. T. 3 s. 190—195 (dokum. druk. z 13 IX 1535 i transumpt z 1337).

⁸ *Acta capituli* s. 29 (1659).

⁷ Por. przyp. 2; Długosz: *Opera omnia*. T. 12 s. 11.

⁸ Wiz. 1597 k. 170.

⁹ Por. przyp. 2; LBD I s. 559,

I C. Zob. Nowy Sącz — par. św. Małgorzaty.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1303¹⁰, „miał być duży, piękny i godnie przyozdobiony“¹¹. Gruntownej przebudowy świątyni (*funditus renovata*) kosztem ofiar wiernych dokonano przed r. 1466; 11 I 1466 konsekrował ją bp sufr. krak. Paweł z Krakowa¹². W r. 1597 zaznaczono, że „kościół stoi na miejscu, gdzie św. Wojciech w drodze z Węgier odprawiał mszę św.“ W l. 1608, 1725 i 1763 kościół posiadał własne wyposażenie; służbę Bożą kilkanaście razy do roku pełnią wikariusze z kolegiaty.

Wezwanie: św. Wojciech bp i m. (1303, 1347, 1412, LBD, 1659)¹³; Wiz. 1608 i 1725 podają, że w r. 1466 kościół konsekrowano p. w. św. Jerzego m. i Wojciecha.

NOWY SĄCZ (miasto)

PARAFIA ŚW MAŁGORZATY

Źródła przekrojowe. MPV I, II i III (1306—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1563); LBD I s. 3, 405, 544—548, 555, 558—566, 571, II s. 234—236, 300, III s. 11, 80—84, 336, 338, 343—345, 353—355, 467; LR 1513 k. 31'—32; LR 1527 k. 68', 168'; LR 1529 s. 374, 377; LR 1539 k. 28—29; LR 1561 k. 88'—89; Lustr. 1564 s. 198—207 (Sygański): LR 1577 k. 90'—91'; Rej. pob. 1581a s. 127, 153; Wiz. 1597 s. 100—140; Vis. hospit. S. Spiritus 1597 s. 142—163; Vis. eccl. BMV franciscanorum 1597 s. 163—167; Sygański: Historia. T. 3 s. 214—224; Vis. hospitalis et capellarum 1597 s. 168—170; Wiz. 1607 s. 1—7; Wiz. 1608 s. 1—214; Syn. 1621 s. 24, 26, 34; Rej. pob. 1629 s. 193—195, 246; Wiz. 1639 k. 358—360; Rej. pob. 1655 s. 340; Starowolski 1655 k. B4, C2, E1; Rej. pob. 1680 s. 199—200, 271—272; Wiz. 1725 s. 9—29; Wiz. 1725 s. 2—15 (AKSąd.); ADT, fasc. N. S., Wiz. 1725 s. 1—5 (excerpta); Wiz. 1763 s. 1—16 (AKSąd.); Wiz. 1763 s. 1—16 (ADT, fasc. N. Sącz).

Inne źródła. Sygański: Historia. T. 3 s. 106—137, 165—232 (1341—1781); Tenze: Arendy s. 186—191 (Wiz. 1597); Tenze: Analekta sandeckie do XVI i XVII w. (1346—1765). Lwów 1905; Świszczowski: Materiały; Statuty bractwa literackiego nauki chrześcijańskiej przy kolegiacie św. Małgorzaty w Nowym Sączu. Wyd. B. Kumor. Arch., Bibliot. kośc. T. 2: 1961 z. 1/2 s. 353—389; Golachowski: Inwentarz; AKapMK: 1. Jura et privilegia ecclesiarum collegiatarum dioec. Cracoviensis et beneficiorum in illis fundatorum k. 10—17; 2. Liber 3-uis privilegiorum, granicierum variorumque documentorum k. 337; ADT: 1. Fasc. Nowy Sącz I i II (kop. i or. z XIV—XIX w.); 2. Consignatio omnium praelaturarum et canonicatum collegiatae Sandecensis a. D. 1786; 3. Index aller Pfarr- und Kirchen Documente der Neu Sandecker frühere bestanden Pfarre und der aus derselben entstandenen Collegiatkirche sammt dem grossen und kleinen Capitel 1781; 4. Inventarium annui proventus R. D. vicariorum insignis collegiatae Sandecensis tt. s. Margarethae V. et M. sub regimine P. Adalberti Josephi Mroziński a. D. 1781 conscriptum; 5. Consignatio super documentis foundationis ecclesiae collegiatae parochiali in civi-

¹⁰ Por. przyp. 2.

¹² Wiz. 1608—1725.

¹¹ Wiz. 1597.

¹³ Por. przyp. 2—6; F. Pohorecki: Catalogus diplomatum Bibliothecae Instituti Ossoliniani necnon Bibliothecae Pawlikowianae inde ab anno 1227 usque ad annum 1505. Leopoli 1937 s. 29 (1412).

tate Nova Sandecz — — confecta a. D. 1798; 6. Summarium documentorum et processus judiciarii conventus ord. S. Francisci Minorum Conventualium — — conscriptum 26 II 1768; 7. Summaryjusz dokumentów do sum rezydencji sądeckiej Scholarum Piarum spisany a. D. 1780; 8. Consignatio documentorum olim ante abolitam collegiatam ad proventus R. R. vicariorum Neo Sandecensium spectantium a. D. 1781; 9. Consignatio suppressarum confraternitatum, praebandarum, item sublatorum conventuum — — a. D. 1842; 10. Conspectus missarum et aliorum devotionum ecclesiae parochialis Neo Sandecensis a. D. 1869; APar. św. Małgorzaty w Nowym Sączu: 1. Acta venerab. Capituli praelatorum ecclesiae collegiatae Sandecensis ab an. 1638 caepia (nr 63); 2. Ecclesiae collegiatae Neo Sandecensis privilegia, jura, officia et reformatio, t. I (nr 38); 3. Summarium transactionum collegio maiori et minori seu capitulo Neo Sandecensi servientium ex Actis Castrensibus Neo Sandecensibus totalibus depromptum et quidem Inscriptionum; 4. Summarium transactionum collegiatae — — Neo Sandecensi servientium ex Actis Relationum oblatis; 5. Acta Officialatus foralis Sandecensis ex an. 1639—1688; 6. Copiae privilegiorum sive inscriptiones vicariorum ecclesiae collegiatae Neo Sandecensis collectae (współopr. nr 38); 7. Summarium privilegiorum, inscriptionum, transactionum conventui s. ordinis Praemonstratensis servientium a. D. 1764 conscriptum.

Opracowania. J. Sygański: Nowy Sącz, jego dzieje i pamiątki dziejowe. Nowy Sącz 1892; Tenże: Historia; Tenże: Zabytki dziejów i sztuki w Nowym Sączu. Lwów 1912; J. Fiałkowski: Nowosądecka kolegiata. Cz. 1. Dzieje kapituły mniejszej (1448—1791). Warszawa 1958; B. Kumor: Opactwo norbertańskie w Nowym Sączu. *Currenda*. R. 109: 1959 nr 1/2 s. 86—90; R. Kesselring: Neu Sandez und das Neu-Sandezer Land. Nowy Sącz 1941; S. Fiałek: Powiat nowo-sądecki. Monografia gospodarcza rolnictwa. Warszawa 1948; A. Artymiak: Z przeszłości Nowego Sącza (1772—1822). Nowy Sącz 1930, T. Dobrowolski: Miasto Nowy Sącz. W: *Katalog zabytków sztuki w Polsce*. T. 1. Zesz. 10. Warszawa 1951; S. Morawski: Sądeczyzna; J. Sygański: Obraz łaskami slynący Matki Boskiej Pocieszenia i kościół OO. Jezuitów w Nowym Sączu. Kraków 1891. A. Żaki: O położeniu wczesnośredniowiecznego Sącza. *Rocz. sąd.* T. 3: 1960 s. 1—52; K. Dziwik: Majętność ziemska Nowego Sącza w wiekach średnich. Tamże s. 53—70; M. Gumowski: Herb i pieczęcie Nowego Sącza. Tamże s. 71—88; A. Rutkowska-Płachcińska: Sądeczyzna w XIII i XIV wieku. Przemiany gospodarcze i społeczne. Wrocław 1961.

I A. Miasto założone na miejscu dawnej wsi Kamienicy i obdarzone prawem niemieckim 8 XI 1292 przez Wacława Czeskiego¹. Parafia, fundacji królewskiej, powstała pod koniec w. XIII²; pierwsza wzmianka z r. 1303³. 4 X 1448 bp krak. kard. Z. Oleśnicki zniósł tytuł plebanałny kościoła i wyniósł świątynię do godności kolegiaty⁴.

Patronat biskupów krakowskich⁵.

¹ KDP III nr 67; Sygański. Nowy Sącz, jego dzieje s. 13—16; Golachowski. Archiwum s. 299—303.

² Kumor. Powstanie s. 474—477.

³ KDKK I nr 111 (24 III 1303).

⁴ LBD I s. 544—574, II s. 234; kopje: 1. Ecclesiae collegiatae Sandec. privilegia, vol. I k. 1—10; 2. Copiae privilegiorum k. 1—10; 3. ADT, Fasc. Nowy Sącz (Fundatio et dotatio et erectio ecclesiae collegiatae S. Margarethae — — k. 1—12); 4. Wiz. 1608 s. 77—85; 5. Jura et privilegia k. 10—17.

⁵ Por. przyp. 3, 4; Liber 3-tius k. 337 (1309); LBD; Wiz. 1597—1763.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował⁶: miasto Nowy Sącz, przedmieścia, oraz wsie: Dąbrówka (Dąbrowa), Paszyn, Falkowa, Bielowice, Gorzków, Chruślice, Ołbinka, Zawada, Świniarsko Wielkie, Świniarsko Małe (1781: *alias* Mała Wieś), Kunowa (1725 — Knurów), Jamnica, Gołąbkowice, Librantowa Wielka, Librantowa Mała (1629 — 1725: tylko Librantowa); Kwieciszowa, Boguszowa, Januszowa, Piątkowa, Roszkowice, Chełmiec, Strugi (brak 1581—1629), Drzykowa, Rdziostów, Podłęże*, Nawojówka Mała, Gocz*, Hampłowa*, Kamionka, Zabełcze. Biegonice zostały błędnie zaliczone do parafii Nowy Sącz⁷. W l. 1581—1680 brak następujących wsi: Gorzków, Ołbinka, Gołąbkowice, Podłęże, Gocz i Hampłowa, a w r. 1725 tylko trzech ostatnich.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 4665 osób⁸. W r. 1597 przystąpiło do sakramentu bierzmowania 1248 osób.

I D. Kościół parafialny, wspomniany w r. 1303⁹, miał być wystawiony z kamienia¹⁰. Budowę nowej świątyni „wzniesionej z kamienia miejscowego“ ukończono pod koniec XIV w.¹¹ Za czasów Długosza „kościół był wspaniałej budowy z cegły“¹². W r. 1597 zaznaczono, że „według dawnego, chwalebego zwyczaju i prawa rada miejska stara się o utrzymanie budynku, dachu, murów i całej ozdoby kościoła“. W r. 1486, w czasie pożaru miasta, spłonął dach na kolegiacie; od tego wypadku była dłuższy czas bez niego¹³. W r. 1522 pożar ponownie zniszczył kolegiatę (sklepienie)¹⁴. W r. 1597 wizytator nakazuje „umocnić dach“. W r. 1608 „kościół kolegiacki jest obszerny, długi i szeroki — — cały murowany — — pokryty dachówką — — pięknej struktury, jasny i pełen wdzięku“. Częściową restaurację kościoła przeprowadzono w l. 1638—1709¹⁵. W r. 1725 podano, że: „budynek kościoła murowany, wykonany starodawną sztuką, na jego fasadzie znajdują się dwie wieże, jedna wyższa, druga niższa — — a między nimi na facjacie sygnatura“. Wizytator poleca „naprawić dach dziurawy — — i ściany od strony północnej“. Następny gruntowny remont kościoła przeprowadzono w l. 1752—1777¹⁶.

Wezwanie: św. Małgorzata p. i m.¹⁷

I E₁. Nowy Sącz. Kościół OO. Franciszkanów p. w. Narodzenia NMP, murowany, wraz z klasztorem dla 12 zakonników, według Długosza ufundował w r. 1297 Wacław Czeski¹⁸. Za czasów Długosza kościół z klasztorem stał

⁶ Przekroje: LBD, 1581, 1629, 1680, 1725.

⁷ LBD I s. 555: posiadają własną parafię.

⁸ Ładogórski: Studia s. 199.

⁹ Por. przyp. 3.

¹⁰ Świszczowski: Materiały s. 5; B. Kumor (Rec.: *Rocz-ni teol.-kanon.* T. 6: 1960 z. 2 s. 135—136) nie przyjmuje hipotezy o istnieniu kościoła romańskiego; Sygański (Historia s. 86) przyjmuje istnienie kościoła drewnianego.

¹¹ Świszczowski: Materiały s. 8.

¹² LBD I s. 545.

¹³ Sygański. Nowy Sącz s. 30; Świszczowski, jw. s. 10.

¹⁴ Sygański. Nowy Sącz s. 38.

¹⁵ Świszczowski: Materiały s. 11 n.

¹⁶ Tamże s. 13—16.

¹⁷ Por. przyp. 3 (1303); Liber 3-tius k. 337 (1309); LBD; Wiz. 1597—1763; Acta Capituli 1638—1791.

¹⁸ LBD III s. 467; Summarium documentorum 1768 s. (reg. z 15 IX 1288); Sygański. Nowy Sącz s. 55 n., Tenze (Historia. T. 3 s. 31 n.) twierdzi za Wł. Łuszczkiewiczem (Architektura najdawniejszych kościołów franciszkańskich w Polsce. *Spraw. Komis. do Bad. Hist. Szt. w Polsce.* T. 4: 1891 s. 170), że pierwotna budowia kościołów była drewniana.

blisko zamku królewskiego i był murowany¹⁹. Obie budowle ulegały pożarom w l. 1486, 1522, 1611, 1753 i 1769²⁰. W r. 1597 kościół był murowany i konsekrowany. W r. 1654 obszerną kaplicę murowaną p. w. Przemienienia Pańskiego wybudował książę K. Lubomirski²¹. W r. 1785 franciszkanów przeniesiono do St. Sącza; w r. 1789 rozebrano spalony kościół, a kaplicę Przemienienia Pańskiego sprzedano Żydom, którzy w r. 1800 oddali ją na zbór dla ewangelików²². Wzmianki z l. 1288—1768²³.

Za czasów Długosza w klasztorze mieszkało ok. 12 zakonników; w r. 1597 mieszkało ich 9, zaś w r. 1725 — 12.

I E₂. Nowy Sącz. Opactwo norbertańskie w obrębie miasta ufundował i uposażył 10 IV 1409 Władysław Jagiełło, na prośbę swego spowiednika Hieronima z Pragi, i równocześnie wystarał się o wyniesienie konwentu do godności opactwa^{23a}. Fundację zatwierdził pap. Jan XXIII (antypap.) 19 XII 1412²⁴. Równocześnie (26 V 1400) za zgodą bpa krak. P. Wysza oddał król norbertanom kościół i szpital p. w. Św. Ducha i św. Urszuli z Tow. w obrębie miasta, ufundowany i wybudowany z cegły przez mieszczanina krakowskiego Langzidela. Fundację zatwierdził 3 VII 1400 bp Wysz²⁵. W l. 1458, 1486, 1522 i 1611 kościół ulegał pożarom. M. in. w l. 1614—1620 dokonał odbudowy kościoła i klasztoru opat Jan Jordan z Zakliczyna, a konsekracji bp sufr. krak. T. Oborski²⁶. W r. 1597 „kościół opacki murowany, pięknej struktury, dach zły i wymaga naprawy“. 12 I 1782 i w marcu 1784 opactwo zostało zniesione przez ces. Józefa II²⁷. Inne wzmianki z l. 1400—1779²⁸.

W r. 1597 mieszkali w klasztorze: opat i 5 kapłanów; w r. 1725 — opat, 10 zakonników; w r. 1782 — 15 kapłanów i 5 nowicjuszków a 5 ojców przebywało poza konwentem²⁹.

Wezwanie: Duch Święty, św. Elżbieta, św. Urszula z Tow. i W. Święci (1400)³⁰; Duch Św. i św. Urszula z Tow. (1402—1782)³¹.

I E₃. Nowy Sącz. Kościół i konwent OO. Pijarów w obrębie murów miasta³². W r. 1653 ks. Szymon Jaroszewski, prepozyt kolegiaty sądeckiej, przeznaczył w testamencie 7200 fl. pol. na budowę nowego klasztoru (PP. Kларыsek). W r. 1670 kościół murowany był w stadium budowy³³. 2 V 1732

¹⁹ LBD III s. 467.

²⁰ Sygański: Nowy Sącz s. 30, 35—36; Tenze: Historia. T. 1 s. 189, t. 3 s. 42.

²¹ Sygański: Nowy Sącz s. 55 n.

²² Tamże s. 34—36; Conspectus 1869 nr 136.

²³ KDMP II nr 551, 552; Summarium documentorum s. 1—4 (1288—1768); Wiz. 1597—1763; AOS k. 48', 49 (1640).

^{23a} Summarium privilegiorum k. 5—6; LBD III s. 79—81; Sygański: Historia s. 174—181.

²⁴ Summarium privilegiorum k. 10—12; Sygański: Historia s. 174—181.

²⁵ AGZ IX nr 9 (dom na szpital); Summarium privilegiorum k. 1—5; Sygański: Historia s. 167—172.

²⁶ Sygański: Nowy Sącz s. 30, 35—36, 38; Tenze: Historia s. 55.

²⁷ Sygański: Historia T. 3 s. 76.

²⁸ Summarium privilegiorum podaje kopie dokumentów 1288—1779; Wiz. 1597 k. 146—148 podaje regesty dokumentów 1288—1554.

²⁹ Inventarium bonorum immobilium et mobilium ad conventum Neo Sandecensem ord. Praemonstratensium an. 1782 pertinentium — cyt. za Sygańskim. Historia. T. 3 s. 75.

³⁰ Por. przyp. 25.

³¹ Por. przyp. 28; Wiz. 1597—1763.

³² Summariusz dokumentów s. 1—8 (1732—1778); Sygański: Historia. T. 3 s. 151—157; Tenze: Nowy Sącz s. 57—58.

³³ Sygański: Historia. T. 3 s. 151 n.

konwent starszadecki odstąpił OO. Pijarom „mury od dawna rozpoczętego a niedokończonego klasztoru“. W tym samym roku donację zatwierdził ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski³⁴. W r. 1733 kościół i klasztor został wykończony, a w r. 1737 całkowicie spalony³⁵. 12 VII 1772 zakazano pijarom prowadzenia kolegium (nigdy go przedtem nie posiadali)³⁶. W r. 1786 ces. Józef II zniósł konwent i klasztor³⁷. Inne wzmianki z l. 1732—1780³⁸.

W r. 1786 mieszkało w klasztorze 5 kapłanów i 2 braci³⁹.

Wezwanie: św. Norbert bp i w.⁴⁰; św. Józef Kalasanta⁴¹.

I E₄. Nowy Sącz. Kościół p. w. św. Wojciecha poza murami miasta, dawny kościół parafialny (macierzysty). Zob. N. Sącz — parafia św. Wojciecha.

I E₅. Nowy Sącz. Kościół p. w. św. Mikołaja na Przedmieściu Węgierskim, niewiadomej fundacji, był w r. 1409 w rękach norbertanów, których stąd przeniósł Władysław Jagiełło do nowozbudowanego kościoła Św. Ducha⁴². W l. 1597—1608 kościół był „murowany, mały, pięknej struktury (1597 — starodawny). W r. 1725 kościół był murowany i nie wiadomo czy konsekrowany. W r. 1742 kościół się spalił; 15 XI 1745 mieszczanin sądecki Adam Dulski legował na rzecz „restauracji kościoła“ 14 grzywien⁴³. W r. 1608 zaznaczono, że „dawniej przy kościele istniał szpital — przeniesiony następnie do kościoła św. Walentego“. Wzmianka w r. 1763.

I E₆. Nowy Sącz. Kościół p. w. św. Krzyża na Przedmieściu, za rzeką Kamienicą, ufundowali 19 IX 1464 ks. Piotr z Konic, prepozyt i ks. Piotr z Tęczyna, kustosz kolegiaty sądeckiej, oraz tamtejsi wikariusze: Stanisław z Gliwic, Jan z Brzezina, Michał z Siar, Mikołaj z Kęt i Stanisław z Sącza⁴⁴. W r. 1466 kościół został wybudowany z drzewa przez mieszczanina Hieronima Kurka (*patronus specialis dictae ecclesiae*); 17 I 1466 kościół konsekrował bp sufr. krak. Paweł⁴⁵. W r. 1597 kościół z powodu wylewu rzeki Kamienicy nie był wizytowany. W l. 1608 i 1725 służbę Bożą pełnili w kościele kilka razy w roku wikariusze kolegiaty. 6 X 1623 mieszczanin sądecki Melchior Broda „wszystko swoje dziedzictwo oddał na kościoła św. Krzyża poprawę“⁴⁶. W l. 1597—1763 kościół był drewniany i konsekrowany.

I E₇. Nowy Sącz. Kościół p. w. św. Heleny, drewniany, stał w r. 1597 na zachodnim brzegu Dunajca i w czasie wylewu rzeki został razem z brzegiem zabrany⁴⁷. Przed r. 1608 nową świątynię drewnianą wybudował własnym nakładem na innym miejscu Szymon karczmarz ze Świniarska. W r. 1608 „kościół — — był zbudowany z drzewa, pięknej budowy — — na miejscu, gdzie wielu ludzi pochowano zmarłych na zarazę“. W r. 1725 zaznaczono, że

³⁴ Summariusz dokumentów s. 6; Sygański: Historia T. 3 s. 151 n.

³⁵ Tamże.

³⁶ Acta Capituli s. 400.

³⁷ Conspectus nr 42; Sygański: Historia T. 3 s. 154.

³⁸ Summariusz dokumentów (s. 1—8) podaje przeszło 20 regestów z l. 1732—1780.

³⁹ Por. przyp. 37.

⁴⁰ Conspectus nr 146; Sygański: Nowy Sącz s. 57.

⁴¹ Sygański: Historia. T. 3 s. 151.

⁴² Summariusz privilegiorum k. 5—6; Sygański: Historia. T. 3 s. 161.

⁴³ Summariusz — — relationum nr 368; Por. Sygański: Historia T. 3 s. 161.

⁴⁴ Wiz. 1608 s. 183—184; Wiz. 1725 s. 14.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Ecclesiae collegiatae privilegia I s. 122; por. Sygański: Historia. T. 3 s. 162 przyp. 2.

⁴⁷ Wiz. 1597—1608.

„kościół, po zabraniu dawnego przez Dunajec, został odbudowany — nie-konsekrowany“. Wzmianka w r. 1763.

I E₈. Dąbrówka. Kościół nieznanego wezwania (w r. 1739 — św. Rocha ⁴⁸) istniał za czasów Długosza, który nazywa go parafialnym ⁴⁹. W r. 1608 „kaplica zbudowana niedawno przez ks. Tomasza, przeora premonstratensów sądeckich, na podobieństwo rotundy rzymskiej, cała z drzewa; zbudowana dla grzebania zmarłych mieszkańców tej wsi“.

I E₉. Librantowa Wielka. Kaplicę nieznanego wezwania wystawiono w r. 1632 ⁵⁰. Innych wzmianek brak.

I E₁₀. Nowy Sącz. Kaplica murowana p. w. św. Marka została zbudowana w r. 1771 ⁵¹.

I E₁₁. Mała Wieś. Kaplica na folwarku, nieznanego wezwania, istniała w r. 1687 ⁵².

I E_{11a}. Kościół szpitalny p. w. św. Walentego (Zob. I F₂).

I E₁₂. Nowy Sącz. Kościół szpitalny p. w. Św. Ducha (od XIV w.).

I F. Nowy Sącz. Kościół p. w. Św. Ducha ze szpitalem, na przedmieściu w kierunku St. Sącza, ufundował na mocy przywileju Kazimierza Wielkiego z 29 X 1360 mieszczanin sądecki Mikołaj Kirling ⁵³. 23 V 1381 kościół posiadał własnego prepozyta ⁵⁴. Przed r. 1400 szpital razem z kościołem został przeniesiony do miasta ⁵⁵. W r. 1400 mieszczanin krakowski Langzidel wybudował nowy kościół Św. Ducha (prepozytura), wraz ze szpitalem, przy którym w r. 1409 Władysław Jagiełło ufundował opactwo norbertanów ⁵⁶.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza (od r. 1409) ⁵⁷.

W r. 1400 Langzidel ufundował i wybudował szpital murowany dla chorych (*infirmaria*) ⁵⁸. W r. 1409 W. Jagiełło wcielił infirmerię do opactwa norbertańskiego ⁵⁹. W r. 1458 szpital został zniszczony przez pożar ⁶⁰. W r. 1597 wizytator nakazał budowę nowego szpitala. W r. 1639 „szpital obszerny i dobrze uposażony“. W r. 1782 „szpital — murowany, dachówką kryty, składa się z 2 dużych izb, sieni, pokoju i 2 piwnic“ ⁶¹. Inne wzmianki: 1400—1779 ⁶².

W r. 1400 fundacja przewidywała miejsce dla 12 chorych. W r. 1608 było ich 16, zaś w r. 1782 — 10 ⁶³.

I F₂. Nowy Sącz. Kościół szpitalny p. w. św. Walentego na Przedmieściu Węgierskim (*extra muros*) ⁶⁴, został wystawiony z drzewa ok. 1510 r. przez

⁴⁶ Sygański: Historia T. 3 s. 58 przyp. 2.

⁴⁸ LBD II s. 237; por. Kumor: Powstanie s. 309—310.

⁵⁰ Sygański: Nowy Sącz s. 44.

⁵¹ Tenze: Historia. T. 3 s. 157.

⁵² Acta Capituli s. 84.

⁵³ Sygański: Historia T. 3 s. 160.

⁵⁴ Gola chowski: Inwentarz s. 281. Wiz. 1597 (reg.).

⁵⁵ Sygański. Historia. T. 3 s. 169: hospitale, quod quondam fuerat situm ante civitatem — et nunc vero intra civitatem.

⁵⁶ Zob. kościół św. Mikołaja.

⁵⁷ Por. przyp. 54, 55.

⁵⁸ Por. przyp. 55: „infirmariam de novo fundare — et muro aedificare“

⁵⁹ Sygański. Historia. T. 3 s. 173.

⁶⁰ Tamże s. 55.

⁶¹ Tamże s. 71 n.

⁶² Sygański Nowy Sącz s. 55 n.

⁶³ Sygański. Historia. T. 3 s. 72.

⁶⁴ Tamże s. 162—164.

mieszczan sądeckich⁶⁵. W r. 1510 bp sufr. krak. Jan konsekrował kościół⁶⁶. 17 IX 1539 Zygmunt I Stary zatwierdził fundację Jana Marka mieszczanina sądeckiego, uposażającą prepozyturę szpitalną⁶⁷. 28 IV 1541 Stanisław Pięniążek, wójt Grybowa, wraz z małżonką Zofią, legował na rzecz prepozytury 400 fl. pol.⁶⁸ 15 VIII 1542 bp krak. P. Gamrat erygował prepozyturę szpitalną⁶⁹. Prawa i przywileje prepozytury zatwierdził bp krak. A. Zebrzydowski 4 XII 1551⁷⁰. W r. 1597 kościół był drewniany, potrzebujący naprawy (dach). W r. 1608 „kościół drewniany, mały — — konsekrowany“ W r. 1639 „kościół nowowypbudowany, drewniany przez ks. Stanisława Revera, plebana z Barcic“⁷¹. W r. 1655, w czasie najazdu Szwedów, kościół został spalony i dopiero ok. r. 1678 ks. Wojciech Witewski, podkustoszy kolegiaty sądeckiej, wybudował nowy⁷². Inne wzmianki: 1589, 1593, 1596, 1600, 1602, 1607, 1724, 1725, 1763, 1781⁷³.

Wezwanie: według tablicy konsekuracyjnej — św. Walenty m., św. Piotr i Paweł apost., św. Stanisław bp i m., św. Fabian i Sebastian mm., św. Aleksy w., św. Jan Jałmużnik bp i w., św. Anna, Małgorzata, Katarzyna i Urszula z Tow. (1510)⁷⁴; św. Walenty (1539—1781)⁷⁴.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza⁷⁵.

Szpital „dla trędowatych“ przy kościele św. Walentego ufundowała 14 VII 1464 rada miasta Nowego Sącza⁷⁶; 19 XII 1464 erygował go oficjał generalny krakowski⁷⁷. W r. 1490 i 1510 mieszkali w szpitalu „trędowaci“. W r. 1607 „dom szpitalny dość obszerny“, zaś w r. 1608 „dom szpitalny grozi ruiną“ W r. 1639 „dom szpitalny nowy — — jest i drugi dom dawny szpitalny, w którym mieszkali niegdyś ubodzy“. W r. 1655 szpital spłonął w czasie pożaru⁷⁸. Inne wzmianki: 1725, 1763, 1781⁷⁹.

W r. 1597 mieszkało w szpitalu 14 ubogich, zaś w r. 1608 ok. 14.

I F₃. Nowy Sącz. Szpital wdów czyli matron sądeckich (kletki) p. w. św. Małgorzaty ufundowało dwóch kustoszów kolegiaty sądeckiej⁸⁰. Według Sygańskiego fundacja nastąpiła w r. 1448⁸¹. 15 IV 1602 rada miejska nadała domowi statut, który w r. 1608 uzupełnił ks. Jan Januszowski, archidiakon

⁶⁵ W pierwszej połowie XVI w. rada miasta posiada prawo patronatu.

⁶⁶ Wiz. 1608 s. 199 n.

⁶⁷ Tamże s. 202—207 (dokum. ingross.).

⁶⁸ Summarium — — decretorum nr 560.

⁶⁹ AEp. Vol. 33 k. 76—79; Wiz. 1608 s. 202—207 (kopie dokum. z l. 1539, 1541, 1542).

⁷⁰ AEp. Vol. 38 k. 85.

⁷¹ Sygański. Historia. T. 3 s. 163 n.

⁷² Reg. dokum. 1589—1602 (Wiz. 1608 s. 198—199); Wiz. 1607—1763; Index aller — — Documente 1781 s. 44; Acta Capituli s. 266 (1724).

⁷³ Wiz. 1608 s. 199.

⁷⁴ Wszystkie inne przekazy; por. przyp. 67—73.

⁷⁵ Wiz. 1597—1763. por. przyp. 67—72.

⁷⁶ AOffic. Vol. II s. 80—81.

⁷⁷ Tamże s. 79—80.

⁷⁸ Sygański Historia. T. 3 s. 163.

⁷⁹ Wiz. 1725—1763; Index aller — — Documente 1781 s. 44.

⁸⁰ Acta Capituli s. 338; Wiz. 1608 podaje, że dom ufundowała i wybudowała pewna matrona sądecka.

⁸¹ Sygański Historia. T. 3 s. 115.

⁸² Wiz. 1608 s. 175—176; Sygański; Historia. T. 3 s. 113—115.

sądecki⁸². W r. 1608 dom był „dość obszerny“. Inne wzmianki: 1638, 1742, 1744, 1764, 1781⁸³.

Zgodnie z fundacją w r. 1608 mieszkało w szpitalu 10 matron.

I G₁. Nowy Sącz. Bractwo literackie NMP przy kościele kolegiackim istniało prawdopodobnie już w XIV w.⁸⁴ W r. 1597 „rajcy sądecky usilnie prosili (kardynała Jerzego Radziwiłła), aby ich bractwo zaniedbane i opuszczone raczyli wznowić oraz od nowa urządzić i ubogacić nowymi odpustami“. 27 IX 1597 kardynał wznowił bractwo i złączył je z bractwem nauki chrześcijańskiej⁸⁵. Równocześnie zobowiązał on członków bractwa do 5-krotnej spowiedzi na rok oraz powierzył im troskę o chorych i biednych w szpitalu sądeckim⁸⁶. Wzmianka: 1725.

I G₂. Nowy Sącz. Bractwo nauki chrześcijańskiej połączone z bractwem literackim NMP przy kolegiacie ufundowali mieszczenie sądecky a erygował je 27 IX 1597 kard. Radziwiłł, bp krak.⁸⁷ W r. 1608 ks. J. Januszowski zreformował je i nadał bractwu nowe statuty, które zatwierdził 25 III 1608 bp krak. P. Tylicki⁸⁸. Bractwo zanikło po r. 1725; wiz 1763 nie wymienia go⁸⁹.

I G₃. Nowy Sącz. Bractwo Różańca św.⁹⁰ przy kolegiacie zaprowadził w r. 1636 ks. Jan Fusoriusz, kustosz kolegiaty, wraz z mieszczanami sądeckimi⁹¹. Inne wzmianki: 1648, 1651, 1654, 1657, 1658, 1659, 1673, 1676, 1701, 1708, 1717, 1720, 1725, 1763, 1781⁹². (Por. I M₁₅).

I G₄. Nowy Sącz. Bractwo św. Józefa przy kolegiacie istniało w r. 1704 i w tymże roku posiadało własnego promotora⁹³. Inne wzmianki: 1713, 1717, 1722, 1724, 1743, 1763, 1781⁹⁴. (Por. I M₁₆).

I G₅. Nowy Sącz. Bractwo Najśw. Serca Pana Jezusa przy kolegiacie ufundował 1 V 1743 ks. Jan Orzechowski⁹⁵, dziekan kapituły sądeckiej⁹⁶.

⁸³ Acta Capituli s. 34 (1638), 250 (1742), 265 (1744), 338 (1764); Index aller — — Documente 1781 s. 44.

⁸⁴ Statuty bractwa literackiego s. 356; Wiz. 1608 informuje, że bractwo od „dawnych czasów było w tym mieście“.

⁸⁵ Wiz. 1608 s. 169—172 (dokum. ingross.); Statuty bractwa literackiego s. 356; Sygański (Historia. T. 3 s. 99—100) twierdzi, jakoby w r. 1597 bractwo literackie zostało złączone z bractwem Różańca św.

⁸⁶ Sygański: Historia. T. 3 s. 224 (Wiz. 1597).

⁸⁷ Por. przyp. 84.

⁸⁸ Wiz. 1608 s. 223—247; Statuty bractwa literackiego s. 353—389.

⁸⁹ Statuty bractwa literackiego s. 358.

⁹⁰ Sygański: Historia. T. 3 s. 101—103.

⁹¹ ADT, Fasc. N. Sącz II: Fassio confraternitatum ad ecclesiam collegiatam in civitate Neo Sandecz (XVIII w.) s. 2; 8 VII 1654 bractwo posiadało własnego promotora — zob. Inventarium annui proventus 1781 s. 14 (reg.); Summarium — — inscriptionum nr 52 (reg.); Consignatio documentorum 1781/1792 s. 12 (reg.); ADT, Fasc. N. Sącz II (kopia).

⁹² Acta Capituli s. 21 (reg. dokum. 1648, 1659); Consignatio documentorum 1781 s. 12 (reg. dokum. 1651, 1654, 1657, 1701, 1708, 1720, 1781). Inventarium annui proventus 1781 s. 14 (kopie: 1654, 1657, 1658, 1701, 1708, 1781); ADT, Fasc. N. Sącz II (kopie dokum. 1648, 1654, 1657, 1676); AOffic. Vol. 150 s. 1721—1722 (dokum. z 18 XII 1673); Wiz. 1725—1763; Index aller — — Documente 1781 s. 7, 40, 50.

⁹³ Consignatio documentorum 1781 s. 13 (reg. dokum.); Inventarium annui proventus s. 15 (reg.).

⁹⁴ Tamże; Fassio confraternitatum s. 7 (1713); Inventarium annui proventus 1781 s. 15 (reg. dokum. z 1704, 1713, 1722, 1724, 1743); AOffic. Vol. 166 s. 975—977 (dokum. z 30 VII 1717); Index aller — — Documente 1781 s. 7, 42, 50; Consignatio suppressarum confraternitatum 1842 s. 1; por. Sygański: Historia. T. 3 s. 97.

⁹⁵ Początkowo suma ta przeznaczona była na fundację tegoż bractwa w kościele paraf. w Męcinie; por. Sygański. Historia. T. 3 s. 100 przyp. 1.

⁹⁶ Fassio confraternitatum s. 6 (reg.).

21 V 1745 bractwo otrzymało promotora⁹⁷. Inne wzmianki: 1746, 1759, 1763, 1781⁹⁸. (Por. I M₁₇).

I G₆. Nowy Sącz. Bractwo Trójcy Przenajśw. przy kolegiacie ufundował Piotr Dunin Wąsowicz 26 V 1757, legując na ten cel 1000 fl. pol.⁹⁹ Inne wzmianki: 1771, 1781¹⁰⁰.

I G₇. Nowy Sącz. Arcybractwo Niepokalanego Poczęcia NMP przy kolegiacie istniało w r. 1727¹⁰¹. Brak innych danych.

I G₈. Nowy Sącz. Bractwo św. Anny przy kościele Ducha Św. erygował arcbp lwowski J. D. Solikowski († 1603)¹⁰². Nowy dokument erekcyjny dla bractwa (pierwszy spalił się w czasie pożaru miasta w r. 1611) wydał 24 III 1615 ks. Stanisław Mroziński, kan. warszawski i senior arcybractwa św. Anny¹⁰³. Inne wzmianki: 1622, 1763, 1782¹⁰⁴.

I G₉. Nowy Sącz. Bractwo św. Aniołów Stróżów przy kościele Ducha Św. wprowadził 2 VII 1631 ks. Marcin Gruszkowicz, prowincjał paulinów w Polsce, na prośbę ks. Jana Cavatiusa, przeora norbertanów sądeckich, i starosty sądeckiego Jerzego Stano¹⁰⁵. Inne wzmianki: 1635, 1763, 1782¹⁰⁶.

I G₁₀. Nowy Sącz. Bractwo Matki Bożej Pocieszenia przy kościele Ducha św. zaprowadził 28 VIII 1633 ks. Stanisław Kornicki¹⁰⁷. Wzmianka: 1763.

I G₁₁. Nowy Sącz. Bractwo *Compassionis Christi* (Współczucia Chrystusowi) przy kościele Narodzenia NMP istniało 9 I 1640¹⁰⁸. Wzmianka: 1763.

I G₁₂. Nowy Sącz. Bractwo Szkaplerza św. przy kościele Narodzenia NMP istniało w r. 1763.

I G₁₃. Nowy Sącz. Bractwo Przemienienia Pańskiego przy kościele Narodzenia NMP zostało zatwierdzone przez pap. Klemensa XIII w r. 1766¹⁰⁹.

I G₁₄. Nowy Sącz. Bractwo żebrzących (*mendicantium*) przy kościele św. Mikołaja istniało przed r. 1608¹¹⁰.

I G₁₅. Nowy Sącz. Cech sukienników istniał 28 II 1487¹¹¹. 25 V 1604 Zygmunt III Waza zatwierdził statut cechu sukienników i czapników¹¹².

⁹⁷ ADT, Fasc. N. Sącz II (dokum. oryg. 1 kopia).

⁹⁸ *Consignatio documentorum* s. 13 (reg. dokum. z 1745, 1759); *Inventarium annui proventus* s. 15 (kopie dokum. 1745, 1759); *Index aller — — Documente 1781* s. 7, 42, 50; por. Sygański: *Historia*. T. 3 s. 99 n.

⁹⁹ ADT, Fasc. N. Sącz II (dokum. oryg., pap.); *Inventarium annui proventus* s. 15 (reg. dokum. 1756 — tak! a nie 1757); *Consignatio documentorum 1781* s. 13 (reg. dokum. 1756).

¹⁰⁰ *Consignatio documentorum 1781* s. 13 (reg. dokum. 1771); *Index aller — — Documente 1781* s. 7, 44, 50; *Consignatio suppressarum confraternitatum 1842* s. 1.

¹⁰¹ *Acta Capituli* s. 210 (I XII 1727).

¹⁰² *Summarium privilegiorum* k. 26–27; por. Sygański: *Nowy Sącz* s. 48; *Tenże: Historia*. T. 3 s. 69 przyp. 1.

¹⁰³ Tamże.

¹⁰⁴ ADT, Fasc. N. Sącz II (kopia dokum. z 1622); *Wiz.* 1763; *Inventarium bonorum — — 1782* (Sygański: *Historia*. T. 3 s. 69).

¹⁰⁵ *Summarium privilegiorum* k. 31'–32; Sygański: *Historia*. T. 3 s. 69 przyp. 2.

¹⁰⁶ *Summarium privilegiorum* k. 31'–32 (1635); *Inventarium bonorum 1782* s. 69.

¹⁰⁷ Sygański: *Nowy Sącz* s. 50; *Tenże: Historia*. T. 3 s. 83.

¹⁰⁸ AOS k. 48'–49.

¹⁰⁹ Sygański: *Nowy Sącz* s. 48; *Tenże: Historia*. T. 3 s. 147.

¹¹⁰ *Wiz.* 1608 s. 188.

¹¹¹ *Szczeklik: Pilzno* s. 194 nr 4 (reg.).

¹¹² Sygański: *Historia*. T. 2 s. 52.

I G₁₆. Nowy Sącz. Cech artystów (*artificum*) istniał 26 XI 1525¹¹³.

I G₁₇. Nowy Sącz. Cech bednarzy, stolarzy, stelmachów i kołodziejów założono w r. 1548¹¹¹ 12 VII 1604 Zygmunt III Waza zatwierdził statut cechu¹¹⁵.

I B₁₈. Nowy Sącz. Cech rzeźników istniał 13 I 1534¹¹⁶. Statuty jego potwierdził 19 I 1559 Zygmunt August. 26 III 1609 Zygmunt III Waza ponownie potwierdził statuty cechu¹¹⁷. Wzmianka: 1597.

I B₁₉. Nowy Sącz. Cech kuśnierzy otrzymał 21 II 1578 zatwierdzenie statutów od Stefana Batoiego. 15 VI 1593 Zygmunt III Waza ponownie potwierdził statuty cechu¹¹⁸.

I G₂₀. Nowy Sącz. Cech szewców, rymarzy i siodlarzy uzyskał 20 V 1602 zatwierdzenie statutów od Zygmunta III Wazy¹¹⁹.

I G₂₁. Cech kowali istniał przed r. 1603. 27 VI 1603 statuty jego zatwierdził Zygmunt III Waza¹²⁰.

I G₂₂. Cech krawców otrzymał statuty zatwierdzone 14 IV 1603 przez Zygmunta III Wazę¹²¹.

I G₂₃. Nowy Sącz. Cech kramarzy istniał przed r. 1604. 19 VII 1604 Zygmunt III Waza zatwierdził jego statuty¹²².

I G₂₄. Nowy Sącz. Cech płócienników otrzymał statuty 26 VII 1620 z rąk Zygmunta III Wazy¹²³.

I G₂₅. Nowy Sącz. Cech garncarzy istniał w połowie XVII w.¹²⁴

I G₂₆. Nowy Sącz. Cech piwowarów istniał w połowie XVII w.¹²⁵

I H₁. Nowy Sącz. Szkoła parafialna przy kościele św. Małgorzaty istniała w r. 1412¹²³ Obowiązki kierownika szkoły kolegiackiej i scholarów określił 4 X 1448 kard. Z. Oleśnicki, bp krak.¹²⁷ 24 I 1556 Zygmunt August zatwierdził testamentowy zapis dla szkoły (80 fl. pol.), legowany przez ks. Grzegorza Pakosławskiego, kustosa sądeckiego¹²⁸. W r. 1571 ks. Zygmunt ze Steżycy, prepozyt kolegiaty sądeckiej, zapisał dla szkoły kolegiackiej 100 grzywien¹²⁹. W r. 1597 kard. Radziwiłł upomina „rajców, by mieli pieczę o szkołę — — i pobudowali mieszkania dla scholarów“. W r. 1608 kierownik szkoły uczy ok. 100 chłopców. W tymże czasie „dom szkolny — — wygodny, składa się z 3 izb — — i 4 komór“ (dla uczniów). Wizytator wydaje dla szkoły dekret reformacyjny¹³⁰. W r. 1664 „szkoła w stanie ostatecznej ruiny — nie masz ani kierownika szkoły, ani scholarów“¹³¹. 21 IX 1669 szkoła spłonęła w czasie pożaru¹³². 20 V 1678 ks. Jacek Śliwski, dziekan kolegiaty tarnowskiej,

¹¹³ AEp. Vol. 11 k. 61.

¹¹¹ Sygański Historia. T. 2 s. 26—27.

¹¹⁵ Tamże.

¹¹⁶ Ecclesiae collegiatae jura I s. 29.

¹¹⁷ Sygański Historia. T. 2 s. 42—47.

¹¹⁸ Tamże s. 28—31.

¹¹⁹ Tamże s. 31—35.

¹²⁰ A. Karbowskiak Szkoły parafialne w Polsce XIII i XIV w. Kraków 1896 (Odb. z Rozpr. Wydz. Filoz. Akad. Um. w Krakowie) s. 50; Sygański Historia. T. 2 s. 105—110.

¹²⁷ LBD I s. 568.

¹²⁸ Ecclesiae collegiatae jura I s. 20—21, Wiz. 1608 s. 138 (dokum. ingross.).

¹²⁹ Wiz. 1608 s. 109 (dokum. ingross.).

¹³⁰ Por. Kot Szkolnictwo s. 182—185.

¹³¹ Acta Capituli s. 48.

¹³² Sygański Historia. T. 2 s. 115.

¹²⁰ Tamże s. 36—39.

¹²¹ Tamże s. 35—36.

¹²² Tamże s. 39—42.

¹²³ Tamże s. 47—51.

¹²⁴ Tamże s. 52.

¹²⁵ Tamże.

ufundował przy kolegiacie sądeckiej prałaturę scholasterię, której m. in. poddano sprawy szkolne¹³³. 21 VIII 1683 ks. Jacek Śliwski legował 1000 fl. pol. dla „scholastyka — — i bakałarza szkoły kolegiackiej“¹³⁴. 12 XI 1723 kapituła kolegiacka upomina „magistrat miejski, ponieważ ten ani szkoły nie buduje, ani nie sprowadza z Krakowa kierownika szkoły“¹³⁵. 13 VII 1751 scholastyk sądecki usuwa kierownika szkoły, „ponieważ jest słabo przygotowany“¹³⁶. 13 VII 1758 wybudowano nową szkołę¹³⁷. Inne wzmianki: 1527, 1557, 1561, 1640, 1659, 1660, 1677, 1678, 1680, 1681, 1691, 1698. 1725, 1728¹³⁸

I H₂. Nowy Sącz. Kolonia akademicka przy kolegiacie św. Małgorzaty powstała przed r. 1761¹³⁹. 14 VII 1761 na posiedzeniu kapituły przeczytano list rektora Akademii Krakowskiej, domagającego się odstąpienia kamienicy dla wspomnianej kolonii¹⁴⁰. 14 VII 1767 kapituła zezwoliła rektorowi i profesorom kolonii zasiadać w stallach kolegiaty, ale tylko w stroju akademickim¹⁴¹. 20 V 1781 ks. Witkowski, rektor kolonii i nowy jej założyciel, (*excitator*) został mianowany kanonikiem kapituły¹⁴². Inne wzmianki: 1768, 1769, 1772, 1773, 1775, 1778, 1781¹⁴³.

I L₁. Nowy Sącz. Kolegiatę p. w. św. Małgorzaty i przy niej kapitułę ufundował i erygował 4 X 1448 kard. Z. Oleśnicki, bp krak.¹⁴⁴

Prałatury kapituły:

1. Prepozytura została erygowana i uposażona 4 X 1448 przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁴⁵. Zniósł ją ces. Józef II w r. 1789¹⁴⁶. Wzmianki: 1513, 1527, 1529, 1539, 1561, 1577, 1597, 1608, 1725, 1763, 1786¹⁴⁷.

Patronat: biskup krakowski¹⁴⁸.

2. Dziekania została erygowana i uposażona 4 X 1448 przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁴⁹. Zniósł ją ces. Józef II w r. 1791¹⁵⁰. Inne wzmianki: 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: biskup krakowski¹⁵¹.

3. Archidiaconia erygowana i uposażona 4 X 1448 przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁵². Jurysdykcji archidiacona sądeckiego podlegały dekanaty: nowotarski, sądecki, bobowski, biecki, jasielski i pilzneński (1448). W r. 1711

¹³³ Acta Capituli s. 73, 78, 83; AOffic. Vol. 155 s. 124—141.

¹³⁴ Summarium — — inscriptionum nr 86.

¹³⁵ Acta Capituli s. 205.

¹³⁶ Tamże s. 303.

¹³⁷ Tamże s. 329, 343.

¹³⁸ LR 1527 k. 168^v; Sygański: Historia. T. 1 s. 209 (nr 54, r. 1557), t. 2 s. 108 (1561); Acta Capituli s. 7 (1640), 36 (1660), 58 (1659), 68, 75 (1677), 80 (1678), 83 (1680), 84 (1681), 112 (1691), 143 (1698); ADT, Fasc. N. Sącz II (kop. dokum. 1728).

¹³⁹ Sygański (Historia, t. 2 s. 101) mówi, że stało się to przed r. 1732.

¹⁴⁰ Acta Capituli s. 343.

¹⁴¹ Tamże s. 372—373.

¹⁴² Tamże s. 443.

¹⁴³ Tamże s. 377 (1768), 378 (1769), 400 (1772), 406 (1773), 423—424, 436 (1778), 445 (1781): Summarium inscriptionum nr 155 (reg. 1775).

¹⁴⁴ Por. przyp. 4.

¹⁴⁵ Tamże; LBD I s. 547—548.

¹⁴⁶ Acta Capituli s. 459; por. Sygański: Historia. T. 3 141 n.

¹⁴⁷ LR 1513—1577; Wiz. 1597—1763: Consignatio omnium praelaturarum 1786 s. 1.

¹⁴⁸ LBD I s. 573.

¹⁴⁹ Por. przyp. 4; LBD I s. 548—549.

¹⁵⁰ Acta Capituli s. 465—467.

¹⁵¹ Por. przyp. 148.

¹⁵² Por. przyp. 4; LBD I s. 549—551.

było 11 dekanatów; z biegiem czasu doszły nowe: mielecki, ropczycki, strzyżowski, żmigrodzki i spiski. 5 VII 1763 bp krak. I. K. Sołtyk wyłączył dekanaty: bobowski, biecki, jasielski i żmigrodzki z archidiakonatu sądeckiego oraz wcielił je do wojnickiego¹⁵³. Prałaturę archidiakona zniósł ces. Józef II w r. 1791¹⁵⁴. Inne wzmianki: 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: biskup krakowski¹⁵⁵

4. Kustodia ufundowana na beneficjum altarii Nawiedzenia NMP, została erygowana 4 X 1448 przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁵⁶. Prałatura zniesiona przez ces. Józefa II w r. 1791¹⁵⁷. Inne wzmianki: 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: rada miasta Nowego Sącza¹⁵⁸.

5. Scholasteria została ufundowana przez ks. Jacka Śliwskiego, dziekana kolegiaty tarnowskiej, który zapisał na ten cel 4500 fl. pol.; 13 VII 1677 kapituła kolegiacka wyraziła zgodę na fundację¹⁵⁹. 20 V 1678 erygował ją bp sufr. krak. M. Oborski¹⁶⁰. Prałatura zniesiona przez ces. Józefa II w r. 1791¹⁶¹. Inne wzmianki: 1680, 1681, 1683, 1722, 1725, 1763, 1783¹⁶²

Patronat: rada miasta Biecza¹⁶³.

6. Kantoria (*primiceratus*) została ufundowana 18 VI 1685 przez ks. Jacka Śliwskiego, który legował na ten cel 3000 fl. pol.¹⁶⁴ 14 VII 1685 kapituła zgodziła się na fundację¹⁶⁵. 26 X 1685 erygował ją bp sufr. krak. M. Oborski¹⁶⁶. Prałatura została zniesiona przez ces. Józefa II w r. 1789¹⁶⁷. Inne wzmianki: 1686, 1717, 1719, 1722, 1725, 1761, 1763, 1769, 1786¹⁶⁸.

Patronat: *Collegium majus* Uniwersytetu Krakowskiego¹⁶⁹.

7. Kancelaria zastała ufundowana 28 I 1684 i 4 XII 1687 przez ks. Jacka Śliwskiego, który legował na ten cel łączną sumę 3000 fl. pol.¹⁷⁰ 13 VII 1688 kapituła zgodziła się na fundację¹⁷¹. Prałaturę erygował 22 X 1688 bp sufr. krak. M. Oborski¹⁷². Zniósł ją ces. Józef II w r. 1789¹⁷³. Inne wzmianki: 1722, 1725, 1761, 1763, 1786¹⁷⁴.

Patronat: *Collegium majus* Uniwersytetu Krakowskiego¹⁷⁵.

Kanonie kapituły:

1. Kanonia *fundi* Chochorowice została uposażona i erygowana 4 X 1448

¹⁵³ B. Kumor: Organizacja archidiakonalna w Małopolsce południowej, *Prawo kanon.* R. 2 1959 nr 1/2 s. 402—407.

¹⁵⁴ Por. przyp. 146 s. 465—467.

¹⁵⁷ Por. przyp. 154.

¹⁵⁵ LBD I s. 571.

¹⁵⁸ LBD I s. 551—552, 573.

¹⁵⁶ Por. przyp. 4; LBD I s. 551—552.

¹⁵⁹ Acta Capituli s. 73, 78.

¹⁶⁰ AOffic. Vol. 155 s. 134—141; Wiz. 1725 (reg.).

¹⁶¹ Por. przyp. 154.

¹⁶² Acta Capituli s. 83 (1680), 84 (1681), 99 (1722), 332 (1761); *Summarium inscriptionum* nr 86 (1783); *Consignatio omnium praelaturarum* 1786 s. 1.

¹⁶³ Por. przyp. 160; Acta Capituli s. 154.

¹⁶⁴ AOffic. Vol. 156 s. 1661—1672.

¹⁶⁵ Acta Capituli s. 90.

¹⁶⁶ Por. przyp. 164; Wiz. 1725 (reg.); Acta Capituli s. 92 (reg.).

¹⁶⁷ Acta Capituli s. 459.

¹⁶⁸ Tamże s. 92 (1686), 176 (1717), 186 (1719), 199 (1722), 332 (1761), 378 (1769); *Consignatio omnium praelaturarum* 1786 s. 1.

¹⁶⁹ Por. przyp. 164; Acta Capituli s. 90, 333, 378.

¹⁷⁰ AOffic. Vol. 157 s. 1880—1897.

¹⁷² Por. przyp. 170; Wiz. 1725 (reg.).

¹⁷¹ Acta Capituli s. 101.

¹⁷³ Acta Capituli s. 459.

¹⁷⁴ Tamże s. 199 (1722), 332 (1761); *Consignatio omnium praelaturarum* 1786 s. 1.

¹⁷⁵ Por. przyp. 170.

przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁷⁶. Zniesiona przez ces. Józefa II w r. 1789¹⁷⁷.
Wzmianki: 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: biskup krakowski¹⁷⁸.

2. Kanonia *fundi* Niskowa została uposażona i erygowana 4 X 1448
przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁷⁹. Zniesiona przez ces. Józefa II w r. 1789¹⁸⁰.
Inne wzmianki: 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: biskup krakowski¹⁸¹.

3. Kanonia *fundi* Dąbrówka została uposażona i erygowana 4 X 1448
przez kard. Z. Oleśnickiego. Zniesiona przez ces. Józefa II w r. 1789¹⁸².
Inne wzmianki: 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: biskup krakowski¹⁸³.

4. Kanonia *fundi* Biegonice została uposażona i erygowana 4 X 1448
przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁸⁴. Inne wzmianki. 1513—1786. (Por. prepozytura).

Patronat: biskup krakowski¹⁸⁵.

5. Kanonia *fundi* Fabiankowski została ufundowana 6 VII 1693 przez
ks. Jana Fabiankowskiego, proboszcza w Harklowej, który zapisał na ten
cel 3000 fl. pol., 20 XI 1693 erygował ją bp krak. J. Małachowski¹⁸⁶
Kanonikat zniósł w r. 1791 ces. Józef II¹⁸⁷. Inne wzmianki: 1694, 1722, 1725,
1737, 1741, 1763, 1786, 1789¹⁸⁸.

Patronat: kapituła kolegiacka w Nowym Sączu (po śmierci fundatora)¹⁸⁹.

6. Kanonikat *fundi* Banasiewicz p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP
ufundował 5 VIII 1697 ks. Wojciech Banasiewicz, pleban w Korczynie, legując
na ten cel 4000 fl. pol.; erygował go 20 IX 1697 bp krak. J. Małachowski¹⁹⁰.
Inne wzmianki: 1722, 1725, 1728, 1761, 1763, 1786, 1789¹⁹¹.

Patronat: kapituła kolegiaty sądeckiej i rada miasta Nowy Sącz (po
śmierci fundatora)¹⁹².

Kanonie honorowe:

Biskupi A. St. Załuski i I. K. Sołtyk mianowali w l. 1751—1773 6 kano-
ników honorowych kolegiaty, bez prebend (*ad honores*)¹⁹³.

I Lc. Nowy Sącz. Kolegium wikariuszy przy kolegiacie (ośmiu) uposażył
i erygował 4 X 1448 kard. Z. Oleśnicki¹⁹⁴. W r. 1605 kapituła kolegiaty

¹⁷⁶ Por. przyp. 4; LBD I s. 554.

¹⁷⁷ Acta Capituli s. 459; Sygański (Historia, t. 3 s. 141) informuje błędnie, że stało się to w r. 1782.

¹⁷⁸ LBD I s. 573 n.

¹⁷⁹ Por. przyp. 4; LBD I s. 554 n.

¹⁸² Por. przyp. 4, 177; LBD I s. 555.

¹⁸⁰ Por. przyp. 177.

¹⁸³ Por. przyp. 178.

¹⁸¹ Por. przyp. 178.

¹⁸⁴ Por. przyp. 4; LBD I s. 555 n.

¹⁸⁵ Por. przyp. 178; zniesiona została w r. 1789; por. przyp. 177.

¹⁸⁶ AEp. Vol. 72 k. 434—437; ADT, Fasc. N. Sącz II (kopia); Acta Capituli s. 123.

¹⁸⁷ Acta Capituli s. 465—467.

¹⁸⁸ Tamże s. 123 (1694), 200 (1722), 244 (1741), 332 (1761), 459 (1789); Consignatio omnium praelaturarum 1786 s. 2; AEp. Vol. 81 k. 1101—1105 (dokum. z 27 XI 1737).

¹⁸⁹ Por. przyp. 186.

¹⁹⁰ ADT, Fasc. N. Sącz II (kopia); Acta Capituli s. 118, 137, 212, 301.

¹⁹¹ Por. przyp. 188 (odpowiednie daty). Acta Capituli s. 212 (1728).

¹⁹² Por. przyp. 190.

¹⁹³ Acta Capituli s. 305 n., 345, 355, 378, 402, 421.

¹⁹⁴ LBD I s. 556—564; por. J. Fiałkowski: Nowosądecka kolegiata; Sygański. Historia. T. 3 s. 91—95.

nadała wikariuszom nowe, obszerne statuty¹⁹⁵. Kolegium zostało zniesione w r. 1791¹⁹⁶.

W l. 1513—1577 i 1597—1608 kolegium liczyło 8 członków; w r. 1725 tylko 4; bp wizytujący podnosi ilość ich do 6-ciu; W r. 1754 jest ich znowu także 4; kapituła podnosi liczbę ich do 6-ciu; w r. 1763 bp I. K. Sołtyk zarządza, aby było ich 6-ciu; w r. 1766 kolegium liczy 4 osoby, a w r. 1773 — 6¹⁹⁷.

Patronat: miejscowe kolegium wikariuszy¹⁹⁸.

I L₃. Nowy Sącz. Kolegium mansonarzy przy kolegiacie instniało w r. 1556; 18 V 1556 kolegium otrzymało zapis 8 groszy¹⁹⁹. W r. 1675 ks. Franciszek Pełka, kanonik pułtowski, sędeczanin, uposażył dwóch mansonarzy, legując na ten cel 3000 fl. pol.²⁰⁰ 13 VII 1677 kapituła zgodziła się na fundację²⁰¹. W r. 1725 fundacja była zaniedbana. Inne wzmianki: 1641, 1687, 1693, 1697, 1758, 1761²⁰².

Patronat: nieznany.

I L₄. Nowy Sącz. Kolegium penitencjarzy (dwóch) ufundował przy kolegiacie 8 IX 1633 ks. Bartłomiej Fusoriusz, kustosz, legując na ten cel 1500 fl. pol; kolegium erygował 4 XI 1639 ks. Jan Kretkowski, oficjał krakowski²⁰³. Inne wzmianki: 1638, 1663, 1755 (dalsze fundacje)²⁰⁴.

Patronat: kapituła kolegiaty sądeckiej²⁰⁵

I M₁. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Trójcy Św ufundowali Jakub Heynold i Mikołaj Kramarz, mieszczanie sądeccy, zapisując na ten cel 8 grzywien rocznego uposażenia; 14 IV 1418 erygował ją bp krak. W. Jastrzębiec²⁰⁶. W r. 1725 bp krak. K. F Szaniawski wcielił uposażenie altarii do kustodii przy kolegiacie²⁰⁷, a w r. 1763 bp krak. I. K. Sołtyk — do prałatury kancelarii. Inne wzmianki: 1470, 1510, 1511, 1513, 1527, 1539, 1561, 1577, 1597, 1608, 1725, 1763²⁰⁸

Patronat: rada miasta Nowego Sącza²⁰⁹.

I M₂. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Nawiedzenia NMP ufundowali Jakub Heynold i Mikołaj Kramarz; 14 IV 1418 altarię erygował bp krak. W Jastrzębiec²¹⁰ 4 X 1448 kard. Z. Oleśnicki, za zgodą rady miejskiej, zniósł altarię, a w miejsce jej erygował kustodję.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza. (Por. I L₁ — 4).

¹⁹⁵ Wiz. 1608 s. 147—189: Statuta et ordinationes vicariorum ecclesiae collegiatae Sandecensis studio et opera ven. Capituli praelatorum Sandecensium in gratiam communitatis vicariorum.

¹⁹⁶ Po r. 1791 wikariusze w N. Sączu nie są „wieceści“, ale „ad nutum episcopi“.

¹⁹⁷ Acta Capituli s. 310, 358.

¹⁹⁸ LBD I s. 557 n.

¹⁹⁹ AEp. Vol. 38 k. 390.

²⁰⁰ Sygański Historia. T. 3 s. 103 n.

²⁰¹ Acta Capituli s. 74.

²⁰² Tamże s. 98 (1687), 117 (1692), 137 (1697), 329 (1758), 343 (1761); AOS k. 86—87 (29 II 1641).

²⁰³ AOffic. Vol. 128 s. 1311—1317

²⁰⁴ Acta Capituli s. 30, 39; Sygański Historia. T. 3 s. 104.

²⁰⁵ Por. przyp. 203.

²⁰⁶ LBD I s. 553; Wiz. 1597 k. 121, Wiz. 1608 s. 35—37 (dokum. ingross.); Ecclesiae collegiatae jura I s. 119; Świszczoński Materiały s. 50.

²⁰⁷ Sygański (Historia, t. 3 s. 98) podaje, że stało się to w r. 1728.

²⁰⁸ Źródła przekrojowe; AGZ IX s. 241 (1510), 242 (1511).

²⁰⁹ LBD I s. 553; Wiz. 1597—1608; AGZ IX 241, 242.

²¹⁰ Por. przyp. 206.

I M₃. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Krzyża ufundowali w XV w. (przed r. 1470) przodkowie Jerzego Szworcza z Krakowa i Jakuba Tharnara z N. Sącza, legując na ten cel 12 grzywien²¹¹. W r. 1611 ołtarz spłonął i altaria tym samym upadła²¹². Inne wzmianki: 1489, 1490²¹³, 1513, 1527, 1539, 1561, 1577, 1597, 1608.

Patronat: fundator i jego spadkobiercy²¹⁴.

I M₄. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Andrzeja ufundował 25 I 1472 Andrzej Trestka z Brzany, zapisując na ten cel 6 grzywien rocznego dochodu; 7 VIII 1472 kard. Marek, patriarcha akwilejski, zatwierdził fundację, na co wyraził zgodę Kazimierz Jagiellończyk 5 X 1472²¹⁵. W r. 1725 bp krak. K. F. Szaniawski wcielił altarię do kanonii *fundi* Biegonice. Inne wzmianki: 1539, 1561, 1577, 1597, 1608, 1725.

Patronat: rada masta Nowego Sącza²¹⁶.

I M₅. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Mikołaja, dla kaznodziei niemieckiego, uposażył w r. 1453 Paweł Murarz, mieszczanin sądecki (legat 10 grzywien); 23 VII 1453 królowa Zofia, a 27 VII 1463 Kazimierz Jagiellończyk zatwierdzili fundację²¹⁷. W r. 1597 kard. J. Radziwiłł wcielił uposażenie altarii do kustodii i altarii Św. Trójcy²¹⁸.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza²¹⁹.

I M₆. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Bozego Ciała ufundowali 28 IX 1523 ks. Jan ze Zborowic, prepozyt kościoła św. Walentego w N. Sączu, oraz ks. Wojciech ze Zborowic, pleban w Wilczyskach i Jakubkowicach, legując na ten cel po 250 fl. pol. (całość sumy 500 fl.)²²⁰ 26 XI 1525 bp krak. P. Tomicki zatwierdził fundację²²¹, a król Zygmunt August 27 IV 1549²²². W dniu 18 V 1557 erygował altarię oficjał krakowski²²³. W r. 1763 bp krak. I. K. Sołtyk wcielił altarię do prepozytury kolegiaty. Inne wzmianki: 1539, 1561, 1577, 1597, 1608, 1725, 1763.

Patronat: miejscowe kolegium wikariuszy²²⁴.

I M₇. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Zwiastowania NMP ufundowali 28 IX 1523 ks. Maciej z Brzeźnicy, kustosz sądecki oraz księża Jan i Wojciech ze Zborowic, zapisując wspólnie na ten cel 750 fl. pol.²²⁵ 26 XI 1525 bp krak. P. Tomicki zatwierdził fundację²²⁶; król Zygmunt August uczynił to samo 27 IV 1549²²⁷; erekcji dokonano 18 VI 1557²²⁸. W r. 1597

²¹¹ LBD I s. 553; por. Sygański: Historia. T. 3 s. 101.

²¹² Sygański, jw. s. 101.

²¹³ AOffic. Vol. 3 s. 442 (1490), vol. 11 s. 308 (1489).

²¹⁴ Por. przyp. 211.

²¹⁵ Wiz. 1608 s. 42—47 (dokum. ingross.); Ecclesiae collegiatae jura s. 119. Wiz. 1597 (reg.).

²¹⁶ LBD I s. 553; Wiz. 1597—1608.

²¹⁷ LBD I s. 563—564; Sygański: Historia. T. 3 s. 181—183 (dokum. z 1453); Świszczowski, jw. s. 38—39 (dokum. z 1453); Wiz. 1608 s. 33—35 (dokum. ingross. z 1453, 1463); ADT, Fasc. Zeleznikowa (kopie dokum. z 1453, 1463); Summarium — — decretorum nr 560 (reg.); Wiz. 1597 (reg.); Golaehowski. Inwentarz s. 272.

²¹⁸ Wiz. 1597—1608.

²¹⁹ Por. przyp. 217.

²²⁰ Ecclesiae collegiatae jura I s. 17—19 (dokum. ingross.); Wiz. 1608 s. 7—16.

²²¹ AEp. Vol. 11 k. 59—63'.

²²² Por. przyp. 220.

²²³ AOffic. Vol. 101 s. 803; Wiz. 1608 s. 7—19; Wiz. 1597 k. 114 (reg.).

²²⁴ Tamże; Wiz. 1597—1608.

²²⁵ Por. przyp. 220; Wiz. 1597.

²²⁷ Por. przyp. 220.

²²⁶ Por. przyp. 221.

²²⁸ Por. przyp. 223.

kard. Radziwiłł wcielił altarię do tutejszego kolegium wikariuszy²²⁹. Inne wzmianki: 1539, 1561, 1577, 1597.

Patronat: miejscowe kolegium wikariuszy²³⁰.

I M₈. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Ścięcia św Jana Chrzciciela (w r. 1725 nazwana bł. Kunegundy) ufundował 27 VII 1543 ks. Marcin z Kurowa, archidiakon sądecki, legując na ten cel 300 fl. pol.; erygował ją w tymże roku bp krak. P. Gamrat²³¹. W r. 1763 bp krak. I. K. Sołtyk wcielił ją do uposażenia archidiakona sądeckiego. Inne wzmianki: 1597, 1608, 1725, 1763.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza²³².

I M₉. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Zwiastowania NMP (druga) ufundowała prawdopodobnie Anna Rabocka (zapis folwarku) w r. 1599²³³; erygował ją 10 IX 1599 kard. J. Radziwiłł²³⁴. Inne wzmianki: 1608, 1617²³⁵.

Patronat: prawdopodobnie szlachecki²³⁶.

I M₁₀. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Jakuba apost. uposażył 1 XII 1606 ks. Stanisław Paszyński, pleban z Żeleźnikowej, zapisując na ten cel 200 fl. pol.²³⁷. Dalsze legaty z r. 1635 (700 fl. pol.) i 1636 (1000 fl. pol.)²³⁸. W r. 1725 bp krak. F. K. Szaniawski wcielił uposażenie altarii do kanonii *fundi* Fabiankowski. Wzmianka: 1724²³⁹.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza²⁴⁰.

I M₁₁. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Anny (*primi ministerii*) ufundowali Stanisław Dziubiński z żoną Katarzyną z Zabełcza i Katarzyna Przyłuska (13 II 1637 i 20 I 1639), legując na ten cel 1000 fl. pol.; erygował ją 24 I 1639 ks. Erazm Kretkowski, oficjał krakowski²⁴¹. W r. 1725 bp krak. F. K. Szaniawski wcielił altarię do kanonii *fundi* Niskowa.

Patronat: szlachecki²⁴².

I M₁₂. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Jana Jałmużnika i św. Stanisława bpa i m. uposażył 13 III 1630 ks. Bartłomiej Fusoriusz, kustosz sądecki, zapisawszy na ten cel 500 fl. pol.; erygował ją 4 XI 1639 ks. Jan Kretkowski, oficjał krakowski²⁴³. W r. 1725 uposażenie altarii wcielono do beneficjum archidiakona, skąd w r. 1763 bp krak. I. K. Sołtyk przeniósł je na dziekanję. Wzmianka: 1635²⁴⁴.

Patronat: tutejsza kapituła²⁴⁵.

I M₁₃. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. św. Anny (*secundi ministerii*) ufundowali w l. 1637—1655 Mikołaj, Piotr i Szymon Wielogłowscy,

²²⁹ Sygański: Historia. T. 3 s. 99: informacje odnoszą się do altarii, a nie do bractwa. W r. 1599 kard. Radziwiłł erygował nową altarię p. w. Zwiastowania NMP

²³⁰ Por. przyp. 224.

²³¹ Wiz. 1608 s. 25—31; Ecclesiae collegiate jura I s. 119 (reg.); Wiz. 1597 (reg.).

²³² Wiz. 1597—1608.

²³³ Sygański: Historia. T. 3 s. 101.

²³⁴ AEp. Vol. 33 k. 479—482; Wiz. 1608.

²³⁵ Summarium — inscriptionum nr 29 (1617).

²³⁶ Por. przyp. 234—235.

²³⁷ Wiz. 1608 s. 37—38 (dokum. ingross.).

²³⁹ Acta Capituli s. 266.

²³⁸ Sygański: Historia. T. 3 s. 97.

²¹⁹ Por. przyp. 237.

²⁴¹ AOffic. Vol. 128 s. 547—554; Castren. Sandec. Vol. 48 k. 115; Summarium inscriptionum nr 31 (por. nr 32, 39, 40, 48).

²⁴² Tamże.

²⁴³ AOffic. Vol. 128 s. 1302—1311.

²⁴⁴ Summarium inscriptionum nr 29 (1635).

²⁴⁵ Por. przyp. 243; Acta Capituli s. 102.

legując na ten cel ogólną sumę 2000 fl. pol.; erygował ją 20 X 1659 bp sufr. krak. M. Oborski²⁴⁶. W r. 1763 bp krak. I. K. Sołtyk wcielił uposażenie altarii do kanonii *fundi* Fabiankowski.

Patronat: szlachecki²⁴⁷

I M₁₄. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w św. Mikołaja uposażyli 11 X 1647 i 30 IV 1648 ks. Franciszek Pelka, pleban w Korzkwi, i jego brat Jan, mieszczanin sądecki, legując na ten cel łącznie 1000 fl. pol.; erygował ją 9 I 1648 bp T. Oborski, admin. diec. krak.²⁴⁸ W r. 1725 uposażenie altarii wcielono do beneficjum dziekana kapituły.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza i miejscowa kapituła²⁴⁹

I M₁₅. Nowy Sącz — kolegiata. Prebendę przy ołtarzu Zwiastowania NMP, dla promotora bractwa Różańca św., ufundowali Adam Tabaszowski (8 VII 1654 — legat 1100 fl. pol.) i Franciszek Zawadzki (1657 — 1000 fl. pol.). W r. 1725 wcielono jej uposażenie do wicekustodii kolegiackiej. Wzmianki. 1658—1781²⁵⁰.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza. (Por. I G₃).

I M₁₆. Nowy Sącz — kolegiata. Prebendę dla promotora bractwa św. Józefa ufundował Aleksander Przełocki (1704 — 1500 fl. pol.). 13 VII 1724 ks. Jan Polciowski, pleban w Barcicach i kapelan tejże prebendy, zapisał dalsze 4200 fl. pol.²⁵¹ W r. 1725 wcielono ją do scholasterii, a w r. 1763 do kanonii *fundi* Chochorowice. (Por. I G₄).

Patronat: szlachecki²⁵².

I M₁₇. — Nowy Sącz — kolegiata. Prebendę dla promotora bractwa Najśw. Serca Pana Jezusa ufundował 21 V 1745 ks. Jan Orzechowski, legując na ten cel 2000 fl. pol. Wzmianki: 1759—1781.

Patronat: miejscowa kapituła. (Por. I G₅).

I M₁₈. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w Niepokalanego Poczęcia NMP ufundował ks. Jan Morzkowski, prepozyt kolegiaty, przed 13 VII 1724²⁵³. W r. 1725 wcielono jej uposażenie do prepozytury kolegiackiej, a w r. 1763 przeniesiono na kantorję.

Patronat: prawdopodobnie tutejsza kapituła²⁵⁴.

I M₁₉. Nowy Sącz — kolegiata. Altaria p. w. Matki Bożej Bolesnej istniała przed r. 1725; w tymże roku wcielono ją do kanonii *fundi* Chochorowice, a w r. 1763 do kanonii *fundi* Niskowa.

Patronat: nieznany.

I M₂₀. Nowy Sącz — kolegiata. Altaria p. w. W. Świętych jeszcze w r. 1719 była utrzymywana wyłącznie z jałmużny²⁵⁵ W r. 1725 wcielono ją do kanonii *fundi* Dąbrówka, zaś w r. 1763 — do kanonii *fundi* Biegonice.

Patronat: nieznany.

I M₂₁. Nowy Sącz — kolegiata. Altaria p. w św. Rozalii istniała przed r. 1763; w tymże roku została wcielona do scholasterii.

Patronat: nieznany.

²⁴⁶ AOffic. Vol. 139 s. 869—873; Por. Sygański. Historia. T. 3 s. 97.

²⁴⁷ Tamże; Acta Capituli s. 287.

²⁴⁸ AAdmin. Vol. 15 s. 527—560; Acta Capituli s. 21 (reg.); Summarium inscriptionum nr 46 (reg.); Castren. Sandec. Vol. 42 k. 1544 nn., por. Sygański. Historia. T. 3 s. 97 n.

²⁴⁹ Por. przyp. 248; Capituli s. 143.

²⁵⁰ Sygański (Historia, t. 3 s. 101 nn.) podaje nieco inne wiadomości.

²⁵¹ Acta Capituli s. 266.

²⁵² Zgodnie z fundacją.

²⁵⁴ Tamże.

²⁵³ Acta Capituli s. 208.

²⁵⁵ Sygański Historia. T. 3 s. 101

I M₂₂. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. NMP i bł. Jana Kantego uposażył przed 13 VII 1724 ks. Jan Morzkowski, miejscowy prepozyt²⁵⁶. W r. 1763 wcielono ją do kanonu *fundi* Banastewicz.

Patronat: prawdopodobnie tutejsza kapituła²⁵⁷.

I M₂₃. Nowy Sącz — kolegiata. Altarię p. w. Matki Bożej Pocieszenia ufundował ks. Jan Morzkowski, prepozyt sądecki, przed 13 VII 1724²⁵⁸. Innych wzmianek brak.

Patronat: prawdopodobnie miejscowa kapituła.

I M₂₄. Nowy Sącz — kolegiata. Prebendę dla wicekustosza, istniejącego już w r. 1431²⁵⁹, ufundował mieszczanin sądecki Jan Knothovia, erygował ją 29 IV 1469 bp krak. Jan Lutek z Brzezia²⁶⁰. Inne wzmianki: 1513—1608, 1729, 1734, 1735, 1741, 1745, 1765²⁶¹.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza²⁶².

I M₂₅. Nowy Sącz — kolegiata. — Prebendę dla kaznodziei polskiego ufundowała w r. 1469 Dorota Cyrusowa, zona Serwacego, legując na ten cel 100 grzywien²⁶³; 29 IV 1469 bp krak. Jan Lutek z Brzezia erygował prebendę²⁶⁴. Dalsze legaty: 1557 (500 fl. pol.) i 1571 (100 grzywien)²⁶⁵. W r. 1635 ks. Bartłomiej Fusoriusz zapisał jeszcze dla kaznodziei 1000 fl. pol. i Stanisław Foltynowicz, mieszczanin sądecki, w r. 1667 — 1000 fl.²⁶⁶ 23 X 1693 bp krak. Jan Małachowski zatwierdził poprzednie legaty i dokonał reerekcji prebendy, która prawdopodobnie uprzednio zanikła²⁶⁷.

Patronat: rada miasta Nowego Sącza²⁶⁸.

I N₁. Nowy Sącz. Obraz Matki Bożej Pocieszenia²⁶⁹, „słynący łaskami“ w kościele p. w. Ducha Św., darowany w XVI w. przez Zofię, córkę Achacego Jordana z Zakliczyna, jest wymieniany w l. 1632, 1652, 1758, 1782²⁷⁰.

I N₂. Nowy Sącz. Obraz Przemienienia Pańskiego, „słynący łaskami“ w kościele p. w. Narodzenia NMP, był tam „od niepamiętnych czasów“²⁷¹. 2 IX 1785 bp nominat tarnowski J. Duwał zezwolił (po skasowaniu klasztoru) na przeniesienie obrazu do kolegiaty²⁷².

V D. Nowy Sącz. Zbór ariański nad rzeką Kamienicą, koło karczmy „Piekło“, założył ok. 1570 Stanisław Farnowski; ok. r. 1620 zbór został zamknięty²⁷³.

V H. Nowy Sącz. Szkołę ariańską przy zborze założył St. Farnowski; ok. r. 1620 została na zamknięta²⁷⁴.

²⁵⁶ Acta Capituli s. 208.

²⁵⁷ Tamże.

²⁵⁸ Tamże.

²⁵⁹ Wiz. 1608 s. 118—121: Confirmatio Eugenii papae super praenominationem vicecustodis.

²⁶⁰ ADT, Fasc. N. Sącz (2 kopie); por. LBD I s. 552.

²⁶¹ Źródła przekrojowe; Acta Capituli s. 219 (1729), 223 (1734), 233 (1735), 246 (1741), 287 (1745), 361 (1765).

²⁶² Tamże.

²⁶³ LBD I s. 564; por. Sygański Historia. T. 3 s. 104.

²⁶⁴ Wiz. 1608 s. 106—109 (dokum. ingross.).

²⁶⁵ Sygański Historia. T. 3 s. 105.

²⁶⁶ Tamże.

²⁶⁷ AEp. Vol. 71 k. 417—418.

²⁶⁸ Tamże.

²⁶⁹ Sygański Historia. T. 3 s. 82 n.; Tenze Obraz łaskami słynący, jw.

²⁷⁰ Sygański Historia. T. 3 s. 83 n.

²⁷¹ Tamże s. 145.

²⁷³ Tamże, t. 1 s. 142—144.

²⁷² Tamże s. 146 n.

²⁷⁴ Tamże.

VI D. Synagogę zamyślił budować Żydzi w r. 1695²⁷⁵. 3 II 1699 Jerzy Lubomirski, starosta sądecki, zezwolił na budowę synagogi, którą w tymże roku wystawiono²⁷⁶. W r. 1748 istniały dwie synagogi, wybudowane bez zezwolenia ordynariusza krakowskiego²⁷⁷.

VI H. Nowy Sącz. Szkołę „drewnianą” na dziedzińcu zamkowym posiadał Żydzi w r. 1760²⁷⁸. 20 IX 1763 bp krak. I. K. Soltyk pozwolił na budowę nowej szkoły żydowskiej²⁷⁹.

PARAFIA PISARZOWA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1336—1357); Gromnicki: Świętopełtrze s. 384n. (1346—1374, 1551—1559); LBD II s. 249; LR 1513 k. 30'; LR 1527 k. 67; LR 1529 s. 383; LR 1539 k. 28; LR 1561 k. 88; Wiz. 1565 s. 355; LR 1577 k. 89; Rej. pob. 1581a s. 130; Wiz. 1596 k. 19—20; Wiz. 1608a s. 102—105; Wiz. 1618 s. 131—134; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 203; Wiz. 1639 k. 363—363'; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 209; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 86—89.

Inne źródła. ADT, Fasc. Pisarzowa (oryg. i kop. XVIII—XIX w.).

I A. Parafia, fundacji królewskiej, powstała, przed r. 1336; pierwsza wzmianka z r. 1336¹. W l. 1350—1354 była złączona z par. Męcina².

Patronat królewski³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował⁴ wieś Pisarzowę.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 285 osób⁵. W r. 1596 w parafii mieszkało 20 kmieci. W r. 1727 do komunii wielkonocej przystąpiło około 400 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1336, był w l. 1596—1639 drewniany i konsekrowany. W r. 1639 zaznaczono, że jest „starodawny”. Nowy, również drewniany, wybudował miejscowy pleban z parafianami przed r. 1727; w tymże roku kościół był niekonsekrowany

Wezwanie: św. Jan apost. i ewang.⁶

z

I H. Pisarzowa. Szkoła parafialna w r. 1596 była „w stanie miernym. Inne wzmianki: 1608, 1639⁷.

PARAFIA PIWNICZNA (miasto)

Źródła przekrojowe. LBD II s. 236—237; LR 1513 k. 32; LR 1527 k. 70; LR 1529 s. 430; LR 1539 k. 28'; LR 1561 k. 89; Wiz. 1565 s. 345; LR 1577 k. 91'; Rej. pob. 1581a s. 153; Wiz. 1596 k. 27—28; Wiz. 1608a s. 149—155; Wiz. 1618 s. 92—95; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 193, 231, 250; Wiz. 1639 k. 368 n.; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 244, 274, 342 (ostatni przekaz z 1650); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 170—173; Wiz. 1793c k. 46—47.

Inne źródła: Rachunki żupne bocheńskie z lat 1394—1421. Wyd. J. Karwasieńska. Arch. Komus. Hist. Ser. 2. T. 3 (og. zb. t. 15): 1939 s. 127, 146, 149,

²⁷⁵ Acta Capituli s. 126.

²⁷⁶ Sygański: Historia. T. 1 s. 171.

²⁷⁷ Acta Capituli s. 289; Accusatio contra Judaeos ratione duorum synagogarum per ipsos sine consensu ordinarii expositarum.

²⁷⁸ Tamże s. 182 n.

²⁷⁹ Tamże s. 407—409; ADT, Fasc. N. Sącz I (kopia)

¹ Kumor: Powstanie s. 500—501.

⁵ Ładogórski: Studia s. 199.

² MPV II s. 346.

⁶ Wiz. 1596—1727.

³ Wiz. 1565—1727.

⁷ Por. Kot. Szkolnictwo s. 327.

⁴ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1727.

(zob. Indeks); ADT, Fasc. Piwniczna (or. i kop. XV—XIX w.); Bibl. Czart. (Kraków), Rps nr 2181: Kopia rękopisu nadań na żupach bocheńskich dla klasztorów, kościołów oraz instytucji kościelnych i osób prywatnych z l. 1243—1502 k. 12', 13'.

Opracowania: H. Stamiński: Zarys rozwoju miasta Piwnicznej (1348—1807). Nowy Sącz 1961.

I A. 1 VII 1348 Kazimierz Wielki lokował miasto na prawie niemieckim na miejscu dawnej osady¹. Parafia, ufundowana przez króla równocześnie z lokacją miasta, „z powodu braku rzeczy koniecznych“ chyliła się ku upadkowi². 1 VI 1375 królowa Elżbieta pomnożyła uposażenie parafii³. 15 V 1487 Kazimierz Jagiellończyk, na prośbę miejscowego proboszcza wydał dla parafii nowy dokument fundacyjny⁴.

Patronat królewski⁵.

I B. Okręg parafialny od XIV w. obejmował⁶ miasto Piwniczną i wieś Łomnicę⁷. 6 IV 1555 przysądzono ostatecznie parafii sporną z Barcicami wieś Młodów⁸. Od r. 1596 występuje nadto wieś Kokuszką, a od 1608 nowolokowana wieś Kacze⁹. Przed r. 1786 należały jeszcze wsie: Mniszek, Granaśtów i Międzybrodzie; trzy ostatnie i Kacze włączono w r. 1786 do nowo utworzonej parafii Mniszek¹⁰.

I D. Kościół parafialny, wspomniany w r. 1375¹¹, był za czasów Długosza oraz w l. 1596—1639 drewniany i konsekrowany (w l. 1608—1618 — nie konsekrowany). W r. 1728 kościół był *in minori choro*, nakładem Stanisława Kaczkowskiego, murowany, a ściany głównej nawy w budowie. 1 IX 1740 konsekrował kościół bp sufr. krak. M. Kunicki¹². W r. 1793 kościół murowany, potrzebuje naprawy.

Wezwanie: Narodzenie NMP¹³.

I E. Mniszek. Kaplica p. w. św. Franciszka została spalona przed r. 1596 przez Stanisława Meżyka, starostę sądeckiego¹⁴.

I F. Piwniczna. Szpital drewniany istniał w r. 1728. W r. 1728 i 1793 mieszkało w nim 6 ubogich.

I H. Piwniczna. Szkoła parafialna była czynna w r. 1478¹⁵. W r. 1596 „dom szkolny nowy“, zaś w r. 1608 „kierownik szkoły ma izbę z komorą“. W r. 1728 organista jest „zarazem kierownikiem szkoły“. Wzmianka: 1639¹⁶. W r. 1793 „szkoła paraf. wymurowana kosztem parafian“.

¹ AGZ III nr 3; por. Piekarczyk: Studia s. 245.

² KDMP III nr 873; AOffic. Vol. 5 k. 313—314 (dokum. ingross.).

³ Tamże.

⁴ Wiz. 1608 s. 209—210; ADT, Fasc. Piwniczna (kopia): Kopia rękopisu k. 12'—13'.

⁵ Por. przyp. 1—4; LBD, Wiz. 1565—1793c.

⁶ Przekroje: LBD, 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1728, 1793c.

⁷ Por. przyp. 1 (wspomniano również Łomnicę).

⁸ AOffic. Vol. 85 s. 148, 610—612.

⁹ Rej. pob. 1629—1680 wymieniają oprócz miasta tylko Kokuszkę i Łomnicę, zaś Młodów zaliczają do par. Barcice.

¹⁰ Kumor: Dzieje s. 137, 140.

¹¹ Por. przyp. 3.

¹² ADT, Fasc. Piwniczna (dokum. oryg.).

¹³ LBD; Wiz. 1565—1793c.

¹⁴ Wiz. 1596; Sygalski: Historia. T. 1 s. 148 n.

¹⁵ Por. przyp. 4.

¹⁶ Por. Kot: Szkolnictwo s. 187.

PARAFIA PODEGRODZIE (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1357); Gromnicki Świętopietrze s. 382 n. (1325—1374, 1551—1553); LBD I s. 405, 545, 549—551, 554, 555, 571—573, II s. 150, 235, 237, 301—302, 304, III s. 340—344, 359; LR 1513 k. 30'; LR 1527 k. 66', LR 1529 (brak), LR 1539 k. 27'; LR 1561 k. 87', Wiz. 1565 (brak); LR 1577 k. 89; Rej. pob. 1581a s. 127—129; Wiz. 1596 k. 38—40; Wiz. 1607 k. 9—25; Wiz. 1608a s. 31—46; Wiz. 1618 s. 108—113; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 195—199; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 200—204; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1728 (brak); Wiz. 1793c k. 56—59'.

Inne źródła. Sygański. Arendy s. 9—19, 35—37, 39 (1568—1610); ADT, Fasc. Podegrodzie (or. i kop. XVII—XX w.); APar. w Podegrodziu, Liber memorabilium (z XIX w.).

Opracowania. J. Staśko. Podegrodzie. Zarys manografii wsi. Kraków 1937; A. Żaki: Wyniki wstępnych badań grodziska w Naszacowicach, pow. Nowy Sącz. *Wiad. archeol.* R. 20 1954 s. 234—251, Tenże: O położeniu wczesnośredniowiecznego Sącza. *Rocz. sąd.* T. 3 1960 s. 1—52; A. Rutkowska-Płachcińska: Sądcezyzna w XIII i XIV wieku. Przemiany gospodarcze i społeczne. Wrocław 1961.

I A. W granicach parafii znajduje się grodzisko (Naszacowice), pochodzące z X/XI w.¹ Wieś prawdopodobnie posiadała w r. 1273 prawo niemieckie².

Parafia, przypuszczalnie fundacji królewskiej, powstała na początku w. XI³; pierwsza wzmianka z r. 1310⁴ 4 X 1448 bp krak. kard. Z. Oleśnicki wcielił parafię do uposażenia archidiakonii sądeckiej, powierzając duszpasterstwo temuż archidiakonowi⁵.

Patronat: królewski⁶; przed r. 1441 bp krakowski⁷. Rozpoczęty 8 XI 1441 w kurii rzymskiej proces o prawa patronackie między konwentem starszadeckim a biskupem krakowskim został rozstrzygnięty 18 V 1446 na korzyść biskupstwa⁸. W r. 1448 prawo prezenty na archidiakoniat sądecki i parafię podegrodzką zastrzegł dla siebie i następców Z. Oleśnicki⁹.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował następujące wsie¹⁰: Podegrodzie, Szymanowice, Brzezna, Rogi, Naszacowice, Olszana, Świdnik, Wygnanowice, Cyganowice, Skrudzina, Stronie, Niskowa, Biczycze, Gostwica, Gaboń, Gołkowice, Mostki, Kadcza, Juraszowa, Olszanka, Zasłonie*, Mokra Wieś (dawn. Mokra Dąbrowa), Świerkla, Podrzecze, Chochorowice. Od początku XVI w. należy dawna paraf. Długołęka (por. Długołęka). Od r. 1581 występują jeszcze: Jadamwola (Adamowa Wola), Wolica Strońska, Owieczki, Wolica Królewska, Wola Gabońska, Opalana, Stadła, Krasne, Stanęcin, Szczerez, Trzetrzewina (lokowana w r. 1353). W l. 1629 i 1680 brak wsi Zasłonie. W r. 1793 występują nadto: Praczka, Jastrzębia.

I C. W pierwszej połowie XIV w. ludność parafii szacuje się na 4305 osób (największa wiejska parafia w diecezji krakowskiej)¹¹. W r. 1793 parafia liczyła 6122 osoby; do komunii wielkanocnej przystąpiło 4986 wiernych.

I D. Kościół parafialny, wzmankowany w r. 1325, był „całkowicie dREW-

¹ Żaki Wyniki s. 235 nn.

² KDMP II nr 479.

³ Kumor. Powstanie s. 504—508; por. AAdmin. Vol. 16 s. 71—75, 91—93 (26 I 1680 — poszukiwanie za erekcją kościoła).

⁴ KDMP II nr 551.

⁷ KDMP IV nr 1414.

⁵ LBD I s. 572.

⁸ Tamże nr 1414 (1441), 1479 (1446).

⁶ Zgodnie z prawami własności.

⁹ LBD III s. 341, Wiz. 1596—1618.

¹⁰ Przekroje: LBD, 1581, 1596, 1607 (wymienia tylko 23 wsi), 1629, 1680, 1793c.

¹¹ Ładogórski. Studia s. 199.

niany¹². W r. 1347 został wybudowany przez ks. Włostibora, miejscowego plebana, nowy kościół. *Chorus minor*, murowany, wystawili dopiero w XV w. Andrzej Rogowski ze Świdnika i archidiakon sądecki Marcin z Kurowa¹³. Za czasów Długosza kościół był drewniany. W r. 1475 został gruntownie odrestaurowany¹⁴. W l. 1596—1618 kościół był częściowo drewniany, częściowo murowany.

Wezwanie: św. Jakub apost.¹⁵; św. Wojciech bp i m.¹⁶

I E. Podegrodzie. Kaplica p. w. św. Anny istniała w r. 1793.

I F. Podegrodzie. Szpital dla ubogich zbudowała ok. r. 1580 Felicja Rolczanka, przybyła z Krakowa, uposażając go w rolę, zakupioną od Wojciecha Puła¹⁷. 11 VII 1595 bp krak. kard. J. Radziwiłł zatwierdził fundację¹⁸. Inne wzmianki: 1596, 1608, 1618.

W r. 1607 mieszkało w szpitalu 4 ubogich.

I G. Podegrodzie. Bractwo św. Anny ufundował ks. Jan Januszowski, archidiakon sądecki, 8 II 1605; zatwierdził je 6 IV 1605 bp krak. kard. B. Maciejowski¹⁹

Inne wzmianki: 1608, 1720²⁰.

I H. Podegrodzie. Szkołą parafialną kieruje w r. 1596 organista, który posiada dom. W r. 1607 „dom szkolny stary, prosty, ma izbę i komorę“. W r. 1608 wizytator wydaje obszerny dekret reformacyjny dla kierownika szkoły²¹. Inne wzmianki: 1661, 1720²².

I M₁. Podegrodzie. Altaria p. w. św. Krzyża ufundowana przed r. 1340; 10 X 1340 dwunastu kardynałów udzieliło altarii 40-dniowego odpustu. Altaria istniała jeszcze w r. 1457²³.

Patronat nieznan.

I M₂. Podegrodzie. Altaria p. w. św. Katarzyny została ufundowana przed r. 1340; 10 X 1340 dwunastu kardynałów udzieliło altarii 40-dniowego odpustu. Altaria istniała prawdopodobnie w r. 1457²⁴.

Patronat nieznan.

I M₃. Podegrodzie. Altaria św. Zofii została ufundowana przed r. 1492; 12 V 1492 siedmiu kardynałów udzieliło dla niej 100-dniowego odpustu²⁵. Innych wzmianek brak.

Patronat nieznan.

I M₄. Podegrodzie. Beneficjum dla promotora bractwa św. Anny przy kościele paraf. ufundował ks. Władysław Wiesiołowski, prebendarz z Po-

¹² Wiz. 1608 s. 37; haec ecclesia olim (przed 1347) tota fuit lignea.

¹³ Tamże; por. J. E. Dutkiewicz · Małopolska rzeźba średniowieczna s. 127.

¹⁴ Wiz. 1607 s. 21—22 (dokum. ingross. z 12 VII 1475).

¹⁵ Wiz. 1608 s. 19—21 (dokum. ingross. 10 X 1340); KDMP IV s. 449—451 (1446); LBD I s. 550, II s. 304; Wiz. 1596—1618.

¹⁶ LBD III s. 549.

¹⁷ Wiz. 1596 (przed 10 laty), 1608 (przed 25 laty).

¹⁸ Wiz. 1608 s. 51—54 (dokum. ingross.).

¹⁹ Tamże s. 23—25 (dokum. ingross.).

²⁰ AOffic. Vol. 167 s. 271—279 (dokum. z 1720).

²¹ Por. K o t Szkołnictwo s. 329—331.

²² AOS (dokum. z 30 III 1661. Joannes rector scholae Podegrodziensis); ADT, Fasc. Podegrodzie (dokum. z r. 1720: vicarius in Podegrodzie una cum scholaribus).

²³ Wiz. 1607 s. 19—21 (dokum. ingross. z 1340, 1457).

²⁴ Tamże; altaria s. Crucis et s. Catharinae in eadem ecclesia fundata.

²⁵ Wiz. 1607 s. 22—23 (dokum. ingross.).

degradzia, zapisując na ten cel 20 IV 1720 1200 fl. pol.; erygował je kanonicznie 24 III 1721 oficjał krakowski²⁶.

Patronat fundatora²⁷.

PARAFIA PRZYSZOWA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374. 1551—1554); LBD II s. 301—302; LR 1513 k. 30'; LR 1527 k. 67; LR 1529 s. 387; LR 1539 k. 28; LR 1561 k. 88; Wiz. 1565 s. 354; LR 1577 k. 89'; Rej. pob. 1581a s. 132; Wiz. 1596 k. 22; Wiz. 1608a s. 69—70; Wiz. 1618 s. 132—134, Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 204—205; Wiz. 1639 k. 366'—367'; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 210—211; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 213—217.

Inne źródła. ADT, Fasc. Przyszowa (or. i kop. XVI—XIX w.); APar. w Przyszowej, Liber memorabilium ecclesiae parochialis a. D 1846 conscriptus (m. in. kopie dokum. z XVI—XVII w.).

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w pierwszym dwudziestolecu XIV w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. W r. 1577 parafia była opuszczona, zaś w l. 1580—1608 pozabawiona katolickiego duszpasterza². Od r. 1612 wróciła do rąk katolickich³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okrąg parafialny od r. 1529⁵ obejmował wsie: Przyszowa i Zagórów. W r. 1728 wymieniono nadto Górki* i Wądole*.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 330 osób⁶. W r. 1639 do parafii należało 350 osób. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 500 wiernych.

I D. Kościół parafialny, zbudowany w XIV w.,⁷ był za czasów Długosza drewniany i konsekrowany. Ok. 1580 r. został złupiony i zamieniony na zbór protestancki. W r. 1608 „sklepienie kościoła nad prezbiterium i nawą główną bez pokrycia, oltarze zniszczone, chrzcielnica spróchniała, porzucona, drzwi wyrwane — — wszystko zniszczone“. W r. 1612 nową świątynię, również drewnianą, wystawił na dawnym miejscu Marcin Wierzbęta, właściciel Przyszowej; konsekrował ją 13 V 1638 bp sufr. krak. T. Oborski⁸. W r. 1639 i 1728 kościół był drewniany oraz konsekrowany.

Wezwanie: sw. Mikołaj bp i w.⁹; Wniebowzięcie NMP (1565).

I F. Przyszowa. Szpital istniał w r. 1728, ale mieszkał w nim organista; wizytator nakazuje oddać go dla ubogich po wybudowaniu nowej szkoły.

I G. Przyszowa. Bractwo Pocieszenia NMP było znane w r. 1748; 26 V 1757 otrzymało własnego promotora¹⁰. (Por. I MJ).

²⁶ AOffic. Vol. 167 s. 271—279; ADT, Fasc. Podegrodzie (kopia).

²⁷ Tamże.

¹ Kumor: Powstanie s. 523—524.

² Wiz. 1608: ecclesia — — ante annos 27 florens; Wiz. 1596: ante annos 40 — — prophanata; Wiz. 1565 nie mówi o reformacji.

³ Wiz. 1639.

⁵ Przekroje: 1529, 1581, 1629, 1680.

⁴ LBD; Wiz. 1565—1728.

* Ładogórski: Studia s. 199.

⁷ Inwentarz domu plebanii przyszowskiej spisany — — 22 VII 1648 (Liber memorabilium s. 3).

⁸ Wiz. 1639 i 1728; ADT, Fasc. Przyszowa (Consignatio super documentis ecclesiae parochialis Przeszoviensis 1798 s. 1) podaje r. 1636.

⁹ LBD; Wiz. 1596—1728.

¹⁰ ADT, Fasc. Nowy Sącz II (dokum. z 26 V 1757; wzmianka o dokum. z 1748 r.).

I H. Przyszowa. Szkoła parafialna istniała przed zreformowaniem kościoła w r. 1580¹¹. W r. 1639 „kierownik szkoły ma domek z ogródkiem“. W r. 1728 wzytator poleca ukończyć budowę nowej szkoły; organista mieszka przejsiowio w szpitalu¹². Inne wzmianki: 1617, 1624¹³.

I M. Przyszowa. Prebendę dla promotora bractwa Pocieszenia NMP ufundował 26 V 1757 Piotr Dunin z Nowego Sącza, zapisując na ten cel 4000 fl. pol. Patronat fundatora. (Por. I G).

V D. Przyszowa. Kościół katolicki oddał reformatorom ok. 1580 r. Andrzej Wierzbęta, właściciel Przyszowej; do katolików wrócił ok. r. 1610¹⁴. W r. 1648 właściciele wsi należą do herezji ariańskiej¹⁵.

PARAFIA PTASZKOWA (wieś)

Źródła przekrojowe. Gromnicki Świętopietrze s. 380 n. (1560—1563); Rej. pob. 1581a s. 134, Wiz. 1596 k. 29—30; Wiz. 1607 s. 169—175; Wiz. 1608 s. 124—129; Wiz. 1618 s. 8—12; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 208; Starowolski 1655 k. E1, Rej. pob. 1680 s. 214; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1728 s. 284—286; Wiz. 1766 s. 99—108.

Inne źródła. ADT, Fasc. Ptaszkowa (or. i kopie); APAr. w Ptaszkowej: *Copiae privilegiorum — advocatiae seu scultetiae in pago Ptaszkowa* (XIV—XVIII w.); APAr. w Grybowie: 1. *De origine imaginis gratiosissimae Virginis Mariae ecclesiae Ptaszkoviensi locata 1786* (Inwentarz 1607—1702 s. 1 nn, 97—103); 2. *Jura et proventus ecclesiae filialis in villa Ptaszkowa* (Inwentarz 1607—1702 s. 77—87).

I A. Pierwszy dokument lokacyjny wsi „na surowym korzeniu“ wydała 3 II 1336 królowa Zofia¹, drugi zaś 22 V 1359 Kazimierz Wielki². Król uposażył parafię, ale erekcja jej nie doszła do skutku³. Parafię uposażyli powtórnie sołtys oraz chłopci z Ptaszkowej i Pławnej przed r. 1555⁴; pierwsza wzmianka z r. 1560. Do rozpatrzenia zatargu o parafię *su iuris* między plebanem w Grybowie (dokąd uprzednio należała Ptaszkowa) a chłopami z Ptaszkowej i Pławnej bp krak. P. Tylicki powołał komisję, która 12 XII 1608 zadecydowała inkorporację Ptaszkowej na prawach filii do Grybowa⁵. Chłopci odrzucili wyrok komisji⁶ i w r. 1629 zaapelowali do sądu biskupiego⁷. W l. 1728—1766 Ptaszkowa jest filią Grybowa.

Patronat: sołtys „jako fundator“ (1596); królewski⁸.

¹¹ Wiz. 1608.

¹² Por. Kot: Szkolnictwo s. 328.

¹³ ADT, Fasc. Przyszowa (kopie dokum. z 1617 i 1624).

¹⁴ Wiz. 1596—1639.

¹⁵ Por. przyp. 7.

¹ Wiz. 1607 s. 174; Jura et proventus s. 81; por. Kumor. Powstanie s. 525—527.

² KDMP III nr 779; Wiz. 1607 s. 127 n. (dokum. ingross.); Wiz. 1608 s. 173—174 (dokum. ingross.); Jura et proventus s. 85—86.

³ Por. Kumor: Średniowieczne parafie s. 78 n.

⁴ Wiz. 1608 (s. 170) informuje, że ołtarze w kościele konsekrował 16 X 1555 bp sufr. A. Szpot; tamże s. 173; ecclesia haec illorum cura et studio sit erecta et aedificata, insuper et consecrata; tamże s. 175: oratorium — ante 50 annis — aedificatum.

⁵ Wiz. 1608 s. 175.

⁶ Tamże: illi dixerunt — se nullo pacto velle plebanum Gryboviensem pro pastore agnoscere.

⁷ Jura et proventus s. 84.

⁸ Wiz. 1596—1766.

I B. Okręg parafialny obejmował od r. 1581 wsie: Ptaszkowę i Pławno *^p.

I C. W r. 1608 parafia liczyła 300 osób; w r. 1766 przystąpiło do komunii wielkanocnej 330 parafian.

I D. Kościół parafialny, drewniany, zbudowali własnym nakładem sołtys i chłopci przed r. 1555; 16 X 1555 ołtarze w kościele konsekrował bp sufr. krak. A. Szpot¹⁰. W l. 1596—1766 kościół był drewniany i konsekrowany¹¹.

Wezwanie: W. Święci¹²

I H. Ptaszkowa. Szkoła parafialna w r. 1596 była „nie pokryta“. Dalszych informacji brak¹³.

I N. Ptaszkowa. Obraz NMP „słynący łaskami“ podarował kościołowi Michał Stadnicki ok. r. 1737¹⁴

PARAFIA STARY SĄCZ (miasto)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1356), III s. 410 (1363); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1556); LPD I s. 3, 550, 551, 554, 571, II s. 235—236, 304, III s. 310, 336—350, 355, 358—360, 463, 465; LR 1513 k. 30', LR 1527 k. 66; LR 1529 s. 381; LR 1539 k. 27'; LR 1561 k. 87; Wiz. 1565 s. 341 n.; LR 1577 k. 88; Rej. pob. 1581a s. 129, 153; Wiz. 1596 k. 23—27; (Wiz. 1596—1597 k. 101—119; Wiz. 1608a s. 1—30; Wiz. 1618 s. 74—88; Syn. 1621 s. 26, 35; Rej. pob. 1629 s. 193, 199, 248; Wiz. 1639 k. 355—356; Starowolski 1655 k. C2, E1; Rej. pob. 1655 s. 340; Rej. pob. 1680 s. 204 n., 271; Syn. 1711 s. 14, Wiz. 1793c k. 16—23.

Inne źródła. Sygański: Arendy; ADT: 1. Documenta ecclesiae praeposituralis Vetero-Sandecensis sub tt. s. Elisabeth — — erectae (kopiarz z XVIII w.); 2. Fasc. St. Sącz (or. i kop. z XV—XIX w.); 3. Dokum. z 20 X 1629.

Opracowania. Z dziejów Starego Sącza. Praca zbiorowa pod red. M. Mikuty, J. Migacza i F. Dąbrowskiego. Stary Sącz 1957; W. Bazielich: Rozwój organizacji miejskiej Starego Sącza. *Rocz. sąd.* T. 3 1957 s. 159—173; Tenże: Życie obyczajowe i kulturalne Starego Sącza w XVII w. *Tamże.* T. 1 1939 s. 21—100; Tenże: Parafialni proboszczowie starosądecy. *Nasza Przeszłość.* 9 · 1959 s. 91—155; L. Wiatrowski: Z dziejów latyfundium klarysek ze Starego Sącza (XIII—XVIII w.). *Zesz. nauk. Uniw. Wrocław. Ser. A. Historia.* Nr 13 · 1959 s. 93—182; St. Załęski: Św. Kinga i jej klasztor starosądecki. Lwów 1882; H. Barycz: Stary Sącz poprzez stulecia. *Małop. Studia hist.* R. 1: 1958 z. 3/4 s. 67—84; A. Żaki Naszacowice—Podegrodzie—Stary Sącz. *Acta archeol. carpath.* T. 1: 1959 fasc. 2 s. 219—225; Tenże: O położeniu wczesnośredniowiecznego Sącza. *Rocz. sąd.* T. 4 · 1960 s. 1—52; A. Rutkowska - Płachcińska: Sądecyzyna w XIII i XIV wieku. Przemiany gospodarcze i społeczne. Wrocław 1961.

I A. Osada według A. Żaki początkowo miała istnieć na terenie dzisiejszych Naszacowic (par. Podegrodzie) od IX—XIII w.¹ Od r. 1224 posiada ona szereg wymienionych w źródłach kasztelanów². 10 II 1257 osada otrzy-

⁹ Przekroje: 1581, 1593, 1608, 1766; Rej. pob. 1629, 1680 wymieniają tylko wieś Ptaszkowę.

¹⁰ Por. przyp. 4.

¹¹ Por. Kot. Szkolnictwo s. 332.

¹² Wiz. 1596—1766.

¹⁴ De origine imaginis s. 1 nn.

¹³ Tamże.

¹ Żaki: O położeniu s. 50.

² KDMP I nr 10 (1224); KDMog. 6 (1228); KDMP I nr 12 (1229); KDKK I nr 24 (1243); por. Wojciechowski. Ze studiów s. 40 n.

mała prawa miejskie³, a w r. 1268 prawo niemieckie⁴. 28 IV 1357 księżna Konstancja Głogowska, księżni starsądecka, nadała miastu prawo magdeburskie⁵.

Parafia, fundacji królewskiej, powstała najpóźniej w XII stuleciu⁶; pierwsza wzmianka z r. 1299⁷. 20 X 1629 bp krak. M. Szyszkowski zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę⁸.

Patronat: królewski (do 1280). W r. 1280 wraz z tytułem własności prawa patronackie przeszły na konwent klarysek⁹. 13 V 1322 bp krak. Nanker rozstrzygnął spór o prawa patronatu między Władysławem Łokietkiem a konwentem na korzyść konwentu¹⁰.

I B. Okręg parafialny¹¹ obejmował od czasów Długosza miasto St. Sącz i wieś Cyganowice. 28 III 1555 bp krak. A. Zebrzydowski przyłączył do parafii nowolokowaną „na surowym korzeniu“ wieś Popowice, „do której rościł sobie pretensję pleban z Biegonic”¹². W r. 1570 przyłączono do niego okręg parafialny Moszczenica. (Por. Moszczenica k/St. Sącza).

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 1365 osób¹³. W r. 1793 do komunii wielkanocnej przystąpiło 2507 osób.

I D. Kościół parafialny, pierwotny, p. w. św. Krzyża¹⁴; do niego prawdopodobnie odnosi się wzmianka z r. 1322¹⁵. Na przełomie XIV i XV w. wybudowano „z cegły i kamienia“ nową świątynię „staraniem miejscowego plebana”¹⁶. Od czasów Długosza do r. 1639 i 1793 kościół był murowany i konsekrowany¹⁷. W r. 1644, w czasie pożaru miasta, kościół został zniszczony, a następnie odbudowany w r. 1649 przez konwent klarysek¹⁸.

Wezwanie: św. Krzyż (do przełomu XIV/XV w.)¹⁹; św. Elżbieta Turyngska²⁰.

I E₁. Stary Sącz. Kościół i klasztor SS. Klarysek p. w. Trójcy Przenajśw. uposażyła 6 VII 1280 bł. Kinga²¹. W r. 1281 klasztor był w budowie²²; kościół i klasztor wybudowane *de muro petroso*²³. Od czasów Długosza do r. 1597

³ KDMP II nr 452 (nie podaje informacji); por. H. Stamiński: Sądeczyzna w r. 1629. Roczn. sqd. T. 3: 1967 s. 136.

⁴ KDMP II nr 475.

⁵ Morawski: Sądeczyzna. T. 1 s. 229—230; Bazielich: Rozwój organizacji s. 164—165.

⁶ Kumor: Powstanie s. 565—568.

⁷ KDMP I nr 132.

⁸ ADT, Dokum. oryg., perg.; kopie: 1. Copia erectionis praepositurae et mansionariorum Vetero-Sandeciae (ADT, Fasc. St. Sącz); 2. AEp. Vol. 43 k. 163—165: Decretum erectionis mansionariorum in Antiqua Sandecz; Wiz. 1639 (reg.).

⁹ Por. LBD II s. 235, III s. 358—360; KDMP II nr 487; Wiz. 1596—1639.

¹⁰ KDMP II nr 583.

¹¹ Przekroje: LBD, 1581, 1596, 1629, 1680, 1793c.

¹² Wiz. 1608 s. 14—15 (dokum. ingross.).

¹⁴ Kumor: Przenoszenie s. 273.

¹³ Ładogórski: Studia s. 199.

¹⁵ KDMP II nr 583.

¹⁶ LBD II s. 235, III s. 338; Wiz. 1608 s. 1; por. St. Tomkowicz: Sprawozdanie z posiedzeń Komisji Historii Sztuki za czas od 11 lipca 1889 do 13 marca 1890. Spraw. Komis. do Bad. Hist. Szt. w Polsce. T. 4: 1891 s. LXXXIII.

¹⁷ Przekroje: LBD; Wiz. 1565—1639.

¹⁸ Bazielich: Parafialni proboszczowie s. 110.

¹⁹ Por. przyp. 14.

²⁰ Por. przyp. 16; Wiz. 1565—1639; AOffic. Vol. 173 s. 107—126 (dokum. z 16 III 1736).

²¹ Por. przyp. 9; LBD III (s. 336 nn.) informuje, że stało się to w r. 1257.

²² KDMP I nr 99.

²³ LBD III s. 338.

kościół i klasztor był murowany i konsekrowany. 7 X 1764 kościół i klasztor został zniszczony przez pożar; odbudowano je w r. 1766²⁴.

Za czasów Długosza żyło w klasztorze ok. 60 zakonnic. W r. 1596 — ksieni (*abbatissa*), 12 siostr i 6 nowicjuszek²⁵; w r. 1599 — ksieni, 14 siostr i 6 nowicjuszek²⁶.

I E₂. Stary Sącz. Kościół i klasztor OO. Franciszkanów p. w. św. Stanisława bpa i m. ufundował Bolesław Wstydlivy († 1279) na prośbę bł. Kingi²⁷. 26 I 1787 bp. tarnowski Florian Janowski utworzył przy kościele samodzielną placówkę duszpasterską dla kolonistów niemieckich²⁸.

Według zamiarów fundatora w konwencie miało mieszkać 12 zakonników²⁹.

I E₃. Moszczenica Dolna. Kościół p. w. św. Mikołaja bpa i w. początkowo był parafialnym, od r. 1570 filialnym.

I E₄. Stary Sącz. Kaplica p. w. św. Sebastiana i Rocha na Przedmieściu, w kierunku Barcic (*parva, simplex*) została zbudowana z drzewa ok. r. 1595³⁰. W r. 1618 wizytator nakazuje dać nowy dach; służbę Bożą pełnił tu kler parafialny. Inne wzmianki: 1596, 1608, 1618, 1793.

I E₅. Stary Sącz. Kościół p. w. św. Jana Chrzciciela „pod Majerzem“. wystawiony przez konwent klarysek, istniał w r. 1764; w r. 1782 został zburzony³¹.

I E₆. Stary Sącz. Kościół p. w. św. Barbary istniał w r. 1764; spalony w czasie pożaru w r. 1795³².

I E₇. Stary Sącz. Kościół szpitalny p. w. św. Krzyża, był kiedyś parafialnym (Zob. I F.).

I F. Stary Sącz. Kościół szpitalny p. w. św. Krzyża, dawny parafialny, 11 X 1551 bp krak. A. Zebrzydowski wyniósł do godności prepozytury i zatwierdził fundację Mikołaja, mieszczanina starosądeckiego, uczynioną na ten cel (28 IX 1551)³³. W l. 1596—1805 kościół był drewniany i konsekrowany³⁴. Inne wzmianki: 1577, 1596, 1608, 1618.

Patronat: rada miasta St. Sącza (po śmierci fundatora)³⁵.

Szpital istniał w r. 1551³⁶. 19 VII 1595 kard. J. Radziwiłł zatwierdził nowe uposażenie, szpitala, nowo zbudowanego przez konwent klarysek³⁷. W r. 1596 „dom szpitalny w stanie średnim, źle pokryty“. W r. 1618 wizytator nakazuje budowę nowego szpitala. 24 VIII 1608 ksieni starosądecka, Ewa Gostwicka, wydała nowy dokument fundacyjny dla szpitala, a 26 XI 1610 bp krak. P. Tylicki nowy dokument erekcyjny³⁸. W r. 1793 szpital „potrzebuje szybkiej naprawy“. Mieszkało w nim wówczas 6 ubogich.

I G₁. Stary Sącz. Bractwo kapłańskie dla dekanatu sądeckiego p. w. Bożego Ciała erygował przy kościele paraf. w pierwszej połowie XV w. kard. Z. Oleśnicki († 1455), a następnie potwierdził je bp krak. P. Tomicki († 1534);

²⁴ Sygański. Arendy s. 103, 106.

²⁵ Tamże.

²⁶ Wiz. 1596—1599 k. 102, 116.

²⁷ LBD III s. 465.

²⁸ ADT, Prothocollum — — 1786 pod 26 I 1787.

²⁹ LBD III s. 465.

³⁰ Wiz. 1596: noviter extracta; Wiz. 1608: ante annos 15 — — extracta.

³¹ Sygański: Arendy s. 96.

³² Tamże s. 124.

³³ Wiz. 1608 s. 24—29 (dokum. ingross.).

³⁴ Wiz. 1596—1618. Spalił się 14 IX 1805 (ADT, Acta consistorii Tarnoviensis an. 1805, pod datą).

³⁵ Por. przyp. 33; AOffic. Vol. 99 s. 492—493 (dokum. z 17 I 1553); Wiz. 1596—1618.

³⁶ Por. przyp. 33.

³⁷ AEp. Vol. 32 k. 404—407.

³⁸ AEp. Vol. 38 k. 463—466.

19 IV 1553 bp krak. A. Zebrzydowski zatwierdził prawa i przywileje bractwa oraz nadał mu nowe statuty³⁹. 1 VI 1594 kard. J. Radziwiłł potwierdził bractwo⁴⁰. Inne wzmianki: 1596, 1608, 1618.

I G₂. Stary Sącz. Bractwo literackie NMP p. w. Najśw. Ciała Chrystusa Pana zostało zatwierdzone przy kościele paraf. przez bpa krak. A. Zebrzydowskiego († 1560); w r. 1588 kard. Jan Dominik, bp Ostii, nadał bractwu przywileje odpustowe⁴¹. W r. 1596 bractwo posiadało własnego kapelana. Inne wzmianki: 1608, 1618, 1629, 1667, 1687, 1793⁴². (Por. I M₁).

I G₃. Stary Sącz. Bractwo św. Anny istniało w r. 1596. Posiadało ono własne uposażenie, lecz nie było kanonicznie erygowane. Wzmianka: 1656⁴³.

I G₄. Stary Sącz. Bractwo Różańca św. przy kościele klasztorным św. Stanisława zostało zaprowadzone przed r. 1627. 15 IX 1627 bp krak. M. Szyszkowski, ze względu na opór miejscowego proboszcza, zabronił franciszkanom prowadzenia bractwa⁴⁴. 14 I 1628 bp cofnął zakaz i erygował bractwo przy kościele św. Stanisława⁴⁵.

I G₅. Stary Sącz. Cech tkacki i jego ustawy zatwierdziła rada miejska 19 X 1558⁴⁶. Inne wzmianki: 1608, 1618.

I G₆. Stary Sącz. Cech szewców otrzymał odrębny statut z rąk ksiieni Zofii Rozdówny 12 VII 1590⁴⁷. Inne wzmianki: 1608, 1618.

I G₇. Stary Sącz. Cech kowal i innych rzemieślników istniał w r. 1608. Wzmianka: 1618.

I G₈. Stary Sącz. Cech kuźnierzy istniał w r. 1608. Wzmianka: 1618.

I H₁. Stary Sącz. Szkoła parafialna istniała w r. 1396⁴⁸. Za czasów Długosza mieszczanie „z każdego domu uiszczają na rzecz kierownika szkoły 6 denarów“⁴⁹. W r. 1596 „budynek szkolny w złym stanie“. W r. 1608 „patronami i kolatorami szkoły jest rada miejska — — chłopców kształci się ok. 40“; w r. 1639 ok. 60. Inne wzmianki: 1618, 1629⁵⁰.

I H₂. Stary Sącz. Szkoła klasztorna dla dziewcząt istniała od r. 1592 do XVIII w.⁵¹

I K. Stary Sącz. W kościele p. w. Trójcy Przenajśw. spoczywa ciało bł. Kingi, *multa miraculorum sublimitate assidue clarescens*⁵². Do grobu jej odbywają się pielgrzymki z Węgier i Polski⁵³.

I L. Stary Sącz. Kolegium mansjonarzy czterech przy kościele prepozyturalnym ufundowali mieszczanie starosądeccy wraz z miejscowym proboszczem ks. Mikołajem Kownackim, zapisując na ten cel łączną sumę 4700 fl. pol. (legat 4000 fl. pol. — 30 I 1627; legat 700 fl. pol. — 1 IX 1628) i Anna Lipska, ksieni starosądecka, nadając mansjonarzom sołectwo w Moszczenicy (20 VII 1629); erygował kolegium 20 X 1629 bp krak. M. Szyszkowski⁵⁴.

³⁹ Wiz. 1596 k. 24'; Wiz. 1608 s. 10.

⁴⁰ AEp. Vol. 32 k. 200—201'

⁴¹ Wiz. 1596 k. 24'.

⁴² Za r. 1629 por. przyp. 3; AOffic. Vol. 146 s. 2430 (2 XII 1667); ADT, Fasc. St. Sącz (24 III 1687 — kopia).

⁴³ Bazielich. Parafialni proboszczowie s. 110 przyp. 67.

⁴⁴ AEp. Vol. 43 k. 142—146.

⁴⁵ Kaczmarczyk Katalog nr 241.

⁴⁶ Tamże k. 212—213.

⁴⁷ Tamże nr 378.

⁴⁸ Starodawne prawa polskiego pomniki, Wyd. A. Z. Helcel. T. 2. Krakow 1870 s. 44; por. A. Karbownik: Szkoły parafialne w Polsce s. 51.

⁴⁹ LBD III s. 339.

⁵⁰ Za r. 1629 por. przyp. 3; Kot Szkolnictwo s. 187—189.

⁵¹ Sygański. Arendy s. 88—89.

⁵² LBD III s. 338.

⁵³ J. Długosz. Vita beatae Cunegundis. Opera omnia I s. 296—336.

⁵⁴ Por. przyp. 8.

Patronat konwentu klarysek w St. Sączu⁵⁵.

I M₁. Stary Sącz. Prebendę dla kapelana bractwa literackiego NMP przy kościele paraf. ufundowali zapewne mieszczanie przed r. 1598⁵⁶. Inne wzmianki: 1608, 1618, 1629, 1667, 1687. (Por. I G₂).

Patronat: prawdopodobnie rada miasta St. Sącza⁵⁷.

I M₂. Stary Sącz. Prebendę p. w. św. Józefa i bł. Jana Kantego przy kościele paraf. ufundował 9 VII 1719 ks. Maciej Bajerski, legując na ten cel 5000 fl. pol.; erygował ją 11 VIII 1719 bp St. Hozjusz, admin. diec. krak.⁵⁸

Patronat: rada miasta St. Sącza⁵⁹.

I M₃. Stary Sącz. Prebendę p. w. Chrystusa Pana w Więzieniu ufundowali w nowowytbudowanej kaplicy przy kościele paraf. ks. Tomasz Majowski, prepozyt w St. Sączu. i oficjał sądecki, legując na ten cel 6000 fl. pol., i ks. Marcin Majowski, kan. sądecki, zapisując (2 IX 1733) 2000 fl.; erygował ją 16 III 1736 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski⁶⁰.

Patronat: rada miasta St. Sącza⁶¹.

PARAFIA TĘGOBORZE (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 384 n. (1328—1374, 1551—1556); LBD II s. 249; LR 1513 k. 32; LR 1527 k. 69'; LR 1529 s. 393; LR 1539 k. 28; LR 1561 k. 89; Wiz. 1565 s. 356; LR 1577 k. 91'; Rej. pob. 1581a s. 137; Wiz. 1596 k. 17'—18'; Wiz. 1608a s. 104—108; Wiz. 1618 s. 145—148; Syn. 1621 s. 24; Rej. pob. 1629 s. 214; Wiz. 1639 k. 361—362'; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 222; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 106—110.

Inne źródła. ADT, Fasc. Tęgorbze (or. i kopie); APar. w Tęgorbzu, Dokumenta przechowywane w kościele tęgorborskim (kopie XV—XVIII w.).

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował wsie³. Tęgorbze, Świdnik, Biała Woda, Justowa Góra (Just i Strugi*), Zawadka, Rozdziele, Skrzetla, Rojówka, Lyczanka. Od r. 1596 występują nadto: Podchelmie, Stara Wieś, Podgórze*, zanikają zaś Rozdziele. W r. 1608 brak Justowej Góry, Skrzetli, Rojówki, ale wymieniono pierwszy raz Łączne i Wyżyce*. Rej. pob. 1629 i 1680 wymieniają wsie z r. 1581. Od r. 1727 dochodzą Lemiesz* i Podgórze.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 525 osób⁴. W r. 1639 należało do parafii ok. 700 osób. W r. 1727 przystąpiło do komunii wielkanocnej 500 wiernych.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, za czasów Długosza oraz w l. 1596—1618 był drewniany i konsekrowany. W r. 1639 „kościół, nie wiadomo czy konsekrowany, był bowiem sprofanowany przez heretyków“.

⁵⁵ Tamże.

⁵⁶ Wiz. 1596.

⁵⁷ Zgodnie z fundacją. Bractwa literackie były z reguły fundowane przez mieszczaństwo.

⁵⁸ AAdmin. Vol. 24 s. 199—217; AOffic. Vol. 171 s. 905—906 (dokum. z 1 IX 1733); Documenta ecclesiae s. 1—30 (podano datę 28 VIII 1719).

⁵⁹ Tamże.

⁶⁰ AOffic. Vol. 173 s. 107—126; Documenta ecclesiae s. 32 nn.

⁶¹ Tamże.

¹ Kumor: Powstanie s. 596—597.

³ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1727

² LBD; Wiz. 1565—1727.

⁴ Ładogórski. Studia s. 199.

W r. 1727 kościół drewniany i konsekrowany, lecz „tak w ścianach, jak i w więzaniach grożącą poważną ruiną“.

Wezwanie: św. Mikołaj bp i w.⁵

I E₁. Just. 23 VII 1400 Chebda *de Rostin*, z żoną Czochną, uposażył klasztor *ordinis beatorum Martyrum*⁶. Późniejszych wzmianek brak.

I E₂. Just. Kaplica p. w. św. Jodoka w r. 1596 „jest sprofanowana, zniszczona i obrabowana ze sprzętów kościelnych przez Andrzeja Tęgoborskiego“. W r. 1727 kaplica *indecentissima* i niewielka; „niegdyś miała być kościołem parafialnym“; miejscowy pleban odprawia w niej często służbę Bożą.

I H. Tęgoborze. Szkoła parafialna w r. 1596 — „dom lichy“. W r. 1639 kierownik szkoły posiada dom z ogródkiem. W r. 1727 szkoły prawdopodobnie nie było⁷.

PARAFIA TYLICZ (miasto)

Źródła przekrojowe. Wiz. 1618 s. 161; Rej. pob. 1629 s. 250; Rej. pob. 1650 s. 342; Rej. pob. 1680 s. 275; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1728 s. 137—140; Wiz. 1793c k. 53—55'.

Inne źródła. Kilka dokumentów do dziejów greckokatolickich parafii w dobrach muszyńskich s. 24, 37 nn.; ADT, Fasc. Tylicz (or. i kop. z XVII—XIX w.).

Opracowania. Bębnynek: Starostwo muszyńskie s. 411, 518—522; Kumor: Przejęcie s. 140—142.

I A. Osada w r. 1363 otrzymała niemieckie prawo miejskie z rąk Kazimierza Wielkiego pod nazwą *Novum oppidum alias* Miastko¹. W r. 1391 wróciła do posiadłości biskupstwa krakowskiego². W r. 1531 jest tylko wsią na prawie włoskim³. 26 VI 1612 przywrócił osadzie prawa miejskie bp krak. P. Tylicki i dał jej dzisiejszą nazwę⁴.

Parafia powstała prawdopodobnie równocześnie z lokacją miasta w r. 1363, jako fundacja królewska⁵. Na przełomie XV/XVI w. została przejęta przez Kościół prawosławny⁶. Wznowił ją i uposażył powtórnie, wraz z lokacją miasta, bp P. Tylicki⁷. 13 VIII 1659 bp krak. A. Trzebicki wydał nowy dokument fundacyjny dla parafii⁸.

Patronat: królewski⁹; od r. 1391 biskup krakowski¹⁰.

I B. Okręg parafialny obejmował tylko miasto Tylicz¹¹.

I C. W r. 1728 do sakramentów wielkanocnych przystąpiło ok. 500 osób.

I D. Kościół parafialny istniał w XIV w; w r. 1411 miały go zniszczyć

⁵ Por. przyp. 2.

⁷ Por. Kot · Szkolnictwo s. 325.

⁶ KDKK II nr 446.

¹ Bębnynek · Starostwo muszyńskie s. 518; Pieradzka · Na szlakach s. 9.

² KDKK II nr 379.

³ A. Stadnicki: O wsiach włoskich na północnym stoku Karpat. Lwów 1848 (Odb. z Bibliot. Ossol.) s. 84 nn.

⁴ ADT, Fasc. Tylicz (Consignatio super documentis foundationis parochiae rit. lat. in oppido Tylicz — — 1799 s. 1 (reg.); Kilka dokumentów s. 24.

⁵ Kumor: Powstanie s. 610—612; Tenze · Przejęcie s. 140.

⁶ Kumor: Przejęcie s. 142.

⁷ Por. przyp. 4.

⁸ AEp. Vol. 59 k. 297—299; ADT, Fasc. Tylicz (kopia); Wiz. 1728 (reg.).

⁹ Zgodnie z prawami własności.

¹⁰ Por. przyp. 1, 4, 5, 8; Wiz. 1618—1728, 1793c.

¹¹ Przekroje: 1629, 1655, 1680, 1728, 1793c.

wojska węgierskie¹². W r. 1612 nowy kościół, drewniany wybudował „na miejscu dawnego kościoła łacińskiego“ bp P. Tylicki¹³, 25 XI 1641 konsekrował go bp sufr. krak. T. Oborski¹⁴. W r. 1728 kościół był drewniany i konsekrowany, ale „bliski ruiny“.

Wezwanie: św. Piotr i Paweł apost.¹⁵

I F. Tylicz. Szpital ufundował przed r. 1639 bp krak. A. Trzebicki; w r. 1659 stał on blisko kościoła¹⁶. W r. 1728, w czasie pożaru miasta, całkowicie spalony. W r. 1793 szpital potrzebuje naprawy. Mieszkało w nim wtedy 6 ubogich.

I H. Tylicz. Szkołę parafialną przed r. 1659 ufundował bp A. Trzebicki; w r. 1659 stała ona w pobliżu kościoła¹⁷. W r. 1728 wspomniany jest organista¹⁸.

II D. Tylicz. Cerkiew parafialna p. w. Wniebowzięcia NMP istniała prawdopodobnie od pierwszej połowy XVI w.

PARAFIA UJANOWICE (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV II (1357—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 384 n. (1357—1358); LBD II s. 234—235, III s. 351—353; LR 1513 k. 31'; LR 1517 k. 68; LR 1529 s. 361; LR 1561 k. 88; Wiz. 1565 s. 356 n.; LR 1577 (brak); Rej. pob. 1581a s. 142; Wiz. 1596 k. 15'—16'; Wiz. 1608a s. 89—95; Wiz. 1618 s. 140—145; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 220 n.; Wiz. 1639 k. 360—360'; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 229 n.; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 98—103.

Inne źródła. ADT, Fasc. Ujanowice (or. i kop. XVI—XIX w.).

Opracowania. J. Ligęza: Ujanowice, wieś powiatu limanowskiego. Kraków 1928 (*Prace Komis. Etnogr. PAU* nr 9); F. Bujak: Żmiąca, wieś powiatu limanowskiego. Stosunki gospodarcze i społeczne. Kraków 1903 (*Studia ekonomiczne i społeczne*. Z. 3).

I A. Wieś została lokowana na prawie niemieckim w r. 1268¹. Parafia, fundacji konwentu klarysek w St. Sączu, powstała najwcześniej w czterdziestych latach w. XIV²; pierwsza wzmianka z r. 1357. 10 VII 1526 Anna Rokitnicka, ksieni starosądecka, wydała nowy dokument fundacyjny dla parafii³.

Patronat: konwent klarysek w St. Sączu⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie⁵: Ujanowice, Kobyliczyna, Strzeszyce, Żmiąca (Wzmiacza), Szymańczowa, Kamionka, Krosna, Secha (Seklana). Od r. 1581 występuje Jaworzyna, ale zanika Szymańczowa. W r. 1680 wymieniono Żbikowice (par. Jakubowice) i Wołę Stańkowską. Od r. 1727 dochodzi wieś Kalenie (może Rozdziele).

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 161 osób⁶. W r. 1727 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1500 wiernych.

¹² B. Skórczewski: Historia budowy kościoła rz. k. w Krynicy s. 10.

¹³ Informacje zawarte w dokumencie lokacyjnym.

¹⁴ Wiz. 1793c.

¹⁷ Tamże.

¹⁵ Wiz. 1618—1728, 1793c.

¹⁸ Por. Kot. Szkołnictwo s. 189.

¹⁶ Por. przyp. 8.

¹ Morawski: Sądeczyzna. T. 1 s. 143.

² Kumor: Powstanie s. 615—616.

³ Wiz. 1608 s. 121—123 (dokum. ingress.), 142—144; ADT, Fasc. Ujanowice (kopie).

⁴ LBD; Wiz. 1596—1727.

⁵ Przekroje: LBD, 1561, 1596, 1608, 1629, 1680, 1727.

⁶ Ładogórski: Studia s. 199.

I D. Kościół parafialny, wspominany w r. 1357, był za czasów Długosza drewniany i konsekrowany. W l. 1596—1727 murowany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Michał archan.⁷

I E. Kamionka (Mała). Kościół p. w. św. Katarzyny p. i m., parafialny do końca XV w.

I F. Ujanowice. Szpital ufundowała 30 X 1608 ksiieni starosądecka, Ewa Gostwicka; erygował go 26 1610 bp krak. P. Tylicki⁸. W r. 1727 szpital był drewniany. W r. 1618 mieszkało w nim 5 ubogich.

I H. Ujanowice. Szkoła parafialna w r. 1596 była „w złym stanie”. W r. 1608 kierownik ma dom z izbą i piekarnią. W r. 1618 wizytator nakazuje, „by wybudować nową szkołę, albo starą zrestaurować”. W r. 1639 szkoła jest w stanie dobrym⁹.

PARAFIA WIELOGŁOWY (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1328—1374, 1551—1557); LBD I s. 129, 548, II s. 248; LR 1513 k. 30; LR 1527 k. 65'; LR 1529 s. 398; LR 1539 k. 27; LR 1561 k. 87; Wiz. 1565 s. 369; LR 1577 k. 88; Rej. pob. 1581a s. 135; Wiz. 1596 k. 32'—35; Wiz. 1608a s. 108—114; Wiz. 1618 s. 153—157; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 209 n., Wiz. 1639 k. 370—371'; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 216—217; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1728 s. 114—118.

Inne źródła. ADT, Fasc. Wielogłowy (or. i kop. XVIII—XIX w.).

I A. Wieś wzmiankowana pierwszy raz w r. 1287¹. Parafia powstała najpóźniej w pierwszej połowie XIII w. jako fundacja rycerska²; pierwsza wzmianka w r. 1326. W l. 1557—1575 nie posiadała katolickiego duszpasterza³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował⁵ wsie Wielogłowy i Kurów. Od r. 1581 dochodzą dalsze: Dąbrowa, Klimkówka, Zabełcze, Wielopole, Ubjazd (brak w 1727). W r. 1596 występują jeszcze Naściszowa i Łęg*, a w r. 1728 Bogucice.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 1230 osób⁶. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 500 wiernych.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, był za czasów Długosza zbudowany z kamienia i cegły. W l. 1596—1728 był murowany i konsekrowany. W l. 1557—1575 znajdował się w rękach protestantów⁷. W r. 1608 bp kijowski K. Kazimierski dokonał jego rekuncji. W r. 1639 potrzebował naprawy.

¹ Wiz. 1565—1727.

² ADT, Fasc. Ujanowice (kopia); Wiz. 1727 (reg.); Sygański: Arendy s. 37—39.

³ Por. Kot. Szkolnictwo s. 325.

⁴ KDMP I nr 113.

⁵ Kumor. Powstanie s. 623—625. Rzekomy dokument fundacyjny parafii wystawiony przez Petrazjusza Sławeckiego 9 VIII 1318 jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 121).

⁶ Wiz. 1565—1608.

⁷ Zgodnie z prawami własności. Wiz. 1565—1728.

⁸ Przekroje: LBD, 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1728.

⁹ Ładogórski: Studia s. 199.

⁷ Por. przyp. 3.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP⁸.

I F. Dąbrowa. Szpital ufundował 23 XI 1671 Andrzej Kawiecki, sędzia grodzki sądecki⁹. Wzmianka z r. 1728.

I G. Wielogłowy. Bractwo Niepokalanego Poczęcia NMP wraz z promotorią erygował 1 VII 1767 bp sufr. krak. F. Potkański¹⁰. (Por. I M₂).

I H. Wielogłowy. Szkołę parafialną nakazał zbudować wizytator w r. 1596; istniała jednakże przedtem. W r. 1639 kierownik szkoły „posiada dom z ogródkiem”¹¹. Wzmianka: 1640¹².

I M₁. Wielogłowy. Prebendę w przybudowanej do kościoła kaplicy murywanej p. w. Wniebowzięcia NMP, św. Jana Chrzciciela i św. Stanisława bp i m. (w r. 1728 p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP) ufundowali 25 II 1467 bracia: Stanisław, Żegota, Piotr i Andrzej, właściciele Wielogłów; erygował ją 18 II 1467 bp krak. Jan Lutek z Brzezia¹³. W l. 1557—1608 prebenda wakowała¹⁴. 9 VI 1780 konsystorz generalny w Zakrzówku zmógł prebendę i wcielił ją do beneficjum parafialnego¹⁵. Inne wzmianki: 1577, 1596, 1608, 1618/ 1639, 1728.

Patronat szlachecki¹⁶.

I M₂. Wielogłowy. Prebendę dla promotora bractwa Niepokalanego Poczęcia NMP ufundował 17 III 1767 Ignacy Kurdwanowski, właściciel Wielogłów, zapisując na ten cel 3000 fl. pol., 1 VII 1767 erygował ją bp sufr. krak. F. Potkański.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

V D. Wielogłowy. Kościół katolicki oddali w r. 1557 na zbór protestancki Sebastian Wielogłowski i Wincenty Broniewski. W r. 1575 Anna Stojowska przywróciła świątynię katolikom¹⁷.

PARAFIA ZBYSZYCE (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 384 n. (1328—1374, 1551—1552); LBD II s. 300, III s. 278; LR 1513 k. 30; LR 1527 k. 65'; LR 1529 s. 354; LR 1539 k. 27; LR 1561 k. 87; Wiz. 1565 s. 368; LR 1577 k. 88; Rej. pob. 1581a s. 136 n.; Wiz. 1596 k. 18'—19; Wiz. 1608a s. 100—104; Wiz. 1618 s. 148—150; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 213 n.; Wiz. 1639 k. 361—362; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 220 n.; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 111—114.

Inne źródła. ADT, Fasc. Zbyszyce (or. i kop. XVI—XIX w.); APar. w Zbyszycach, Liber memorabiliaum (z XIX w.).

Wieś otrzymała prawo niemieckie 9 XI 1416¹. Parafia powstała najpóźniej

⁸ Wiz. 1565—1728. J. Sygański (Nowy Sącz, jego dzieje s. 35 przyp. 2) podaje, że w r. 1630 kościół poświęcił na nowo bp sufr. krak. T. Oborski.

⁹ Wiz. 1728.

¹⁰ AOffic. Vol. 199 k. 111'—113'; ADT, Fasc. Wielogłowy (kopia).

¹¹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 332.

¹² AOS k. 63' (dokum. z 9 VI 1640).

¹³ Wiz. 1608 s. 147—149 (dokum. ingross.); ADT, Fasc. Wielogłowy (kopie); Wiz. 1596 (reg.).

¹⁴ Wiz. 1608.

¹⁵ ADT, Fasc. Wielogłowy (dokum. oryg., pap.).

¹⁶ Por. przyp. 13.

¹⁷ Wiz. 1565—1608; por. Merczyng; Zbory s. 202 n.; Sygański: Historia. T. 1 s. 146 n.; Tenze. Nowy Sącz, jego dzieje s. 35 przyp. 2.

¹ KUK I s. 114—115; Kačzmarczyk. Catalogus nr 53.

w pierwszej połowie XIII w. jako fundacja rycerska²; pierwsza wzmianka z r. 1326. W l. 1565—1596 była ona pozbawiona katolickiego duszpasterza³; w r. 1608 była w rękach katolików⁴.

Patronat szlachecki⁵.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował wsie⁶: Zbyszyce, Kobyle, Załęże Wyżnie, Sienna, Znamirówce, Tabaszowa, Wikonosza, Jelna, Zbęk, Wola Kobylska (dziś Kobyle). Od r. 1608 występuje Robkowa, a zanika Zagórze. Od r. 1629 dochodzi Lipie, a od 1728 Zabucze i Strugi⁷.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 330 osób⁷. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1000 wiernych.

I D. Kościół parafialny, wspominany w r. 1326; nowy, murowany z białego kamienia, wybudował w pierwszej połowie XV w. Wierzbęta — Kępiński h. Niesiołbia; konsekrował go kard. Z. Oleśnicki († 1455)⁸. W l. 1565—1596 znajdował się on w rękach heretyków; rekonyliacji kościoła przed r. 1608 dokonał bp kijowski K. Kazimierski. W r. 1639 świątynia potrzebowała naprawy. W r. 1728 „kościół murowany —, niegdyś sprofanowany przez arian, po przyjęciu go przez katolików rekonyliowany“.

Wezwanie: św. Wojciech bp i m. (LBD); św. Bartłomiej apost.⁹

I F. Zbyszyce. Szpital ufundował 27 II 1722 Stanisław Krzesz, łowczy chełmski¹⁰. Wzmianka: 1728.

I G. Zbyszyce. Bractwo Różańca św. przy kościele paraf. erygował 28 VII 1677 bp krak. A. Trzebicki¹¹.

I H. Zbyszyce. Szkoła parafialna istniała w r. 1608. Inne wzmianki: 1639¹², 1640¹³.

V C. Zbyszyce. W r. 1565 Mikołaj Kępiński, właściciel wsi i kolator kościoła, heretyk. W r. 1608 Ludwik Kępiński, właściciel i patron kościoła — heretyk. W r. 1639 Jan Krzesz, właściciel wsi i kolator — arianin.

V D. W l. 1565—1596 kościół parafialny był w rękach heretyków. (Por. I D.), Robkowa. Zbór ariański założył ok. r. 1618 St. Chronowski. Istniał jeszcze w l. 1652—1654¹⁴.

PARAFIA ŻELEŹNIKOWA (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1325—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 382 n. (1326—1374, 1551—1559); LBD I s. 564, II s. 300—301; LR 1513 k. 31'; LR 1527 k. 68; LR 1529 s. 409; LR 1539 k. 28'; LR 1561 k. 88; Wiz. 1565 s. 342 n.; LR 1577 k. 90; Rej. pob. 1581a s. 132; Wiz. 1596 k. 36'—38; Wiz. 1608a s. 141—144; Wiz. 1618 s. 95—98; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 206; Starowolski 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 212; Syn. 1711 s. 15; Wiz. 1727 s. 176—180.

Inne źródła. ADT, Fasc. Żeleźnikowa (or. i kop. XV—XIX w.), m. in.: *Consignatio super documentis fundationis ecclesiae parochialis in Żeleźnikowa facta 1798*; APar. w Żeleźnikowej, Kronika parafii (z XIX w.), zawierająca kopie niektórych dokumentów.

² Kumor: Powstanie s. 647—648.

³ Wiz. 1565—1608.

⁴ Wiz. 1608.

⁵ LBD II s. 300; Liber memorabilium informuje, że konsekracja nastąpiła w r. 1447.

⁶ Wiz. 1565—1728.

⁷ Wiz. 1728.

⁸ AEp. Vol. 65 k. 231—234.

⁹ LBD; Wiz. 1565—1728.

⁶ Przekroje: 1561, 1608, 1629, 1680, 1728.

⁷ E adogórk i: Studia s. 199.

¹² Por. Kot: Szkolnictwo s. 325 n.

¹³ AKSąd. k. 72, 72' (1640).

¹⁴ Merczyng: Zbory s. 241.

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w pierwszej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka w r. 1326. W r. 1380 Curyło, patron kościoła, uposażył parafię ziemią².

Patronat: szlachecki³. 23 XII 1450 Paweł *Murator*, mieszczanin sądecki, nabył tytułem zakupu wraz z prawami własności przywileje patronackie⁴; w dniu 23 VII 1453 zrzekł się obydwu praw na rzecz rady miasta Nowego Sącza, co zatwierdził 27 X 1463 Kazimierz Jagiellończyk⁵.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie⁶: Żeleźnikową Wielką i Żeleźnikową Małą. Od r. 1581 dochodzą wsie Poręba i Myślec.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 930 osób⁷. W r. 1727 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 250 wiernych.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, był za czasów Długosza oraz w l. 1596—1618 drewniany i konsekrowany. W r. 1728 był „w stanie ruiny i potrzebujący natychmiastowej naprawy”⁸.

Wezwanie: św. Michał arch.⁸

I E. Żeleźnikowa. Kaplica p. w. św. Anny pierwotnie miała być murowana; całkowicie zniszczona przed r. 1475 przez wojska węgierskie. Odbudował ją z drzewa ok. 1560 r. ks. Maciej, pleban z Żeleźnikowej⁹. W l. 1618—1728 kaplica była drewniana i niekonsekrowana.

I H. Żeleźnikowa. Szkoła parafialna była w r. 1596 „w stanie nie najlepszym”. W r. 1608 „kierownik szkoły posiada dom z piekarnią i komorą”. W r. 1728 wizytator zobowiązuje plebana, aby razem z właścicielem wsi odbudował szkołę¹⁰.

II. DEKANAT MIELECKI

PARAFIA BORO W A (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 402—403; Rej. pob. 1508 s. 459; LR 1513 k. 62; LR 1527 k. 143; LR 1529 s. 369; LR 1561 k. 111; LR 1577 k. 63; Rej. pob. 1578 s. 203; Wiz. ext. 1595 k. 50'—51'; Wiz. int. 1595 k. 49'—50'; Wiz. 1602 s. 150—153; Wiz. 1608 s. 33—35; Wiz. 1610 k. 4—4'; Wiz. 1618 s. 362—363; Wiz. 1619 k. 805—806; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 101—102.

Inne źródła: ADT: 1. Documenta ecclesiae parochialis Borowiensis (kopie XIV—XVIII w.); 2. Fasc. Borowa (or. i kop.); 3. Specyfikacja wszelkich realności i praw do kościoła ... we wsi Borowy należących a. D. 1785 (kopie XIV—XVIII w.) — w: Księga beneficjów dekanatu radomyskiego a. D. 1813.

I A. Parafia, wydzielona z par. Gawłuszowice, została uposażona 12 XI

¹ Kumor: Powstanie s. 651.

² Consignatio s. 1; Kronika § 1.

³ Zgodnie z prawami własności.

⁴ Morawski: Sądeczyzna. T. 2 s. 205—206.

⁵ ADT, Fasc. Żeleźnikowa (kopie obydwu dokum.); por. LBD I s. 564, II s. 300; Wiz. 1565—1727.

⁶ Przekroje: 1581, 1596, 1629, 1680, 1727. Rej. pob. 1581—1680 wymieniają tylko jedną Żeleźnikową.

⁷ Ładogórski. Studia s. 199.

⁹ Wiz. 1596—1608.

⁸ LBD; Wiz. 1596—1608.

¹⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 331.

1388 przez Feliksa Drogowskiego, sędziego generalnego ziemi krakowskiej, właściciela wsi¹. W r. 1403 bp krak. P. Wysz erygował parafię².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Borowa, Pławo, Pławska Wola⁴; ta ostatnia po r. 1578 zanika. Od r. 1578 dochodzą: Mieszkowa i Ujście, a od r. 1595 Giszowa i Sadkowa Góra; nadto w r. 1578 wymieniono Pierzchne; od r. 1772 przyłączono wieś Gliny Wielkie⁵.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 650 osób.

I D. Kościół parafialny istniał w r. 1388⁶. Dokument donacyjny z 1464 informuje, że nowy kościół drewniany w Borowej wybudowano przed r. 1464⁷. W l. 1595—1619—1721 kościół był drewniany i konsekrowany. Przed r. 1595 kościół został sprofanowany, na skutek pogrzebania w nim Zofii, żony Mikołaja Borowskiego, *dubiae religionis*⁸. W r. 1721 zaznaczono, że „jest starodawnej struktury“.

Wezwanie: św. Mikołaj bp i w.⁹

I F. Borowa. Szpital, położony w pobliżu kościoła, w r. 1785 był „z drzewa... słomą kryty“; mieszkało w nim 6 ubogich¹⁰.

I G. Borowa. Bractwo św. Józefa wraz z kapelanią erygował 11 VII 1721, za specjalnym zezwoleniem pap. Klemensa XI, ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski¹¹. (Por. I M₁).

I H. Szkoła parafialna istnieje w r. 1595; w r. 1608 stoi na wschód od cmentarza¹². Brak innych wzmianek.

I J. Borowa. W czasie wizytacji w r. 1608 żona kierownika szkoły oznajmiła, że mąż wraz z wikariuszem wybrali się do Częstochowy.

I M₁. Borowa. Prebendę dla promotora bractwa św. Józefa uposażył w l. 1717—1721 Beniamin Skarbek Borowski i rodzina Mszaneckich; erygował ją 11 VII 1721 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski. (Por. I G).

Patronat szlachecki.

I M₂. Borowa. Altarię p. w. św. Marii Magdaleny przy kościele parafialnym, z obowiązkiem pełnienia funkcji wikariusza, uposażył 14 II 1733 Beniamin Skarbek Borowski, kasztelan zawichojski, legując na ten cel 1000 fl. pol. wraz z zagrodą; erygował ją 15 VI 1733 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski¹³.

Patronat szlachecki¹⁴.

¹ Kopie dokumentu: 1. Documenta s. 7; 2. Specyfikacja k. 7; N i w i ń s k i. Archiwum s. 5 (reg.).

² Dokument wystawiony 12 XI 1403; kopie, jak wyżej; por. LBD.

³ Zob. przyp. 1—2; Wiz. 1595—1721.

⁴ Przekroje: LBD, 1536, 1578, 1595 mt. i ext., 1608, 1721, 1785.

⁵ Specyfikacja 1785.

⁶ Zob. przyp. 1.

⁷ AKS; AOSandom. Vol. 104 (1558—1562) k. 1.

⁸ Wiz. 1595.

⁹ Zob. przyp. 3.

¹⁰ Documenta s. 5; Specyfikacja s. 2.

¹¹ AOffic. Vol. 167 s. 484—494; Documenta s. 20—32.

¹² Por. K o t : Szkolnictwo s. 353.

¹³ AOffic. Vol. 171 s. 766—782.

¹⁴ Tamże.

PARAFIA BRZEŹNICA k/DĘBICY (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV I indeks oraz s. 232, 311; II (1326—1351); Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1373—1374, 1551—1563); LBD II s. 278; Rej. pob. 1508 s. 468; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 152'; LR 1529 s. 212; Rej. pob. 1536 s. 501 n.; LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 58'; Wiz. 1565 s. 406; LR 1577 k. 107'; Rej. pob. 1581 s. 252; Wiz. ext. 1595 k. 40—41; Wiz. int. 1595, k. 62'—63'; Wiz. 1602 s. 117—118; Wiz. 1608a s. 78—83; Wiz. 1610 k. 10—11; Wiz. 1618 s. 369—370; Wiz. 1619 s. 902—903; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 124—126; Wiz. 1793a s. 69—70.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Brzeźnica (or. i kop. XVI—XVIII w.); 2. Fundus instructus et documenta ecclesiae Brzeznicensis copiatim descripta... 1814 (XV—XVIII w.) — w: Księga beneficjów dekanatu ropczyckiego.

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w XI w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326.

Patronat: rycerski²; od 1721 — królewski.

I B. Do parafii od r. 1536 należą: Brzeźnica, Pustków; od r. 1581 — Wola Brzeźnicka, a od r. 1595 Krownice i Wielącza; w r. 1721 wymieniono ponadto Rurki³.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. zaludnienie parafii szacuje się na 247 osób⁴. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 500 wiernych.

I D. Najstarszy kościół miał konsekrować w r. 1077 św. Stanisław, bp krakowski⁵. Od czasów Długosza i w l. 1595—1619—1721 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1509 — *vetustate consumpta ecclesia* — zbudowano kościół nowy⁶. W r. 1660, po rozebraniu kościoła starego grożącego ruiną, wystawił nową świątynię, równie drewnianą, Stanisław Ligęza, właściciel wsi⁷.

Wezwanie: św. Jan Chrzciciel⁸; św. Jan Chrzciciel, św. Marcin i św. Maria Magdalena (1721).

I F. Brzeźnica. Szpital istniał w r. 1700 (miał tu być nawet kościół szpitalny)⁹. Inne wzmianki: 1721, 1793.

W r. 1721 mieszkało w szpitalu 7 ubogich, a w r. 1793 — 4.

I G. Brzeźnica. Bractwo Różańca św. istniało w r. 1753; 14 XI 1757 otrzymało własnego kapelana¹⁰. (Por. I M).

I H. Brzeźnica. Szkoła parafialna istnieje w r. 1595; w r. 1608 stała na wschód od cmentarza kościelnego. Wzmianka w r. 1602¹¹.

I M. Brzeźnica. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował w r. 1753 Antoni Batowski, skarbnik grabowiecki, legując na ten cel 1000 fl. pol.; erygował ją 14 XI 1757 bp krak. A. St. Załuski. (Por. I G).

Patronat szlachecki.

¹ J. Długosz: Res gestae et martyrium s. Stanisłai. W: J. Długosz Opera omnia I s. 21—22; Wiz. 1595—1721; por. Kumor: Powstanie s. 280 n.

² LBD; Wiz. 1565—1619.

³ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608a, 1721.

⁴ Ładogórski: Studia s. 207.

⁵ Zob. przyp. 1.

⁶ Wiz. 1721.

⁷ APar. w Brzeźnicy: Kronika parafii Brzeźnica s. 2.

⁸ LBD; Wiz. 1565—1793a (oprócz 1721).

⁹ Fundus instructus (kopia z 18 w.).

¹⁰ ADT: Fasc. Brzeźnica (kopia); Fundus instructus (kopia).

¹¹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 352.

PARAFIA CHORZELÓW (wieś)

Zróżdła przekrojowe: MPV I indeks oraz s. 232; II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 360 n. (1328—1374, 1551—1554); LBD II s. 311, 323; Rej. pob. 1508 s. 308; LR 1513 k. 67'; LR 1527 k. 144'; LR 1529 (brak); Rej. pob. 1538 k. 194; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 415 n.; Rej. pob. 1577 kł. 597—599; Rej. pob. 1578 s. 201; Wiz. ext. 1595 k. 51'—52'; Wiz. int. 1595 k. 50'—51'; Wiz. 1602 s. 153—155; Wiz. 1608a s. 28—33; Wiz. 1610 k. 4'—5; Wiz. 1618 s. 361; Wiz. 1619 k. 803'—804. Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Wiz. 1678 k. 80; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 102'—104.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Chorzelów (or. i kop. XVIII—XX w.); 2. *Conspetus foundationum et devotionum ecclesiae parochialis in oppido Mielec a. D. 1865* (reg. dokum. XVI—XIX w.).

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. 7 XI 1526 bp krak. P. Tomicki, na prośbę patrona kościoła Stanisława Mieleckiego, kasztelana zawichojskiego inkorporował beneficjum parafialne do prepozytury mieleckiej i tamże przeniósł prawa parafialne; tenże bp erygował równocześnie wikarię wieczystą, której duszpasterstwo zlecił mansjonarzom mieleckim².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny obejmował od czasów Długosza wieś Chorzelów. Od r. 1538 wymieniano nadto: Malinie, Trześń, Jaślany, Chrzastów, Wola Chrzastowska i Złotniki. W r. 1578 brak Woli Chrzastowskiej, ale jest Wola Przyłęcka*; natomiast Tuszów i Złotniki zaliczono do par. Mielec. Tylko w r. 1595 wymieniono wieś Przyłek*. W r. 1599 toczy się spór o przynależność parafialną wsi Jaślany (Padew — Chorzelów), rozstrzygnięty 26 III 1599 na korzyść Chorzelowa⁴. Od r. 1721 dochodzą dalsze wsie: Grabowe, Wola Kruszyńska, Chrzastówek i część wsi Złotniki⁵.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. zaludnienie parafii szacuje się na 345 osób⁶. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1300 wiernych.

I D. Kościół parafialny w l. 1595—1619 i 1678—1721 był drewniany i konsekrowany. W r. 1678 naprawiono dach na kościele. W r. 1792 zaznaczono, że jest „starodawny i kilka razy gruntownie restaurowany i przez ks. Tomasza Spychajewskiego, prepozyta mieleckiego, z gruntu odnowiony”⁷.

Wezwanie: Wszyscy święci⁸.

I E. Jaślany. Kaplica drewniana p. w. św. Anny; 2 X 1580 inkorporowana do parafii Osiek⁹. W r. 1599 włączona wraz ze wsią do parafii Chorzelów. (Por. I B). Wzmianka w r. 1721.

I F. Chorzelów. Szpital obszerny ufundował 29 VII 1704 Stanisław z Raciborska Morsztyn, wojew. sandomierski, legując na ten cel 2000 fl. pol.¹⁰

¹ Kumor: Powstanie s. 291—292.

² AOffic. Vol. 112 s. 1314—1336 (dokument ingrossowany z r. 1526); AEp. Vol. 12 k. 113 (*Incorporatio et unio ecclesiae parochialis in Chorzelów paroch. ecclesiae in Mielec*).

³ Wiz. 1565—1721; por. przyp. 2 (1526).

⁴ AOffic. Vol. 112 s. 1189—1191 (*Juris parochiae super villam Jaślany*).

⁵ Przekroje: 1538, 1577, 1578, 1595 int. i ext., 1721.

⁶ Ładogórski: Studia s. 207.

⁷ ADT: Fasc. Chorzelów (*Inventarium ecclesiae filialis in pago Chorzelów... 7 IX 1792 conscriptum k. 1*).

⁸ Zob. przyp. 2 (1526); Wiz. 1565—1721; por. przyp. 7 (1792).

⁹ AOffic. Vol. 108 (*Incorporatio capellae in villa Jaślany ecclesiae parochialis in Osiek — pod datą 2 X 1580*).

¹⁰ Wiz. 1721.

W r. 1792 był „nowowynbudowany z drzewa z pomieszczeniami dla 18 ubogich”¹¹.

Fundacja z 1704 r. przewidywała w szpitalu 18 ubogich.

I G. Chorzelów. Bractwo Trójcy Przenajśw. erygował wraz z kapelanią 6 X 1756 bp krak. A. St. Załuski¹². (Por. I M).

I H. Chorzelów. 7 XI 1526 bp krak. P. Tomicki wyznaczył specjalne uposażenie dla rektora szkoły parafialnej¹³. Inne wzmianki: 1565, 1595 int. i ext., 1602, 1608¹⁴.

I M. Chorzelów. Prebendę dla promotora bractwa Trójcy Przenajśw. erygował 6 X 1756 bp krak. A. St. Załuski.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

PARAFIA CZERMIN (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 403—404, 425; III s. 127—129; LR 1513 k. 62; LR 1527 k. 143'; LR 1529 s. 373; Rej. pob. 1538 k. 193'; LR 1539 k. 32; Gromnicki: Świętopietrze s. 360 n. (1551—1561); LR 1561 k. 111; Wiz. 1565 s. 416; LR 1577 k. 63'; Rej. pob. 1578 s. 201; Rej. pob. 1581 s. 254 n.; Wiz. ext. 1595 k. 49—50'; Wiz. int. 1595 k. 48'—49'; Wiz. 1602 s. 148—150; Wiz. 1608a s. 35—41; Wiz. 1610 k. 3'—4; Wiz. 1618 s. 363—365; Wiz. 1619 k. 806—807'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Wiz. 1678 k. 79'; Wiz. 1721 k. 98'—101.

Inne źródła: ADT: 1. Liber documentorum ... ecclesiae parochialis Czermnensis (z XVIII w.); 2. Fasc. Czermín (reg. kop. i or. XIII—XX w.).

I A. Parafię ufundował w r. 1238 kanonik krak. Michał¹, prawdopodobnie z rodziny Pacanowskich h. Jelita². Parafii nie wymieniają rejestry świętopietrza. 14 III 1661 bp krak. A. Trzebicki, na prośbę Stanisława Mrowińskiego, miecznika przemyskiego i jego żony Jadwigi, właścicieli Łasakowa, Szafranowa i Brnika, zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę³.

Patronat: szlachecki (1238—1602). Przed r. 1608 właściciel wsi Hieronim Gostomski, wojew. poznański i starosta sandomierski, zrzekł się prawa patronatu na rzecz ufundowanego przez siebie kolegium jezuitów w Sandomierzu (1608—1721)⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Czermín, Ziempniów, Ziempniówek*, Wola Łysakowska, Łysaków, Górki, Otalęż, Wola Otalężka, Mijomin, Breń, Bystrzonowice* i Vilkovigye*; ta ostatnia w następnych przekazach zanika; od r. 1721 zanikają Bystrzonowice. Od r. 1581⁵ wy-

¹¹ Zob. przyp. 7.

¹² AEP. Vol. 92 k. 175—178; ADT. Fasc. Chorzelów (Specificatio activorum capitalium praebendae SS. Trinitatis in pago Chorzelów... 1792).

¹³ Zob. przyp. 2; St. Kryczyński: Schola Mielecensis (zob. Mielec) s. 67, 74.

¹⁴ Por. Kot: Szkolnictwo s. 353 n.

¹ ADT: Fasc. Czermín (reg. dokum. z r. 1238). Tenże kanonik Michał występuje: KDKK I nr 29 (1234); KDMP II nr 36 (1253); L. Łętowski: Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich. T. 3. Kraków 1852 s. 333 (1262); por. Kumor: Powstanie s. 303—304.

² Por. Krzepela: Księga rozsiadlenia s. 208; LBD II s. 402. Twierdzenie K. Potkańskiego (Kraków przed Piastami s. 194), a za nim: ks. W. Szcześniaka (Obrządek słowiański w Polsce pierwotnej. Warszawa 1904 s. 91 n.), T. Lehr-Spławińskiego (Misja słowiańska św. Metodego a Polska. W. T. Lehr-Spławiński: Rozprawy i szkice z dziejów kultury Słowian. Warszawa 1954 s. 182 n.), jakoby parafia powstała w XIV w., upada wobec cyt. rejestru z r. 1238.

³ AEP. Vol. 60 k. 674—680; ADT: Fasc. Czermín (kopia); Wiz. 1678 (reg.); Wiz. 1721 (reg.).

⁴ Zob. przyp. 1; LBD; Wiz. 1565—1721.

⁵ Rej. pob. 1578 wymienia tylko: Czermín, Bystrzonowice, Otalęż, Wola Otalężka

⁶ Przekroje: 1538, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1721.

stępują: Wola, Gliny, Surowa, Wrzoski* i Wampierzów. Ok. r. 1585 Wola i Wampierzów zostały włączone do nowopowstałej parafii Wadowice Górne. Wieś Gliny w następnych przekazach zanika. Od r. 1595 występuje nowo-
lokowana wieś Wola Pławska, a od r. 1608: Kawęczyn, Szafranów (brak 1721) i Wola Brnicka (brak 1721). W r. 1721 dochodzą nadto: Breń (Brnik) i Dąbrówka⁶.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1900 osób.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza i w l. 1595—1619 był kościół drewniany i konsekrowany. Przed r. 1678 rozpoczęto budowę nowego kościoła; w r. 1678 kościół był w budowie, chór większy drewniany, mniejszy — murowany. W r. 1721 kościół stał nie dokończony i nie konsekrowany.

Wezwanie: św. Klemens p. i m.⁷; św. Jakub ap. (1565).

I E₁. Łysaków. W r. 1608 kaplica publiczna na folwarku, w której odprawia się służbę Bożą; pleban obowiązany jest utrzymywać w tym celu wikariusza. Wzmianka w r. 1678.

I E₂. Czermin. W r. 1678 wymieniono „kaplice przy folwarkach szlacheckich, w których odprawia się służba Boża bez zezwolenia ordynariusza“.

I F. Czermin. Szpital, położony przy kościele parafialnym, uposażony, istniał w r. 1721. W r. 1721 mieszkało w nim 9 ubogich.

I G. Czermin. Bractwo św. Anny zaprowadzono w r. 1606⁸. 24 I 1659 bp krak. A. Trzebicki zatwierdził legat 2000 fl. pol. na wybudowanie kaplicy brackiej przy kościele parafialnym⁹. W r. 1678 bractwo prawie w zaniku; wizytator nakazuje ożywić je. Inna wzmianka: 1610, 1721.

I H. Czermin. Szkoła parafialna w r. 1595 „nie bardzo dobra“, stoi k/cmentarza. W r. 1610 „dom szkolny cały i przyzwoity“. Inne wzmianki: 1602, 1608, 1618¹⁰, 1661¹¹.

I L. Czermin. Kolegium mansonarzy przy prepozyturze uposażył 21 X 1660 Stanisław Mrowiński z Tuszowa, z żoną Jadwigą, zapisując na ten cel 10000 fl. pol.; erygował je 14 III 1661 bp krak. A. Trzebicki¹². W r. 1661 było, zgodnie z fundacją, 2 mansonarzy. Wiz. 1721 informuje, że kolegium winno się składać z 4 mansonarzy.

Patronat szlachecki¹³.

PARAFIA DĘBICA (miasto)

Źródła przekrojowe: MPV I indeks oraz s. 311, 375; II (1326—1358); Gromnicki; Świętopietrze s. 368—369 (1328—1374, 1551—1553); LBD II s. 261—263, 265, 293, 296; Rej. pob. 1508 s. 413; LR 1513 k. 63'; LR 1527 k. 147; LR 1529 s. 401; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 56; Wiz. 1565 s. 413; LR 1577 k. 104; Rej. pob. 1578 s. 241 n.; Wiz. ext. 1595 k. 42'—44'; Wiz. int. 1595 k. 42'—44; Wiz. 1602 s. 119—124; Wiz. 1608a s. 88—93; Wiz. 1610 k. 11—12; Wiz. 1618 s. 119—124; Wiz. 1619 k. 904'—905; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 121'—122.

Inne źródła: Ważniejsze dokumenty do historii Dębicy. Cz. 1 (1358—1502). Wyd. J. Wyrobek. *Spraw. Dyr c. k. Gimn. w Dębicy 1907/08* (Tarnów 1908) s. 5 nn.; APar. św. Jadwigi i Małgorzaty w Dębicy: Liber privilegiorum, inscriptio-num, decretorum ... ad ecclesiam Dembicensem ... studio R. Joannis Franciscidis ... artium magistri, philosophiae doctoris, plebani Dembicensis ... comparatus et conscriptus die 12 XII 1612 (i kontynuacja do XVIII w.; kopie XV—XVIII w.); ADT: Fasc. Dębica (or. i kopie dok. XVII—XX w.).

⁷ LBD; Wiz. 1595—1721.

⁸ Wiz. 1610.

⁹ AEp. Vol. 59 k. 148—150.

¹⁰ Por. Kot Szkolnictwo s. 353.

¹¹ Por. przyp. 3.

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

I A. Osada, wymieniona pierwszy raz w r. 1326, otrzymała ponownie 4 IV 1358, na prośbę Świętosława, właściciela Dębicy, prawo miejskie średzkie z rąk Kazimierza Wielkiego¹. 10 VI 1372 tenże Świętosław zlecił wójtowi Dębicy urządzenie miasta zgodnie z wymogami prawa niemieckiego². Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska³; pierwsza wzmianka o niej w r. 1326.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował: miasto Dębicę, oraz wsie: Gawrzyłowa, Kędzierz, Kozłów, Podgrodzie, Kawęczyn, Latoszyn, Pustynia, Nogawczyzna, Grabówka⁵. Nadto Długosz wymienia Latoszynek*, a Wiz. 1595 Wolice.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. zaludnienie parafii szacuje się na 585 osób⁶. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej około 1800 wiernych.

I D. Za czasów Długosza parafia posiadała świątynię drewnianą. Około 1555 r. kościół spłonął w czasie pożaru miasta⁷. Budowa nowego kościoła, murowanego trwała od r. 1558⁸. W r. 1608 kościół był nadal w budowie. W r. 1610 przednia część świątyni była murowana. Służbę Bożą odprawiano w drewnianej kaplicy, przybudowanej do nowej świątyni. 4 VIII 1650 bp sufr. krak. Wojciech Lipnicki konsekrował świątynię wraz z wielkim ołtarzem p. w. św. Jadwigi i Małgorzaty p. 1 m.⁹

Wezwanie: św. Jadwiga i Małgorzata p. 1 m. (1451, 1610, 1619, 1650, 1721¹⁰; św. Małgorzata p. 1 m. (LBD, 1595, 1608).

I E₁. Pustynia. Drewniany kościół p. w. św. Stanisława b. 1 m. zbudował kard. Z. Oleśnicki (bp krak. 1423—1455)¹¹. W r. 1721 świątyni grozi ruina. (Por. I J).

I E₂. Dębica. Kościół p. w. św. Barbary p. 1 m. i Marii Magdaleny. (Por. I F).

I F. Dębica. Ok. 1650 r. mieszczanin dębicki Andrzej Niwiński, wraz z żoną Katarzyną, wybudował drewniany kościół szpitalny p. w. św. Barbary p. 1 m. i Marii Magdaleny¹². W r. 1721 kościół znajdował się w stanie całkowitej ruiny.

Szpital położony blisko kościoła parafialnego istniał w r. 1595, ale bez uposażenia. Pierwsza znana fundacja na rzecz szpitala datuje się z 6 XI 1651¹³. 20 V 1714 Marianna Wocakowska, stolnikowa przemyska, podarowała obszerny

¹ Wazniejsze dokumenty do historii Dębicy s. 5—7. Osada już przed r. 1358 posiadała charakter miejski, jak to wynika z brzmienia dokumentu — *civitate[m] Dambicza... de novo locandam*.

² Tamże s. 8—10; KDMP I nr 312.

³ Kumor: Powstanie s. 310—312. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1318 (Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. T. 2. Warszawa 1881 s. 14) jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 114).

⁴ LBD; Wiz. 1565—1721.

⁵ Przekroje: LBD; 1581, 1595 (int. i ext.), 1608, 1721.

⁶ Ładogórski: Studia s. 208.

⁷ Wiz. 1565 s. 413.

⁸ Wiz. 1608a s. 38.

⁹ Liber privilegiorum k. 3'; Wiz. 1721.

¹⁰ Wiz.; Dokument z r. 1451 — kopie: 1. AOffic. Vol. 59 (1526—1529) s. 182—183; 2. Liber privilegiorum k. 5'—12'. Reg. dokum. 1650 w Wiz. 1721 k. 121'

¹¹ J. Długosz: Res gestae et martyrium s. Stanisłai s. 22; por. LBD II s. 263.

¹² AOffic. Vol. 137 s. 700—726; Liber privilegiorum k. 87—93; ADT' Fasc. Dębica (kopia dokumentu z r. 1651).

¹³ Jak wyżej.

plac przy kościele pod nowy szpital, który wybudował z drzewa ks. Wojciech Olszowski, pleban dębicki¹⁴. W r. 1714 mieszkało w szpitalu 12 ubogich¹⁵, a w 1721 tylko 8.

I G₁. Dębica. Bractwo literackie NMP, fundacji mieszczańskiej pochodzi zapewne z XV w. pierwsza wzmianka o nim z 7 I 1530¹⁶. Wiz. 1595 r. już go nie posiada. (Por. I M₁).

I G₂. Dębica. Bractwo Kapłańskie dla północnej części dekanatu pilzneńskiego (późn. dekanat mielecki) istniało przy kościele parafialnym na początku XVI w.; 21 X 1517 r. Elżbieta, wdowa po Stanisławie Burzyńskim, leguje na rzecz bractwa 20 grzywien¹⁷. Inne przekazy nie wymieniają bractwa.

I G₃. Dębica. Bractwo Różańca św. zostało wprowadzone do kościoła parafialnego dzięki staraniom ks. Wojciecha Olszowskiego, plebana dębickiego, w r. 1696; erygował je, wraz z kapelanią, 7 IX 1709 ks. Mikołaj Oborski, wikariusz generalny prow. dominikańskiej i w tym samym dniu zatwierdził je bp Kazimierz Łubieński, administrator diecezji krakowskiej¹⁸. Inne wzmianki: 1708, 1721. (Por. I M₂).

I G₄. Dębica. Bractwo św. Anny przy kościele parafialnym zaprowadził ks. Wojciech Olszowski, pleban dębicki, w r. 1708¹⁹. Inne wzmianki: 1717²⁰, 1721.

I G₅. Dębica. Bractwo Najśw. Imienia Jezus przy kościele parafialnym zaprowadzone w r. 1721; erygował je w tymże roku bp krak. F. K. Szaniawski²¹.

I G₆. Dębica. Cech kuśnierzy istniał w r. 1608; 12 XI 1691 otrzymał potwierdzenie swoich statutów²².

I G₇. Dębica. Cech krawców, kowali, kołodziejów, szklarzy, stelmachów, mieczników i nożowników istniał w r. 1608; posługiwał się statutami tegoż cechu z Pilzna²³.

I G₈. Dębica. Cech szewców istniał w r. 1608.

I G₉. Dębica. Cech rzeźników otrzymał zatwierdzenie statutów z rąk rady miejskiej Dębicy 20 III 1690²⁴.

I H. Dębica. Szkoła parafialna w r. 1595 (inter. i ext.) posiadała dom „dość dobry”. W r. 1602 brak kierownika szkoły; mieszczenie skarżą się, że „szkoła zbyt często stoi zamknięta, ze szkodą dla chłopców uczących się”. W r. 1608 jest dom dla kierownika szkoły²⁵. W latach późniejszych brak wzmianek.

I J. Pustynia. W pierwszej połowie XV w. ośrodek pątniczny; Długosz

¹⁴ Liber privilegiorum k. 81—87; AEp. Vol. 76 (1714—1720) k. 625—627 (dokument z 1 IX 1717 — legat na szpital 500 fl. pol.).

¹⁵ Liber privilegiorum k. 81.

¹⁶ Dokument z 7 I 1530 informuje, że prawo prezenty do altarii literackiej przystępuje radzie miejskiej w Dębicy — antiquitus ex antiqua consuetudine (tamże k. 38': k. 39 - dok. z 23 XI 1531).

¹⁷ Tamże k. 34—35.

¹⁸ Tamże k. 57—67', 69—71.

¹⁹ ADT: Fasc. Dębica (Index documentorum ecclesiae parochialis Dembicensis... 21 XI 1839 nr 1); AEp. Vol. 76 (1714—1720) k. 623—625.

²⁰ AEp. Vol. 76 k. 623.

²¹ ADT: Fasc. Dębica (kopia dok. z 29 V 1721); Wiz. 1721 k. 122; AOffic. Vol. 186 (1753—1754) s. 916—918 (dok. z 7 IX 1734).

²² Liber privilegiorum k. 94—96.

²⁴ Tamże k. 102'—107.

²³ Tamże k. 97—102.

²⁵ Por. Kot: Szkolnictwo s. 199.

informuje, że na obydwu święta św. Stanisława (8 V i 27 IX) przybywa tutaj duża ilość pielgrzymów, ponieważ „za wezwaniem św. Stanisława dokonują się tu liczne cuda”²⁶. (Por. I E₁). W późniejszych przekazach brak wzmianek o istnieniu kultu.

I M₁. Dębica. Altaria bractwa literackiego NMP, ufundowana przez mieszczan dębickich jeszcze w XV w.; ostatnia wzmianka z r. 1595. (Por. I G₁).

Patronat mieszczański²⁷.

I M₂. Dębica. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował Jan Franciszek Trzeciecki, zapisując na ten cel 19 V 1696 — 2000 fl. pol. Erygował ją 7 IX 1709 bp krak. Łubiński. W akcie erekcyjnym zastrzeżono prebendę każdorazowemu plebanowi dębickiemu.

Patronat szlachecki. (Por. I G₃).

I M₃. Dębica. Prebendę kaznodziejską przy kościele parafialnym ufundowali Adam, Józef i Kilian Latoszyńscy, właściciele Latoszyna, legując w tym celu 5 VII 1577 — 300 fl. pol.²⁸ Inne wzmianki: 1595, 1608, 1619. (Por. I M₁).

Patronat szlachecki²⁹.

I M₄. Dębica. Prebendę kaznodziejską ufundowali 6 XI 1651 Andrzej Gnoiński z żoną Katarzyną, mieszczanie dębicki, legując w tym celu 3000 fl. pol. i Jan Zborowski z żoną Katarzyną, zapisując (18 II 1653) 300 fl. pol.; wskrzeszoną prebendę kaznodziejską połączono z nowoerygowaną św. Barbary, przy kościele szpitalnym św. Barbary. Erekcji połączonych prebend dokonał 15 I 1655 ks. Wojciech Lipnicki, oficjał generalny krakowski³⁰. Inne wzmianki: 1717³¹, 1721.

Patronat mieszczański³².

I M₅. Dębica. Prebenda św. Anny została ufundowana przez Jana Franciszka Trzecieckiego (legat 1000 fl. pol.) i ks. Wojciecha Olszowskiego (legat 1000 fl. pol.); erygowano ją razem z wprowadzonym bractwem św. Anny w r. 1708³³. Inne wzmianki: 1717, 1721. (Por. I G₄).

Patronat szlachecki³⁴.

I M₆. Dębica. Altaria p. w. św. Krzyża została ufundowana przez Jana Jerzego Przebendowskiego, właściciela Dębicy (legat 4000 fl. pol.) 29 V 1721; erygował ją 1721 bp krak. F. K. Szaniawski wraz z bractwem Imienia Jezus. Inne wzmianki: 1721, 1754³⁵.

Patronat szlachecki. (Por. I G₅).

VI E. Dębica. 2 XII 1712 bp krak. K. Łubiński zezwolił Żydom na wzniesienie synagogi, którą zbudowano w mieście w następnych latach³⁶.

PARAFIA KSIĄŻNICE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV I indeks oraz s. 375; II (1326—1358); Gromnicki: Świętopiętrze s. 370 n. (1328—1374, 1551—1558); LBD II s. 295, Rej. pob. 1508 s. 468; LR 1513 k. 67'; LR 1527 k. 149; LR 1529 s. 282; Rej. pob. 1536 s. 503; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 415; LR 1577 k. 108'; Rej. pob. 1581 s. 254:

²⁶ LBD II s. 263.

²⁷ Zob. przyp. 16.

²⁸ Liber privilegiorum k. 21—23; ADT: Fasc. Dębica (Index... nr 44); Wiz. 1619 podaje, że stało się to w r. 1596.

²⁹ Tamże.

³⁰ AOffic. Vol. 137 s. 700—726; Liber privilegiorum k. 87—93; ADT: Fasc. Dębica (Index... nr 12—14).

³¹ AEp. Vol. 76 k. 623—627, 667—670.

³⁴ Tamże.

³² Zob. przyp. 30—31.

³⁵ Zob. przyp. 20.

³³ Zob. przyp. 19.

³⁶ Liber privilegiorum k. 50'—64'.

Rej. pob. 1591 k. 147'—148; Wiz. ext. 1595 k. 35'—36'; Wiz. int. 1595 k. 57'—58; Wiz. 1602 s. 156—158; Wiz. 1608a s. 66—69; Wiz. 1610 k. 6'—7; Wiz. 1618 s. 361—362; Wiz. 1619 k. 804—805; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 109—111.

Inne źródła: ADT. Fasc. Książnice (or. i kopie XVIII—XX w.).

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. W l. 1565—1585 parafia nie posiadała duszpasterza katolickiego².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował wsie: Książnice, Goleszów, Wadowice, Podleszany. Od r. 1581 występują nadto: Ocieka, folwark Lubelczyk *, Górki, Rydzów, Biały Bór, Myślików i Ziempiówek *. Wadowice w r. 1585 otrzymały własny okręg parafialny. Ocieka w r. 1536 i 1595 wymieniona w obrębie par. Rzochów. Górki i Ziempiówek wymienia LBD i Wiz. 1595 w granicach par. Czermin. Biały Bór, Myślików i Lubelczyk zanikają. Od r. 1595 dochodzą nowołoikowane wsie Wola (dziś Wólka) i Grzybów; ta ostatnia później zanika. Od r. 1721 wymieniono nadto: Tarnowiec i Wólkę⁴.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 1110 osób⁵. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 764 wiernych.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza, w l. 1595—1619 — 1721 był drewniany i konsekrowany. W l. 1565—1585 świątynia była w rękach protestantów. (Por. V D). W r. 1595 odprawiano w niej służbę Bożą na podstawie specjalnego zezwolenia ordynariusza. W r. 1610 była „obszerna“ (*ampla*). W drugiej połowie XVII w. wybudowano nową świątynię, również drewnianą, którą konsekrował 23 X 1683 bp sufr. krak. M. Oborski⁶.

Wezwanie: św. Jan Chrzciciel⁷.

I E. Wadowice. Przed r. 1561 był tu kościół filialny p. w. św. Anny; od r. 1585 otrzymał on pełne prawa parafialne.

I F. Książnice. Szpital drewniany w pobliżu kościoła istniał w r. 1608. W r. 1721 został zniszczony przez pożar. W r. 1721 mieszkało w nim 5 ubogich.

I G. Książnice. Bractwo św. Jana Nepomucena istniało przed r. 1768; w tymże roku otrzymało własnego kapelana⁸. (Por. I M).

I H. Książnice. Szkoła parafialna, leżąca na wschód od cmentarza kościelnego, była w r. 1595 „w stanie dobrym“; w r. 1610 „pod każdym względem w złym stanie“; wizytator poleca ją naprawić. Inne wzmianki: 1602, 1608⁹.

I M. Książnice. Prebendę dla promotora bractwa św. Jana Nepomucena przy kościele parafialnym ufundowali 25 IV 1768 Szymon i Salomea Wykowscy, zapisując na ten cel 1000 fl. pol.; prebendę zastrzeżono każdorazowemu proboszczowi w Książnicach. (Por. I G).

Patronat szlachecki.

¹ Kumor Powstanie s. 401—403. Rzeczony dokument fundacyjny z 8 IX 1314 jest fałszyfikatem (Kumor: Fałszyfikaty s. 118).

² Por. Łukasiewicz: Dzieje s. 405. W r. 1585 mówi się o wznowieniu kościoła paraf. w Wadowicach, sprofanowanego uprzednio również przez Rzemieńskich.

³ LBD; Wiz. 1565—1721.

⁴ Przekroje: 1536, 1581, 1591, 1595 int. i ext., 1608a, 1721.

⁵ Ładogórski: Studia s. 208.

⁶ Wiz. 1721 k. 109.

⁷ Zob. przyp. 3.

⁸ ADT: Fasc. Książnice (kopia dokum.).

⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 354.

V D. Książnice. Zbór luteranski założył w r. 1561 w dawnym kościele parafialnym Jan Rzemieński; upadł on przed r. 1585¹⁰. Inne wzmianki: 1565, 1577.

PARAFIA LUBZINA (wieś)

Zróżdła przekrojowe: MPV I i II (1326—1356); Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1328—1374, 1551—1556); LBD II s. 295; III s. 377, 380, 388; Rej. pob. 1508 s. 467 n.; LR 1513 k. 63'; LR 1527 k. 147'; LR 1529 s. 123; Rej. pob. 1536 s. 504—506; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 56; Wiz. 1565 s. 413 n.; LR 1577 k. 104; Rej. pob. 1581 s. 251; Wiz. ext. 1595 k. 41—42'; Wiz. 1595 int. k. 63'—64'; Wiz. 1602 s. 115—116; Wiz. 1608a s. 83—88; Wiz. 1610 k. 12—13'; Wiz. 1619 k. 903—904; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 115—119; Wiz. 1793 s. 57—60.

Inne źródła: ADT: Fasc. Lubzina (or. i kopie XV—XX w.); 2. Fasc. Zawada (or. i kop. XVII—XX w.); Bibl. Czartoryskich (Muzeum Narodowe w Krakowie) nr 3051 — „Dokumenty”, głównie oblaty grodzkie, wsi Lubziny k/Ropczyz lat 1513—1769.

I A. Wieś darowana opactwu koprzywnickiemu w r. 1185¹; w r. 1382, tytułem zamiany, przeszła w ręce rycerskie². Parafia, fundacji cysterskiej, powstała w drugiej połowie XIII w. (po r. 1277)³; pierwsza wzmianka z r. 1326. W r. 1436 patron Jakusz z Lubziny powiększył uposażenie kościoła⁴.

Patronat: opactwo cystersów w Koprzywnicy⁵; od r. 1382 — szlachecki⁶.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Lubzina, Sepnica, Zawada, Okonin, Skrzyszów. Od r. 1536 występują dalsze: Brzezówka, Ostrów, Słotowa (Włostowa), Parszczyna, Stobiernia. W r. 1581 wymieniono Wołę*. Od r. 1608 dochodzą nowolokowane wsie: Czekań i Laskówka⁷.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 510 osób⁸. W r. 1721 brak danych odnośnie komunii wielkanocnej.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza oraz w l. 1595—1619—1721 był drewniany i konsekrowany. W drugiej połowie XVII w. wybudowano nową świątynię, również drewnianą, którą konsekrował bp sufr. krak. M. Oborski (1658—1689)^{9a}.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁹

I E₁. Zawada. Kościół drewniany i konsekrowany p. w. Nawiedzenia NMP istniał w r. 1595, zbudowany prawdopodobnie w drugiej połowie XVI w., konsekrował go bowiem abp lwowski J. D. Solikowski (1583—1603)¹⁰. W r. 1595 i 1608 zaznaczono, że kościół jest uposażony i w każdy piątek odprawia się tu służbę Bożą. 2 VII 1629 bp krak. M. Szyszkowski erygował przy

¹⁰ Merczyng: Zbory s. 184.

¹ LBD III s. 377; por. KDMP I nr 93 (1277), II nr 486 (1279), nr 497 (1284) — posiadłość opactwa koprzywnickiego.

² KDMP III nr 927, IV nr 986 (1387); LBD III s. 380.

³ Kumor: Powstanie s. 414—416. Rzekomy dokument fundacyjny Jakuba Ligęzy z 1222 jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 118).

⁴ ADT: Fasc. Olszyny (kopia); por. Niwónski: Archiwum s. 6.

⁵ Zgodnie ze stosunkami własnościowymi.

⁶ LBD; Wiz. 1565—1793.

⁷ Przekroje: LBD, 1536, 1561, 1595 int. i ext., 1608a, 1721.

⁸ Eadogórski: Studia s. 208.

⁹ Zob. przyp. 6.

^{9a} Wiz. 1721.

¹⁰ Wiz. int. i ext. 1595.

kościół kolegium mansjonarzy¹¹. (Por. I L). W l. 1650—1657 Achacy z Bobrka Ligęza, kasztelan czechowski, właściciel Zawady, wybudował nowy „obszerny kościół murowany“, który jeszcze w r. 1721 był nie konsekrowany¹². Świątynię konsekrowano pod wezwaniem Narodzenia i Nawiedzenia NMP¹³. Przed r. 1791 kościół otrzymał prawa parafialne¹⁴.

Patronat szlachecki¹⁵.

I E₂. Lubzina. W r. 1721 na terenie parafii istnieje drugi kościół drewniany p. w. Trójcy Przenajśw.; w tymże roku służył do przechowywania siana.

I F₁. Lubzina. Szpital w pobliżu kościoła istniał w r. 1721. Mieszkało w nim wówczas 5 do 8 ubogich.

I F₂. Zawada. Szpital drewniany przy kościele istniał w r. 1629¹⁶. 15 III 1657 wspomniany Ligęza wybudował nowy dom szpitalny i uczynił fundację dla 8 ubogich, zapisując na ten cel 550 fl. pol.¹⁷ Inna wzmianka z r. 1793.

I G₁. Lubzina. Bractwo Trójcy Przenajśw. przy kościele parafialnym istniało w r. 1760; 4 VI 1762 otrzymało własnego kapelana¹⁸.

I G₂. Zawada. Bractwo Szkaplerza św. przy kościele ufundował ks. Jacek Śliwski, dziekan tarnowski i scholastyk sądecki¹⁹; uroczystego wprowadzenia dokonano w r. 1719²⁰. Wzmianka w r. 1721.

I H. Lubzina. Szkoła parafialna w r. 1595 była nowa; stała k/cmentarza kościelnego od strony południowej. Inne wzmianki: 1602, 1608²¹.

I L. Zawada. Kolegium mansjonarzy (trzech) przy kościele Narodzenia NMP ufundował 3 VII 1629 Stanisław z Bobrka Ligęza, legując na ten cel 3000 fl. pol.; erygował je 14 I 1630 bp krak. M. Szyszkowski²². 28 II 1657 Achacy z Bobrka Ligęza, kasztelan czechowski powiększył uposażenie mansjonarzy (legat 3000 fl. pol.)²³. Wiz. 1669 nakazuje, aby mansjonarze nie mieszały się do duszpasterstwa bez zezwolenia plebana z Lubziny²⁴. Wzmianki: 1721, 1798²⁵.

I M₁. Lubzina. Prebendę dla promotora bractwa Trójcy Przenajśw. ufundowała 27 X 1760 Helena Morsztynowa, wojewodzina inflandzka i właścicielka Lubziny; erygował ją 4 VI 1762 bp sufr. krak. F. Potkański.

Patronat szlachecki. (Por. I G₁).

I M₂. Zawada. Prebendę dla promotora bractwa Szkaplerza św. przy kościele Narodzenia NMP ufundował wymieniony ks. Jacek Śliwski, zapisując na ten cel 3 VII 1694 r. 1400 fl. pol. Inne wzmianki: 1719, 1721. (Por. I G₂).

¹¹ AEp. Vol. 44 k. 560—561, 612—619; ADT: Fasc. Zawada (kopia z XVII w.).

¹² Wiz. 1721.

¹³ Wiz. 1721—1793.

¹⁴ Wiz. 1793a s. 73.

¹⁵ Zob. przyp. 11 i 13.

¹⁶ ADT: Fasc. Zawada (kopia dokum. z 18 XII 1629).

¹⁷ APWK. Castrensia Biecensia inscriptionum. Vol. 59 s. 1409 n.; ADT: Fasc. Zawada (kopia).

¹⁸ AOffic. Vol. 194 s. 255—258.

¹⁹ ADT: Fasc. Zawada (Konspekt fundacji, zapisów pobożnych ... przy kościele paraf. w Zawadzie 1875 s. 40).

²⁰ Wiz. 1721 k. 119.

²¹ K o t : Szkolnictwo s. 351.

²² Zob. przyp. 11.

²³ AOffic. Vol. 137 s. 1547—1557, 1557—1565; vol. 143, s. 1019—1120.

²⁴ ADT: Fasc. Zawada (Decretum reformationis pro ecclesia in Bobrek illiusque praebendariis ... 1669 s. 4).

²⁵ Tamże (Specificatio et detaxatio argenteriae circa ecclesias neoparochialem Zawadensem in monte Bobrek reperibiliae facta ... 10 VII 1793).

PARAFIA MIELEC (miasto)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 423, 431, 484; III s. 220, 236, 294; Rej. pob. 1508 s. 464; LR 1513 k. 65; LR 1527 k. 150; LR 1529 s. 372; Rej. pob. 1538 k. 194; LR 1539 k. 54'; Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1551—1557); LR 1561 k. 57; Wiz. 1565 s. 417 n.; LR 1577 k. 105'; Rej. pob. 1578 s. 202, 207; Wiz. ext. 1595 k. 30—33; Wiz. int. 1595 k. 52—55; Wiz. 1602 s. 165—176; Wiz. 1608a s. 15—28; Wiz. 1610 k. 5'—6; Wiz. 1618 s. 358—360; Wiz. 1619 s. 801'—803'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Wiz. 1678 k. 80—81'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 104—108.

Inne źródła. ADT: Fasc. Mielec (or. i kopie XV—XX w.).

Opracowania: Mielczanin. Jednodniówka Koła Akademickiego Mielczan we Lwowie 1933; Jednodniówka Komitetu Obchodu 500-lecia Mielca. Mielec 1957; S. Kryczyński: Schola Mielecensis 1526—1931. *XIX Spraw. Dyr. Państw. Gimn. im. St. Konarskiego w Mielcu z r. szk. 1930/1931* (Mielec 1931) s. 67—92.

I A. Osada wzmiankowana pierwszy raz w r. 1229¹. 28 II 1457, na prośbę Jana Mieleckiego, Kazimierz Jagiellończyk nadał jej niemieckie prawo miejskie, ponowione przez tegoż króla 18 XI 1470².

Parafia, fundacji Mieleckich h. Gryf, istniała już w r. 1428³; erygował ją 30 XI 1429 bp krak. Z. Oleśnicki⁴. 7 XI 1526 bp krak. P. Tomicki, na prośbę Stanisława Mieleckiego, kasztelana zawichojskiego, zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę⁵.

Patronat szlachecki⁶.

I B. Okręg parafialny⁷ od czasów Długosza obejmował: Mielec, Podleszany, Wojsław⁸ i Zgórsko. Od r. 1536 Podleszany należą do par. Książnice. Od r. 1538 występują dalsze wsie: Długa Wola, Złotniki, Pogwizdów, Dutów, Rzędzianowice, Trzciana, Cmolas, Trzęsówka, oraz nowolokowane: Sława Góra, Lubnicza i Zarudzie. Zgórsko w r. 1582 otrzymało własny okręg parafialny (por. Zgórsko). Cmolas, będący jeszcze w r. 1422 parafią *suu iuris*⁹, popadł wkrótce w zależność parafialną od Mielca; pod koniec XV w. wraz z Trzęsówką, ponownie otrzymał własny okręg parafialny¹⁰. Od r. 1595 zanikają: Długa Wola, Pogwizdów, Sława Góra, Lubnicza i Zarudzie; natomiast pojawia się odtąd Cyranka. W r. 1721 nie występuje Dutów. Tylko w r. 1595 wymieniono Markową Wolę. Od r. 1526 podlega tutejszej parafii okręg parafialny w Chorzelowie (por. Chorzelów).

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1800 osób.

¹ KDT nr 116 (fals.); por. LBD II s. 220.

² S. Kryczyński: Z przeszłości miasta Mielca. W: *Mielczanin* s. 2; Tenże: Schola Mielecensis s. 67; Jednodniówka s. 8.

³ KDMog. nr 123.

⁴ ADT: Fasc. Mielec (Bp P Gembicki w dokum. z 22 IX 1645, dotyczącym dziesięcin dla kościoła mieleckiego, m. in. pisze: *litteras erectionis suae ecclesiae per R. olim Zbigneum episcopum Cracoviensem a. D. 1429 ultima novembris factae*"); por. AOffic. Vol. 3 (1475—1492) s. 637.

⁵ AOffic. Vol. 112 (1596—1600) s. 1314—1336 (Ingrossatio praepositurae in Mielec). AEp. Vol. 58 k. 396 nn.; Wiz. 1595—1721 (reg.).

⁶ Jak wyżej.

⁷ Przekroje: LBD, 1578, 1595 int. i ext., 1608, 1721.

⁸ LBD (III s. 236) zalicza wieś do par. Rzochów.

⁹ AKS: AOffic. Sand. nr 111 (1618—1629) s. 339—340 (ingrossowany dokument fundacyjny parafii).

¹⁰ AEp. Vol. 4 k. 30' (8 VII 1489 — *Ratione erigendae ecclesiae in Cmolas*); LR 1513 k. 66': *noviter erecta*; Informacja Rej. pob. 1577, 1578, 1591 jest błędna; LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 414 n., LR 1577 k. 132 informują o istnieniu samodzielnej parafii.

I D. Kościół parafialny w l. 1565—1595 był drewniany i konsekrowany. W l. 1608—1610 powiększył go ks. Jakub Ołtarzewski, prepozyt mielecki. W r. 1678 nowy kościół murowany, budowany staraniem miejscowego plebana i A. J. Ossolińskiego, był jeszcze nie dokończony. W r. 1721 kościół — *insignis altitudinis*, był już wybudowany a w r. 1762 konsekrowany¹¹.

Wezwanie: Najśw. Maryja Panna i św. Mateusz ap. (1526¹², 1595); Nawiedzenie NMP i św. Mateusz ap. (1608, 1610); św. Mateusz ap. (1619); Wniebowzięcie NMP i św. Mateusz ap. (1721).

I E₁. Mielec. Kościół p. w. Najśw. Maryi Panny Łaskawej, konsekrowany, istniał na wzgórzu „Piasek“ poza miastem w r. 1577¹³; pozostawał pod opieką mansjonarzy¹⁴. Wzmianki: 1595, 1721.

I E₂. Mielec. Kościół p. w. św. Anny na przedmieściu od strony Wojsławia ufundowany został prawdopodobnie przed r. 1542^{14a}, również drewniany i konsekrowany, zlecony był opiece mansjonarzy¹⁵. Wzmianka w r. 1595.

I E₃. Mielec. Kościół p. w. Trójcy Przenajśw. ufundowali prawdopodobnie w pierwszej połowie XVI w. mieszczanie¹⁶. W r. 1595 groziła mu ruina. Miał istnieć w r. 1767¹⁷.

I E₄. Mielec. Konwent i kościół Trynitarzy (*Ordo SS. Trinitatis de redemptione captivorum*), murowany, ufundowała w l. 1739—1759 Helena z Potockich Morsztynowa, wdowa po Antonim, wojewodzie inflanckim, w pobliżu dawnego kościoła Najśw. Maryi Panny¹⁸. 24 X 1760 bp krak. I. K. Sołtyk erygował konwent wraz z kościołem p. w. Najśw. Maryi Panny¹⁹.

I E₄. Mielec. Kościół szpitalny p. w. Ducha Św. (Por. I F).

I F. Mielec. Kościół szpitalny p. w. Ducha Świętego został uposażony 22 XII 1557 przez mieszczanina mieleckiego Wawrzyńca Wysza; dalsze legaty pochodzą z 1 IV 1585 (Jan Mielecki — 200 fl. pol.), 10 I 1595 (Stanisław Wotak — 13 grzywien), 12 V 1599 (Wawrzyniec Wysz — 131 fl. pol.)²⁰. W r. 1595 kościół szpitalny jest nowy, drewniany i konsekrowany, opiekują się nim mansjonarze.

Szpital przy cmentarzu kościelnym w r. 1595 był „obszerny, pięknie zbudowany“. W r. 1721 w stanie ruiny. Inne wzmianki: 1608, 1632, 1678.

W r. 1721 mieszkało w nim 12 ubogich (2 mężczyzn i 10 niewiast).

I G₁. Mielec. Bractwo literackie NMP istniało w r. 1526²¹, i 1608. Wiz. z r. 1721 informuje, że od kilku lat przestało istnieć.

I G₂. Mielec. Bractwo św. Anny erygował kard. J. Radziwiłł (bp krak. 1591—1600) i uprzywilejował pap. Klemens VIII (1592—1605)²². 14 XI 1629 otrzymało ono własnego kapelana²³. Inne wzmianki: 1629, 1638, 1656, 1721, 1723²⁴. (Por. I M₁).

¹¹ S. Kryczyński: Z przeszłości miasta Mielca s. 7.

¹² Za r. 1526 — zob. przyp. 5.

¹³ AOffic. Vol. 167 (1720—1723) s. 2003—2009.

¹⁵ Tamże.

¹⁴ Wiz. 1595.

¹⁶ Tamże.

^{14a} S. Kryczyński, jw. s. 8.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ AEp. Vol. 97 k. 94, 97, 118; vol. 98 k. 1, 102, 105; por. S. Kryczyński, jw. s. 8.

¹⁹ AEp. Vol. 98 k. 81—86 (Formatio conventus Ord. SS. Trinitatis de redemptione captivorum).

²⁰ ADT: Fasc. Mielec (kopie odnośnych dokumentów).

²¹ AOffic. Vol. 112 (1595—1600) s. 1323—1326.

²² Wiz. 1608a—1610.

²³ AOffic. Vol. 124 s. 1160—1200.

²⁴ Tamże. Vol. 128 s. 140 (1638); AEp. Vol. 58 k. 114 nn. (1656); ADT: Fasc. Mielec (kopia — 1656); AOffic. Vol. 167 s. 2003—2009 (1723) — za rok 1629; Zob. przyp. 23.

I G₃. Mielec. Bractwo Różańca św. istniało 9 XII 1665²⁵; 24 XI 1666 otrzymało ono własnego kapelana²⁶. Uroczyste zatwierdzenie bractwa nastąpiło 14 VII 1669²⁷. Inne wzmianki: 1667, 1721, 1723, 1772, 1776²⁸. (Por. I M₂).

I G₄. Mielec. Cech kowalski i pokrewnych rzemiosł otrzymał własny statut 4 II 1522 z rąk Stanisława Mieleckiego, kasztelana zawichojskiego, na prośbę burmistrza i rady miejskiej²⁹. Wzmianka w r. 1608.

I G₅. Mielec. Cech krawców istniał w r. 1608.

I G₆. Mielec. Cech szewców istniał w r. 1608.

I G₇. Mielec. Cech sukienników istniał w r. 1608.

I G₈. Mielec. Cech garncarzy istniał w r. 1608.

I G₉. Mielec. Cech tkaczy istniał w r. 1608.

I H. Mielec. Szkoła parafialna istniała w r. 1513. 7 XI 1526 bp krak. P. Tomicki zatwierdził state uposażenie dla rektora szkoły mieleckiej, którym miał być z reguły *baccalaureus artium*³⁰. Tego ostatniego wymieniają Wiz. 1595, 1602, 1608, 1619, 1678³¹. 31 VII 1675 bp krak. A. Trzebicki zatwierdził nowe uposażenie dla kierownika szkoły³².

I L. Mielec. Kolegium mansjonarzy przy prepozyturze (6-ciu) ufundował Stanisław Mielecki, kasztelan zawichojski; erygował je 7 XI 1526 bp krak. P. Tomicki³³. Inne wzmianki: LR 1529—1577, Wiz. 1565—1721.

Patronat szlachecki³⁴.

I M₁. Mielec. Prebendę dla promotora bractwa św. Anny ufundował ks. Jakub Godziszovius, mansjonarz i senior tegoż bractwa, legując na ten cel 1000 fl. pol. wraz z domem i ogrodem; erygował ją 14 XI 1629 ks. Erazm Kretkowski, oficjał krakowski. Dalsze legaty z 28 VI 1638, 27 VIII 1656, 25 X 1723. (Por. I G₂).

Patronat prepozyta mieleckiego³⁵.

I M₂. Mielec. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. przy kościele parafialnym ufundował ks. Kasper Snopkowicz, pleban w Cmolasie, zapisując na ten cel 9 XII 1665 r. 5000 fl. pol. Erygował ją 24 XI 1666 bp sufr. krak. M. Oborski. Prawa i obowiązki prebendarza określono 13 IX 1723 i 20 XI 1776. (Por. I G₃).

Patronat: prepozyt mielecki i właściciele Mielca (szlachecki).

I M₃. Mielec. Altarię p. w. bł. Jana Kantego ufundował 22 X 1722 ks. Andrzej Krzypecki³⁶.

Patronat: nieznany.

²⁵ AOffic. Vol. 143 s. 1169—1171.

²⁶ Tamże Vol. 144 s. 1183—1192.

²⁷ Wiz. 1721 k. 107'.

²⁸ Zob. przyp. 26 (1667); nadto. AOffic. Vol. 167 s. 1917—1923 (1722, 1723); ADT: Fasc. Mielec (kopia dokum. z 1776).

²⁹ Katalog dokumentów nr 60.

³⁰ Zob. przyp. 5. por. AEp. Vol. 58 k. 396 nn. (22 IV 1654 — Potwierdzenie przywilejów i praw prepozytury w Mielcu); ADT: Fasc. Mielec (kopia dokumentu).

³¹ Por. Kot. Szkołnictwo s. 199 n.

³² AEp. Vol. 64 k. 140—143.

³³ Zob. przyp. 5.

³⁴ Tamże.

³⁵ AOffic. Vol. 124 s. 1160—1200; ADT: Fasc. Mielec (kopia).

³⁶ ADT: Fasc. Mielec (kopia dokumentu fundacyjnego).

PARAFIA NIWISKA (wieś)

Źródła przekrojowe: Wiz. 1608 s. 77—78; Wiz. 1619 k. 707'; Wiz. 1721 k. 115.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Niwińska (or. i kopia XVIII—XX w.); 2. Inventarium ecclesiae filialis in pago Niwińska ... 1792 conscriptum w: Collectio inventariorum decanatus Mielecensis.

I A. Parafia filialna, posiadająca własnego duszpasterza *ad instar vicariatus perpetui*, zależnego od par. Rzochów, została ufundowana w r. 1593 przez Zofię Tarnowską¹.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od r. 1608 obejmował: Niwińska i Trześń. W r. 1792 do parafii należały nadto: Hucisko, Hucina, Zapole, Huta, Poręby, Poręby Kamieńskie i Łągezin czyli Leszcze³.

I C. W r. 1792 parafia liczyła 379 rodzin o łącznej ilości 1525 osób⁴.

I D. Kościół filialny, drewniany, wybudowała na „Wzgórzu Piaskowym“ w r. 1593 Zofia Tarnowska. W r. 1608 był nie konsekrowany. W r. 1619 konsekrował go, za zgodą miejscowego ordynariusza bp krakowski Walerian Lubieniecki⁵.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁶

I H. Niwińska. Szkoła parafialna istniała w r. 1602; w r. 1608 dom dla kierownika szkoły był w stanie dobrym⁷.

PARAFIA PRZECŁAW (miasto)

Źródła przekrojowe: MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopierze s. 368 n. (1328—1374, 1551—1554); LBD I s. 10, II s. 295—300, III s. 127; Rej. pob. 1508 s. 468; LR 1513 k. 64'; LR 1527 k. 149, 150; LR 1529 s. 430; Rej. pob. 1536 s. 500—502; LR 1539 k. 54'; LR 1561 k. 56'; Wiz. 1565 s. 416 n.; LR 1577 k. 105; Rej. pob. 1581 s. 248, 269; Wiz. ext. 1595 k. 36'—40; Wiz. int. 1595 k. 58'—62; Wiz. 1602 s. 126—138; Wiz. 1608a s. 60—66; Wiz. 1610 k. 8—10; Wiz. 1618 s. 368; Wiz. 1619 k. 900'—902'; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D 3; Wiz. 1678 k. 80'—81; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 129—132.

Inne źródła: ADT: Fasc. Przecław (or. i kop. XV—XX w.).

I A. Jedna z najstarszych osad rycerskich nad Wisłoką¹, wzmiankowana pierwszy raz w dokumencie bpa krak. Iwona (1218—1229)². Prawdopodobnie jeszcze w XIII w. osada otrzymała prawa miejskie³.

Parafia powstała najpóźniej w XII w. jako fundacja rycerska⁴. Posiadała dwóch równorzędnych proboszczów przy dwóch różnych kościołach w granicach tego samego okręgu parafialnego⁵. Drugie probostwo ufundował w l.

¹ Wiz. 1608a.

² Wiz. 1608—1721, Inventarium 1791.

³ Inventarium 1792 s. 12.

⁴ Tamże.

⁵ Wiz. 1619 i 1721.

⁶ Zob. przyp. 2.

⁷ Por. Kot: Szkolnictwo s. 354.

¹ Bujak. Studia s. 177.

² AOffic. Vol. 165 (1710—1714) s. 212—215 (Ingrossatio litterarum fundationis ecclesiae in Przecław. Bp krak. Piotr z Falkowa (Kraków 22 III 1337) potwierdza uposażenie kościoła paraf. w Przecławiu, nadane przez bpa Iwona).

³ Jednodniówka Komitetu Obchodu 500-lecia Mielca s. 6.

⁴ Kumor. Powstanie s. 217—220.

⁵ MPV I s. 158; LBD; Wiz. 1595 int. i ext.

1218—1229 bp krak. Iwon⁶. 21 V 1454 kard. Z. Oleśnicki, na prośbę patrona obydwu probostw Stanisława Ligęzy, właściciela Przecławia, zniósł tytuł prawny drugiego probostwa a na jego uposażeniu erygował prepozyturę z kolegium mansjonarzy⁷. 22 IV 1456 bp krak. T. Strzępiński zatwierdził fundację Oleśnickiego⁸.

Patronat szlachecki⁹.

I B. Okręg parafialny¹⁰ od czasów Długosza obejmował: miasto Przecław oraz wsie: Podole, Tuszyma (1595—1608 do par. Rzochów), i Dulcza Mała; ta ostatnia w r. 1589 została włączona do nowopowstałej parafii Radomyśl. (Por. Radomyśl Wielki). Od r. 1536 występują: Bobrowa, Kłęczany, Łączki (Łąki), Ruda, Męciszów; od r. 1581: Przedmieście, Minera, Brzeskie (Brzezcie). Korzeniów, Wolica, Nagoszyn, Krownice i Witów. Od r. 1595 dochodzą: Właczka i Kądziołki. W r. 1595 brak: Kłęczany, Łączki, Męciszów, Minera, Brzeskie, Korzeniów, Nagoszyn, Krowice i Witów. W r. 1721 występują: miasto Przecław, Przedmieście, Podole z Wólką Podolską, Korzeniów, Wolica Korzeniowska, Bobrowa wraz z przyległościami; Budyj (Budzisz), Nagoszyn, Łączki, Ruda, Kądziołki, Witów, Tuszyma, Dąbie, Męciszów, Strachów i Biały Bór.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 870 osób¹¹. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 2200 osób.

I D₁. Kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia NMP za czasów Długosza był drewniany. W r. 1595 murowany i nie konsekrowany; ufundowany przez Andrzeja Konecpolskiego, właściciela Przecławia. Służbę Bożą odprawia się na podstawie licencji. W l. 1602—1610 kościół nie konsekrowany. W r. 1619 kościół konsekrowany. W r. 1678 sklepienie groziło ruiną, a w r. 1721 cała świątynia była w niebezpieczeństwie zawalenia się.

I D₂. Kościół p. w. św. Bernarda został pozbawiony w r. 1454 praw parafialnych na rzecz świątyni Wniebowzięcia (wyłącznie)¹². W l. 1595—1619 był drewniany i konsekrowany.

I E₁. Przecław. Kościół p. w. N. Marii P., drewniany i nie konsekrowany, istniał w r. 1608; obsługuje go kler parafialny.

I E₂. Korzeniów. Kościół p. w. św. Anny istnieje w r. 1721; grozi zawaleniem się.

I E₃. Przecław. Kaplica św. Anny w r. 1678 zagrożona całkowitą ruiną.

I F. Przecław. Kościół szpitalny p. w. św. Bernarda, dawny parafialny (por. I D₂), w l. 1595—1619 drewniany i konsekrowany. W r. 1643 nową świątynię drewnianą wybudował Jan Szychowski wspólnie z żoną Anną. 6 II 1643 zapisał on na ufundowanie prepozytury szpitalnej 2000 fl. pol.; erygował ją 11 I 1644 ks. Wojciech Lipnicki, oficjał krakowski¹³. Wzmianki: 1678, 1721.

Patronat szlachecki¹⁴.

Szpital drewniany istniał w r. 1595. W r. 1608 był bez uposażenia.

⁶ Zob. przyp. 2. *Christinus rector medie partis ecclesie parochialis in Przecław instrumentum quondam Ivonis b. m. predecessoris nostri nobis obtulit ... in quibus quidem decimis dicta ecclesia erat fundata et dotata.*

⁷ LBD II s. 297—300 (dokum. erekcyjny); *Wiz.* 1595 mt. i ext. (reg.).

⁸ AEp. Vol. 42 (1620—1623) k. 195—198 (dokum. ingrossowany); ADT. Fasc. Przecław (kopia).

⁹ Zob. przyp. 2; *Wiz.* 1595—1721.

¹⁰ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 mt. i ext., 1721.

¹¹ Ładogórski. *Studia* s. 208.

¹² AOffic. Vol. 130 (1643—1644) s. 1095—1111.

¹³ Zob. przyp. 7.

¹⁴ Tamże.

W r. 1643 uposażył go Jan Spychowski wraz z żoną Katarzyną¹⁵. W r. 1721 szpital potrzebował naprawy.

I G. Przecław. Bractwo Różańca św. w kaplicy św. Jacka przy kościele parafialnym zostało zaprowadzone w r. 1610. 21 X 1618 zatwierdził je bp sufr. krak. Paweł Dąbski¹⁶. 12 XII 1653 otrzymało własnego kapelana¹⁷. Inne wzmianki: 1678, 1721, 1759¹⁸.

I H. Przecław. Szkoła parafialna została uposażona 21 V 1454 przez kard. Z. Oleśnickiego¹⁹. W r. 1595 i 1602 posiadała ona kierownika — bakałarza *artium*. W r. 1610 budynek szkolny potrzebuje naprawy. Inne wzmianki: 1513, 1678.

I L. Przecław. Kolegium mansjonarzy erygował 21 V 1454 na dochodach dawnego drugiego probostwa kard. Z. Oleśnicki²⁰, przydzielając równocześnie każdemu z nich prebendy:

1. Prebenda „Koniuszecka“ istniała 10 II 1452²¹; 21 V 1454 kard. Z. Oleśnicki oddał ją pierwszemu mansjonarzowi. Inne wzmianki: 1456²², 1561, 1577, 1595, 1608, 1619, 1678, 1721.

2. Prebenda „Górna“ erygowana 21 V 1454 przez kard. Z. Oleśnickiego na dochodach zniesionego probostwa dla drugiej mansjonarii. Inne wzmianki: 1456²³, 1561, 1577, 1595, 1608, 1619, 1678, 1721.

3. Prebenda „Odolańska“ p. w. Wniebowzięcia NMP erygowana również przez kard. Oleśnickiego 21 V 1454 na dochodach drugiego probostwa dla trzeciej mansjonarii. Inne wzmianki: 1456²⁴, 1561, 1577, 1595, 1608, 1619, 1678, 1721, 1763²⁵.

Patronat szlachecki²⁶.

I M₁. Przecław. Altaria p. w. św. Anny, ufundowana prawdopodobnie przez Ligezów, właścicieli Przecławia, została erygowana 15 V 1510 przez bpa krak. Jana Konarskiego²⁷. Inne wzmianki: LR 1513—1577, oraz 1595, 1608, 1619, 1678, 1759²⁸.

Patronat szlachecki²⁹.

I M₂. Przecław. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował Jan Spytkowski, legując na ten cel 3000 fl. pol.; erygował je 12 XII 1653 bp sufr. krak. W. Lipnicki. Inne wzmianki: 1678, 1721, 1759.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

I M₃. Przecław. Prebendę kaznodziejską erygował 16 XI 1650 bp sufr. krak. W. Lipnicki³⁰. Wzmianka: 1651³¹.

Patronat nieznany.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Wiz. 1721 k. 131.

¹⁷ AOffic. Vol. 136 s. 1003—1007.

¹⁸ ADT: Fasc. Przecław (17 III 1759 Andrzej Wiesiołowski leguje 4000 fl. pol. dla prebendarza bractwa Różańca św. — kopia).

¹⁹ Zob. przyp. 7.

²⁵ Zob. przyp. 8.

²⁰ Tamże.

²⁸ Tamże.

²¹ AOffic. Vol. 9 s. 232; por. LBD II s. 291

²⁴ Tamże.

²⁵ ADT: Fasc. Przecław (kopia dokum. z 25 V 1763: ks. Adam Cholewa zapisuje w testamentie 2000 tyniów dla „prebendarza trzeciego przecławskiego“).

²⁶ LBD II s. 298.

²⁷ Wiz. 1608a s. 64.

²⁸ Za rok. 1759; Zob. przyp. 18.

²⁹ Wiz. 1608a s. 64.

³⁰ AOffic. Vol. 134 s. 363—365, 506—507.

³¹ Tamże s. 882—883.

PARAFIA RADOMYSŁ WIELKI (miasto)

Źródła przekrojowe: Wiz. ext. 1595 k. 46—47; Wiz. int. 1595 k. 45'—46; Wiz. 1602 s. 138—142; Wiz. 1608 s. 50—55; Wiz. 1610a k. 1—2; Wiz. 1618 s. 367; Wiz. 1619 k. 809—900'; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D3; Wiz. 1678 k. 79—79'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 135—136.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Radomyśl Wielki (or. i kopie XVI—XX w.); 2. Subsidia visitationis generalis episcopalis requisita per Illustr. ac Rev. visitatorem generalem ... Jakubowski ... 8 VII 1814 in ecclesia Radomyslensi assumptae w Collectio inventariorum decanatus Radomyslensis; 3. Fasc. Visitaciones (Responsa ad quaestiones propositas penes visitationem episcopalem ... 1846).

I A. W r. 1581 Stefan Batory, na prośbę Mikołaja Firleja, kasztelana bieckiego, zezwolił na założenie miasta na gruntach wsi Ruda i Dulcza, obdarzając je równocześnie prawem niemieckim¹.

Parafię, fundacji Mikołaja Firleja, erygował 7 VII 1599 kard. J. Radziwiłł (bp krak. 1591—1600)². Pierwsza wzmianka o kościele w r. 1595. 21 V 1609 bp krak. P. Tylicki, na prośbę tegoż Mikołaja Firleja, zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę³.

Patronat: szlachecki (Wiz. 1608 zaznacza, że w wypadku przejścia kolatorów do herezji, patronat *ipso facto* przechodzi na biskupów krakowskich)⁴.

I B. Okręg parafialny na podstawie dokumentu erekcyjnego obejmował: miasto Radomyśl i wieś Wólkę. W r. 1608 doszły nowolokowane wsie: Zastawie, Małec, Dulcza Mała i Biesów. W r. 1721 wymieniono nadto: Nowa Wieś, Załuże i Wólka Kościelna.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1600 osób, a w r. 1814 — 3319⁵.

I D. Kościół parafialny, drewniany zbudował Mikołaj Firlej w r. 1581, razem z założeniem miasta⁶. W r. 1602 konsekrował go bp sufr. krak. Paweł Dąbski⁷. W r. 1678 został gruntownie odnowiony z ofiar wiernych i pobożnych legatów. W r. 1721 kościół drewniany, konsekrowany, obszerny, w stanie dobrym.

Wezwanie: św. Michał arch. (1595); Nawiedzenie NMP (1610, 1619); Nawiedzenie NMP i św. Mikołaj (1608, 1721).

I E₁. Radomyśl W. Kaplica p. w. św. Anny, drewniana, stojąca na północ od kościoła parafialnego, istniała w r. 1610. Innych wzmianek brak.

I E₂. Radomyśl W. Konwent i kościół Braci szpitalnych Św. Ducha de Saxia, ufundowany przez Mikołaja Firleja, kasztelana wojnickiego, erygował 1 IX 1620, za zgodą bpa krak. M. Szyszkowskiego (15 VI 1620), ks. Jan Zerzyński, oficjał krakowski⁸. Konwent istniał w r. 1650⁹.

I F. Radomyśl W. Kościół szpitalny p. w. Ducha Św. wybudował z drzewa w l. 1615—1620 Stanisław Bojarek, mieszczanin radomyski, przy pomocy Mikołaja Firleja, właściciela Radomyśla; konsekrował go w r. 1631 bp sufr.

¹ M. Baliński, T. Lipiński: Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym. Wyd. 2. T. 2. Warszawa 1885 s. 484.

² AEp. Vol. 33 (1597—1600) k. 457—460 (Erectio ecclesiae parochialis in Radomyśl); ADT: Subsidia nr 1, Responsa k. 1.

³ AEp. Vol. 38 k. 241—243; por. Wiz. 1619 k. 900' (reg.).

⁴ Wiz. 1595—1721.

⁵ Subsidia s. 4.

⁶ Zob. przyp. 2 (informacja podana w dokum. erekcyjnym); Por. Wiz. 1610.

⁷ Wiz. 1608 i 1721.

⁸ AEp. Vol. 42 k. 142; vol. 43 k. 348—352. AOffic. Vol. 120 s. 716—719.

⁹ AEp. Vol. 56 k. 321'—322.

krak. T. Oborski¹⁰. W l. 1620—1655 kościół był włączony do klasztoru Braci szpitalnych Św. Ducha de Saxia. (Por. I E₂). 17 X 1659 bp krak. A. Trzebicki erygował przy kościele prepozyturę¹¹. Wzmianki: 1667¹², 1678, 1721.

Patronat szlachecki¹³.

Szpital drewniany istniał w r. 1608. W r. 1678 był nowozbudowany, posiadał 1 izbę. W r. 1721 mieszkało w nim 9 ubogich.

I G₁. Radomyśl W. Bractwo św. Anny wprowadzono do kościoła parafialnego, za zgodą bpa krak. P. Tylickiego w r. 1608; posiadało ono przy kościele specjalną kaplicę¹⁴. Inne wzmianki: 1610, 1636¹⁵.

I G₂. Radomyśl W. Bractwo Szkaplerza św., wraz z kapelanią, erygował 15 VI 1744 ks. Marcin Żeromski, oficjał krakowski¹⁶.

I G₃. Radomyśl W. Cech garncarzy i kowali istniał w r. 1610.

I H. Radomyśl W. Szkoła parafialna w r. 1595 nie posiadała kierownika, ale była uposażona¹⁷. W r. 1602 jest kierownik szkoły. Inne wzmianki: 1608, 1667¹⁸.

I L. Radomyśl W. Kolegium mansonarzy czterech uposażył 6 VIII 1607 Mikołaj Firlej; erygował je 21 V 1609 bp krak. P. Tylicki¹⁹. Inne wzmianki: 1619, 1678, 1721.

Patronat szlachecki²⁰.

I M₁. Prebendę p. w. Ducha Św. przy kościele szpitalnym ufundował mieszczanin Stanisław Bojarka i Mikołaj Firlej, właściciel miasta; erygowano ją 1 IX 1620 wraz z konwentem Braci szpitalnych. (Por. I F). 26 IX 1650 bp krak. P. Gembicki zniósł prebendę i wcielił jej uposażenie do prepozytury²¹.

Patronat szlachecki²².

I M₂. Radomyśl W. Prebenda p. w. św. Stanisława b. i m. powstała w l. 1721—1744²³; 15 VI 1744 oficjał krakowski włączył jej uposażenie do prebendy szkaplerznej²⁴.

Patronat szlachecki²⁵.

I M₃. Radomyśl W. Prebendę dla promotora bractwa Szkaplerza św. ufundowano 20 II 1744 (legat 6000 fl. pol.); erygował ją 15 VI 1744 ks. Marcin Żeromski, oficjał krakowski.

Patronat szlachecki. (Por. I G₂).

¹⁰ Tamże k. 322; Wiz. 1721.

¹¹ AEp. Vol. 58 k. 1138 (dok. 1 IX 1655); vol. 59 k. 319 (dokum. z 10 IX 1659), k. 332, 333 (dokum. z 2 IX 1659), k. 411—420' (dokument erekcyjny).

¹² ADT: Fasc. Radomyśl W. (kopia dokum. z 17 X 1667).

¹³ Zob. przyp. 11.

¹⁴ Wiz. 1608—1610.

¹⁵ Ostatnia wzmianka — AOffic. Vol. 127 s. 421—425.

¹⁶ Tamże. Vol. 179 s. 227—245.

¹⁷ Por. K o t : Szkolnictwo s. 200.

¹⁸ Zob. przyp. 12.

¹⁹ Zob. przyp. 3.

²⁰ Tamże.

²¹ AEp. Vol. 56 k. 321—322; Por. AOffic. Vol. 137 s. 213—217 (dokum. z 26 IX 1654).

²² Zob. przyp. 8.

²³ Nie ma jej jeszcze w r 1721, wymienia ją natomiast dokum. z r. 1744; Zob. przyp. 16.

²⁴ Zob. przyp. 16.

²⁵ Tamże.

I M₄. Radomyśl W. Altarię p. w. św. Filipa i Jakuba ap. ufundował przed r. 1610 prawdopodobnie cech garncarzy i kowali. W następnych latach zanika.

Patronat mieszczański²⁸.

PARAFIA RZOCHÓW (miasto)

Źródła przekrojowe: Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1374, 1551—1557); LBD I s. 15, II s. 280, 436, III s. 236; Rej. pob. 1508 s. 468; LR 1513, k. 65; LR 1527 k. 150; LR 1529 s. 297; Rej. pob. 1536, s. 502; LR 1561, k. 57; Wiz. 1565 s. 415; LR 1577 k. 105'; Rej. pob. 1581, s. 254, 266; Rej. pob. 1591 k. 847—848; Wiz. ext. 1595 k. 33'—35; Wiz. int. 1595 k. 55'—57; Wiz. 1602 s. 159—165; Wiz. 1608a s. 69—77; Wiz. 1610 k. 7—8; Wiz. 1618 s. 354—358; Wiz. 1619 k. 708—709', Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Wiz. 1678 k. 81'—82; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721, k. 111'—113.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Rzochów (or. i kopie XVI—XX w.); 2. Inventarium ecclesiae parochialis in oppido Rzochów ... 3 II 1794 w: Collectio Inventariorum decanatus Mielecensis (kopie XVI—XVIII w.).

I A. Osada wymieniona pierwszy raz w r. 1365¹, otrzymała w r. 1379 prawo niemieckie² i prawdopodobnie w tym samym czasie (przed 1382) prawo miejskie³.

I A. Parafia fundacji rycerskiej, powstała w drugiej połowie XIV w.⁴; pierwsza wzmianka w r. 1374. Przed r. 1515 bp krak. J. Konarski zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę⁵. W l. 1561—1577 kościół nie posiadał katolickiego duszpasterza⁶. Po powrocie świątyni do rąk katolickich (ok. 1577) tytuł prepozytury zanika⁷.

Patronat szlachecki⁸.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował: miasto Rzochów, Kościelów (dziś Kielków) Wojsław⁹ i Zdżarzec¹⁰. 7 IV 1431 bp krak. Z. Oleśnicki przyłączył do parafii nowo lokowaną wieś Ocieka (w r. 1581 do par. Przecław)¹¹. W r. 1516 oficjał krakowski — w sporze między Mielcem a Rzochowem przysądził ostatniej wieś Zgórsko¹², która od r. 1583 stanowi samodzielną parafię. Od r. 1536 dochodzi wieś Kielków. W r. 1591 wymieniono gród Rzemień i wieś Minera, przynależną w r. 1581 i 1595 do par. Przecław. Od r. 1595 dochodzą dalsze wioski: Przedmieście, Zazamcze, Niwiska, Rżyska, Wola Ociecka i Tuszymia; ta ostatnia do r. 1581 i po r. 1721 należy do par. Przecław. Niwiska jeszcze w r. 1593 otrzymała własny kościół filialny. W r. 1608

²⁸ Zgodnie z fundacją.

¹ KDMP III nr 777.

² KDMP III nr 909 (1379) i KDP III nr 161 (1379).

³ Jednodniówka Komitetu Obchodu 500-lecia Mielca s. 6; KDP III nr 203. (mowa o oppidum); LBD II i III (oppidum).

⁴ Kumor: Powstanie s. 540—542.

⁵ ADT: Fasc. Rzochów (Documenta ecclesiae a. D. 1794 nr 25 — Privilegium pergamenium Sigismundi regis Poloniae super molendinum in Zochow ... pro mansionariis Zochoviensibus, 7 II 1515).

⁶ Wiz. 1565; LR 1577.

⁷ Por. LR 1577; Wiz. 1595.

⁸ LBD; Wiz. 1565—1721; Inventarium 1794.

⁹ Por. Mielec I B.

¹⁰ Por. Zdżarzec.

¹¹ KDP III nr 203.

¹² AOffic. Vol. 33 s. 727—728 (Sententia super juris parochialitate ecclesiae in Rzochow ad villam Zgorsko contra parochum in Mielecz prolata).

wymieniono tylko: miasto Rzochów, Tuszyna, Kielków, Rzyska i Ocieka: w r. 1721 oprócz Tuszyni (należy do par. Przeclaw) dochodzą: Kmieciców, Kolków, Zaborze i Dobrynin¹³.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1200 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany za Długosza, był w l. 1561—1577 w rękach luteran; przed r. 1577 wrócił do rąk katolickich. W l. 1595—1619 drewniany, konsekrowany, „odnowiony i obszerny“ (1595). W r. 1678 potrzebował naprawy. W r. 1721 zaznaczono, że jest „starodawny“ (*antiqui operis*).

Wezwanie: św. Marek Ewangelista¹⁴.

I E₁. Kościół filialny p. w. św. Mikołaja w Niwiskach.

I E₂. Zdżarzec. Według dokumentu oficjała krakowskiego Bernardyna Gallelusa de Jadra z 12 XII 1516 „kościół parafialny w Zdżarcu był inkorporowany ok. 1450 r. jako filialny do par. Rzochów“¹⁵. Brak innych informacji.

I E₃. Kielków. Oratorium prywatne przy folwarku istniało w r. 1781; służbę Bożą odprawia się w nim na podstawie licencji ordynariusza krakowskiego tylko w ważniejsze święta¹⁶.

I E₄. Kościół szpitalny p. w. św. Anny — zob. I F.

I F. Rzochów. Kościół szpitalny, drewniany, p. w. św. Anny wybudował przed r. 1557 Stanisław Tarnowski, właściciel Rzochowa¹⁷. 21 VI 1557 ufundował on prepozyturę szpitalną, którą erygował 27 V 1587 bp krak. P. Myszkowski¹⁸. 2 V 1588 Magdalena Sobkova zapisała na rzecz prepozytury 1500 fl. pol.¹⁹, natomiast 4 IX 1698 Bartłomiej Antoni Gogulski, administrator dóbr Rzochów, w testamentie — 3000 fl. pol.²⁰ W r. 1595 kościół był nie konsekrowany. Przed r. 1610 zbudowano nowy kościół, drewniany²¹, który konsekrował w sierpniu 1638 bp sufr. krak. T. Oborski²². 12 V 1737 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski, zatwierdził oraz uporządkował prawa i przywileje prepozytury²³. 23 III 1781 ks. Jan Duwall, oficjał tarnowski, wcielił uposażenie prepozytury do beneficjum plebanalnego, a kościół zamienił na szpital dla ubogich²⁴. Inne wzmianki: 1595, 1598²⁵, 1602, 1608, 1610, 1619, 1660²⁶, 1678, 1721, 1737, 1781, 1791²⁷.

Patronat szlachecki²⁸.

Szpital, razem z kościołem, ufundował w r. 1557 Stanisław Tarnowski. W r. 1595 był drewniany. Inne wzmianki — jak wyżej. W r. 1608 mieszkało w nim 7 ubogich.

I G. Rzochów. Bractwo Różańca św. wprowadzono do kościoła parafialnego przed r. 1608; 12 I 1660 bp krak. A. Trzebicki erygował kapelanę bractwa²⁹.

Inne wzmianki: 1610, 1721. (Por. I M₁).

I H. Rzochów. Szkołę parafialną uposażył Stanisław Tarnowski (1514—1568)³⁰. W r. 1595 była w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1608³¹, 1642, 1660³².

¹³ Przekroje: LBD, 1536, 1561, 1591, 1595 int. i ext., 1608a, 1721.

¹⁴ LBD; Wiz. 1565—1721; Inventarium 1794.

¹⁵ AOffic. Vol. 33 s. 727—728.

¹⁶ ADT: Fasc. Rzochów — Inventarium 1794 s. 2.

¹⁷ Wiz. 1721.

²⁰ AOffic. Vol. 164 s. 714—717.

¹⁸ Tamże; Documenta ecclesiae nr 8.

²¹ Wiz. 1610.

¹⁹ Wiz. 1619 k. 801'.

²² Wiz. 1721.

²³ ADT: Fasc. Rzochów (dokum. oryg., pap.).

²⁴ Tamże: Inventarium 1794 s. 2.

²⁷ Inventarium 1794.

²⁵ Tamże: Dokum. or., pap. z 31 III 1598.

²⁸ Zob. przyp. 23.

²⁶ Tamże: Dokum. z 1660 r.

²⁹ ADT: Fasc. Rzochów (dokum. or., pap.).

³⁰ Wiz. 1595 int. i ext.

³¹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 200 n

I L. Rzochów. Kolegium mansonarzy (6-ciu) przy prepozyturze ufundowali przed r. 1515 Tarnowscy³². W r. 1561 Jan Tarnowski-Rzemieński „wypędził mansonarzy“; w następstwie tego kolegium upadło. (Por. I A).

I M. Rzochów. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował 22 III 1655 Jan Kozłowski, mieszczanin rzechowski, zapisując na ten cel w testamencie 1000 fl. pol.; erygował ją 12 I 1660 bp krak. A. Trzebicki. Wzmianka w r. 1721.

Patronat mieszczkański. (Por. I G).

V D. Rzechów. Zbór luterański w dawnym kościele parafialnym założył Stanisław Tarnowski³⁴; w r. 1577 kościół był już w rękach katolickich. Łukaszewicz informuje, że jeszcze na początku XVII w. był tu zbór kalwiński³⁵.

PARAFIA STRASZĘCIN (wieś)

Zróżdła przekrojowe: MPV I i II (1326—1355); Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1328—1374, 1551—1557); LBD I 611, II s. 260—261; LR 1513 k. 56—67'; LR 1527 k. 149; LR 1529 s. 92; LR 1539 k. 54', LR 1561 k. 56'; Wiz. 1565 s. 418 n.; LR 1577 k. 104'; Rej. pob. 1581 s. 246; Wiz. ext. 1595 k. 44—46; Wiz. int. 1595 k. 44—45'; Wiz. 1602 s. 125—126; Wiz. 1608a s. 55—60; Wiz. 1610 k. 373; Wiz. 1619 k. 905'—907'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 125'—127'.

Inne źródła: ADT: Fasc. Straszecin (or. i kopie XV—XX w.).

I A. Wieś przeszła w r. 1239, tytułem wymiany, z zakonu Cystersów do rąk szlacheckich¹. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska²; pierwsza wzmianka w r. 1326. 13 II 1693 bp krak. J. Małachowski zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny⁵ od czasów Długosza obejmował: Straszecin, Górę (Motyczną), Wolę Górską*, Chotową, Zdziary, Wielkożreb*, Grabiny, Zary*, Rudę, Zyraków i Wolę Zyrakowską; w następnych przekazach zanika Ruda i Wielkożreb. Od r. 1581 dochodzą: Góra Zabawska, Goleмки i Głowaczowa. Od r. 1595 zanikają Żary; nie wymieniono natomiast wsi: Zdziary i Grabiny. Od r. 1595 dochodzi Wola Sławna*. W r. 1608 występuje Wola Parszywa*, ale brak Woli Zyrakowskiej, która następnie zanika. W r. 1669 ogólnie wymieniono 10 wsi w okręgu parafialnym; imiennie występuje Wola Motyczna*⁶. W r. 1721 parafia obejmuje: Straszecin, Wolę Straszęcą, Wolę Sławną, Zyraków, Górę (Motyczną), Grabiny, Goleмки, Zdziary, Chotową i Słupie.

³² Zob. przyp. 29; S. Kryczyński. Schola Mielecensis s. 71.

³³ Zob. przyp. 5.

³⁴ Merczyng Zbory s. 196.

³⁵ Łukaszewicz. Dzieje s. 434; na s. 405 mówi, że był to zbór arniański.

¹ KDMP II nr 416; MRPS IV/3 Suppl. 9.

² Kumor. Powstanie s. 570—571.

³ ADT: Fasc. Straszecin (kopia); Wiz. 1721 k. 126 (reg.).

⁴ LBD; Wiz. 1565—1721.

⁵ Przekroje: LBD, 1581, 1595, 1608a, 1721.

⁶ ADT: Fasc. Straszecin (Status ecclesiae parochialis Straszecinensis ex an. 1669 s. 1).

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 870 osób⁷. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1720 wiernych.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza oraz w l. 1595—1619, 1721 był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Wszyscy święci.

I E. Zyraków. Kościół p. w. Trójcy Przenajśw. konsekrował przed r. 1595 abp lwowski J. D. Solikowski. Przed r. 1669 został spalony i wystawiony nowy, również drewniany; obsługiwało go duchowieństwo parafialne⁸. Wzmianka w r. 1721.

I F. Straszęcin. Szpital był w r. 1669 w budowie⁹. W r. 1693 otrzymał legat 1000 fl. pol. zapisany przez Władysława Myszkowskiego, kasztelana bełzkiego¹⁰. Wzmianka w r. 1721.

I G. Straszęcin. Bractwo Różańca św., wraz z kapelanią, erygował 3 V 1695 bp krak. J. Małachowski¹¹. Wzmianka w r. 1721. (Por. I M₂).

I H. Straszęcin. Szkoła parafialna istniała w r. 1527. W r. 1595 była „w złym stanie“; w r. 1608 „w stanie dobrym“¹². W r. 1669 posiadała dwie izby z przysionkami¹³. W r. 1681 kierownikowi szkoły powiększono uposażenie¹⁴.

I L. Straszęcin. Kolegium mansonarzy (dwóch) przy prepozyturze ufundował Stanisław Subczyński, właściciel wsi, przeznaczając na ten cel 10000 fl. pol.; erygował je 13 II 1693 bp krak. J. Małachowski¹⁵. Wzmianka w r. 1721.

Patronat szlachecki¹⁶.

I M₁. Straszęcin. Prebenda p. w. NMP, fundacji rycerskiej, istniała 24 IV 1522¹⁷. W r. 1595 wakowała; w r. 1608 była obsadzona. Inne wzmianki: 1529, 1539, 1619, 1629, 1654, 1668, 1681¹⁸, 1721.

Patronat szlachecki¹⁹.

I M₂. Straszęcin. Predendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował Józef Władysław Myszkowski, legując na ten cel 18 VII 1693 r. 2000 fl. pol.; erygował ją bp J. Małachowski 3 V 1695. Wzmianka w r. 1721.

V D. Straszęcin. Zbór luterski z poparcia Andrzeja Bąka istniał w r. 1561; wobec oporu Jana Bąka został w roku następnym zniesiony²⁰.

PARAFIA WADOWICE GÓRNE (wieś)

Zróżdła przekrojowe: Rej. pob. 1508 s. 469; Rej. pob. 1536 s. 503; LR 1577 k. 108'; Rej. pob. 1581 s. 254; Wiz. ext. 1595 k. 48—49; Wiz. 1595 ext. k. 47'—48'; Wiz. 1602 s. 147—148; Wiz. 1608a s. 41—45; Wiz. 1610 k. 2'—3; Wiz. 1618 s. 365;

⁷ Ładogórski: Studia s. 208.

⁸ Zob. przyp. 6.

⁹ Zob. przyp. 4.

¹⁰ ADT: Fasc. Straszęcin (kopія).

¹¹ AEp. Vol. 72 k. 381 nn.; ADT: Fasc. Straszęcin (kopія); Wiz. 1721 k. 127.

¹² Por. Kot · Szkolnictwo s. 352.

¹³ Zob. przyp. 6.

¹⁴ ADT: Fasc. Straszęcin — Kopія dokum. z 4 XI 1681.

¹⁵ Zob. przyp. 3.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ AEp. Vol. 9 k. 265 (Praesentatio ad praebendam in Straszęcin).

¹⁸ Zróżdła przekrojowe; ADT: Fasc. Straszęcin — Legat 800 fl. pol. Rafała Łyczko z 6 XI 1628; AOffic. Vol. 137 s. 51—56 (1654); Status 1669; ADT: Fasc. Straszęcin — Kopія dokum. z 4 XI 1681 zawierającego legat 1000 fl. pol. złożony przez Aleksandra Tarnowskiego.

¹⁹ Zgodnie z fundacją.

²⁰ Wiz. 1565; M e r c z y n g . Zbory s. 199.

Wiz. 1619 k. 807'—808'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 96—97.

Inne źródła: ADT: Fasc. Wadowice Górne (or. i kopie XVI—XX w.).

I A. Wieś wzmiankowana pierwszy raz w r. 1386¹. Okręg parafialny, wydzielony z parafii Książnice, ufundował przed r. 1548 Stanisław Tarnowski, kasztelan sądecki²; pierwsza wzmianka w r. 1577. 26 VII 1585 Jan Gratus Tarnowski uposażył po raz drugi parafię³. W l. 1561—1570 nie było tu katolickiego duszpasterza⁴.

Patronat szlachecki⁵.

I B. Okręg parafialny⁶. od r. 1595 obejmował: Wadowice, Wampierzów, Wołę (Wadowską) poza młynem, Kądzielną, Kopaniny i Wychylówkę. Od r. 1608 doszły: Kłodzie *, Bór, Jełodzie * i Jaśki *; te ostatnie zanikają w następnych latach. Od r. 1721 są wymieniane dalsze wioski: Folwark Wadowicki *, Folwark Baniewski *, Folwark „Wiejgikoni“ *; brak natomiast: Kądzielnej, Wychylówki, Kłodzia i Jełodzia.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1400 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1577, został ok. 1585 r. odnowiony przez Jana Tarnowskiego⁷. W l. 1595—1619 i 1721 był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Anna⁸.

I E₁. Wadowice. Kaplica p. w. św. Anny istniała w r. 1610 na północ od kościoła paraf., wybudowana z drzewa przez Gabriela Ostradomskiego. Brak następnych wzmianek.

I E₂. Wadowice (Dolne). Kaplica p. w. św. Apolonii p. i m. istniała w r. 1721; służbę Bożą odprawiano w niej na podstawie licencji ordynariusza.

I F₁. Wadowice. Szpital dobrze zbudowany z drzewa i wygodny znajdował się w r. 1721 k/domu kantora.

I F₂. Wadowice (Dolne). Szpital k/kaplicy św. Apolonii istniał w r. 1721. Zbudował go Antoni z Czekanowic, starosta pilzneński i właściciel Wadowic. W r. 1721 mieszkało w nim 8 ubogich.

I G₁. Wadowice. Bractwo św. Anny w kaplicy pod tymże wezwaniem zostało zaprowadzone w r. 1631⁹. Wzmianka w r. 1721.

I G₂. Wadowice. Bractwo Różańca św. p. w. Najśw. Imienia Jezus zaprowadzono 20 VII 1638¹⁰. Wzmianka w r. 1721.

I H. Wadowice. Szkołę parafialną uposażył 26 VII 1585 Jan Gratus Tarnowski¹¹. W r. 1608 szkoła była w dobrym stanie. Inne wzmianki: 1595, 1602¹².

¹ ASang. II nr 59 (1386); nr 65 (1388).

² Informacje zawarte w dokum. fundacyjnym z r. 1585.

³ ADT (dok. oryg., perg.); Kopie: 1. AOffic. Vol. 114 s. 309—312; 2. ADT: Fasc. Wadowice (kop. z XVIII w.); 3. ADT: Specyfikacja wszelkich realności, praw do kościoła pod tyt. św. Anny ... we wsi Wadowice 14 IX 1803 s. 7—9; Regesty: 1. Wiz. 1721; ADT: Fasc. Visitations (1846).

⁴ M e r c z y n g. Zbory s. 202; Por. przyp. 3.

⁵ Zob. przyp. 3; Wiz. 1595—1721.

⁶ Przekroje: 1595 int. i ext., 1608, 1721.

⁷ Zob. przyp. 3.

⁸ Zob. przyp. 5.

⁹ Wiz. 1721 k. 97.

¹⁰ AOffic. Vol. 128 s. 304—306; Wiz. 1721 k. 97 (reg.).

¹¹ Zob. przyp. 3.

¹² Por. K o t: Szkolnictwo s. 352.

I J. Wadowice. Wiz. 1721 informuje, że do kaplicy św. Apolonii przybywa wiele ludzi.

V D. Wadowice. Zbór luterański w kościele paraf. założył w r. 1561 Jan Tarnowski; zanikł w r. 1585¹³.

PARAFIA ZGÓRSKO (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 423; Rej. pob. 1508 s. 462; Rej. pob. 1578 s. 202, 204; Wiz. ext. 1595 k. 47—48; Wiz. int. 1595 k. 46'—47'; Wiz. 1602 s. 143—146; Wiz. 1608a s. 45—50; Wiz. 1610 k. 2—2'; Wiz. 1618 s. 366; Wiz. 1619 k. 808'—809'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 93—95.

Opracowania: B. Kryczyński: Ossolińscy i dobra funduszowe Zakł. Narodowego im. Ossolińskich w pow. mieleckim. *XIX Spraw. Dyr. Państw. Gimn. im. St. Konarskiego w Mielcu* s. 39—65.

I A. Wieś za czasów Długosza należała do par. Mielec; w r. 1516 została włączona do par. Rzochów¹, a w r. 1578 należy znów do par. Mielec. Parafię ufundował 8 V 1582 Mikołaj Mielecki, wojew. podolski i właściciel Zgórska; erekcji jej dokonał 9 X 1583 oficjał krakowski Stanisław Maniecki².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny⁴ od r. 1595 obejmował: Zgórsko, Jamy czyli Rędziszów i Wolską Wołę czyli Piątkowice. W r. 1608 dochodzi nowolokowany Grzybów. W XVII w. przybyły dalsze nowolokowane wsie: Izbiska, Podlesie, Podbórze, Partyma, Schabowiec (Schabów) i Pień⁵. Wiz. z r. 1721 podaje, że okręg parafialny tworzy 7 wiosek, ale nie wymienia ich z nazwy.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 890 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, zbudował ok. 1561 r. Mikołaj Mielecki⁶; pierwszy raz wzmiankowany 5 V 1581⁷. Konsekracji jego dokonał w r. 1595 kard. J. Radziwiłł. W l. 1602—1619 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1721 kościół posiadał filary murowane a korpus drewniany.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.

I F. Zgórsko. Szpital istniał 16 VI 1649⁸. Wzmianka w r. 1721. W tymże roku mieszkało w nim 18 ubogich.

I G. Zgórsko. Bractwo Różańca św. istniało w r. 1619; 22 VII 1629 otrzymało ono własnego promotora⁹. Inne wzmianki: 1721, 1737, 1739, 1740¹⁰. (Por. I M).

I H. Zgórsko. Szkoła parafialna ufundowana przez Mikołaja Mieleckiego w r. 1582¹¹, była w r. 1595 w stanie dobrym. W r. 1608 wizytator nakazuje plebanowi naprawić szkołę. Inne wzmianki: 1602, 1616, 1629, 1648¹².

¹³ Zob. przyp. 4.

¹ AOffic. Vol. 33 s. 727—728.

² Wiz. 1608—1721; B. Kryczyński: Ossolińscy s. 41, 58.

³ Wiz. 1595—1721.

⁶ Gromnicki: Świętopietrze s. 273.

⁴ Przekroje: 1595 int. i ext., 1608, XVII w

⁷ AEp. Vol. 31 k. 272.

⁵ Rej. pob. 1578 s. 204 (dane dla XVII w.)

⁸ AEp. Vol. 55 k. 808.

⁹ Wiz. 1721 k. 94.

¹⁰ AEp. Vol. 48 (1636—37) k. 666—674; vol. 81 (1734—1737) k. 1025—1031. vol. 82 (1738) k. 610—613; vol. 84 (1740—1741) k. 681—683.

¹¹ Zob. przyp. 2.

¹² AEp. Vol. 55 k. 414—418 (1616, 1648); AOffic. Vol. 124 s. 710 (1629); Kol Szkolnictwo s. 352.

I M. Zgórsko. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundowano 22 VII 1629; erygował ją w r. 1635 bp krak. P. Gembicki¹³. Prawa i obowiązki prebendarza regulowano w l. 1637, 1737, 1739 i 1740. (Por. I G.).

Patronat szlachecki.

I N. Zgórsko. 22 VII 1629 ordynariat krakowski zatwierdził fundację Ossolińskich na śpiewanie oficjum o NMP w kościele parafialnym¹⁴.

III. DEKANAT NOWOTARSKI

PARAFIA BIAŁKA (wieś)

Źródła przekrojowe: Wiz. 1639 k. 338—339; Rej. pob. 1680 s. 239 (par. Nowy Targ); Wiz. 1723 s. 29; Wiz. 1765 k. 7'—8; Wiz. 1792 s. 14.

Inne Źródła: ADT: Inventarium ecclesiae ... filialis in Białka an. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Nowym Targu: Liber documentorum ecclesiae paroch. in oppido Nowy Targ nr 7 i 8.

I A. Parafię o charakterze filialnym ufundował w r. 1635 kanclerz Królestwa Polskiego Tomasz Zamoyski, starosta nowotarski; 22 IV 1637 parafię uposażył król Władysław IV, a 4 VII 1635 kard. Jan Albert Waza, bp krak. inkorporował ją jako filię do par. Ostrowsko¹.

Patronat królewski².

I B. Okręg parafialny obejmował wsie: Białka, Bukowina i Groń³.

I C. W r. 1765 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1440 osób. W r. 1792 parafia liczyła 2016 wiernych; wizytator podaje, że na niedziele i święta uczęszcza do kościoła wiele osób z Galicji i Węgier⁴.

I D. Kościół parafialny drewniany, wybudował w r. 1635 kanclerz Zamoyski⁵. Przed r. 1723 kościół został spalony; nową świątynię, również z drzewa, wybudował ok. r. 1723 miejscowy pleban ks. Marcin Drużbacki⁶. W r. 1765 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1792 kościół był już „ciasny i niewygodny“⁷.

Wezwanie: św. Jan Chrzciciel oraz św. Szymon i Juda ap. (1639); św. Szymon i Juda ap. (1723—1792).

PARAFIA CHOCHOŁÓW (wieś)

Źródła przekrojowe: Rej. pob. 1581 s. 146 (par. Ludźmierz); Rej. pob. 1629 s. 228 (par. Ludźmierz); Wiz. 1639 k. 345—346; Rej. pob. 1680 s. 240 (par. Ludźmierz); Wiz. 1727 s. 53—56; Wiz. 1765 k. 19—20; Wiz. 1792 s. 12.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae filialis in Chochołów a.D. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Czarnym Dunajcu: Liber jurium ... an. 1777 s. 110; APar. w Chochołowie: Liber memorabilium ecclesiae parochialis Chochołowiensis in an. 1864 consignatus.

¹³ Zob. przyp. 10.

¹⁴ AOffc. Vol. 124 s. 702—710.

¹ Wiz. 1639 k. 338; Inventarium 1729 s. 15

² Wniosek wyprowadzający na podstawie uboszenia parafii.

³ Liber documentorum nr 7; Inventarium 1792 s. 13. W r. 1680 wieś zaliczona do par. Nowy Targ.

⁴ Inventarium 1792 s. 13.

⁶ Wiz. 1765.

⁵ Zob. przyp. 1.

⁷ Zob. przyp. 4.

I A. Wieś wzmiankowana w r. 1581 w granicach par. Ludźmierz a w r. 1596 — par. Czarny Dunajec. 20 III 1592 Zygmunt III Waza nadał wsi prawo niemieckie¹.

Ok. r. 1630 istniał tu kościół, przy którym pełniono służbę Bożą na podstawie licencji ordynariusza krakowskiego². 6 III 1652 oficjał krakowski powołał komisję, celem przygotowania erekcji parafii³. 2 III 1654 bp sufr. krak. W. Lipnicki wydał dekret o przynależności Chochołowa i innych 5 wsi do par. Czarny Dunajec⁴. 10 XII 1762 bp sufr. krak. F. Potkański erygował parafię filialną; od r. 1776 filia otrzymała prawa ekspozytury. Parafię erygowano w r. 1817⁵.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny ((filialny) od r. 1639 obejmował wsie: Chochołów, Witów, Dzianisz (okręg szkolny). W r. 1654 należały ponadto: Milów, Chastowskie, Ciche i Koniówka (płacą missalia z okazji administracji sakramentów św. w Chochołowie)⁷.

I D. Kościół filialny drewniany, wybudował w r. 1630 sołtys z Chochołowa Tomasz Bartłomiej Chochołowski⁸. W r. 1639 kościół był bez uposażenia i wyposażenia, ale posiadał przywilej odprawiania nabożeństw; wizytator zarządza, aby mieszkańcy po kolei przywozili kapłana z Czarnego Dunajca. W l. 1727—1765 kościół był drewniany i nie konsekrowany.

Wezwanie: św. Jacek w. (1639, 1765, 1792); św. Małgorzata p. i m. (1727).

I H. Chochołów. Szkoła parafialna, uposażona ze składek chłopów, istniała w r. 1639; kierownik szkoły dojeżdżał z Czarnego Dunajca⁹.

PARAFIA CZARNY DUNAJEC (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (ecclesia in Nigro Fluvio, 1350—1354); Rej. pob. 1581 s. 146 (par. Ludźmierz); Wiz. 1596 k. 67—68; Wiz. 1608 s. 60—69; Wiz. 1611 k. 83—84; Wiz. 1618 s. 209—211; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 227—228 (par. Ludźmierz); Wiz. 1639 k. 340—355; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 239—241 (par. Ludźmierz); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 48—52; Wiz. 1765 k. 17—19; Wiz. 1792 s. 10—13.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae parochialis in Czarny Dunajec a. D. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Czarnym Dunajcu: Liber jurium et munimentorum ecclesiae parochialis in Czarny Dunajec cura ... Joannis Cantii Latkiewicz ejusdem ecclesiae praepositi an. 1777 comparatus.

Opracowania: L. Wyrostek: Dokument chłopów podhalańskich. W: *Studia ku czci Stanisława Kutrzeby*. T. 2. Kraków 1938 s. 492—499.

I A. Wieś, wymieniona pierwszy raz w r. 1234¹, została lokowana na prawie niemieckim w r. 1552; fundacja sołectwa nastąpiła dopiero w r. 1592².

Parafia istniała już prawdopodobnie w l. 1350—1354, ale następnie zanika³. W r. 1596 nową parafię, wydzieloną z par. Ludźmierz, uposażył Tomasz Miętus

¹ Rafacz: Dzieje s. 16; Dobrowolski: Dwa studia s. 226.

² Inventarium 1792 s. 8; Wiz. 1639 k. 345; Kumor: Powstanie s. 288.

³ AOffic. Vol. 135 (6 III 1652). Wolumen ten zaginał: jest tylko do niego indeks.

⁴ Liber jurium s. 110.

⁷ Zob. przyp. 4.

⁵ Liber memorabilium s. 1—3.

⁸ Zob. przyp. 2.

⁶ Zgodnie z prawem własności.

⁹ S. Kot (Szkołnictwo) nie zna tej szkoły

¹ KDMP I nr 15.

² Długopolski: Przywileje s. 18; Rafacz: Dzieje s. 16.

³ MPV II s. 375, 387, 433; Kumor: Powstanie s. 298—299.

i jego syn Jan przy pomocy sołtysów i chłopów późniejszego obszaru parafialnego. Formalny chłopski dokument fundacyjny parafii został wystawiony 1 X 1605. 15 VII 1606 król Zygmunt III zatwierdził fundację, a 8 VII 1606 kard. B. Maciejowski, bp krak. erygował samoistną parafię⁴. 9 X 1690 bp sufr. krak. Stan. Szembek zniósł tytuł plebałny parafii i erygował prepozyturę⁵.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny (filialny) od r. 1596 obejmował: Czarny Dunajec, Chochołów, Czerwone, Wróblówka, Rogoźnik, Odrowąż i Pieniążkowice. Od czasu erekcji⁷ doszły nadto: Ciche, Załużne, Dział, Podczerwone (zam. Czerwone), Długopole, Ratułów i Brody*. W r. 1639 istniał spór o przynależność Długopola (Ludźmierz — Czarny Dunajec), przesądzony przez wizytatora na korzyść tego drugiego. Od r. 1727 wymieniono nadto: Zakopane (w r. 1765 Zakopanego wsi połowa), Międzyczerwienne, Bystre, Dzianisz, Witów i Koniówka. 13 XII 1757 August III Sas zgodził się na wyłączenie dwóch wsi z par. Cz. D., by je przyłączyć do par. filialnej Sieniawa⁸. 17 V 1758 bp A. St. Załuski rozpatrywał tę sprawę przed swoim trybunałem⁹, ale ostatecznie stan posiadania parafii w r. 1756 utrzymał się ten sam, jak w r. 1727. W r. 1792 doszła wieś Płaza.

I C. W r. 1606 na terenie parafii mieszkało: w Czarnym Dunajcu — 30 rodzin; Wróblówce — 9; Załużnem — 11; Odrowążu — 21; Pieniążkowicach — 17; Dziale — 8; Długopolu — 25; Rogoźniku — 10; Ratułowie — 11; Chochołowie — 11; Brodach — 5; Podczerwonym — 8; razem — 165 rodzin¹⁰. W r. 1727 przystąpiło do komunii wielkanocnej 2798 osób, a w r. 1765 — 7000.

I D. Kościół parafialny istniał już w l. 1350—1354; w następnych latach zanika zupełnie. W r. 1595 nowy, drewniany kościół, wybudował sołtys Cz. D. Tomasz Miętus z synem Janem, przy pomocy sołtysów i włościan wsi parafialnych¹¹. W r. 1608 kościół był nie konsekrowany. W r. 1610 konsekrował go bp sufr. krak. P. Dąbski¹². W l. 1611—1639 i 1727—1765 kościół był drewniany i konsekrowany. 9 XI 1787 kościół, wraz z wyposażeniem, został całkowicie spalony¹³. W r. 1787 wybudowano tymczasową kaplicę z drzewa, w której odprawiano nabożeństwa¹⁴. 12 X 1792 ces. Franciszek II zezwolił na odbudowę kościoła; 26 V 1793 bp tarn. Florian Janowski poświęcił kamień węgielny pod kościół, który odbudowano nakładem włościan i funduszu religijnego. 1 XII 1798 tenże biskup dokonał konsekracji kościoła¹⁵.

Wezwane: Trójca Przenajśw. (1596—1618 i 1727—1765); Trójca Przenajśw., Nawiedzenie NMP i Wszyscy święci (1639).

⁴ Wiz. 1608 s. 66—69 (dokum. ingrossowany); Wiz. 1639 k. 347—354 (dokum. ingrossowane); AEp. Vol. 36 k. 494—499; Liber jurium s. 1—6; L. Wyrostek. Dokument s. 495 (dokum. z r. 1605).

⁵ Liber jurium s. 12—31; Wiz. 1727 podaje, że stało się to w r. 1649.

⁶ Zob. przyp. 4; Wiz. 1596—1792; Liber jurium s. 98—99 (dokum. z 5 III 1662).

⁷ Przekroje: 1608, 1639, 1727, 1765.

⁸ S. Kętrzyński: Katalog rękopisów Bibl. Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. T 1. Lwów 1881 s. 120.

⁹ AEp. Vol. 95 k. 132.

¹⁰ Wiz. 1608 s. 66—67; L. Wyrostek. Dokument s. 498—499.

¹¹ Wiz. 1596 k. 67; Rafacz: Dzieje s. 16.

¹² Wiz. 1611 k. 83; Wiz. 1639 k. 340 informuje, że stało się to w r. 1638.

¹³ Liber jurium s. 132; Wiz. 1792 s. 19.

¹⁴ Liber jurium s. 133; Wiz. 1792 s. 10 n.

¹⁵ Temże s. 133—134.

I E₁. Chochółów. Kościół filialny p. w. św. Jacka był od r. 1630.

I E₂. Czarny Dunajec. Kaplica p. w. św. Rozalii, św. Sebastiana i św. Rocha, drewniana, wybudowana na cmentarzu kościelnym przez chłopów z całej parafii, istniała w r. 1727. Innych wzmianek brak.

I F. Czarny Dunajec. Szpital, wybudowany przez chłopów z całej parafii w r. 1637¹⁶, był w r. 1639 drewniany, w stanie dobrym. W r. 1727 szpital stał obok kościoła paraf., drewniany z dwiema izbami. W r. 1765 szpital zbudowany z drzewa posiadał 2 izby, sień i stajnię. Wzmianka w r. 1661¹⁷. W r. 1727 przebywało w szpitalu 4 ubogich, a w r. 1765 sześciu.

I G₁. Czarny Dunajec. Bractwo św. Anioła Stróża przy kościele parafialnym zostało zaprowadzone 27 X 1669¹⁸ przez OO. Paulinów. 22 III 1694 ks. Krzysztof Sporkowicz legował na rzecz bractwa 1000 fl. pol.¹⁹ 10 VI 1695 oficjał krakowski zatwierdził fundację²⁰. Inne wzmianki: 1727, 1765.

I G₂. Bractwo Różańca św. NMP przy kościele paraf. zostało zaprowadzone przez dominikanów 5 XI 1720²¹. Inne wzmianki: 1727, 1765.

I H. Czarny Dunajec. Szkoła parafialna istniała w r. 1596; kierownik szkoły dochodził z Ludźmierza. W r. 1608 kierownik szkoły nie posiadał domu, przebywał na plebanii. W r. 1637 chłopci wybudowali nową szkołę ze składek²². 21 XI 1659 komisja bpa krak. nakazała szkołę restaurować²³. W r. 1727 budynek szkolny upada; wizytator nakazuje odbudować szkołę. Inne wzmianki: 1611, 1618, 1730²⁴.

I L. Czarny Dunajec. Kolegium mansonarzy (dwóch) przy prepozyturze ufundował ks. Szymon Odrowążski, prepozyt w Cz. D., zapisując na ten cel łączną sumę 5000 fl. pol. (pierwszy legat — 30 I 1651; drugi legat — 27 X 1658; trzeci legat — 4 XI 1658)²⁵; erygował je 9 X 1690 bp sufr. krak. St. Szembek²⁶. Inne wzmianki: 1727, 1765.

Patronat królewski²⁷.

I N. Czarny Dunajec. Stałego wikariusza przy kościele paraf. uposażyli włościanie; 30 VI 1655 król Jan Kazimierz zatwierdził fundację²⁸. Uposażenie jego zostało wcielone 9 X 1690 do kolegium mansonarzy. (Por. I L).

PARAFIA DĘBNO SPISKIE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (Clessino — 1350—1354); Gromnicki: Świętopietrze s. 386 n. (1357—1374, 1551—1552); LBD III s. 445; LR 1513 k. 33 (Klyschno); LR 1527 k. 72; Wiz. 1565 s. 348 n.; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 57—57'; Wiz. 1608 s. 25—27; Wiz. 1611 k. 87—88; Wiz. 1618 s. 187—189; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 227; Wiz. 1639 k. 332'; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 238; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 19—24; Wiz. 1792 s. 21.

¹⁶ Wiz. 1639 k. 343'.

¹⁷ APar. w Nowym Targu: Liber documentorum nr 24.

¹⁸ Wiz. 1727 s. 52.

¹⁹ Liber jurum s. 42—61.

²⁰ AOffic. Vol. 170 s. 710—714.

²¹ Wiz. 1727 s. 52 (Reg. dokum. z 5 XI 1720).

²² Wiz. 1639.

²³ AOffic. Vol. 170 s. 710—714.

²⁴ Por. K o t: Szkolnictwo s. 324.

²⁵ Liber jurum s. 14—18, 20—24, 25—31, 35—38.

²⁶ Tamże s. 12—13; AOffic. Vol. 156 s. 1556—1557 (5 IX 1685 — Causa erectionis Cursus Mariani in villa Czarny Dunajec). Wiz. 1727 informuje, że fundatorem kolegium był ks. Czary, zapisując w r. 1669 na ten cel 5000 fl. pol.

²⁷ Jak wyżej.

²⁸ Liber jurum s. 39—42, 83—84.

Opracowania: W. Łuszczkiewicz: Polichromia kościółka drewnianego w Dębnie pod Nowym Targiem. *Spraw. Komis. do Bad. Hist. Szt. w Polsce*. T. 5: 1896 s. 186—192.

I A. Wieś wzmiankowana pierwszy raz w r. 1254¹. Początkowo należała do Gryfitów, następnie (tytułem darowizny) przeszła na cystersów, a wreszcie (tytułem rewindykacji) weszła w skład królewszczyzn². 2 II 1335 otrzymała prawo niemieckie³.

Parafia, fundacji opactwa cystersów w Szczyrzycu, powstała prawdopodobnie pod koniec XIII w.⁴; pierwsza wzmianka z r. 1335⁵. Źródła przekrojowe z l. 1539—1577 parafii nie wymieniają. W r. 1596 parafią administruje proboszcz z Maniów, a w r. 1608 pleban z Harklowej. 27 IV 1630 bp krak. M. Szyszkowski zniósł parafię i wcielił ją do par. Maniowy⁶.

Patronat: opactwo cystersów w Szczyrzycu (do połowy XIV w.); królewski (po rewindykacji)⁷.

I B. Okręg parafialny obejmował początkowo Dębno i Harklowę⁸; przed r. 1350 Harkłowa otrzymała własny okręg paraf. (Zob. Harkłowa). W l. 1581—1680 parafię tworzy samo Dębno. W r. 1629 wymieniono nadto Gronków (uprzednio w par. Ostrowsko)⁹.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii razem z Harkłową szacuje się na 240 osób¹⁰. W r. 1596 mieszkało w parafii 16 kmieci i 10 zagrodników.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1335, w l. 1596—1723 był drewniany i konsekrowany. Wiz. 1723 i 1792 informują, że, zgodnie z dawną praktyką, co 3 niedziele odprawia się w kościółku służba Boża.

Wezwanie: św. Michał arch. (1335¹¹, Wiz. 1596—1608, Wiz. 1618—1792); św. Michał arch. i św. Urban (1611).

I H. Dębno. Szkoła parafialna w r. 1596 była w stanie dobrym. W l. 1608—1639 kierownik szkoły posiadał dom, ale w nim nie mieszkał¹².

PARAFIA DŁUGOPOLE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1354); LBD III s. 438, 444.

Inne źródła: APar. w Nowym Targu: Liber documentorum nr 2.

I A. Wieś istniała w r. 1254¹. 24 VIII 1327 została lokowana na prawie niemieckim². Prawdopodobnie przed r. 1346 osada posiadała charakter miejski³.

¹ KDMP I nr 40.

² Ra fac z: Dzieje s. 28; Zakrzewski: Najdawniejsze dzieje s. 54.

³ KDMP I nr 198; MRPS IV/3 nr 347.

⁴ Kumor: Powstanie s. 312—313.

⁵ Zob. przyp. 3.

⁶ AEp. Vol. 43 k. 686'—687'.

⁷ Zgodnie z prawami własnościowym; Wiz. 1596—1723.

⁸ Zob. przyp. 3.

⁹ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629, 1680.

¹⁰ Ładogórski: Studia s. 194.

¹¹ Zob. przyp. 3.

¹² Por. Kot: Szkolnictwo s. 321.

¹ KDMP I nr 40; Zakrzewski: Najdawniejsze dzieje s. 53 n.; Dobrowolski (Najstarsze osadnictwo s. 5) przyjmuje, że Długopole było jedynie mną nazwą N. Targu, o czym ma świadczyć KDMP IV nr 1113 (1409): castrum et oppidum ... Długopole alias Nowitarg.

² KDMP I nr 175.

³ Piekarczyk: Studia s. 157.

Parafia, fundacji rycerskiej, powstała przed r. 1327⁴; pierwsza wzmianka o niej w tymże roku⁵. 26 X 1519 bp krak. J. Konarski, za zgodą króla Zygmunta Starego, afiliował ją do par. Nowy Targ⁶.

Patronat: opactwo cystersów w Szczyrzycu (przed rewindykacją); królewski (po rewindykacji)⁷.

I B. Okręg parafialny obejmował prawdopodobnie tylko wieś Długopole⁸.

I C. Dane demograficzne podano łącznie z par. Nowy Targ.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w l. 1327—1519⁹, nie jest bliżej znany.

Wezwanie nieznane.

PARAFIA GRYWALD (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1355); LBD II s. 305 (Viridis silva); LR 1513 k. 33; LR 1527 k. 72; LR 1529 (brak); LR 1539 k. 29'; LR 1561 k. 41, Gromnicki, Świętopietrze s. 386 n. (1562—1563); LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 51'—52; Wiz. 1608 s. 10—11; Wiz. 1611 k. 92'—93; Wiz. 1618 s. 178—179; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 225; Wiz. 1639 k. 329; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 237; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 12—14; Wiz. 1763 k. 4'.

Inne źródła: ADT: Fasc. Grywałd (or. i kop.).

Opracowania: T. Holcerowa: Polichromia kościoła w Grywałdzie. *Wiad. konserw.* 1958 s. 83—84.

I A. Wieś otrzymała prawo niemieckie przed r. 1335¹. Parafia, fundacji królewskiej, powstała przed r. 1330²; pierwsza wzmianka z 9 III 1330³. W r. 1577 parafia jest opuszczona. W l. 1595—1765 występuje jako filia parafii Krościenko; afiliacja nastąpiła prawdopodobnie na początku XVI w.⁴

Patronat królewski⁵.

I B. Okręg parafialny obejmował tylko wieś Grywałd⁶.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 210 osób⁷.

I D. Kościół parafialny istniał w r. 1350. Ok. 1500 r. zbudowano nową świątynię drewnianą⁸. W r. 1596 kościół był drewniany i konsekrowany. W l. 1608—1618 oraz 1723—1765 kościół drewniany i nie konsekrowany. W r. 1608 stał on poza wsią „na górze“. W r. 1765 zaznaczono, że kościół jest „starożytny“.

Wezwanie: św. Marcin b. i w.⁹

I H. Grywałd. Szkoła parafialna w r. 1595 nie istniała. W r. 1608 kantor z Krościenka pobiera opłaty od włościan (za uczenie dzieci)¹⁰.

¹ Kumor: Powstanie s. 317—319.

⁵ Zob. przyp. 2.

⁶ AGMK. Vol. 33 k. 451; AEp. Vol. 10 k. 78—79; Liber documentorum nr 2.

⁷ Por. przyp. 2 i 6.

⁸ Podobnie jak inne okręgi parafialne na Podhalu.

⁹ Por. przyp. 2; MPV II s. 375, 432 i przyp. 6 (1519).

¹ KDMP I nr 198.

⁵ Wiz. 1595.

² Kumor: Powstanie s. 342—343.

⁶ Wiz. 1596—1765.

³ KDMP II nr 601.

⁷ Ładogórski: Studia s. 194.

⁴ Por. przyp. 2.

⁸ T. Dobrowolski. Najstarsze drewniane kościoły śląskie jako znaki zamierzonej przeszłości. Katowice 1946 s. 12

⁹ Wiz. 1596—1765.

¹⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 320

PARAFIA HARKŁOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (Phypher — 1350—1354); Gromnicki: Świętopietrze s. 386 n. (1357—1374, 1551—1553); LR 1513 k. 32; LR 1527 k. 70'; LR 1529 s. 454; LR 1539 k. 29; LR 1561 (brak); Wiz. 1565 s. 345; LR 1577 k. 102'; Rej. pob. 1581 s. 146; Wiz. 1596 k. 58—58'; Wiz. 1608 s. 28—30; Wiz. 1611 k. 86'—87'; Wiz. 1618 s. 189—192; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 228; Wiz. 1639 k. 332—333; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 241; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 24—27; Wiz. 1765 k. 5'—6'; Wiz. 1792 s. 18.

I A. Wieś została lokowana na prawie niemieckim przed r. 1335; osadźcy Hartlemowi zawdzięcza swą nazwę¹. Parafia, wyłączona z okręgu parafialnego w Dębnie, fundacji rycerskiej, powstała w l. 1335—1350²; pierwsza wzmianka z r. 1350.

Patronat rycerski³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował⁴: Harkłową, Knurów i Szlembark.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii (wraz z par. Dębno) szacuje się na 240 osób⁵. W r. 1757 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 600 wiernych⁶.

I D. Kościół parafialny, wymieniony w r. 1350, w l. 1596—1639 oraz 1723—1792 był drewniany i konsekrowany⁷.

Wezwanie: Narodzenia NMP⁸.

I H. Harkłowa. Szkoła parafialna istniała w r. 1596; w r. 1608 dom szkolny był nowowystawiony. W r. 1723 jest organista. Inne wzmianki: 1611, 1618, 1639⁹.

PARAFIA JORDANÓW (miasto)

Źródła przekrojowe: Wiz. 1596 k. 27—29; Wiz. 1618 k. 1'—3; Syn. 1621 s. 27; Rej. pob. 1629 s. 95 (s. 58—59 par. Łętownia); Starowolski, 1655 k. C3; Wiz. 1665 s. 382—389; Rej. pob. 1680 s. 53; Rej. pob. 1655 s. 327; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 69—76; Wiz. 1765 k. 25'—29.

I A. Osada otrzymała prawa miejskie ok. r. 1565¹. Parafia o charakterze filialnym w stosunku do Łętowni, uposażona przez Spytka Jordana, wojew. krakowskiego, została erygowana ok. r. 1565². 19 X 1699 zniesiono jej tytuł plebanalny i erygowano prepozyturę; równocześnie potwierdzono jej charakter filialny odnośnie do parafii Łętownia³. 7 I i 26 I 1682 bp krak. J. Małachowski powołał komisję do utworzenia samodzielnej parafii⁴, co jednak nie nastąpiło.

¹ KDMP I nr 198 — scultetus Harthlem ville nostre; Rafacz. Dzieje s. 30; Dobrowolski. Najstarsze osadnictwo s. 11; Zakrzewski. Najdawniejsze dzieje s. 61.

² Kumor. Powstanie s. 348—349; MPV II s. 197, 387; ecclesia de Phyfer — tak identyfikuje T. Ladenberger (Zaludnienie Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego. Lwów 1930 s. 62 przyp. 1).

³ AEp. Vol. 7 k. 307 (dokum. z 13 X 1514); Wiz. 1596—1792.

⁴ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1723, 1765.

⁵ Ładogórski: Studia s. 194.

⁶ Wiz. 1765.

⁷ Wiz. 1596—1792.

⁸ Jak wyżej.

⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 321 n.

¹ Wiz. 1596 k. 27. locatum est oppidum a 30 annis.

² Tamże.

³ Wiz. 1727 s. 70 (reg.).

⁴ AEp. Vol. 68 k. 371—372, 402.

W l. 1727—1765 kościół w Jordanowie jest filialnym na terenie parafii Łętownia⁵.

Patronat szlachecki⁶.

I B. Okręg parafialny⁷ od r. 1596 obejmował; miasto Jordanów, oraz wsie: Bystra, Toporzysko, Wysoka, Spytkowice i Malejowa. Wiz. r. 1727 i 1765 wymieniają tylko miasto Jordanów. 23 X 1757 Spytkowice otrzymały własny obwód parafialny. (Por. Spytkowice).

I C. W r. 1665 przystąpiło do komunii wielkanocnej 2000 osób; w r. 1727 w samym mieście mieszkało 500 osób. W r. 1765 parafia liczyła ok. 2500 wiernych.

I D. Kościół istniał tu już przed lokacją miasta, a służba Boża odprawiała się w nim raz w miesiącu; od czasów lokacji miasta przy kościele rezydował wikariusz⁸. W r. 1596 kościół był drewniany. W r. 1618 przeniesiono prawa parafialne do kościoła Trójcy Przenajśw., który był drewniany i konsekrowany oraz „wielkością i wysokością przewyższał kościół parafialny“⁹. Kościół ten, istniejący już w r. 1596, wybudował Jan Spytek, wojew. krakowski¹⁰. W l. 1665—1765 kościół był drewniany i konsekrowany¹¹.

Wezwanie: św. Wawrzyniec m. (1596); Trójca Przenajśw. (1618—1765).

I E₁. Jordanów. Kaplica p. w. św. Krzyża istniała w r. 1618. Innych wzmianek brak.

I E₂. Jordanów. Dom OO. Jezuitów, zbudowany ok. 1726 r., istniał do r. 1773¹².

I E₃. Jordanów. Kościół szpitalny p. w. św. Wawrzyńca — zob. I F.

I F. Jordanów. Kościół szpitalny p. w. św. Wawrzyńca, dawny parafialny (1596), drewniany i konsekrowany, stał w l. 1596—1618, w stanie dobrym, na cmentarzu kościelnym. 18 VIII 1648 ks. Benedykt Żegota i Wawrzyniec Szykowski, wikariusze przy kościele parafialnym w Łętowni, legowali 2000 fl. pol. na uposażenie prepozytury szpitalnej; erygował ją 23 X 1648 Wojciech Lipnicki, oficjał krakowski¹³. Prawdopodobnie przy tej okazji wybudowano nową świątynię, którą konsekrował 4 VII 1675 bp sufr. krak. T. Oborski¹⁴. W r. 1765 kościół był „spróchniały“ (*ecclesia putrida*), a w r. 1775 „w stanie ruiny i grozi z każdym dniem zawaleniem“¹⁵. 26 VI 1775 połączono prepozyturę szpitalną z promotorią bractwa Różańca św.¹⁶ Inne wzmianki: 1664, 1665, 1672, 1727, 1775¹⁷.

Patronat szlachecki¹⁸.

Szpital przy kościele „źle zbudowany“ istniał w r. 1596. W r. 1618 szpital

⁵ Samodzielna parafia powstała dopiero w r. 1856, por. Schematismus 1863, s. 170.

⁶ Wiz. 1596—1765.

⁷ Przekroje: 1596, 1665, 1727, 1765. Rej. pob. 1629—1680 podają parafię łącznie z par. Łętownia.

⁸ Wiz. 1596.

⁹ Wiz. 1596—1618.

¹⁰ Wiz. 1727.

¹¹ Wiz. 1596—1765.

¹² Schem. Dioec. Tarn. R. 1863 s. 171.

¹³ AOffic. Vol. 132 s. 801—808; vol. 142 s. 463—474 (dokum. z 28 V 1664); vol. 149 s. 711—713 (dokum. z 20 V 1672).

¹⁴ Wiz. 1727 s. 75.

¹⁵ AOffic. Vol. 202 s. 398—399.

¹⁷ Zob. przyp. 13, 15.

¹⁶ Tamże.

¹⁸ Zob. przyp. 13.

w dobrym stanie. Inne wzmianki: 1648¹⁹, 1664, 1665, 1672, 1727, 1765, 1775. (Por. wyżej). W r. 1618 przebywało w szpitalu 10 ubogich, a w r. 1665 siedem.

I G. Jordanów. Bractwo Różańca św. NMP przy kościele św. Wawrzyńca zostało zaprowadzone 20 X 1616 staraniem ks. Wawrzyńca Szykowskiego²⁰. 1 X 1681 bractwo otrzymało własnego promotora²¹. Inne wzmianki: 1665, 1727, 1765, 1774, 1775²². (Por. I M).

I H. Jordanów. Szkoła parafialna istniała w r. 1596. W r. 1765 „szkoła wybudowana przed kilkoma laty”. Inne wzmianki: 1608, 1611, 1639, 1665²³.

I L. Jordanów. Kolegium mansonarzy (dwóch) przy prepozyturze ufundował ks. Marcin Matysiewicz, prepozyt jordanowski, zapisując na ten cel 16000 fl. pol. (22 VI 1691); kolegium erygowano 19 X 1699²⁴. Inne wzmianki: 1727, 1765.

Patronat prepozyta w Jordanowie²⁵.

I M. Jordanów. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował ks. Wawrzyniec Szykowski, legując na ten cel 28 VII 1681 2000 fl. pol. Erygował ją 1 X 1681 bp sufr. krak. M. Oborski²⁶. 16 VI 1774 bp krak. I. K. Sołtyk wcielił prebendę do prepozytury św. Trójcy²⁷; 25 VI 1775 bp sufr. krak. F. Potkański zmienił decyzję i na wniosek prepozyta kościoła Trójcy św. złączył ją z prepozyturą szpitalną św. Wawrzyńca²⁸. (Por. I G).

Patronat szlachecki²⁹.

PARAFIA KLIKŪSZOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (ecclesia in Chochowsow — 1350—1354); III s. 31 (1343); LBD III s. 444; LR 1513 k. 33 (Cletulashow); LR 1527 k. 72 (Cletuloshow); LR 1539 k. 29' (Schoshuba); Rej. pob. 1581 s. 146 (par. N. Targ); Wiz. 1596 k. 64—64'; Wiz. 1608 s. 69—75; Wiz. 1611 k. 81'—82; Wiz. 1618 (brak); Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 227 (par. N. Targ); Wiz. 1639 (brak); Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 239 (par. N. Targ); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 39—45; Wiz. 1765 k. 11—12'; Wiz. 1792 s. 2.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae filialis ... in Klikoszowa an. D. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APAr. w Nowym Targu: 1. Liber documentorum nr 22, 32; 2. Descriptio status ecclesiarum ... ecclesiae parochialis filialis in villa Klikoszowa dicta ... a. D. 1761 k. 53'—58, 74.

I A. Lokacja wsi na prawie niemieckim nastąpiła 22 II 1389¹. Parafia, fundacji królewskiej, powstała przed r. 1343². J. Rafacz przypuszcza, że na początku XVI w. parafia została wcielona do par. Nowy Targ³; w rzeczywistości faktyczna afiliacja nastąpiła po r. 1539⁴. Afiliację zatwierdził 29 X 1649 bp krak. P. Gembicki⁵. W l. 1596—1792 parafia afiliowana do par. Nowy Targ.

¹⁹ Zob. przyp. 13 (za rok 1648).

²⁰ Wiz. 1727.

²¹ AAdmin. Vol. 17 s. 539—543.

²² Za l. 1774—1775 — AOffic. Vol. 202 s. 131 nn. (1774), 398—399 (1775).

²³ Por. K o t · Szkolnictwo s. 165.

²⁴ Wiz. 1727.

²⁵ Tamże.

²⁶ Zob. przyp. 21.

²⁷ AOffic. Vol. 202 s. 131 nn.

²⁸ Tamże s. 398—399.

²⁹ Zob. przyp. 21, 27, 28.

¹ KDMP IV nr 999.

² K u m o r : Powstanie s. 381—382.

³ R a f a c z . Dzieje s. 16.

⁴ LR 1539 wymienia parafię, atoli brak jej w LR 1561—1577.

⁵ AEp. Vol. 55 k. 974; Liber documentorum nr 22; Descriptio k. 74 (reg.).

Patronat królewski ⁶.

I B. Okręg parafialny od r. 1596 obejmował tylko wieś Klikuszowę ⁷. W r. 1723 należały nadto do niego Popowka (może Pyżowka) i Marowczyna. 15 II 1758 bp krak. A. St. Załuski włączył obydwie wioski do nowoerygowanej parafii Sieniawa ⁸.

I C. W r. 1596 na terenie parafii mieszkało 5 kmieci, 9 zagrodników. Inne dane — przy parafii N. Targ.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1343, w l. 1596—1611 był drewniany i nie konsekrowany. Wiz. 1723 informuje, że kościół został zabrany przez wylew Dunajca, a nowy, również drewniany, wybudował miejscowy sołtys Czerwiński. W l. 1765—1792 kościół był drewniany i poświęcony.

Wezwanie: św. Marcin b. i w. (Wiz. 1596—1611; 1761—1792); św. Mikołaj b. i w. (1723).

I H. Klikuszowa. Szkoła parafialna w r. 1761 stała obok cmentarza; mieszka w niej organista ⁹. W r. 1765 do „szkółki należy kawałek gruntu“.

PARAFIA KLUSZKOWCE (wieś)

Źródła przekrojowe: LR 1513 k. 32' (Chłoczkowycze); LR 1527 k. 71'; LR 1539 k. 29'; Gromnicki: Świętopietrze s. 386 n. (1551—1557); LR 1561 k. 41; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 145 (par. Maniowy); Wiz. 1596 k. 56—57; Wiz. 1608 s. 14—16; Wiz. 1611 k. 89—89'; Wiz. 1618 s. 184—185; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 229 (par. Maniowy); Wiz. 1639 k. 332; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 238 (Kłobuczkowice); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 18; Wiz. 1765 (brak); Wiz. 1792 s. 21.

I A. Parafia, fundacji królewskiej, powstała przed r. 1513 ¹. W r. 1577 parafia jest opuszczona; w r. 1581 należy do par. Maniowy. W l. 1596—1792 parafia afillowana do par. Maniowy.

Patronat królewski ².

I B. Okręg parafialny w r. 1596 obejmował wieś Kluszkowce. W r. 1608 do filii ze względu na prawo grzebania zmarłych należały: Krośnica (nowolokowana) i Mizerna.

I C. W r. 1596 na terenie parafii mieszkało 5 kmieci i 9 zagrodników. W r. 1608 w Krośnicy mieszkało 14 zagrodników, w Mizernie — 8, a w Kluszkowicach 5 kmieci, 13 zagrodników i sołtys.

I D. Kościół parafialny w l. 1596—1639 i 1723—1792 był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Jan Chrzciciel ³.

I H. Kluszkowce. Szkoła parafialna nie istniała w r. 1596; dzieci uczyły się w Maniowach (1596, 1608) ⁴.

PARAFIA KRAUSZÓW (wieś)

I A. Wieś, wymieniona pierwszy raz w r. 1255 ¹, otrzymała prawo niemieckie (według J. Rafacza) przed r. 1327 ². Parafię ufundowało opactwo cy-

⁶ Wiz. 1596—1792.

⁸ Liber documentorum nr 32.

⁷ Przekroje: 1596, 1608, 1723, 1765.

⁹ Descriptio k. 57—57'.

¹ LR 1513 k. 32'; Kumor: Powstanie s. 303—304.

² Wiz. 1596—1792.

³ Tamże.

⁴ Por. Kot: Szkolnictwo s. 321

¹ KDMP I nr 42.

² Rafacz: Dzieje s. 26.

stersów ze Szczyrzyc w r. 1353³. Kościół wzmiankowany jest jeszcze w r. 1382⁴; później całkowicie zanika.

Patronat opactwa cystersów w Szczyrzycu⁵.

I B. W myśl dokumentu fundacyjnego okręg parafialny miał obejmować Krauszów i Ludźmierz⁶.

I D. Kościół parafialny istniał w l. 1353—1382⁷; następnie zupełnie zanika. Wezwanie nieznanne.

PARAFIA KROŚCIENKO (miasto)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1354); LBD III s. 355; LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71; LR 1529 s. 411; LR 1539 k. 29'; Gromnicki Świętopietrze s. 387 n. (1552—1563); LR 1561 k. 40'; Wiz. 1565 s. 350; LR 1577 k. 102'; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 49—50'; Wiz. 1608 s. 5—9; Wiz. 1611 k. 91'—92'; Wiz. 1618 s. 174—179; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 225, 249; Wiz. 1639 k. 327—328'; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1655 s. 341; Rej. pob. 1680 s. 236, 274; Wiz. 1723 s. 6—10; Wiz. 1765 k. 3—4.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Krościenko (or. i kop. XVII—XIX w.); 2. Inwentarz tak kościoła, jako też plebanii krościeńskiej ... 1792 w: *Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis*; APAr. Krościenko: *Liber memorabilium ecclesiae parochialis* (z XIX w.).

Opracowania: O. Trembecki: *Wiadomość o Krościenku i jego wodach*. Kraków 1859.

I A. K. Dobrowolski przenosi początki osady na wiek XIII¹. Lokacja miasta na prawie niemieckim nastąpiła w r. 1348².

Parafia, fundacji królewskiej, powstała w pierwszej połowie XIV w.³; pierwsza wzmianka o niej w r. 1350. 26 I 1522 parafia otrzymała nowe uposażenie⁴. 26 II 1663 król Jan Kazimierz zatwierdził prawa i przywileje parafii⁵.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny obejmował początkowo tylko miasto Krościenko. Od 14 III 1529 należy do parafii jeszcze Szczawnica razem z kościołem filialnym⁷. Prawdopodobnie od początku XVI w. należy również Grywałd wraz z kościołem filialnym. (Por. Grywałd). Od r. 1596 do parafii należą⁸: miasto Krościenko, Grywałd i Szczawnica. Od r. 1629 występuje jeszcze Tylka. Od r. 1723 wymieniono nadto: Hałuszowa, Sromowce Niżne (z kościołem filialnym); do tych ostatnich zgłasza pretensje pleban par. Maniowy.

³ KDKK I nr 196; Kumor: *Powstanie* s. 394—396.

⁴ KDMP I nr 366.

⁶ Tamże.

⁵ Zob. przyp. 3.

⁷ Zob. przyp. 3 i 4.

¹ Dobrowolski: *Najstarsze osadnictwo* s. 14.

² Materiały archiwalne wyjęte głównie z *Metryki Litewskiej*. Wyd. A. Prochaska. Lwów 1890 s. 8—9; Dobrowolski, *iw* 14, Schmid *Die rechtlichen Grundlagen* s. 539; *Piekarczyk. Studia* s. 236. A. Lewicka (*Krosno w wiekach średnich*. Krosno 1933 s. 6 n.) odnosi niesłusznie dokument do Krosna.

³ Kumor: *Powstanie* s. 397—399.

⁴ AOffic. Vol. 116 (1609—1610) s. 575—580 (dokum. ingrossowany).

⁵ Tamże. Vol. 142 s. 1030—1035.

⁶ Zob. przyp. 2; AOffic. Vol. 20 s. 487 (dokum. z 5 III 1500); Wiz. 1565—1765.

⁷ AOffic. Vol. 95 s. 1015—1016.

⁸ Przekroje: 1596, 1608, 1629, 1680, 1723, 1765.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 210 osób⁹. W r. 1665 miasto liczyło 339 głów.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1350, był prawdopodobnie ok. r. 1446 zniszczony¹⁰. W XV w. był już murowany¹¹. Przed r. 1550 miejscowy pleban ks. Marcin dobudował do starego kościoła „*novum corpus*”¹². W l. 1596—1639 kościół był murowany i nie konsekrowany. I XI 1665 bp sufr. krak. T. Oborski dokonał konsekracji świątyni¹³. W l. 1723—1765 kościół był murowany i konsekrowany.

Wezwanie: Wszyscy święci¹⁴

I E₁. Szczawnica. Kościół filialny p. w. św. Wojciecha b. i m. dawny parafialny.

I E₂. Grywałd. Kościół filialny p. w. św. Marcina b. i w., dawny parafialny.

I E₃. Sromowce Niżne. Kościół filialny p. w. św. Katarzyny p. i m., dawny parafialny.

I E₄. Krościenko. Kaplica p. w. św. Rocha, na przedmieściu, murowana, wybudowana przez mieszczan jako wypełnienie ślubu z czasów zarazy; w r. 1723 była jeszcze nie dokończona.

I G. Krościenko. Bractwo Różańca św. przy kościele paraf. istniało w r. 1765.

I H. Krościenko. Szkoła parafialna w r. 1596 była w stanie dobrym. W r. 1608 kierownik szkoły posiada własny dom o dwóch izbach, który wizytator poleca miastu naprawić. W r. 1723 szkoły nie ma, ale jej kierownik uczy dzieci; wizytator zaleca plebanowi i mieszczanom budowę nowej szkoły. Inne wzmianki: 1611, 1618, 1639¹⁵.

PARAFIA LUDŹMIERZ (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 436—438, 441; LR 1513 k. 33; LR 1527 k. 72; LR 1529 (brak); LR 1539 k. 29'; Gromnicki: Świętopietrze s. 386—387 (1551—1552); LR 1561 k. 41; Wiz. 1565 s. 346 n.; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 146; Wiz. 1596 k. 65'—67; Wiz. 1608 s. 57—60; Wiz. 1611 k. 82—83; Wiz. 1618 s. 207—209; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 227—228; Wiz. 1639 k. 339—340; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 239—241; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 45—48; Wiz. 1765 s. 15—17; Wiz. 1792 s. 8.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae parochialis in Ludźmierz 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APAr. w Ludźmierzu: Liber memorabilium ecclesiae parochialis in Ludźmierz (z XIX w.).

I A. Wieś przeszła w r. 1234, tytułem darowizny, z rąk Gryfitów w posiadanie opactwa cystersów w Szczyrzycu¹. W r. 1333 wieś została lokowana na prawie niemieckim².

⁹ Ładogórski: Studia s. 194.

¹⁰ ADT: Fasc. Krościenko — Consignatio super documentis fundationis ecclesiae par. Krościenkiensis ... 1798 s. 1.

¹¹ Liber memorabilium, w którym pod r. 1949—1955 mieści się zapiska o odkryciu w kościele polichromii z XV w.

¹² Wiz. 1596. Potwierdzają to badania archeologiczne z l. 1949—1955.

¹³ Liber memorabilium s. 3.

¹⁴ Wiz. 1565—1765.

¹⁵ Por. Kot: Szkolnictwo s. 177 n.

¹ LBD III s. 436 n.; Zakrzewski: Najdawniejsze dzieje s. 6 nn.; Dobrowolski: Najstarsze osadnictwo s. 4; Rafacz. Dzieje s. 4.

² KDMP I nr 194.

Parafię ufundował w r. 1234 wojew. krak. Teodor h. Gryf; w tymże roku erygował ją bp krak. Wisław³. Nowe uposażenie otrzymała parafia w r. 1333⁴. MPV nie wymieniają tej parafii; w dokumencie z 1353 r. zaliczono wieś do par. N. Targ., a następnie Krauszów⁵. Od czasów Długosza wieś posiada pełne prawa parafialne.

Patronat: rycerski; od r. 1234 — opactwo cystersów w Szczyrzycu⁶.

I B. Okręg parafialny⁷ w XIII w. obejmował prawdopodobnie całe Podhale⁸. Od r. 1581 parafia obejmuje: Ludźmierz, Długopole, Krauszów, Dunajec i Szaflary. Te ostatnie w l. 1519—1792 należą do par. N. Targ. (Por. Szaflary). W r. 1606 Czarny Dunajec otrzymał własny okręg parafialny. (Por. Cz. Dunajec). Od 1596 występują nadto nowolokowane wsie: Morawczyna i Sieniawa. Od r. 1608 wymieniono tylko: Ludźmierz, Krauszów i Rogoźnik, a od r. 1727 ponadto Długopole.

I C. Dane statystyczne z pierwszej połowy XIV w. podane łącznie z N. Targiem. W r. 1765 przystąpiło do komunii wielkanocnej 850 wiernych.

I D. Kościół parafialny wybudował w r. 1234 wojewoda Teodor⁹; w tymże roku konsekrował go bp krak. Wisław¹⁰. W l. 1235—1245 kościół posiadał jednocześnie charakter klasztorny¹¹. Wiz. 1596—1792 podają, że kościół jest drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Najśw. Maryja Panna (1234, LBD)¹²; Wniebowzięcie NMP (1565—1792).

I E₁. Ludźmierz. Konwent cystersów istniał w l. 1234—1245; potem przeniesiono go do Szczyrzyca¹³.

I E₂. Długopole. Do r. 1519 istniał tu kościół parafialny, wcielony później do par. N. Targ. (Por. Długopole).

I G. Ludźmierz. Bractwo Szkaplerza św. istniało przy kościele parafialnym w r. 1727.

I H. Ludźmierz. Szkoła parafialna w r. 1596 była w stanie dobrym. W r. 1608 zaznaczono, że „kierownik szkoły od 15 lat ma dom z 2 izbami“. W r. 1727 wizytator nakazuje, by „w szkole kształcono chłopców w naukach, ponieważ z tej wsi wychodzą godni mężowie“. Inne wzmianki: 1611, 1618, 1639¹⁴.

I K. Ludźmierz. Wiz. 1727 informuje, że na uroczystości NMP przybywają do L. b. liczne pielgrzymki (*maximus fit confluxus populi*).

I M. Ludźmierz. Altaria p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP istniała w r. 1727 (*de eius erectione non constat*).

³ Jw. nr 16; Wiz. 1596, 1608, 1639 (reg. dokum.); Liber memorabilium s. 1 (kopia z XIX w.), Kumor Powstanie s. 416—418.

⁴ Zob. przyp. 2.

⁵ KDKK I nr 196; Zakrzewski. Najdawniejsze dzieje s. 69.

⁶ KDMP I nr 16, 194 (zgodnie z prawem własności); LBD III s. 436; Wiz. 1565—1792.

⁷ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1727, 1765. Nie uwzględniono natomiast przekrojów Rej. pob. 1629 i 1680, ponieważ te podają (przez pomyłkę) trzy okręgi parafialne razem: Ludźmierz, Czarny Dunajec i Szaflary.

⁹ Zob. przyp. 3.

⁸ Zob. przyp. 1.

¹⁰ Wiz. 1608 i 1639.

¹¹ KDMP I nr 18, 24 (1235); II nr 416 (1239); Wiz. 1596 k. 65; Zakrzewski. Najdawniejsze dzieje s. 6, 12, 28 n.

¹² KDMP I nr 16 (1234), 194 (1333); LBD III 436.

¹³ Zob. przyp. 11.

¹⁴ Por. Kot: Szkolnictwo s. 323 n.

PARAFIA ŁĘTOWNIA (wieś)

Zródła przekrojowe: LR 1513 k. 33 (dopisane); LR 1539 k. 30; LR 1561 k. 103'; LR 1577 k. 71; Rej. pob. 1581 s. 46; Wiz. 1596 k. 29—30', Wiz. 1618 k. 3—4, Syn. 1621 s. 27; Rej. pob. 1629 s. 58—59; Starowolski, 1655 k. C3; Wiz. 1665 s. 378—382; Rej. pob. 1680 s. 69—70; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 80; Wiz. 1765 k. 29'—31'.

I A. Parafię, fundacji Spytka Jordana Melsztyńskiego, wydzieloną (wbrew protestowi miejscowego plebana) z parafii Pcm, erygował 10 XI 1492 bp krak. kard. F. Jagiellończyk¹

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od czasów erekcji³ i od r. 1530 obejmował wsie: Łętownia, Tokarnia, Malejowa, Malejówka, Wysoka, Rabka, Skawa, Bystra, Naprawa, Osielec i Nowa Wieś — w większości wsie nowolokowane „na surowym korzeniu“ przed r. 1530⁴. Od r. 1581 występuje nadto Toporzysko, Chrobaczna, Więcierza, Skomelna, Zaryte i Rdzawka. Od r. 1559 Rabka wraz ze Skawą i Rdzawką otrzymała własny okręg parafialny. W r. 1581 brak Malejówki, Osielca i Nowej Wsi. Od r. 1596 występują Łętownia, Tokarnia, Więcierza, Skomelna, Naprawa; w r. 1618 dochodzi nowolokowana Bogdanówka.

I C. W r. 1665 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 2000 osób, w r. 1727 tyleż, a w r. 1765 ok. 3000.

I D. Kościół parafialny, drewniany, został zbudowany w r. 1492 przez Spytka Jordana Melsztyńskiego⁵. Wiz. 1596—1727 informują, że kościół jest drewniany i konsekrowany. W r. 1765 nową świątynię, drewnianą wybudowała Barbara Lewicka, stolnikowa owrucka; w r. 1766 została ona konsekrowana⁶.

Wezwanie: św. Szymon i Juda Tadeusz ap.; św. Szymon i Juda Tadeusz oraz św. Walenty m. (1665)⁷.

I E₁. Jordanów. Kościół szpitalny p. w. św. Wawrzyńca (od r. 1565).

I F. Łętownia. Szpital istniał w r. 1765; mieszkało w nim 5 ubogich.

I G₁. Łętownia. Bractwo Szkaplerza św. NMP przy kościele parafialnym, wraz z promotorem, zostało zaprowadzone w r. 1745; erygował je 17 XI 1752 Mikołaj Lipski, oficjał krakowski⁸. Inna wzmianka w r. 1773⁹. (Por. I M).

I G₂. Łętownia. Bractwo Różańca św. NMP (archiconfraternitas) przy kościele paraf. istniało w r. 1727. Wzmianka w r. 1765.

I H. Łętownia. Szkoła parafialna w r. 1596 była „w złym stanie“. Inne wzmianki: 1618, 1665¹⁰.

I M. Łętownia. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundowała Barbara, wdowa po Janie Lisickim, legując na ten cel 5000 fl. pol. (pierwszy

¹ AOffic. Vol. 18a s. 20—21 (Actus de erectione ecclesiae parochialis in Łętownia); Por. AOffic. Vol. 47 s. 758.

² Tamże; Wiz. 1596—1765.

³ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1727, 1765. Opuszczono natomiast przekroje Rej. pob. 1629, 1680, ponieważ podają trzy okręgi paraf. razem: Łętownia, Jordanów i Rabka.

⁴ AOffic. Vol. 47 s. 728—729, 758.

⁸ AOffic. Vol. 185 s. 681—686.

⁵ Zob. przyp. 1, Wiz. 1727.

⁹ AOffic. Vol. 201 s. 857—864.

⁶ Schem. Dioec. Tarn. R. 1863 s. 172.

¹⁰ Por. K o t. Szkolnictwo s. 292 n.

⁷ Wiz. 1596—1765.

legat — 7 XII 1745; drugi legat — 11 VI 1746); erygował ją 17 XI 1752 ks. M. Lipski. Inne wzmianki: 1765, 1773.

Patronat szlachecki. (Por. I G₁).

PARAFIA ŁOPUSZNA (wieś)

Źródła przekrojowe: LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71'; LR 1529 s. 454; LR 1539 k. 29'; LR 1561 k. 41; Wiz. 1565 s. 348; LR 1577 103; Rej. pob. 1581 s. 146; Wiz. 1596 k. 58'—59'; Wiz. 1608 s. 30—32; Wiz. 1611 k. 85'—86'; Wiz. 1618 s. 192—193; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 228; Wiz. 1639 k. 333—333'; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 241; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 29; Wiz. 1765 k. 7—7'; Wiz. 1792 s. 14.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae filialis in Łopuszna 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis.

I A. K. Dobrowolski odnosi początki wsi do drugiej połowy XIII w.¹ 28 VIII 1364 wieś została lokowana na prawie niemieckim².

Parafia, prawdopodobnie fundacji rycerskiej³, powstała w drugiej połowie XIV w.⁴ W r. 1577 parafia jest opuszczona. W l. 1596—1792 parafia jest afiliowana do par. Ostrowsko.

Patronat: szlachecki (do 1608); królewski (od 1608)⁵.

I B. Okręg parafialny obejmował tylko wieś Łopuszną⁶.

I C. W r. 1596 na terenie parafii mieszkało 12 kmieci, 11 zagrodników i 1 sołtys.

I D. Kościół parafialny, drewniany, konsekrował 15 VII 1504 bp sufr. krak. Jan⁷. W l. 1596—1639 i 1723—1792 był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Trójca Przenajśw. i św. Antoni op. (1565, 1596); Trójca Przenajśw., Niep. Poczęcie NMP, św. Stanisław b. i m., św. Antoni op. (1608); św. Antoni op. (1608, 1611, 1618, 1639, 1723⁸); Trójca Przenajśw. (1765, 1792).

I H. Szkoła parafialna istniała w r. 1596. W l. 1608—1618 kierownik szkoły mieszkał w Ostrowsku⁹.

PARAFIA MANIOWY (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II s. 433 (1354); LR 1513 k. 32' LR 1527 k. 70'; LR 1529 s. 388; LR 1539 k. 28; Gromnicki: Świętopietrze s. 386—387 (1551—1557); LR 1561 k. 40'; Wiz. 1565 s. 349; LR 1577 k. 102'; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 55—56; Wiz. 1608 s. 16—20; Wiz. 1611 k. 88—89; Wiz. 1618 s. 185—187; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 226; Wiz. 1639 k. 331—332; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 238; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 14—17; Wiz. 1765 (brak); Wiz. 1792 s. 21.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae parochialis in villa Maniowy an. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Maniowach: Liber memorabilium (z XIX w.).

¹ Dobrowolski: Najstarsze osadnictwo s. 7.

² AOffic. Vol. 87 (1558—1561) s. 1015—1017 (Ingrossatio privilegii super advocatia sive scultetia in Łopuszna).

³ Zgodnie ze stosunkami własnościowymi; Rafacz Dzieje s. 6.

⁴ Kumor: Powstanie s. 436—457. Pierwsza wzmianka o parafii w r. 1400 (CDCC I nr 92).

⁵ Zob. przyp. 3 oraz przekroje 1581, 1596; Wiz. 1608—1792.

⁶ Przekroje: 1561, 1596, 1608, 1629, 1680.

⁸ Wiz. 1608—1723.

⁷ Wiz. 1608 s. 36.

⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 322.

I A. Według K. Dobrowolskiego wieś istniała w XIII w.¹ Parafia fundacji królewskiej, powstała w pierwszej połowie XIV w.²; pierwsza wzmianka w r. 1354.

Patronat królewski³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował⁴: Maniowy i Kluszkowce z kościołem filialnym. W r. 1596 wymieniono nadto Mizernę, w r. 1629 Krośnice, a w r. 1680 Kuźnicę. 27 IV 1630 bp krak. M. Szyszkowski afiliował do opisywanej parafii Dębno Spiskie⁵; w l. 1723—1792 afiliowano ponadto Sromowce Wyżnie.

I C. W pierwszej połowie XIV w. ludność parafii szacuje się na 150 osób⁶. Innych danych brak.

I D. Kościół parafialny istniał w r. 1354. Nową świątynię, drewnianą wybudował król Zygmunt Stary w r. 1526; miał ją zabrać wody Dunajca⁷. W r. 1596 kościół był murowany i konsekrowany. W r. 1608 wizytator nakazuje gruntowną restaurację kościoła, by „się nie rozpadł”. Prawdopodobnie w połowie XVII w. wybudowano nową świątynię, murowaną, którą konsekrował 27 I 1679 bp sufr. krak. M. Oborski⁸. W l. 1611—1639 i 1723—1792 kościół był murowany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁹

I E₁. Kluszkowce. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. św. Jana Chrzciciela.

I E₂. Dębno Spiskie. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. św. Michała arch.

I E₃. Sromowce Wyżnie. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. św. Stanisława b. i m.

I E₄. Maniowy. Kaplica murowana, p. w. NMP, zbudowana przed r. 1723 i w tymże czasie poświęcona. W r. 1792 „kaplica bardzo zniszczona”; wizytator poleca ją restaurować.

I E₅. Maniowy. Kaplica p. w. św. Mikołaja, drewniana, zbudowana nakładem włościan po grasującym głodzie przed r. 1723; w czasie wizytacji 1723 r. poświęcona.

I H. Maniowy. Szkoła parafialna w r. 1596 „w stanie złym”. W r. 1608 kierownik szkoły posiadał własny dom. Inne wzmianki: 1639, 1723¹⁰.

PARAFIA NOWY TARG (miasto)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1351); LBD III s. 436—438, 443; LR 1513 k. 32; LR 1527 k. 70'; LR 1529 s. 271; LR 1539 k. 29; Gromnicki: Świętopietrze s. 384 n. (1551); LR 1561 k. 40'; Wiz. 1565 s. 346; LR 1577 k. 102'; Rej. pob. 1581 s. 145 n., 153; Wiz. 1596 k. 61'—64; Wiz. 1608 s. 39—54; Wiz. 1611 k. 77—79'; Wiz. 1618 s. 197—206; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 198, 227, 250; Wiz. 1639 k. 334'—338'; Starowski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1655 s. 341; Rej. pob. 1680 s. 238—239, 274; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 29—33; Wiz. 1765 k. 8'—11; Wiz. 1792 s. 1—3.

¹ Dobrowolski. Najstarsze osadnictwo s. 7.

² Kumor: Powstanie s. 443—444.

³ AOffic. Vol. 101 s. 750 (28 IV 1557); vol. 104 s. 326 (28 VIII 1561); Wiz. 1565—1723.

⁴ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629, 1680, 1723, 1765.

⁵ AEp. Vol. 43 k. 686'—687'.

⁶ Wiz. 1723 s. 14.

⁷ Ładogórski. Studia s. 194.

⁸ Wiz. 1565—1792.

⁹ Liber memorabilium s. 1.

¹⁰ Por. Kot. Szkolnictwo s. 320 n.

Inne źródła: ADT: Inventarium seu descriptio ecclesiarum parochialium, matricis in oppido Nowy Targ existentis, nec non capellarum, in villa Waxmund et divae Annae in oppido ... 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Nowym Targu: 1. Liber documentorum ... ecclesiae parochialis in oppido Nowy Targ (z XVIII w.); 2. Descriptio status ecclesiarum parochialium matricis in oppido N. Targ consistentis, capellae confraternitatis sacratis. Rosarii eidem matriці contiguae, ac aliarum ecclesiarum et capellarum ejusdem oppidi, nec non filialium ad dictam matricem spectantium, videlicet in villis Szaflary et Klikuszowa ... tum et capellae seu ecclesiae in villa Waxmund dicta ... per Ad. R. Josephum Sawicki ... 12 IV 1761 apprehensae; 3. Książka bractwa św. Anny z r. 1608 miasta Nowego Targu (z r. 1762); 4. Historia kościoła parafialnego p. w. św. Katarzyny i kaplic w Nowym Targu.

Opracowania (źródła drukowane): K. Baran: Prawa i przywileje miasta Nowego Targu. Nowy Targ 1908; Tenże: Statuta i przywileje cechów nowotarskich. Nowy Targ 1909.

I A. Osada otrzymała rzekomo niemieckie prawo miejskie w r. 1252¹; początki miasta przypadają na drugą połowę XIII w.² Miasto wzmiankowane jest w dokumentach pod r. 1327, 1333, 1338³. 18 VI 1346 miasto zostało lokowane na prawie niemieckim⁴.

Parafia, fundacji królewskiej⁵, powstała w pierwszej połowie XIV w.⁶; pierwsza wzmianka w r. 1327⁷.

Patronat królewski⁸.

I B. Okręg parafialny obejmował początkowo tylko miasto N. Targ (1596)⁹. 26 X 1519 bp krak. J. Konarski afiliował do niego terytoria parafialne w Szaflarach, Długopolu, Waksmundzie i Ostrowsku¹⁰. Po r. 1527 przyłączono jeszcze parafię w Starym Cle¹¹, a po r. 1539 w Klikuszowej¹². Po r. 1529 Ostrowsko staje się znów samoistną parafią¹³. W l. 1581 i 1596 wymieniono oprócz miasta tylko Klikuszowę i Waksmund. Od r. 1581 Długopole zaliczono do par. Ludźmierz. W r. 1629, oprócz miasta i dwóch wymienionych filii, wspomniano wieś Sieniawę, a w r. 1680 Podczerwieńne czyli Ciche, Nowobiałkę i Dzianisz. 17 II 1634 afilowano Waksmund i Białkę do Ostrowska; po r. 1639 Waksmund wrócił do zależności filialnej od N. Targu¹⁴. 2 X 1641 — w sporze z Ludźmierzem — przysądzono tutejszej parafii Pyżówkę i Morawczynę. W XVII w. do parafii należały: miasto N. Targ, Bukowina, Brzegi, Gliczarów,

¹ KDMP II nr 612; K. Baran: Prawa i przywileje nr 2; Zakrzewski: Najdawniejsze dzieje s. 10; Weyman: Cła i drogi s. 132.

² Rafacz: Dzieje s. 26, 156, 160; Piekarczyk: Studia s. 157; Dobrowolski: Najstarsze osadnictwo s. 5; J. Krzyżanowski: Polityka miejska Bolesława Wstydlwego. W: Studia historyczne ku czci Stanisława Kutrzeby. T. 2. Kraków 1938 s. 382.

³ KDMP I nr 175 (1327), 194 (1333); III nr 655 (1338).

⁴ KDMP I nr 221; K. Baran: Prawa i przywileje nr 4; Weyman (Cła i drogi s. 132) podaje, że miasto posiadało komorę celną.

⁵ Nastąpiło to prawdopodobnie po rewindykacji N. Targu do królewszczyzn.

⁶ Kumor: Powstanie s. 477—480.

⁷ KDMP I nr 175.

⁸ Zob. przyp. 4, 9, Wiz. 1565—1792. W r. 1639 mieszczanie roszcżą sobie pretensje do patronatu.

⁹ Wiz. 1596: „Ad parochiam pertinet oppidum solum“

¹⁰ AGMK. Vol. 33 k. 451; AEp. Vol. 10 k. 78—79; Liber documentorum nr 2, MRPS IV nr 12354.

¹¹ Zanika po r. 1527.

¹² Zob. Klikuszowa.

¹³ Zob. Ostrowsko.

¹⁴ Liber documentorum nr 7. Por. Waksmund, Białka.

(dawniej Glejczary), Poronin, Zakopane, Olcza, Bańska, Zubsuche, Podczerwiennie, Ciche, Skrzypne, Witów, Załucze, Nowa Biała, Odrowąż, Dzianisz, Pieniżkowice, Pyżówka i Niwa¹⁵. W r. 1723, oprócz miasta, do parafii należały: Waksmund, Klikuszowa, Szaflary, Siemawa, Pyżówka, Morawczyzna, Leśnica, Gliczarów, Biały Dunajec, Poronin, Olcza, Zakopane, Zubsuche, Bańska, Skrzypne, Maruszyna, Zaskale i Niwa.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii (wraz z Klikuszową, Ludźmierzem i Szaflarami) szacuje się na 720 osób¹⁶. W r. 1723 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 3000 wiernych.

I D. Kościół parafialny otrzymał dzisiejszą konstrukcję za panowania Kazimierza Wielkiego¹⁷. W r. 1596 chór kościoła był murowany a pozostała część drewniana; był również konsekrowany. W r. 1601 kościół zniszczył pożar¹⁸. W 1608 r. kościół odbudowują mieszczanie; w r. 1611 kościół jest powiększony, ale nie konsekrowany. W l. 1618—1639 kościół był murowany, „dużej wielkości“, jeszcze nie dokończony (*absque fornice murato*). W l. 1723—1765—1792 kościół jest murowany i konsekrowany. W r. 1792 zaznaczono, że „kościół jest wymurowany z kamienia, z cegły sklepiony“.

Wezwanie: św. Katarzyna p. i m. (Wiz. 1565—1792); św. Jakub ap. i św. Katarzyna p. i m. (1761)¹⁹.

I E₁. Szaflary. Kościół filialny, dawny parafialny p. w. św. Andrzeja ap. (od 1519).

I E₂. Ostrowsko. Kościół filialny (w latach 1519, 1529) p. w. św. Małgorzaty p. i m.

I E₃. Waksmund. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. Oczyszczenia NMP (od 1519).

I E₄. Długopole. Kościół filialny, dawny parafialny, nieznanego wezwania (w l. 1519—1581).

I E₅. Stare Cło. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. św. Leonarda op. (po 1527, następnie zanika).

I E₆. Klikuszowa. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. św. Marcina b. i w. (po 1539).

I E₇. Nowy Targ. Kościół p. w. św. Anny poza miastem, obsługiwany przez duchowieństwo parafialne; w r. 1596 był drewniany i konsekrowany. W r. 1608 i 1639 zaznaczono, że jest to „*ecclesia antiquissima*“ oraz położony na „pięknym wzgórzu nad Dunajcem poza miastem“. Przed r. 1610 ks. Melchior Miczeński, komendantz kościoła św. Anny, wybudował nową świątynię drewnianą²⁰. Inne wzmianki: 1723, 1761²¹, 1765, 1792.

I E₈. Nowy Targ. Kościół p. w. św. Doroty p. i m., drewniany, zbudowany w kształcie krzyża przy drodze wiodącej do Waksmundu, istniał w r. 1723. Inne wzmianki: 1761²², 1765.

I E₉. Nowy Targ. Rezydencja OO. Bernardynów miała istnieć od połowy XVII w. do r. 1782²³.

I E₁₀. Nowy Targ. Kościół szpitalny p. w. Jerzego — zob. I F.

I F. Nowy Targ. Kościół szpitalny p. w. św. Jerzego (początkowo nie był

¹⁵ Rej. pob. 1581 s. 146.

¹⁶ Ładogórski. Studia s. 195.

¹⁷ Z. Kaczmarczyk: Monarchia Kazimierza Wielkiego. T. 2. Poznań 1947 s. 218.

¹⁸ Wiz. 1608 s. 46; Wiz. 1639 k. 334'.

²¹ Descriptio 1761 k. 37—38.

¹⁹ Descriptio 1761 k. 2.

²² Descriptio 1761 k. 40—41'.

²⁰ Wiz. 1611 k. 78'; 1618 s. 199.

²³ Historia kościoła w Nowym Targu s. 46.

kościółem szpitalnym) w r. 1596 był drewniany i konsekrowany oraz obsługiwany przez duchowieństwo parafialne. W r. 1608 zaznaczono, że kościół jest bez uposażenia, a nabożeństwa odprawiają się w nim 8 razy w roku. W r. 1639 kościół był drewniany i konsekrowany. Przed r. 1651 ks. Jerzy Cezarius, dziekan nowotarski i pleban w Czarnym Dunajcu, wybudował własnym nakładem nowy, drewniany kościół i uposażył przy nim 30 I 1651 prepozyturę szpitalną, legując na ten cel 5000 fl. pol. Erygował ją 20 VII 1661 bp sufr. krak. M. Oborski²⁴. W r. 1761 „kościółek mały... jedna ściana... rozszparowana“²⁵. Inne wzmianki: 1723, 1765, 1792.

Patronat: rada miasta Nowy Targ²⁶.

Szpital p. w. Leonarda (1608 i 1639), zbudowany *mediocriter* przy kościele parafialnym, był w r. 1596 bez uposażenia. W r. 1608 dom szpitalny był drewniany, zakupiony przez Zofię Pieniążkową; w r. 1618 zaznaczono, że jest zbudowany na obcym gruncie; wizytator nakazuje przenieść szpital przed kościół św. Leonarda. W r. 1723 szpital drewniany położony jest daleko od kościoła parafialnego. W r. 1761 „drzewo w szpitalu stare, przyciesi pogniłe, jedno drzewo w środku w komorze sprochniałe... dachu, krokiew, łąt i kawałka na tym szpitalu nie masz... Ubodzy teraz dla spustoszenia w nim nie mieszkają“²⁷. Inne wzmianki: 1611, 1639, 1661²⁸.

W r. 1723 w szpitalu przebywało 6 ubogich.

I G₁. Nowy Targ. Bractwo Kapłańskie dla dekanatu nowotarskiego erygował bp krak. Jan (Rzeszowski †1488)²⁹. Istniało w r. 1596.

I G₂. Nowy Targ. Bractwo NMP (Literackie) przy kościele parafialnym istniało w r. 1608; 7 V 1601, w czasie pożaru miasta, spłonęły jego przywileje³⁰.

I G₃. Nowy Targ. Bractwo św. Anny przy kościele tejeż nazwy zostało erygowane 14 VIII 1608 (zaprowadzone 22 VIII 1608) staraniem Jana Januszowskiego, archidiacona sądeckiego³¹. 17 IX 1610 bractwo otrzymało własnego promotora³². W r. 1639 zaznaczono, że bractwo nie posiada własnego kapelana. 15 I 1768 bractwo zostało wznowione³³. Inne wzmianki: 1611, 1618, 1762, 1774³⁴. (Por. I M₃).

I G₄. Nowy Targ. Bractwo Różańca św. NMP, ufundowane przez mieszczan w r. 1715³⁵, zostało erygowane, wraz z promotorem, 13 I 1717³⁶. W r. 1739 wizytator stwierdza, że bractwo *nulliter est introducta*... ostateczne formalności należy zatwierdzić u bpa krak. J. Lipskiego³⁷. Inne wzmianki: 1723, 1761³⁸, 1765, 1792. (Por. I M₅).

²⁴ AOffic. Vol. 140 s. 825—827; Liber documentorum nr 24 (dokum. z r. 1661).

²⁵ Descriptio 1761 k. 39'—40.

²⁷ Jw. k. 13, 15'—16.

²⁶ Tamże.

²⁸ Liber documentorum nr 24.

²⁹ Ten biskup erygował podobne bractwa w innych dekanatach południowej części diecezji krakowskiej. Zob. Statuty bractwa kapłańskiego oficjałatu pilzneńskiego przy kościele św. Jana Chrzciciela w Pilźnie. Wyd. ks. B. Kumor. Arch. Bibliot. kośc. T. 5: 1962 s. 386—391.

³⁰ Wiz. 1608 s. 50.

³¹ Książka bractwa św. Anny we wstępie; Wiz. 1608, s. 57. Wiz. 1639 (k. 338) mówi, że stało się to w r. 1634.

³² Wiz. 1611 k. 78'; Wiz. 1618 s. 199.

³³ AOffic. Vol. 202 (1774), s. 274—279 (Ingrossatio erectionis confraternitatis s. Annae — dokum. z 15 I 1768).

³⁴ Za l. 1762, 1774 zob. przyp. 32, 33.

³⁵ AOffic. Vol. 166 s. 534.

³⁶ AOffic. Vol. 166 s. 825—829; Descriptio 1761 k. 37; Wiz. 1723 s. 33.

³⁷ Descriptio 1761 k. 75, gdzie przytoczono wiz. 1739.

³⁸ Tamże.

I G₅. Nowy Targ. Cech szewców istniał w r. 1608.

I G₆. Nowy Targ. W r. 1608 zaznaczono, że w mieście są także inne cechy³⁹.

I H. Nowy Targ. Szkoła parafialna w r. 1596 nowa, istniała dawniej, „gdy miasto było małe“. W r. 1608 dom szkolny stał koło cmentarza; kierownika szkoły prezentują mieszczanie (1608, 1639). W r. 1723 „kierownik szkoły na razie nie posiada domu własnego ...(wizytator) napomina magistrat miasteczka, aby szkołę zbudowano jak najprędzej“; dzieci uczą się w domu „cudzym“. W r. 1761 „drzewo w tej szkole wszystko przez połowę pognite, popróchniało... pierwsza izba od cmentarza w ziemię weszła... dach zły, nowego potrzeba“⁴⁰. Inne wzmianki: 1611, 1765⁴¹.

I M₁. Nowy Targ. Altaria św. Barbary istniała przy kościele paraf. w r. 1539. Innych wzmianek brak.

I M₂. Nowy Targ. Prebenda kaznodziejska przy kościele paraf. została ufundowana przed r. 1597; 12 IV 1597 zatwierdziła jej fundację Stolica Apostolska⁴².

Patronat nieznan.

I M₃. Nowy Targ. Altaria p. w. św. Anny (dla promotora tamtejszego bractwa) została ufundowana 17 IX 1610 przez ks. Melchiora Miczeńskiego, komendarza kościółka św. Anny, który zapisał na ten cel 50 złotych czerwonych. Brak późniejszych wzmianek. (Por. I G₃).

Patronat: prawdopodobnie rada miasta Nowy Targ⁴³.

I M₄. Nowy Targ. Altarie (altaria) Wniebowzięcia NMP oraz św. Stanisława b. i m. i Wojciecha b. i m. zostały włączone, wraz z uposażeniem, 26 XI 1646 przez bpa krak. P. Gembickiego do beneficjum kościoła parafialnego⁴⁴. Innych wzmianek brak.

Patronat nieznan.

I M₅. Prebenda dla promotora bractwa Różańca św. została ufundowana 23 IX 1715 przez mieszczan nowotarskich i ks. Mikołaja Szczyglińskiego, który legował na ten cel 3000 fl. pol. Erygowano ją kanonicznie 13 I 1717. Inne wzmianki: 1723, 1761, 1765, 1792.

Patronat: rada miasta Nowy Targ. (Por. I G₄).

PARAFIA OCHOTNICA (wieś)

Źródła przekrojowe: zob. Tyłmanowa; nadto: Wiz. 1596 k. 48'—49; Wiz. 1608 s. 4—5; Wiz. 1611 k. 93'—94'; Wiz. 1618 s. 171—173; Syn. 1621 s. 35; Wiz. 1639 k. 326—327; Starowolski, 1655 k. E1; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 3—6; Wiz. 1765 k. 2'—3; Wiz. 1792 s. 30.

Inne źródła: ADT Fasc. Ochotnica (or. i kop. XVIII—XIX w.); APar. w Biesiadkach: Memorata digna ad filialem ecclesiam Ochotnicensem (od r. 1810).

I A. 20 III 1416 król Władysław Jagiełło zezwolił na lokację wsi wołoskiej na prawie średzkim¹. Placówkę duszpasterską o charakterze filialnym, zależną od par. Tyłmanowa, ufundowali w latach sześćdziesiątych XVI w. miej-

³⁹ Liber documentorum nr 2; Wiz. 1608.

⁴⁰ Descriptio 1761 k. 15—15'.

⁴¹ Por. Kot. Szkolnictwo s. 178—180.

⁴² AOffic. Vol. 112 s. 448—449 (dokum. ingrossowany)

⁴³ Bractwo św. Anny jest fundacja mieszczkańska.

⁴⁴ AEp. Vol. 54 k. 654—657.

¹ Długopolski. Przywileje s. 4, 6 n.

scowi chłopcy z sołtysem Walentym Ochotnickim². Kościół posiadał własną chrzcielnicę; nabożeństwa odprawiał w nim co drugą niedzielę pleban z Tylmanowej³. W r. 1723 zaznaczono, że tylko raz w miesiącu odprawia się służba Boża.

Patronat królewski⁴.

I B. Okręg parafialny obejmował od r. 1596⁵ samą wieś Ochotnicę.

I C. W r. 1639 mieszkało na terenie parafii filialnej ok. 2000 osób; w r. 1765 (łącznie z Tylmanową) przystąpiło do komunii wielkanocnej 2469 wiernych.

I D. Kościół parafialny zbudowali z drzewa po r. 1560 miejscowi chłopcy wraz z sołtysem Ochotnickim⁶. W l. 1596—1639 i 1723—1792 kościół był drewniany i nie konsekrowany.

Wezwanie: św. Krzyż⁷.

I H. Ochotnica. Szkoła parafialna istniała w r. 1608. W r. 1618 budynek szkolny leży obok kościoła; z powodu niebezpieczeństwa pożaru wizytator nakazuje go przesunąć. W r. 1639 szkoły nie ma; dom szkolny obciążony jest poddaństwem, dlatego kierownik szkoły nie chce w niej mieszkać⁸.

PARAFIA OSTROWSKO (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 445; LR 1513 k. 32; LR 1527 k. 70'; LR 1529 s. 453; LR 1539 k. 29; LR 1561 k. 40'; Wiz. 1565 s. 347 n.; LR 1577 k. 102'; Rej. pob. 1581 s. 146; Wiz. 1596 k. 59'—60'; Wiz. 1608 s. 33—36; Wiz. 1611 k. 84'—85'; Wiz. 1618 s. 194—195; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 227; Wiz. 1639 k. 333'—334; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 239; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 28—29; Wiz. 1765 k. 6'—7; Wiz. 1792 s. 13—15.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae parochialis in Ostrowsko an. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Nowym Targu: Liber documentorum nr 2, 7 i 8.

I A. Wieś wzmiankowana w r. 1254¹; prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w. została lokowana na prawie niemieckim². Parafia, fundacji rycerskiej, powstała przypuszczalnie w drugiej połowie XIV w.³; pierwsza wzmianka w r. 1513. 26 X 1519 bp krak. J. Konarski, za zgodą króla Zygmunta Starego, zniósł parafię i przyłączył ją do Nowego Targu⁴. Od r. 1539 miejscowość posiada na powrót prawa parafialne.

Patronat: szlachecki⁵; od r. 1519 królewski⁶.

I B. Okręg parafialny obejmował od r. 1581 tylko Ostrowsko. Od r. 1596 dochodzi nadto: nowolokowany Gronków, zaliczony w r. 1629 do par. Dębno. 17 II 1634 konsystorz krakowski przyłączył do parafii Waksmund, Białkę,

² Wiz. 1596—1608 i 1639; Kumor: Powstanie s. 480—482.

³ Wiz. 1639.

⁶ Zob. przyp. 2.

⁴ Wiz. 1596—1792.

⁷ Wiz. 1596, 1792.

⁵ Przekroje: 1596, 1608, 1723, 1765.

⁸ Por. Kot: Szkolnictwo s. 320.

¹ KDMP I nr 40; Rafacz: Dzieje s. 2.

² 12 III 1406 Jakusz „dziedzic Lasocic i Ostrowska zatwierdza przywileje dla sołectwa w Ostrowsku“ (Zakrzewski: Najdawniejsze dzieje s. 61—62).

³ Kumor: Powstanie s. 491—492.

⁴ AGMK. Vol. 33 k. 451, AEp. Vol. 10 k. 78'—79; Liber documentorum nr 2.

⁵ Zob. przyp. 2.

⁶ Zob. przyp. 4; Wiz. 1565—1792.

Bukowinę i Groń⁷. Na skutek odwołania się 6 VI 1635 plebana z N. Targu do nuncjatury w Warszawie⁸, wsie te weszły do okręgu filialnego w Białce, a Waksmund powrócił w r. 1639 do parafii Nowy Targ. W r. 1680 wymieniono tylko Ostrowsko i Gronków. W l. 1596—1792 do parafii należy również filia Łopuszna. W l. 1635—1792 w skład omawianej parafii wchodzi ponownie filia Białka.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1519⁹, do r. 1639, z powodu wylewu Dunajca, był trzykrotnie przenoszony i odbudowywany na innym miejscu¹⁰. W l. 1596—1669 i 1723 był drewniany i konsekrowany. W r. 1765 zaznaczono, że kościół jest nie dawno zbudowany z drzewa.

Wezwanie: św. Małgorzata p. i m. (1565—1723); św. Michał arch. (1792).

I E₁. Łopuszna. Kościół filialny, dawny parafialny, p. w. Trójcy Przenajśw. i św. Antoniego.

I E₂. Białka. Kościół filialny p. w. św. Szymona i Judy ap. (od r. 1635).

I E₃. Ostrowsko. Kaplica p. w. św. Krzyża, drewniana i konsekrowana, istniała w r. 1596; w tymże roku podano, że kaplicę podmywają wody Dunajca. W r. 1596 i 1608 zaznaczono, że w kaplicy odprawia się służba Boża. W r. 1639 kaplica jest opuszczona.

I F. Ostrowsko. Szpital wymieniono w r. 1765, ale „fundacji nie masz“.

I H. Ostrowsko. Szkoła parafialna istnieje w r. 1596; w r. 1608 dom szkolny posiada 2 izby. Inne wzmianki: 1618, 1639. W r. 1723 jest organista, ale mieszka w Białce¹¹.

PARAFIA R A B A (wieś)

Źródła przekrojowe: Rej. pob. 1581 s. 49 (par. Rabka); Wiz. 1596 k. 26—27; Wiz. 1618 k. 1—1'; Syn. 1621 s. 27; Rej. pob. 1629 s. 66—67 (par. Rabka); Starowolski, 1655 k. C3; Wiz. 1665 s. 389—393; Rej. pob. 1680 s. 78—79 (par. Rabka); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 56—62; Wiz. 1765 k. 20'—23.

I A. Wieś lokowana ok. 1580 r.¹ Parafia, fundacji rycerskiej, wyłączona z par. Rabka, powstała ok. 1580 r.; do r. 1596 posiadała prawa filialne i własnego duszpasterza². W r. 1618 parafia posiadała pełne prawa parafialne³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. W skład okręgu parafialnego od r. 1596⁵ wchodziły wsie: Raba, Rokiciny, Sieniawa i połowa Spytkowic. Od r. 1618 doszła Bielawka. 8 VII 1750 w Sieniawie został utworzony okręg filialny. (Por. Sieniawa). 18 IX 1758 Spytkowice otrzymały własny okręg parafialny. (Por. Spytkowice).

I C. W r. 1665 przystąpiło do komunii wielkanocnej 2000 osób, w r. 1727 tylko 600, a w r. 1765 — 1074.

I D. Kościół parafialny, wybudowany z drzewa ok. 1580 r., był w l. 1596—1618 nie konsekrowany. Przed r. 1665 niejaki Skrzetuski wybudował nową

⁷ Liber documentorum nr 7.

¹⁰ Wiz. 1639.

⁸ Jw. nr 8.

¹¹ Por. K o t . Szkolnictwo s. 322.

⁹ Zob. przyp. 4.

¹ Rej. pob. 1581.

² Wiz. 1596 k. 26.

³ Wiz. 1596 zalicza Rabę do par. Mszana. Rej. pob. 1629 i 1680 zaliczają ją do par. Rabka.

⁴ Wiz. 1596—1765.

⁵ Przekroje: 1596, 1618, 1727, 1765; przekroje z l. 1629 i 1680 podają parafię łącznie z okręgiem par. w Rabce.

świętynię murowaną, którą konsekrował w r. 1668 bp sufr. krak. M. Oborski⁶. W l. 1727—1765 kościół był murowany i konsekrowany.

Wzwanie: św. Stanisław b. i m.; św. Anna (1665)⁷.

I E. Sieniawa. Kościół filialny p. w. św. Antoniego w. (od 1758).

I F. Raba. Szpital, uposażony, istniał w r. 1727. W r. 1765 dom szpitalny składał się z sypialni, dwóch izb oraz stajni. W r. 1765 mieszkało w nim 6 ubogich.

I G. Raba. Bractwo Różańca św. NMP, wraz z promotorią, zostało erygowane staraniem ks. Stefana Mikołajskiego, plebana w Jordanowie i Łętowni, 31 VIII 1746⁸. (Por. I M).

I H. Raba. Szkoła parafialna istniała w r. 1596. W r. 1618 szkoła od dwóch lat wybudowana. W r. 1665 kierownik szkoły posiada dom; ogród zniszczył wylew rzeki. Szkoła istniała w r. 1727⁹.

I M. Raba. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św., połączoną z wikariatem, ufundował 15 VII 1746 ks. Stefan Mikołajski, pleban w Jordanowie i Łętowni, zapisując na ten cel 4000 fl. pol.; 31 VIII 1746 Michał Wodzicki, oficjał krakowski dokonał erekcji prebendy.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

I N. Raba. Fundację na śpiewanie godzinek o Niepokalanym Poczęciu NMP uczynił w r. 1694 ks. Krzysztof Sporkowicz, pleban w Czarnym Dunajcu, legując na ten cel 500 fl. pol.; fundację zatwierdził 10 VI 1695 ks. Jerzy Januszowicz, infulat kościoła NMP w Krakowie¹⁰.

PARAFIA RABKA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 438, 446; Rej. pob. 1490 s. 448 (par. Mszana); Rej. pob. 1581 s. 49, Wiz. 1596 k. 30'—31'; Wiz. 1618 k. 4'—5; Syn. 1621 s. 27; Rej. pob. 1629 s. 66 n.; Starowolski, 1655 k. C3; Wiz. 1665 s. 393—401; Rej. pob. 1680 s. 78—79; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1727 s. 62—69; Wiz. 1765 k. 31'—33.

I A. Wieś z kopalnią lub warzelnią soli, wzmiankowana w XV w. przez Długosza, należy w r. 1490 do par. Mszana, a w r. 1530 do par. Łętownia¹. Parafia, fundacji Spytka Jordana z Zakliczyna, powstała przed r. 1559; 17 II 1559 zanotowano instytucję proboszcza, ks. Stanisława z Łowicza, po ks. Janie².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od r. 1581 obejmował wieś: Rabka, Raba (nowolokowana), Chabówka, Olszówka, Słone, Skomielnia, Rokiciny i Ponice. W l. 1596—1618 Raba otrzymała własny okręg parafialny, w skład którego weszły również Rokiciny. (Por. Raba). Olszówka w r. 1596 należy do parafii Mszana. Od r. 1596 do parafii należą ponadto: Skawa, Zaryte i Rdzawka.

I C. W r. 1665 do komunii wielkanocnej przystąpiło ok. 2000 osób, w r. 1727 ok. 5000, a w r. 1765 — 3000.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1559⁴, był w r. 1596 drewniany i konsekrowany; w r. 1618 był nie konsekrowany

⁶ Wiz. 1727 s. 56.

⁷ Wiz. 1596—1765.

⁸ AAdmm. Vol. 26 s. 222—234.

⁹ Por. Kot. Szkolnictwo s. 292.

¹⁰ AOffic. Vol. 163 s. 261, 267.

¹ AOffic. Vol. 47 s. 728—729, 758.

² AOffic. Vol. 87 s. 107.

³ Zob. przyp. 2; Wiz. 1596—1765.

⁴ Zob. przyp. 2.

(prawdopodobnie nowozbudowany); konsekrował go bp sufr. krak. M. Oborski († 1689). W l. 1665—1765 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Maria Magdalena (1596, 1727, 1765), Poczęcie NMP i św. Maria Magdalena (1618); św. Maria Magdalena i Barbara p. i m. (1665).

I E₁. Raba. Kościół filialny p. w. św. Stanisława (1580—1618).

I E₂. Skomielna. Kaplica p. w. św. Fabiana i Sebastiana, drewniana i nie konsekrowana, istniała w r. 1596. Wiz. 1665 informuje, że kaplica „pięknej struktury, wybudowana przez jednego z włościan ... jest w stanie ruiny“. W r. 1765 kaplica była w podobnym stanie; mszę św. odprawia się tylko w dniu 20 stycznia (św. Fabiana i Sebastiana). Inne wzmianki: 1621, 1655, 1727.

I E₃. Chabówka. Kaplica p. w. św. Krzyża, drewniana, wybudowana przez włościan prawdopodobnie w XVII w.; na skutek starości kaplica upadła; przed r. 1727 włościanie wybudowali nową kaplicę, drewnianą⁵. W r. 1727 wizytator nakazał, zgodnie z poleceniem ordynariusza krakowskiego, kaplicę zamknąć i cudami słynącą figurę Ukrzyżowanego przenieść z niej do kościoła parafialnego. Przed r. 1765 nową kaplicę, drewnianą, wybudował (*satis decenter*) Jan Wielopolski, wojew. sandomierski⁶. W r. 1765 kaplica była nie konsekrowana; posiadała przywilej odprawiania mszy św.

I F. Rabka. Szpital przy kościele parafialnym istniał w r. 1596. Inne wzmianki: 1665, 1727, 1765. W r. 1618 mieszkało w nim 10 ubogich.

I H. Rabka. Szkoła parafialna była w r. 1596 „w złym stanie“; wizytator polecił ją naprawić. W r. 1665 kierownik szkoły posiada „dom z ogrodem“. W r. 1727 „budynek szkolny, słomą pokryty, wystarczający, wraz z ogrodem“. Wzmianka w r. 1618⁷.

I J. Chabówka. Wiz. 1727 informuje, że „we wsi..., gdzie teraz jest kaplica — jak mówią ludzie — była figura drewniana Męki Pańskiej, przy której niejaki ubogi Mucharski, chłop ze wsi Chabówka, odzyskał wzrok... Włościanie wystawili na tym miejscu kaplicę i pielgrzymują do niej, jako cudownego miejsca... Służba Boża wraz z procesją odprawia się tu z wystawieniem Najśw. Sakramentu. Na obydwie uroczystości Krzyża św. przychodzi tu kilka tysięcy pielgrzymów“. Wizytator polecił kaplicę zamknąć i cudami słynący krzyż Męki Pańskiej przenieść do kościoła parafialnego. W r. 1765 w kaplicy odprawiały się nabożeństwa.

PARAFIA SIENIAWA (wieś)

Źródła przekrojowe. Wiz. 1765 k. 23—23'.

I A. Wieś w l. 1581—1750 należała do parafii Raba. 8 VII 1750 bp sufr. krak. M. Kunicki, na prośbę Andrzeja Sędzimir, właściciela Sieniawy, który uposażył parafię, erygował tu parafię filialną¹.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny obejmował w l. 1750—1758 tylko wieś Sieniawę³. 13 XII 1757 August III Sas wyraził zgodę na odłączenie wsi Morawczyny i Pyżówki od filii Klikuszowa i przyłączenie jej do par. Sieniawa⁴. 15 II 1758

⁵ Wiz. 1727 s. 66.

⁷ Kot: Szkolnictwo s. 293.

⁶ Wiz. 1765 s. 33.

¹ AOffic. Vol. 183 s. 344—355.

³ Zob. przyp. 1.

² Tamże; Wiz. 1765.

⁴ Kętrzyński: Katalog. T. 1 s. 120.

bp krak. A. St. Załuski dokonał tego odłączenia⁵. Od 13 XII 1757 do 17 V 1758 rozważano sprawę odłączenia dwóch wsi, nie znanych z nazwy, od par. Czarny Dunajec i przyłączenia ich do Sieniawy⁶; zamiarów tych nie wykonano.

I C. Dane statystyczne podano łącznie z parafią Rabka.

I D. Kościół parafialny istniał jeszcze przed r. 1746, ale za zgodą oficjała krakowskiego został rozebrany; 14 III 1746 administrator diecezji krakowskiej wydał zezwolenie na budowę nowego kościoła, który zaczął budować w r. 1746 własnym nakładem Andrzej Sędzimir⁷. W r. 1765 kościół był drewniany i poświęcony. W r. 1765 służbę Bożą odprawiano w nim co czwartą niedzielę i w niektóre święta.

Wezwanie: św. Antoni Padewski⁸.

PARAFIA SPYTKOWICE (wieś)

Źródła przekrojowe: jak w par. Raba, Wiz. 1765 k. 23'—24.

I A. Wieś w l. 1580—1758 była podzielona między parafie Jordanów i Raba. 23 X 1757, na wniosek Romana Sierakowskiego właściciela wsi, bp krak. A. St. Załuski rozpoczął formalności zmierzające do erekcji parafii¹. 19 I 1758 zdecydował ją erygować²; 18 IX 1758 powołał do życia samoistną parafię³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny w l. 1758—1765 obejmował samą wieś Spytkowice.

I C. W r. 1765 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1700 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudował w r. 1758 Roman Sierakowski⁵. W r. 1765 kościół był poświęcony.

Wezwanie: Niepokalane Poczęcie NMP (1765).

I E. Spytkowice. Kaplica p. w. św. Jana Nepomucena, drewniana, istniała w pobliżu kościoła parafialnego w r. 1765.

PARAFIA SROMOWCE NIŻNE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1354); LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71; LR 1539 k. 29; Gromnicki: Świętopietrze s. 366 n. (1551—1553); LR 1561 k. 41; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 52'—53'; Wiz. 1608 s. 23—25; Wiz. 1611 k. 89—90; Wiz. 1618 s. 181—183; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 226; Wiz. 1639 k. 329—330; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 238; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 11—12; Wiz. 1765 k. 4'—5'.

Inne źródła: ADT: Fasc. Sromowce Niżne (or. i kopie).

I A. K. Dobrowolski przenosi początki osady na wiek XIII'. Przed r. 1323

⁵ AEp. Vol. 95 k. 5; Liber documentorum nr 32.

⁶ Zob. przyp. 4; AEp. Vol. 94 k. 132.

⁷ AAdm. Vol. 26 s. 16—19.

⁸ Wiz. 1765.

¹ Kętrzyński: Katalog. T. 1 s. 120.

² AEp. Vol. 95 k. 1, 16 (6 III 1758), 132 (17 V 1758); vol. 97 k. 108 (4 IX 1758).

³ Kętrzyński: Katalog. T. 1 s. 122; AEp. Vol. 97 k. 169 nn.; Wiz. 1765 podaje rok 1759.

⁴ Tamże.

⁵ Zob. przyp. 2.

⁶ Dobrowolski: Najstarsze osadnictwo s. 7.

wieś prawdopodobnie posiadała prawo, niemieckie². Pierwotna nazwa wsi brzmiała Przekop; dzisiejsza pochodzi od imienia sołtysa Srama (1323)³.

Parafię ufundowała pod koniec XIII w. bł. Kinga († 1292)⁴; pierwsza wzmianka w r. 1323⁵. Ok. r. 1561 parafia została afiliowana do Sromowiec Wyżnych. W r. 1639 była od roku opuszczona (*deserta*). W r. 1723 pleban w Manowach wysuwa pretensje do wsi. W l. 1723—1765 była ona afiliowana do par. Krościenko.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny obejmował wyłącznie wieś Sromowce Niżne⁷.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się (wraz z Sromowcami Wyżnymi) na 210 osób⁸. W r. 1596 na terenie parafii mieszkało 5 kmieci i 13 zagrodników.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1323⁹, wybudowała bł. Kinga¹⁰. W r. 1596 zwany „*ecclesia antiquissima*“, był drewniany i konsekrowany. W r. 1611 wizytator nakazuje wybudowanie nowej świątyni, lub gruntowną restaurację stojącej. W r. 1618 kościół, z powodu starości, prawie całkowicie zniszczony potrzebuje gruntownej naprawy, lub nowej budowy. W l. 1639—1765 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1765 kościół jest „*multum ruinosa*“.

Wezwanie: św. Katarzyna p. i m.¹¹

PARAFIA SROMOWCE WYŻNE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1354); LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71; LR 1539 k. 29; Gromnicki: Świętopietrze s. 386 n. (1551—1553); LR 1561 k. 41; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 53'—54'; Wiz. 1608 s. 20—22; Wiz. 1611 k. 89'—90; Wiz. 1618 s. 183—184; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 226; Wiz. 1639 k. 330—331; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 238; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 17—18; Wiz. 1765 k. 4'—5'.

I A. Parafia, fundacji królewskiej, powstała w pierwszej połowie XIV w.¹; pierwsza wzmianka w r. 1350. W l. 1723—1765 parafia jest afiliowana do par. Maniowy.

Patronat królewski².

I B. Okręg parafialny obejmował tylko wieś Sromowce Wyżne³. Od r. 1561 do parafii należą również Sromowce Niżne⁴.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się (razem ze Sromowcami Niżnymi) na 210 osób⁵. W r. 1596 na terenie parafii mieszkało 10 kmieci i 10 zagrodników.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1350, był

² KDMP II nr 584.

³ Dobrowolski: Najstarsze osadnictwo s. 13.

⁴ Wiz. 1596—1639; Kumor: Powstanie s. 561—562.

⁵ Zob. przyp. 2.

⁶ Wiz. 1596—1765; Dokument z r. 1323 wskazywałby raczej na patronat klasztorny.

⁷ Przekroje: 1581, 1596, 1723, 1765.

¹⁰ Wiz. 1596—1639.

⁸ Ładogórski: Studia s. 194.

¹¹ Wiz. 1596—1765.

⁹ Zob. przyp. 2.

¹ Kumor: Powstanie s. 562—563.

⁴ Zob. Sromowce Niżne.

² Wiz. 1596—1765.

⁵ Ładogórski: Studia s. 194.

⁸ Przekroje: 1581, 1596, 1629, 1680, 1723, 1765.

prawdopodobnie drewniany; w XVI w. został zabrany przez wody wezbranego Dunajca⁶. W l. 1596—1639 i 1723—1765 był drewniany, zbudowany na miejscu dawnego kościoła, i nie konsekrowany.

Wezwanie: św. Stanisław b. i m.⁷

I H. Sromowce Wyzne. Szkoła parafialna istniała prawdopodobnie przed r. 1596; zagrodę dla kierownika szkoły zabrał starosta czorsztyński⁸.

PARAFIA STARE CŁO (wieś)

Źródła przekrojowe. MPV II (1350—1354); LR 1513 k. 33; LR 1527 k. 72.

I A. Wieś istniała w r. 1328¹; posiadała ona wtenczas prawo niemieckie². Przed r. 1346 osada miała charakter miejski³. W r. 1346 została włączona w obręb nowolokowanego miasta Nowy Targ⁴. W r. 1434 miało tu istnieć jeszcze odrębne sołectwo⁵.

Parafia, fundacji opactwa cystersów w Szczyrzycu⁶, powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w.⁷; pierwsza wzmianka w r. 1327⁸. W r. 1354 zaznaczono, że parafia została przyłączona do par. Nowy Targ⁹. W l. 1513—1527 występuje jeszcze jako parafia samoistna; następnie całkowicie zanika.

Patronat: opactwo cystersów w Szczyrzycu (przed rewindykacją królewską); królewski (po rewindykacji)¹⁰.

I B. Okręg parafialny obejmował prawdopodobnie tylko osadę Stare Cło¹¹.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1327, należy identyfikować z kościołem św. Leonarda. W r. 1596 stał on na krańcach miasta, przy drodze sądeckiej. Wizytator nakazuje wymienić „przyciesie“ kościoła; służbę Bożą w kościele odprawia duchowieństwo parafialne. W r. 1608 zaznaczono, że „kościół jest wśród domów“. W r. 1639 wizytator nakazuje przenieść kościół przed szpital. W tymże roku kościół jest w stanie ruiny. Dalszych wzmianek brak.

Wezwanie: św. Leonard opat¹².

PARAFIA SZAFLARY (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1354); LBD III s. 437 n., 443; LR 1513 k. 33; LR 1527 k. 72; LR 1529 (brak); LR 1539 k. 29'; Gromnicki. Świętopietrze s. 384 n. (1551—1552); LR 1561 k. 41; Wiz. 1565 s. 347; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 146 (par. Ludźmierz); Wiz. 1596 k. 64'—65'; Wiz. 1608 s. 54—57; Wiz. 1611 k. 80'—81, Wiz. 1618 s. 211—212; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 228 (par. N. Targ); Wiz. 1639 k. 355; Starowolski, 1655 k. E1, Rej. pob. 1680 s. 241 (par. N. Targ); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 36—38; Wiz. 1765 k. 12—14; Wiz. 1792 s. 3.

⁶ Wiz. 1596 k. 53.

⁸ Por. Kot. Szkolnictwo s. 320.

⁷ Wiz. 1596—1765.

¹ Dobrowolski Najstarsze osadnictwo s. 4, Rafacz. Dzieje s. 25.

² KDMP III nr 655; Rafacz. Dzieje s. 160, 201.

³ KDMP I nr 221, Piekarczyk. Studia s. 157.

⁴ Jak wyżej.

⁵ Długopolski Przywileje s. 9.

⁸ Zob. przyp. 3.

⁶ Zgodnie ze stosunkami własnościowymi.

⁹ MPV II s. 432.

⁷ Kumor Powstanie s. 563—565.

¹⁰ Zob. przyp. 6.

¹¹ Brak przekrojowych źródeł do zagadnienia.

¹² Wiz. 1596—1639.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae filialis in Szaflary ... an. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Szaflarach: Liber memorabilium (z XIX w.); APar. w Nowym Targu: 1. Descriptio ... ecclesiae parochialis filialis in villa Szaflary ... an. 1761 k. 40—47; 2. Liber documentorum ... nr 2, 29.

I A. Osada była w XIII w. najstarszym ośrodkiem administracyjnym, strażnicą wojskową i grodem warownym na Podhalu¹. Początki dali jej cystersi i dopiero w r. 1380 przeszła do królewszczyń². Pierwszy raz wymieniono osadę w r. 1333³. Przed r. 1336 posiadała ona prawo niemieckie⁴.

Parafia, fundacji opactwa cystersów w Szczyrzycu, powstała w pierwszej połowie w. XIV⁵; pierwsza wzmianka w r. 1350. 26 X 1519 bp krak. J. Konarski, za zgodą króla Zygmunta Starego, zniósł samodzielną parafię i afiliował ją do N. Targu⁶. 24 III 1530 posiada ona znowu pełne prawa parafialne⁷. W r. 1596 parafia miała administratora; w r. 1608 zaznaczono, że „od 10 lat nie było prawnie instytuowanego proboszcza“. W l. 1611—1792 jest ona filią parafii Nowy Targ.

Patronat: opactwo cystersów w Szczyrzycu (do r. 1380); królewski⁸.

I B. Okręg parafialny w r. 1596 obejmował wsie: Szaflary, Biały Dunajec, Bańska, Maruszyna i Leśnica⁹. W r. 1761 proboszcz pobierał meszne z następujących wiosek: Szaflary, Maruszyna, Skrzypne, Bańska, Biały Dunajec, Gliczarów, Leśnica, Zubsuche, Zakopane, Poronin, Olcza i Zasile¹⁰.

I C. Zob. par. Nowy Targ.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1350, był w l. 1596—1639 drewniany i konsekrowany. W r. 1652 chłopci „wybudowali nową świątynię, drewnianą na fundamentach murowanych“¹¹. W l. 1723—1761 kościół był drewniany i poświęcony¹². W r. 1765 był spróchniały.

Wezwanie: św. Andrzeja ap. (1565, 1596, 1608, 1611, 1618, 1639, 1765, 1792); św. Bartłojem ap. (1723); św. Andrzeja i Bartłojem ap. (1761)¹³.

I H. Szaflary. Szkoła parafialna istniała w r. 1596. W r. 1608 kierownik szkoły posiadał dom o dwóch izbach. W r. 1639 szkoła znajduje się w złym stanie; wizytator nakazuje parafianom wybudować nową szkołę¹⁴. W r. 1761 jest dom dla organisty¹⁵.

¹ Rafacz Dzieje s. 6.

² LBD III s. 437 n., 443 (por. 436).

³ Rafacz Dzieje s. 26; K. Dobrowolski: Dzieje wsi Niedźwiedzia. W. *Studia ku czci F. Bujaka*. Lwów 1931 s. 508.

⁴ KDMP III nr 655; Czubek. Katalog nr 7 (1339); Długopolski: Przywileje s. 41.

⁵ Kumor: Powstanie s. 574—575.

⁶ AGMK. Vol. 33 k. 451; AEp. Vol. 10 k. 78—79; Liber documentorum nr 2; MRPS IV nr 12354.

⁷ AOffic. Vol. 60 pod datą 24 III 1530. W r. 1581 Szaflary zaliczono do par. Ludźmierz.

⁸ Zob. przyp. 5, AEp. Vol. 10 k. 78—79; Wiz. 1596—1765.

⁹ Przekroje z l. 1629 i 1680 zaliczają wieś do par. N. Targ.

¹⁰ Descriptio 1761 k. 45.

¹¹ Inventarium 1792 s. 21.

¹² Descriptio 1761 k. 40 nn.

¹³ Jw. k. 40.

¹⁴ Por. Kot: Szkolnictwo s. 223.

¹⁵ Descriptio 1761 k. 45.

PARAFIA SZCZAWNICA (wieś)

Zróżdła przekrojowe: MPV II (ecclesia de Wylczsko — 1350—1354); LBD III s. 355, 356; LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71; LR 1529 s. 411, LR 1539 k. 29'; Gromnicki: Świętopietrze s. 386 n. (1551—1563); LR 1561 k. 41; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 146 n. (par. Ludźmierz); Wiz. 1596 k. 64'—65', Wiz. 1608 s. 54—57; Wiz. 1618 s. 179—181; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 226; Wiz. 1639 k. 328'—329; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 237; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 10—11; Wiz. 1765 k. 4—4'

Inne źródła: ADT: Fasc. Szczawnica.

Opracowania: Ks. M. Matras: Parafia rzymsko-katolicka w Szczawnicy w ciągu wieków średnich (rps w APAr. w Szczawnicy); Tenże: Prace górniczo-hutnicze w okolicy Szczawnicy do połowy XVIII wieku. *Studia Dziejów Górn.* T. 3: 1959 s. 103—236.

I A. Parafia, fundacji królewskiej, powstała w pierwszej połowie XIV w.¹ Pierwsza wzmianka o niej w r. 1350. 14 VII 1529 bp krak. P. Tomicki, ze względu na małe uposażenie parafii przyłączył ją do Krościenka „na czas zycia ks. Marcina“, plebana z Krościenka². W r. 1577 parafia jest opuszczona. W l. 1596—1765 występuje jako filia parafii Krościenko. Afiliacji dokonał (bez zgody miejscowego ordynariusza) przed r. 1596 ks. Jan Nieruski, pleban z Krościenka.

Patronat królewski³.

I B. Okręg parafialny w l. 1581—1680 obejmował wsie Szczawnicę Górną i Szczawnicę Dolną⁴.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1350, rozpadł się ze starości przed r. 1596. W r. 1596 był już nowy, drewniany i nie konsekrowany. W l. 1639—1765 był „dawny parafialny“, drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Wojciech b. i m.⁵

I H. Szczawnica. Szkoła parafialna istniała przed r. 1596. W l. 1608—1618 kmiecie płać daninę kierownikowi szkoły z Krościenka⁶.

PARAFIA TYLMANOWA (wieś)

Zróżdła przekrojowe: MPV II (ecclesia de villa Ywconis — 1350—1354); LBD II s. 253, III s. 355; LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71; LR 1529 s. 387; Gromnicki: Świętopietrze s. 386 n. (1551—1560); LR 1561 k. 40', Wiz. 1565 s. 350 n.; LR 1577 k. 102'; Rej. pob. 1581 s. 145; Wiz. 1596 k. 47'—48; Wiz. 1608 s. 1—3; Wiz. 1611 k. 93—93'; Wiz. 1618 s. 169—171; Syn. 1621 s. 35; Rej. pob. 1629 s. 226; Wiz. 1639 k. 325—326; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 237; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 1—2; Wiz. 1765 k. 1—2'; Wiz. 1792 s. 36.

Inne źródła: ADT: Fasc. Tylmanowa (or. i kop.); APAr. w Tylmanowej: Kronika parafialna. T. 1 (z XIX w.).

I A. 11 X 1336 Salomea, księżniczka starszadecka, lokuje wieś „na surowym korzeniu“; zasadźcami wsi są: Piotr i jego syn Tylman¹. Parafia, fundacji konwentu klarysek w Śl. Sączu², powstała w pierwszej połowie XIV w.³; pierwsza wzmianka w r. 1350.

¹ Kumor Powstanie s. 577—579.

² AOffic. Vol. 95 s. 1015—1016 (obłata).

³ Wiz. 1565—1765.

⁴ Przekroje: 1581, 1596, 1629, 1680.

⁵ Wiz. 1596—1765.

⁶ Por. Kot: Szkolnictwo s. 320.

¹ KDMP III nr 648; Schmid Die rechtlichen Grundlagen s. 552.

² Tamże.

³ Kumor Powstanie s. 612—614.

Patronat: konwent klarysek w St. Sączu do końca w. XV⁴; od XVI w. królewski⁵.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Tylmanowę i Ochotnicę⁶. Od sześćdziesiątych lat XVI w. Ochotnica posiada własny kościół filialny. (Por. Ochotnica). Od r. 1596 występuje nadto Kłodne.

I C. W r. 1639 na terenie parafii (bez Ochotnicy) mieszkało od 600 do 700 osób. W r. 1765 przystąpiło do komunii wielkanocnej (wraz z Ochotnicą) 2469 wiernych.

I D. Kościół parafialny, istniał w r. 1350; za czasów Długosza oraz w l. 1596—1723 był drewniany i konsekrowany. Przed r. 1765 kościół został całkowicie zniszczony przez pożar; nową świątynię wybudował ks. Wojciech Wolski, miejscowy pleban⁷. W r. 1765 kościół odbudowany i nie konsekrowany; w r. 1792 konsekrowany.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w. (LBD, 1596, 1723, 1765, 1792); Narodzenie NMP (1608, 1611, 1618).

I E. Ochotnica. Kościół filialny p. w. św. Krzyża (od sześćdziesiątych lat XVI w.).

I H. Tylmanowa. Szkoła parafialna istniała w r. 1596; dom szkolny znajduje się w złym stanie. W r. 1608 domek kierownika szkoły posiada izbę i 2 komory. Inne wzmianki: 1639, 1723⁸.

PARAFIA WAKSMUND (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II (1350—1354); LBD III s. 444; LR 1513 k. 32'; LR 1527 k. 71'; LR 1529 s. 454; LR 1539 k. 29'; LR 1561 k. 41; Wiz. 1565 s. 342; LR 1577 k. 103; Rej. pob. 1581 s. 145 (par. N. Targ); Wiz. 1596 k. 60'—61; Wiz. 1608 s. 36—38; Wiz. 1611 k. 79'—80'; Wiz. 1618 s. 196—197; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 227 (par. N. Targ); Wiz. 1639 k. 334—334'; Starowolski, 1655 k. E1; Rej. pob. 1680 s. 238 (par. N. Targ); Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1723 s. 38; Wiz. 1765 k. 14'—15.

Inne źródła. ADT: Inventarium seu descriptio ecclesiarum ... nec non capellae ... in villa Waxmund ... an. 1792 w: Collectio inventariorum decanatus Neoforiensis; APar. w Nowym Targu: 1. Descriptio 1761 k. 63'—73; 2. Liber documentorum nr 2, 7, 8.

I A. Wieś, należąca do połowy XIV w. do opactwa cystersów w Szczyrzu¹, została lokowana na prawie niemieckim przed r. 1338².

Parafia, fundacji królewskiej, powstała prawdopodobnie przed r. 1350³; pierwsza wzmianka w r. 1350⁴. 26 X 1519 bp krak. J. Konarski, za zgodą króla Zygmunta Starego, zniósł parafię i afilował ją do par. N. Targ⁵.

⁴ Zob. przyp. 1; LBD II s. 253.

⁵ Wiz. 1565—1765.

⁶ Przekroje: 1581, 1596, 1608, 1629 (brak Kłodnego), 1680 (brak Kłodnego), 1723, 1765.

⁷ Wiz. 1765 k. 1; Kronika par. s. 2.

⁸ Por. Kot. Szkolnictwo s. 319.

¹ LBD III s. 444 (por. III s. 438); Rafacz: Dzieje s. 11, 13, 15 nn.

² KDMP III nr 655; Długopolski. Przywileje s. 10—11 (na s. 9—10 podaje sfałszowany dokument lokacyjny z 7 III 1434); Rafacz: Dzieje s. 201; Dobrowolski. Najstarsze osadnictwo s. 10.

³ Kumor: Powstanie s. 620—622.

⁴ MPV II s. 375.

⁵ AGMK. Vol. 33 k. 451; Vol. AEp. 10 k. 78'—79; Liber documentorum nr 2; MRPS IV nr 12354.

W l. 1581—1596 i 1611 parafia jest filią N. Targu. W r. 1608 na probostwo został instytuowany pleban z Ostrowska, ale zaznaczono, „ze dawniej parafią rządzi proboszczowie z N. Targu“. 17 II 1634 oficjał krakowski afiliował Waksmund do Ostrowska⁶. W r. 1639 zaznaczono, że kościół posiadał niegdyś własnego proboszcza, lecz „przez nadużycie został wcielony... i afiliowany do Ostrowska“. W l. 1723—1792 Waksmund jest filią N. Targu.

Patronat królewski⁷.

I B. Okręg parafialny obejmował samą wieś Waksmund⁸.

I D. Kościół parafialny, istniejący w r. 1350, był w l. 1596—1618 drewniany i konsekrowany. W r. 1639 „drewniany i nie konsekrowany; ... świątynia, z powodu wylewu Dunajca, jest drugi lub trzeci raz przenoszona i odbudowywana na innym miejscu“. (Stąd zmiana wezwania). W l. 1723—1765 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP (1565); Oczyszczenie NMP (1596); Najśw. Maryja Panna i św. Gall (1611); Wszyscy święci (1608 i 1639); św. Jadwiga (1723, 1765, 1792).

I H. Waksmund. Szkoła parafialna istniała w r. 1596; w r. 1596 i 1608 kierownik szkoły nie ma domu, ale pobiera opłaty od włościan. W r. 1618 wspomniano kierownika szkoły z Ostrowska⁹.

IV. DEKANAT PILZNEŃSKI

PARAFIA BIEZDZIEDZA (wieś)

Zródła przekrojowe: MPV I i II (1326—1355); Gromnicki: Świętopietrze s. 378 n. (1328—1374, 1551—1557); LBD I s. 22, 254, II s. 288—289, III s. 207; LR 1513 k. 25'; LR 1527 k. 52'; LR 1529 s. 128; Rej. pob. 1536 s. 534 n.; LR 1539 k. 24; LR 1561 k. 37; Wiz. 1565 s. 395; LR 1577 k. 98—98'; Rej. pob. 1577 k. 816'—817; Rej. pob. 1581 s. 243; Wiz. ext. 1595 k. 20—21; Wiz. int. 1595 k. 19—20; Wiz. 1602 s. 21—22; Wiz. 1608 s. 223—227; Wiz. 1610 k. 36—37; Wiz. 1618 s. 324—325; Wiz. 1619 k. 400—402; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 11; Wdz. 1764 s. 24; Wiz. 1781 46—47; Wiz. 1793b k. 43—46'; Wiz. 1797 s. 9—10.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 442 — Biezdzedza (m. in. 1° Inwentarz kościelny w Biezdzedzy ... r. 1786 s. 53 nn.; 2° Status ecclesiae parochialis simulque beneficij in pago Biezdzedza ... 16 XI 1787 s. 107—117); 2. Księga nr 328 — *Conscriptio status et totius beneficij in villa Biezdzedza a. D. 1781 s. 129—142*; ADT: *Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a.*

I A. Wieś wymieniona pierwszy raz w r. 1125, a następnie w l. 1229 i 1288 wśród posiadłości opactwa tynieckiego¹. 25 XI 1357 znajduje się w rękach

⁶ Liber documentorum nr 7.

⁷ Zob. przyp. 2, 5; Wiz. 1565—1765.

⁸ Tak można wnioskować z Wiz. 1596—1792.

⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 322 n.

¹ KDT nr 1 (1125), 11 b (fals. — 1229), 36 (fals. — 1288); Hirschberg: Stosunki osadnicze s. 37; Sarna: Opis powiatu s. 524

rycerskich i za zgodą Kazimierza Wielkiego jest lokowana na prawie niemieckim².

Parafia, prawdopodobnie fundacji rycerskiej, powstała w pierwszej połowie XIV w.³; pierwsza wzmianka w r. 1326.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Biezdzedza, Biezdziadka, Lubica i Sowina⁵.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. zaludnienie parafii szacuje się na 45 osób⁶. W r. 1536 mieszkało na terenie parafii 60 kmieci. W r. 1781 mieszkało w parafii katolików 1118⁷, w r. 1787 — 1527⁸, a w r. 1797 tylko 1380.

I D. Kościół, prawdopodobnie drewniany, istniał w l. 1326—1374. W l. 1402—1409 nową świątynię, murowaną z kamienia, wybudował własnym nakładem właściciel wsi Helwig z Biezdzedzy⁹; konsekracji świątyni dokonał w r. 1453 bp sufr. krak. Jerzy¹⁰. W l. 1561—1577 kościół był sprofanowany przez Broniewskich. W l. 1595—1787 kościół był murowany i konsekrowany¹¹.

Wezwanie: Trójca Przenajśw. i św. Małgorzata p. i m. (LBD, 1595, 1781¹²); św. Jadwiga (1565, 1619, 1758, 1764, 1781); Trójca Przenajśw., Najśw. Maryja Panna, św. Małgorzata, św. Jadwiga i św. Piotr m. (1608, 1610); św. Stanisław b. i m. (1793).

I F. Biezdzedza. Szpital bez fundacji istniał w l. 1787—1793¹³.

I G. Biezdzedza. Bractwo Trójcy Przenajśw. zostało zaprowadzone w r. 1763; erygował je 24 II 1764, za staraniem ks. Pawła Orłowskiego, miejscowego plebana, bp sufr. krak. F. Potkański¹⁴. Wzmianka w r. 1781¹⁵. (Por. I M₃).

I H. Biezdzedza. Szkołę parafialną, staraniem miejscowego plebana i parafian, wybudowano w r. 1540¹⁶. Istnieje w l. 1595—1602. W r. 1608 „dom szkolny rozpadł się“¹⁷. W r. 1797 wybudowano nową szkołę; uczy organista.

I M₁. Biezdzedza. Prebendę przy kościele parafialnym ufundował na początku XV w. pleban z Dobrzeczo, legując na ten cel 15 grzywien rocznego uposażenia i 1 łan ziemi, zakupiony od Helwiga h. Grzymała¹⁸. Prawa i przywileje prebendy zatwierdził 27 VII 1615 bp krak. P. Tylicki¹⁹. Inne wzmianki: 1503, 1528, 1529, 1539, 1561, 1577, 1595, 1608, 1619²⁰.

² APWK. Castrensia Biecentsia. Vol. 39 s. 460—461, H. Paszkiewicz: Polityka ruska Kazimierza Wielkiego. Warszawa 1925 s. 196 przyp. 1.

³ Kumor: Powstanie s. 261—262.

⁴ LBD; Wiz. 1565—1797.

⁵ Przekroje: LBD, 1536, 1577, 1581, 1595 ext., 1595 int., 1608, 1781, 1787 (Status ecclesiae par. 1787).

⁷ Consignatio 1781 s. 6a.

⁶ Ładogórski: Studia s. 204.

⁹ LBD II s. 288; Inwentarz kościelny 1786 s. 53.

¹⁰ Słownik geograficzny Królestwa Polskiego. T. 1. Warszawa 1880 s. 224.

¹¹ Przekroje: Wiz. 1595 ext., 1595 int., Wiz. 1602—1781; Status ecclesiae par. 1787.

¹² Conscriptio status 1781 s. 129.

¹³ Status ecclesiae par. 1787 s. 114; Wiz. 1793b.

¹⁴ AOffic. Vol. 196 s. 26—28.

¹⁵ Conscriptio status s. 130 n.

¹⁶ AOffic. Vol. 53 s. 757—758 (dokum. z 23 V 1540).

¹⁷ Por. Kot. Szkolnictwo s. 347.

¹⁸ LBD II s. 288 n.

¹⁹ Wiz. 1619 k. 401.

²⁰ Źródła przekrojowe; nadto: AOffic. Vol. 24 s. 478 (2 XII 1503); vol. 59 s. 1091 (5 XII 1528).

Wezwanie: św. Piotr i Paweł ap. (1528)²¹; św. Piotr (1608); Najśw. Maryja Panna (1595); Najśw. Maryja Panna, św. Piotr i Paweł, św. Jakub i Bartłomiej ap., św. Katarzyna (1619).

Patronat szlachecki²².

I M₂. Biezdzedza. Prebendę p. w. Zwiastowania NMP, w zbudowanej w tym celu kaplicy murowanej przy kościele, ufundowała w r. 1615 Zofia Romerowa; kaplicę konsekrował 30 VIII 1615 bp przemyski St. Siarczyński²³. W r. 1781 kaplica potrzebowała większej naprawy. Inne wzmianki: 1619. 1758, 1764, 1781, 1787²⁴.

Patronat szlachecki²⁵.

I M₃. Biezdzedza. Prebendę dla promotora bractwa Trójcy Przenajśw., złączoną z probostwem, ufundował 22 X 1763 ks. Paweł Orłowski, miejscowy pleban, zapisując na ten cel 3000 fl. pol.; erygował ją 24 II 1764 bp sufr. krak. F. Potkański. Wzmianka w r. 1781.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

V D. Biezdzedza. W l. 1561—1577 kościół parafialny był w rękach protestantów.

VI C. Biezdzedza. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 24 Żydów²⁶.

PARAFIA BRZEZINY (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 280; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 153'; LR 1529 s. 87; Rej. pob. 1536 s. 527; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1551—1555); LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 409 n.; LR 1577 k. 108'; Rej. pob. 1581 s. 257; Wiz. ext. 1595 k. 25—26; Wiz. int. 1595 k. 36'—37'; Wiz. 1602 s. 34; Wiz. 1608a (brak); Wiz. 1610 k. 24'; Wiz. 1618 s. 337 n.; Wiz. 1619 k. 405—405'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1781 s. 26—27; Wiz. 1793a s. 23—26.

Inne źródła: ADT: 1. Erectio confraternitatis Ssmi Rosarii in Brzeziny (dokum. pap. książkowy ss. 85); 2. Fasc. Brzeziny (or. i kopie XVI—XX w.); 3. Inventarium ecclesiae parochialis in Brzeziny ... a.D. 1798—1814 w: Collectio inventariorum decan. Ropczycensis; 4. Consignatio cleri docanatus foranei Pilsnensis ... a.D. 1781 s. 6—6a w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam ... Zwiernicensem ab an. 1780; ADP: Księga nr 328 — Descriptio status ecclesiae totiusque beneficii parochiae Brzeziniensis ... an. 1781 s. 169—175; APar. w Brzezinach: Historia ecclesiae in Brzeziny (rps).

I A. 15 VI 1353 król Kazimierz Wielki oddał wieś tytułem darowizny rodzinie Gorayskich¹. Parafia, fundacji rycerskiej, powstała prawdopodobnie w drugiej połowie w. XIV²; pierwsza wzmianka w LBD.

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza do r. 1536 obejmował tylko Brzeziny; w l. 1581—1781 występuje nadto wieś Wola Jaszczurowa (dziś Jaszczurowa)⁴.

²¹ AOffic. Vol. 59 s. 1091.

²² Zob. przyp. 20.

²³ Wiz. 1619 i 1781; Conscriptio status s. 141; Status ecclesiae par. 1787 s. 107.

²⁴ Za rok 1787 zob. przyp. 23.

²⁵ AOffic. Vol. 196 s. 26—28.

²⁶ Consignatio 1781 s. 6a.

¹ KDMP III nr 701.

³ Wiz. 1565—1793a.

² Kumor: Powstanie s. 276—277.

⁴ Przekroje: 1581, 1595, 1781.

I C. W r. 1781 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1300 osób; w tymże roku mieszkało w parafii 1388 katolików⁵.

I D. Kościół parafialny istniał za czasów Długosza. Nową świątynię, drewnianą, wybudowano prawdopodobnie w drugiej połowie w. XV; konsekrowana w r. 1501⁶. W l. 1595—1619 oraz 1781—1793 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁷

I F. Brzeziny. Szpital bez fundacji, wybudowany z drzewa na gruncie plebańskim, istniał w r. 1781⁸. W r. 1793 szpitala nie ma.

I G. Brzeziny. Bractwo Różańca św. p. w. Imienia Jezus i NMP istniało przed r. 1657⁹. 9 III 1758 otrzymało ono własnego kapelana¹⁰. Wzmianka w r. 1781. (Por. I M).

I H. Brzeziny. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1600¹¹, 1602¹². W r. 1793 uczy dzieci miejscowy proboszcz.

I M. Brzeziny. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował 24 VIII 1758 Wawrzyniec Ankwicz, właściciel Brzezin, legując na ten cel 5000 fl. pol.; nadto legaty: 1657 — 4000 fl. pol.; 1707 — rola; erygował ją 9 III 1759 bp F. Potkański, admin. diec. krakowskiej, z warunkiem, że promotorem bractwa będzie zawsze miejscowy pleban. Wzmianka w r. 1781. (Por. I G).

Patronat szlachecki. (Por. I G).

VI C. Brzeziny. W r. 1781 mieszkało w parafii 78 Żydów¹³

PARAFIA BRZOSTEK (miasto)

Źródła przekrojowe: LBD I s. 650, II s. 246—248, III s. 202—204; Rej. pob. 1508 s. 466; LR 1513 k. 24; LR 1527 k. 49'; LR 1529 s. 106; Rej. pob. 1536 s. 526 n.; LR 1539 k. 22'; Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1551—1554); LR 1561 k. 35; Wiz. 1565 s. 411; LR 1577 k. 96; Rej. pob. 1581 s. 250, 266; Wiz. ext. 1595 k. 14—16; Wiz. int. 1595 k. 14'—15; Wiz. 1602 s. 15—17; Wiz. 1608a s. 239—244; Wiz. 1610 k. 39'—40'; Wiz. 1618 s. 320—322; Wiz. 1619 k. 304'—307; Syn. 1621 s. 34; Starowski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 9; Wiz. 1764 s. 22; Wiz. 1793 b k. 5—7; Wiz. 1797 s. 10—11.

Inne źródła: ADP: 1. Rps 482 — Liber jurium ... ecclesiae parochialis Brzostocensis (kopie XIV—XVIII w.); 2. Księga nr 483 (or. i kop. XV—XIX w.); ADT: Consignatio cleri ... decanatus ... Pilsnensis a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem tab an. 1780 s. 6—6a.; Bibl. Ossol. (Wrocław) rps nr 2233/II i III: Akta i przywileje miasta Brzostek. T. 1—2 (kopie XIV—XVIII w.); rps nr 2160/II: Rescriptorum, bullarum, literarum generalium et specialium super bona ... monasterii Tynecensis ... pars II, a. D. 1634 ... k. 261'—335.

Opracowania: M N. Mystłowski: Dzieje miasta Brzostku od czasów najdawniejszych istnienia i założenia tego miasta po rok 1870. Jasio 1871.

⁵ Consignatio 1781 s. 6a.

⁶ Descriptio 1781 s. 169; Historia ecclesiae s. 1.

⁷ Wiz. 1565—1793a.

⁸ Descriptio 1781 s. 175.

⁹ Erectio confraternitatis s. 16—24; AOffic. Vol. 191 s. 120 nn.

¹⁰ Erectio confraternitatis s. 1—85; AOffic. Vol. 191 s. 120—133.

¹¹ AKapT: Acta R. D. Gasp. Branicki praepositi perpetuque officialis Tarnoviensis... ab an. 1599—1602 s. 93.

¹² Per. Kot: Szkolnictwo s. 347.

¹³ Consignatio 1781 s. 6a.

I A. Osada wymieniona pierwszy raz w r. 1125 i dokumentach XIII w.¹ Lokacja wsi na prawie niemieckim nastąpiła przypuszczalnie w r. 1339². Pierwsza lokacja miasta miała miejsce prawdopodobnie w r. 1356, z nadania Kazimierza Wielkiego³. Powtórna lokacja miasta datuje się z 18 VI 1367⁴. I III 1394 Władysław Jagiełło zamienia wieś Mały Brzostek na miasto i przenosi je z prawa polskiego na niemieckie⁵.

Parafię, wyłączonej z obszaru parafialnego Klecie, ufundowało w l. 1367 i 1394 opactwo benedyktynów tynieckich⁶.

Patronat: opactwo benedyktynów w Tyńcu⁷.

I B. Okręg parafialny obejmował początkowo miasto Brzostek i wieś Wolę Brzostecką⁸; w r. 1608 wymieniono nadto wieś Skórowę (1536 par. Klecie). Po r. 1418 afiliowano do par. Brzostek parafię Klecie ze wsiami: Januszkowice, Kamienica, Bukowa i Błażkowa⁹.

I C. W r. 1781 parafia (łącznie z Kleciem) liczyła 3224 katolików¹⁰. W r. 1797 (bez Klecia) — 1760 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1367¹¹, za czasów Długosza był drewniany i konsekrowany; podobnie w l. 1595—1619. W r. 1610 zaznaczono, że świątynia jest *satis ampla*. 9 IV 1657 kościół, wraz z miastem, został zniszczony i spalony przez Węgrów i Kozaków¹². Nowy kościół, również drewniany, wystawił po r. 1658 Stefan Trojanowski, który zapisał w tym celu (27 II 1658) 1000 fl. pol.¹³ konsekrował go bp sufr. krak. M. Oborski († 1689)¹⁴.

W l. 1758—1764 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1793 wizytator zauważył, że „kościół potrzebuje nie tyle naprawy, ile nowej budowy, ponieważ się rozpada“.

Wezwame: Św. Krzyż¹⁵.

I E₁. Klecie. Kościół p. w. św. Leonarda, dawny parafialny, afiliowany po r. 1418. (Por. Klecie).

I E₂. Brzostek. Kościół szpitalny p. w. Ducha Świętego — por. I F.

I F. Brzostek. Kościół szpitalny p. w. Ducha Świętego, drewniany, bez fundacji; w r. 1595 był nie konsekrowany; a w r. 1608 w stanie ruiny. Dalszych wzmianek brak.

Szpital, również bez uposażenia, stał w r. 1595 przy kościele Ducha Św. „Ubodzy mieszkający w nim utrzymują się z jałmużny“. Inne wzmianki: 1608, 1619.

¹ KDT nr 1 (1125), 11 b (fals. — 1229), 21 (podejrz. — 1258), 36 (fals. — 1288); Hirschberg. Stosunki osadnicze s. 37; Bujak: Studia s. 305.

² Wiz. 1595 k. 14, gdzie wzmianka o przywileju na sołectwo z r. 1339.

³ Akta i przywileje s. 44.

⁴ KDT nr 97 (fals.); Hirschberg: Stosunki osadnicze s. 37.

⁵ KDT nr 117; KDMP IV nr 1027.

⁶ Tamże; Kumor: Powstanie s. 381—383. Podany w Akta i przywileje (s. 45 i 50) regest rzekomego dokumentu erekcyjnego parafii jest zapewne fałszyfkatem St. Morawskiego.

⁷ Wynika to z uposażenia parafii; nadto: LBD; Wiz. 1565—1758.

⁸ Por. Rej. pob. 1536.

⁹ Przekroje: LBD II s. 246—248 i III s. 202—204 (gdzie podano nieco inną przynależność parafialną); 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1793.

¹⁰ Consignatio 1781 s. 6a.

¹¹ Zob. przyp. 4.

¹² Akta i przywileje s. 45.

¹³ Liber jurium s. 45.

¹⁴ Wiz. 1758 s. 9.

¹⁵ LBD II i III; Wiz. 1565—1793.

I G. Brzostek. Bractwo św. Anny, wprowadzone, za zgodą abpa lwowskiego J. D. Solikowskiego, przez ks. Wiktora Nieśmierskiego, miejscowego plebana, istniało w r. 1595¹⁶. W r. 1610 bractwo posiadało własną kaplicę, dobudowaną do kościoła parafialnego. Inne wzmianki: 1602, 1608.

I H. Brzostek. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym. W r. 1608 stała koło cmentarza kościelnego. W r. 1667 ks. Jan Zawadzki wyznaczył jej w testamencie uposażenie¹⁷. Inna wzmianka w r. 1602¹⁸.

I J. Klecie. Pielgrzymki do św. Leonarda notowano w XV w. (Por. Klecie).

I M₁. Brzostek. Altaria p. w. Ofiarowania NMP przy kościele parafialnym została ufundowana 26 IX 1623 przez szlachcica Jana Kowalskiego¹⁹; 13 II 1634 ks. Wojciech Ziajski, altaryzsta tegoż ołtarza, powiększył jej uposażenie (legat 800 fl. pol.); zatwierdził je ks. Erazm Kretkowski, oficjał krakowski²⁰. 23 VI 1664 bp krak. A. Trzebicki wcielił uposażenie altarii do beneficjum proboszczowskiego w Brzostku²¹.

Patronat szlachecki²².

I M₂. Brzostek. Altarię p. w. Ofiarowania NMP przy kościele parafialnym ufundował (po raz drugi) 27 II 1668 szlachcic Stefan Trojanowski, legujący w testamencie na ten cel 3000 fl. pol.²³ Erygował ją 27 XI 1671 oficjał krakowski²⁴.

Patronat szlachecki²⁵.

VI C. Brzostek. W r. 1781 mieszkało w parafii 52 Żydów²⁶.

PARAFIA BRZYSKA (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II s. 436; LBD II s. 278—279, III s. 199, 204—207; LR 1513 k. 25'; LR 1527 k. 56; LR 1529 s. 82; LR 1539 k. 24; Gromnicki: Świętopietrze s. 374 n. (1551—1563); LR 1561 k. 37; Wiz. 1565 s. 394 n.; LR 1577 k. 98'; Rej. pob. 1581 s. 120; Wiz. ext. 1595 k. 17—18'; Wiz. int. 1595 k. 16'—17'; Wiz. 1602 s. 19; Wiz. 1608 s. 232—236; Wiz. 1610 k. 37'—38'; Wiz. 1618 s. 322—323; Wiz. 1619 k. 307'—308'; Syn. 1621 s. 34; Rej. pob. 1629 s. 271—272; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 10—11; Wiz. 1764 s. 23; Rej. pob. 1680 s. 297—298; Wiz. 1781 s. 43—44; Wiz. 1793 b s. 8; Wiz. 1798 s. 47.

Inne źródła: ADP: Rps nr 328 — Descriptio status ecclesiae ... in Brzyska ... 6 VI 1781 s. 109—116; 2. Rps nr 507 — Fasc. Brzyska (or. i kopie XVI—XIX); ADT: Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ... ab an. 1780 s. 6—6a; Bibl. Ossol. (Wrocław). Rps nr 3695/VI: Metrica sive copiae privilegiorum ... super bona monasterii Thinecensis ... an. 1602 k. 4 (1398).

I A. Wieś, wymieniona pierwszy raz w r. 1229¹, została lokowana 11 V 1360 na prawie niemieckim². Parafia, fundacji opactwa tynieckiego, powstała przed r. 1355³; pierwsza wzmianka w r. 1355.

¹⁶ Por. Wiz. 1608.

¹⁷ Liber iurium s. 90.

¹⁸ Por. Kot: Szkolnictwo s. 196.

¹⁹ AKapMK: Prothocollon actorum an. 1623—1628 (pod datą 26 IX 1623 — Erectio altaris BMV in Brzostek).

²⁰ AOffic. Vol. 126 s. 1142—1150.

²⁴ AOffic. Vol. 148 s. 1392—1412.

²¹ Liber iurium s. 134—135.

²⁵ Tamże.

²² Zob. przyp. 20.

²⁶ Consignatio 1781 s. 6a.

²³ Liber iurium s. 45.

¹ KDT nr 11 b (fals.).

² KDT nr 79; Hirschberg: Stosunki osadnicze s. 37.

³ MPV II s. 436; KDT nr 79 (1360); Schmid: Die rechtlichen Grundlagen s. 555; Kumor. Powstanie s. 284—285.

Patronat: opactwo benedyktynów w Tyńcu⁴; po pierwszym rozbiórce Polski (1772) patronat cesarski⁵.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Brzyska, Kłodawa, Ujazd, Wróblowa, Lipnica i Dąbrowa⁶. Wiz. 1608 informuje, że do parafii należały tylko „*media Lipnica*“, a Wiz. 1758—1781 dodaje, że jest to Lipnica Dolna. Wiz. 1781 wymienia nadto wieś Łęgorz*.

I C. W r. 1781 parafia liczyła 1442 katolików⁷, w r. 1793 — 1960. W r. 1798 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1737 osób.

I D. Kościół parafialny istniał już w XIV w.⁸ Za czasów Długosza był drewniany i poświęcony; w l. 1595—1619 i 1758—1793 drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Maria Magdalena⁹.

I E. Ujazd. W r. 1336 wymieniony jest prawdopodobnie kościół parafialny¹⁰.

I F. Brzyska. Szpital istniał w r. 1781; przebywało w nim 6 ubogich¹¹.

I G. Brzyska. Bractwo p. w. św. Marii Magdaleny zostało erygowane za staraniem ks. S. Kalitowicza, miejscowego plebana 21 VII 1745 przez ks. Michała Wodzickiego, oficjała krakowskiego; Zatwierdził je pap. Benedykt XIV¹². Wzmianka w r. 1781¹³.

I H. Brzyska. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym; w r. 1610 wizytator nakazuje wystawić nową szkołę¹⁴.

VI C. Brzyska. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 33 Żydów¹⁵.

PARAFIA DOBRKÓW (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 298; LR 1513 k. 65; LR 1527 k. 150; LR 1529 s. 86; Rej. pob. 1536 s. 341 n.; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1551—1560); LR 1561 k. 57', Wiz. 1565 s. 421; LR 1577 k. 105'; Rej. pob. 1581 s. 243; Wiz. ext. 1595 k. 28'—30; Wiz. int. 1595 k. 40'—41; Wiz. 1602 s. 41—43; Wiz. 1608 s. 271—274; Wiz. 1610 k. 46—47; Wiz. 1618 s. 339; Wiz. 1619 k. 406'—407'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 16—17; Wiz. 1764 s. 18; Wiz. 1781 s. 31—32; Wiz. 1793a s. 81—84.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Dobrków (or. i kop. XIV—XX w.); 2. Specyfikacja wszelkich realności i praw kościoła dobrkowskiego ... r. 1803 w: *Collectio inventarium decanatus Ropczycensis* (or. i kop. XIV—XIX w.); 3. *Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. D. 1781 s. 6—6a ADP: Rps nr 328 — Status ecclesiae parochialis Dobrkoviensis ... an. 1781 s. 157—160.*

⁴ LBD; Wiz. 1565—1758.

⁵ Wiz. 1781; *Descriptio* 1781 s. 109.

⁶ Przekroje: LBD, 1581, 1595, 1608, 1629, 1680, 1781.

⁷ *Consignatio* 1781 s. 6a.

⁸ Sarna. *Opis powiatu* s. 579.

⁹ LBD; Wiz. 1565—1798.

¹⁰ MPV I s. 382.

¹¹ *Descriptio* 1781 s. 111.

¹² Jw. s. 114.

¹³ Tamże.

¹⁴ Por. Kot: *Szkołnictwo* s. 346.

¹⁵ *Consignatio* 1781 s. 6a.

I A. 17 X 1358 Borysław i Andrzej h. Topór, właściciele wsi, wystawili dokument fundacyjny parafii, którą erygował bp krak. Bodzanta¹. W pierwszej połowie XV w. uposażenie parafii powiększył bp krak. Z. Oleśnicki².

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował wsie: Dobrków, Mokrzec (brak w 1581) i Łabuzie⁴. W l. 1536—1581 wymienione nadto: Parkosz, Złotoria, Jaworze, Połomeja i Gołęczyna. W r. 1581 dodano wieś Gębiczynę. Wiz. 1608 informuje, że „parafia obejmuje 9 wsi“.

I C. W r. 1781 parafia liczyła 1225 katolików⁵.

I D. Kościół parafialny, wybudowany przez fundatorów prawdopodobnie ok. 1358 r., za czasów Długosza był drewniany i konsekrowany. W l. 1595—1619 i 1758—1793 był częściowo murowany (*in priori choro*) a częściowo drewniany oraz konsekrowany. W l. 1565—1595 był w rękach protestantów⁶.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP (LBD, 1608); Narodzenie NMP (1595, 1602, 1610, 1793).

I E₁. Jaworze. Kaplica przy folwarku, fundacji Rozalińskiego, łowczego pilzneńskiego, istniała w r. 1758. W r. 1781 nie odprawiano w niej nabożeństw.

I E₂. Dobrków. Kaplica przy dworze, fundacji Jordanów, istniała w r. 1758. W r. 1781 odprawiano w niej (*aliquando*) służbę Bożą.

I F. Dobrków. Szpital bez fundacji istniał w r. 1781⁷. W r. 1793 był bardzo zniszczony; mieszkało w nim wówczas 3 ubogich.

I G. Dobrków. Bractwo Różańca św. przy kościele parafialnym zostało zaprowadzone przed r. 1758; w tym roku posiadało własnego kapelana. Inne wzmianki: 1764, 1781⁸. (Por. I M₂).

I H. Szkoła parafialna w r. 1595 była w złym stanie; wzmianka w r. 1602⁹.

I M₁. Dobrków. Prebenda pod nieznanym wezwaniem istniała w r. 1513. Inne wzmianki: 1529, 1539, 1561, 1577, 1595, 1602.

Patronat nieznanymi.

I M₂. Dobrków. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundowali: Filip Rogaliński, właściciel Jaworza (legat 1000 fl. pol.), miejscowy pleban (legat 2000 fl. pol.) i inni (legat 2000 fl. pol.) przed r. 1758. Inne wzmianki: 1764, 1781.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

V C. W r. 1602 mieszka na terenie parafii 1 heretyk, Kuczkowski; rodzina jego jest katolicka.

V D. Dobrków. Zbór protestancki założył przed r. 1565 Jan Koniecpolski. W r. 1595 kościół był w rękach katolików. (Por. I D).

VI C. Dobrków. W r. 1781 mieszkało w parafii 33 Żydów¹⁰.

¹ ADT: Fasc. par. Dobrków (kopia z XVIII w.); Specyfikacja s. 11—12. Niwiński. Archiwum s. 5.

² LBD II s. 294; Kumor: Powstanie s. 319—320.

³ Zob. przyp. 1 i 2; Wiz. 1565—1793a.

⁴ Przekroje: 1536, 1581, 1595; (innych brak).

⁵ Consignatio 1781 s. 6a.

⁶ Wiz. 1565—1595; Merczyng. Zbory s. 174 n.

⁷ Status ecclesiae 1781 s. 158.

⁸ Tamże.

⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 348.

¹⁰ Consignatio 1781 s. 6a.

PARAFIA FRYSZTAK (miasto)

Zróżdła przekrojowe: Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1346—1374, 1551—1557); LBD III s. 381, 382, 390—391; LR 1513 k. 24; LR 1527 k. 49'; LR 1529 s. 239; Rej. pob. 1536 s. 535 n., LR 1539 k. 22; LR 1561 k. 35; Wiz. 1565 s. 398 n.; LR 1577 k. 96; Rej. pob. 1581 s. 248, 267; Wiz. ext. 1595 k. 23'—25; Wiz. int. 1595 k. 22'—23'; Wiz. 1602 s. 23—31; Wiz. 1608 s. 215—219; Wiz. 1610 k. 33'—34; Wiz. 1618 s. 326 n.; Wiz. 1619 k. 403—404; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 12—13; Wiz. 1764 s. 25; Wiz. 1781 s. 50; Wiz. 1793 b k. 11—14'; Wiz. 1797 s. 6—7.

Inne źródła: ADP: Księga nr 658 (or. i kop. XVI—XIX w.); ADT: *Consignatio cleri ... decanatus ... Pilsnensis a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab. an. D. 1780 s. 6—6a.*

Opracowania: J. Lubojemski: Kościół parafialny pod wezwaniem Narodz. NMP we Frysztaku. Frysztak 1947.

I A. Osada wymieniona pierwszy raz w r. 1277 jako *oppidum*¹, co J. Krzyżanowski tłumaczy jako „targowisko o charakterze miejskim”². 22 II 1375 osada posiada prawo niemieckie miejskie³. 1 II 1392 Władysław Jagiełło ustanawia w mieście siedzibę najwyższego sądu niemieckiego dla posiadłości opactwa koprzywnickiego⁴.

Parafia, fundacji cysterskiej, powstała przed r. 1277⁵.

Patronat: opactwo cystersów w Koprzywnicy⁶. W l. 1527—1532 rzekło się ono praw własnościowych wraz z patronatem wzamian za Kozłówek i Oparówkę⁷; od r. 1532 patronat szlachecki⁸.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował miasto Frysztak oraz wsie: Glinik i Kobyle⁹. Od r. 1536 są wymienione jeszcze Cieszyna i Stęcina a od r. 1581 Pstrągówka.

I C. W r. 1781 parafia liczyła 1798 katolików¹⁰; w r. 1797 mieszkało w niej 2600 osób.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza był drewniany, w l. 1595—1619 oraz 1758—1793 drewniany i konsekrowany. Wiz. 1602 informuje, że kościół „jest obszerny”¹¹.

Wezwanie: Narodzenie NMP¹¹; Poczęcie NMP (1565).

I E₁. Kobyle Istniał tu w XIV w. kościół parafialny. (Por. Kobyle).

I E₂. Frysztak. Kaplica p. w. Bozego Ciała, drewniana i nie konsekrowana, była w r. 1595 w stanie zupełnego zniszczenia. 9 VII 1645 bp krak. P. Gembicki zabronił karmelitom z Jasła odprawiać nabożeństw w kaplicy, która wówczas była odnowiona i otoczona opieką miejscowego plebana¹².

I E₃. Frysztak. Kaplica p. w. św. Heleny istniała w r. 1758; mieszkał przy niej pustelnik z III zakonu św. Franciszka¹³.

¹ KDMP I nr 93; Sarna: Opis powiatu s. 633.

² J. Krzyżanowski: Polityka miejska Bolesława Wstydlivego s. 287.

³ KDMP III nr 869; KDMP III nr 887 (1374).

⁴ KDMP IV nr 1018.

⁵ Zob. przyp. 1; Kumor. Powstanie s. 326—328.

⁶ Zob. przyp. 1; LBD III s. 390.

⁷ Krzepela: Księga rozszedzenia s. 287.

⁸ Wiz. 1565—1781; AEp. Vol. 30 k. 568.

⁹ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1808, 1781.

¹⁰ *Consignatio* 1781 s. 6a.

¹¹ Wiz. 1595—1781.

¹² AEp. Vol. 54 k. 384—385.

¹³ Wiz. 1758—1764.

I F. Frysztak. Szpital (mały dom) koło szkoły istniał w r. 1608. Późniejszych wzmianek brak.

I G. Frysztak. Bractwo Różańca św. przy kościele parafialnym zostało zaprowadzone przed r. 1668; 14 III 1672 otrzymało ono własnego kapelana¹⁴. Brak późniejszych wzmianek. (Por. I M₁).

I H. Frysztak. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym; w r. 1610 potrzebowała naprawy. Inne wzmianki: 1602, 1608¹⁵.

I M₁. Frysztak. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował 26 VII 1668 i 5 III 1672 (legat 3500 fl. pol.) Jan Rojowski, właściciel miasta; erekcji jej dokonał 14 III 1672 bp sufr. krak. M. Oborski.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

I M₂. Frysztak. Prebendę św. Jana Nepomucena ufundował (legat 3500 fl. pol.) 25 VI 1749 ks. Andrzej Ankwicz, kanonik katedralny krakowski; powiększył fundację 8 IV 1750 (legat 3500 fl. pol.) Wacław Ankwicz, kasztelan zawichojski; erygował ją ks. Józef Kiełczewski, oficjał krakowski¹⁶. Inne wzmianki: 1758, 1781¹⁷.

Patronat szlachecki¹⁸.

VI C. Frysztak. W r. 1781 mieszkało w parafii 268 Żydów¹⁹.

PARAFIA GOGOLÓW (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 203, 204; Rej. pob. 1508 s. 466; LR 1513 k. 23'; LR 1527 k. 48'; LR 1529 s. 249; Rej. pob. 1536 s. 529; LR 1539 k. 22'; Gromnicki: Świętopietrze s. 374 n. (1551—1553); LR 1561 k. 35; Wiz. 1565 s. 406; LR 1577 k. 21—22; Rej. pob. 1581 s. 245; Wiz. ext. 1595 k. 22'—23'; Wiz. int. 1595 k. 21—22; Wiz. 1602 s. 31—33; Wiz. 1608 s. 223; Wiz. 1610 k. 34'—35; Wiz. 1619 k. 404—404'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 13; Wiz. 1764 s. 25—26; Wiz. 1781 s. 49—50; Wiz. 1793b k. 9—10'; Wiz. 1797 s. 10—11.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 708 (or. i kopie XVI—XIX w.); 2. Księga nr 328 — Descriptio status ecclesiae ac beneficii in villa Gogolow s. 151—155; ADT: Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a.

I A. 15 VI 1353 Kazimierz Wielki oddaje wieś tytułem darowizny w ręce rycerskie¹; 13 VI 1360 ma miejsce lokacja wsi na prawie niemieckim².

Parafia, fundacji rycerskiej, powstała prawdopodobnie w drugiej połowie w. XIV³; pierwsza wzmianka w r. 1513.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmuje wsie: Gogolów i Glinik (Górny)⁵. W r. 1781 wymieniona jeszcze wieś Huta.

¹⁴ AOffic. Vol. 149 s. 422—442.

¹⁵ Por. Kot: Szkolnictwo s. 196.

¹⁶ AOffic. Vol. 189 s. 88—90.

¹⁷ Consignatio 1781 s. 6—6a.

¹⁸ Zob. przyp. 16.

¹⁹ Consignatio 1781 s. 6a.

¹ KDMP III nr 701, Sarna: Opis powiatu s. 519.

² KDMP I nr 265; Sarna: Opis powiatu s. 519.

³ Kumor: Powstanie s. 333—334. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1312 jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 117).

⁴ Wiz. 1565—1781.

⁵ Przekroje: 1536, 1581, 1781, Wiz. int. i ext. 1595 podaje tylko Gogolów.

I C. W r. 1536 mieszkało na terenie parafii 36 kmieci; w r. 1781 parafia liczyła 1116 katolików⁶ a w r. 1797 miała ich 1600.

I D. Kościół parafialny w l. 1595—1619 oraz 1758—1781 był drewniany i konsekrowany. Nową świątynię, również drewnianą, wybudowali w r. 1672 Jakub i Joachim Rojowscy, właściciele wsi⁷. W r. 1764 miejscowy pleban dokonał gruntownej restauracji świątyni, m. in. „wymienił przyciesi“⁸. W r. 1783 przystąpiono do reparacji kościoła; w r. 1793 kościół był w stanie dobrym.

Wezwanie: św. Katarzyna p. i m.⁸

I F. Gogolów. Szpital ufundowano przed r. 1708⁹; istnieje w r. 1781¹⁰.

I H. Gogolów. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym; istniała jeszcze w r. 1602. Dalszych wzmianek brak¹¹.

VI C. Gogolów. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 16 Żydów¹².

PARAFIA GUMNISK A (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 262, 264, 265, 296; Rej. pob. 1508 s. 467; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 153'; LR 1529 s. 82; Rej. pob. 1536 s. 542 n.; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1555—1556); LR 1561 k. 58'; Wiz. 1565 s. 412; LR 1577 k. 107'; Rej. pob. 1581 s. 247; Wiz. ext. 1595 k. 27'—28'; Wiz. int. 1595 k. 41—42; Wiz. 1602 s. 36—38; Wiz. 1608 (brak); Wiz. 1610 k. 45—46; Wiz. 1618 s. 340 n.; Wiz. 1619 k. 408—409'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 15—16; Wiz. 1764 s. 17—18; Wiz. 1781 s. 30—32; Wiz. 1793a s. 77—80.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Gumniska (or. i kop. XVII—XX w.); 2. Consignatio cleri decanatus ... Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ... ab an. 1780 s. 6—6a; ADP: Rps nr 328 — Descriptio status ecclesiae parochialis Gumniscensis totiusque beneficii ... 17 VII 1781 s. 163—166.

I A. Parafia, fundacji rycerskiej, powstała prawdopodobnie w drugiej połowie w. XIV¹; pierwszy raz wymienia ją Długosz.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Gumniska, Stasiówka, Głobikowa, Głodomank czyli Braciejowa³. Wymieniona w r. 1536 Gembiczna należy do r. 1581 do par. Dobrków.

I C. W r. 1536 mieszkało na terenie parafii 123 kmieci. W r. 1781 parafia liczyła 1200 katolików⁴.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany przez Długosza, był w l. 1595—1619 oraz 1758—1793 drewniany i konsekrowany. W r. 1619 dawny kościół „z po-

⁶ Consignatio 1781 s. 6a.

⁷ Napis na tablicy umieszczonej w kościele parafialnym w Gogolowie.

⁸ Wiz. 1565—1793b.

⁹ Descriptio 1781 s. 153 (reg. dokum. z 5 IV 1708).

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 347.

¹² Zob. przyp. 6.

¹ Kumor: Powstanie s. 344—346. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1310 jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 117).

² LBD; Wiz. 1565—1793.

³ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1619, 1781.

⁴ Consignatio 1781 s. 6a.

wodu starości całkowicie rozpadł się⁴; nowy kościół w budowie. Wizytator zastał wykończoną połowę budynku. W chórze mniejszym zbudowano małą kaplicę, w której odprawia się służbę Bożą na podstawie licencji ordynariusza. Konsekracji kościoła dokonał 31 X 1683 bp sufr. krak. M. Oborski⁵.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁶

I E₁. Braciejowa. Przed w. XV „miasto znane“ z kopalni złota⁷; prawdopodobnie posiadało już w XIII w. własny kościół parafialny⁸. Przed r. 1758 istniał tu kościółek p. w. św. Barbary p. i m. (patronka górników), który z powodu starości upadł. Nowy, na podstawie zezwolenia oficjała krakowskiego, wybudował przed r. 1758 miejscowy proboszcz⁹. Inna wzmianka w r. 1781.

I E₂. Stasiówka. Kościółek p. w. św. Anny, wybudowany przed r. 1758 i utrzymywany przez wiernych z tejże wsi¹⁰. Wiz. 1781 podaje, że nabożeństwa odprawiają się w kościółku „*ab antiquis temporibus*“.

I H. Gumniska. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym; wzmianka w r. 1602¹¹.

VI C. Gumniska. W r. 1781 mieszkało w parafii 53 Żydów¹².

PARAFIA JODŁOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 202, 203; LR 1513 k. 28; LR 1527 k. 60'; LR 1529 s. 85; LR 1539 k. 25'; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1551—1560); LR 1561 k. 39'; Wiz. 1565 s. 421; LR 1577 k. 102; Rej. pob. 1581 s. 124; Wiz. ext. 1595 k. 11'—12'; Wiz. int. 1595 k. 11'—12'; Wiz. 1602 s. 11—13; Wiz. 1608 s. 248—251; Wiz. 1610 k. 41—42; Wiz. 1618 s. 319; Wiz. 1619 k. 207'—208'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 7—8; Wiz. 1764 s. 21—22; Wiz. 1781 s. 42—43; Wiz. 1793 b s. 47—49'; Wiz. 1797 s. 10'—11.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Jodłowa (or. i kopie XVII—XX w.); 2. Consignatio cleri ... decanatus foralis Pilsnensis a.D. 1781 w: Prothocollum 2-dum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a; ADP: Rps nr 328 — Descriptio totius status ecclesiae ac beneficii in Jodłowa ... a.D. 1781 s. 93—99.

I A. Wieś, wymieniona pierwszy raz 19 V 1354¹, otrzymała 30 IX 1359 z rąk Kazimierza Wielkiego prawo magdeburskie². W tym czasie osada prawdopodobnie posiadała prawa miejskie³, Parafię uposażył w r. 1359 król Kazimierz Wielki⁴; pierwsza wzmianka z 22 XI 1475⁵.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny w l. 1581—1781 obejmował Jodłowę (Polską i Niemiecką*) oraz Dębowę⁷.

I C. W r. 1758 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1725 osób a w r. 1781 — 1800. W r. 1781 parafia liczyła 1949 katolików⁸ a w r. 1797 — 3000.

⁵ Wiz. 1781; Status ecclesiae 1781 s. 163.

⁸ Wiz. 1758.

⁶ LBD; Wiz. 1565—1793.

¹⁰ Tamże.

⁷ LBD II s. 265.

¹¹ Por. K o t : Szkolnictwo s. 348.

⁸ K u m o r : Powstanie s. 344.

¹² Consignatio 1781 s. 6a.

¹ KDKK I nr 198.

² KDP III nr 121, M o r a w s k i : Sądeczyzna s. 236 n.

³ P i e k a r c z y k : Studia s. 238.

⁴ Zob. przyp. 2; K u m o r : Powstanie s. 368—369.

⁵ AOffic. Vol. 2 s. 302; KUK II 184 (19 XII 1491).

⁶ Wiz. 1565—1781.

⁷ Przekroje z lat: 1581, 1595, 1608, 1781.

⁸ Consignatio 1781 s. 6a.

I D. Kościół parafialny w l. 1595—1619 był drewniany i konsekrowany. W r. 1676 został spalony całkowicie przez pożar; odbudowany w r. 1679 z drzewa przez ks. Pieprzakowskiego, miejscowego plebana; konsekrowany 7 XI 1683 przez bpa sufr. krak. M. Oborskiego⁹. W l. 1758—1781 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Stanisław b. i m. (1565—1619)¹⁰; 7 XI 1683 konsekrowany p. w. Przeniesienia relikwii św. Stanisława b. i m.¹¹

I E. Jodłowa. Kościół p. w. św. Mikołaja, mały, drewniany i poświęcony, stał na cmentarzu kościelnym w r. 1781.

I F. Jodłowa. Szpital na roli kościelnej zbudował właściciel z Jodłowej, Grzegorz Chaja, przed r. 1764. Inne wzmianki: 1764, 1781, 1793. W r. 1764 mieszkało w szpitalu 5 ubogich.

I G. Jodłowa. Bractwo Współczucia Męce Chrystusowej (*Compassionis Christi Domini*) erygował w r. 1626, na prośbę wiernych parafii Jodłowa, bp krak. M. Szyszkowski¹². Wzmianka w r. 1781¹³. (Por. I M).

I H. Jodłowa. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym; w r. 1608 zniszczona; po wizytacji r. 1610 odrestaurowana. Inne wzmianki: 1602, 1797¹⁴.

I M. Jodłowa. Altarię p. w. NMP Bolesnej dla promotora bractwa *Compassionis* ufundował ks. Wojciech Waśniowski, kanonik tarnowski i pleban w Jodłowej; erygował ją w r. 1626 bp krak. M. Szyszkowski¹⁵. Wzmianka w r. 1781¹⁶. (Por. I G).

Patronat proboszcza w Jodłowej¹⁷.

VI C. Jodłowa. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 60 Żydów¹⁸.

PARAFIA KLECIE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV I (pod Kołaczyce) i II (1326—1357); LBD I s. 650, II s. 246—248, III s. 203—204, Rej. pob. 1508 s. 468, 469; LR 1527 k. 49' (razem z Brzostkiem); Rej. pob. 1536 s. 528 n.; LR 1539 k. 22' (razem z Brzostkiem); Wiz. 1565 s. 412; Rej. pob. 1581 s. 244; Wiz. ext. 1595 k. 16—17; Wiz. int. 1595 k. 16—16'; Wiz. 1608 s. 236—238; Wiz. 1610 k. 38'—39', Wiz. 1619 k. 307—307'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 9; Wiz. 1764 s. 22; Wiz. 1793 b k. 5; Wiz. 1797 s. 10—11.

Inne źródła: ADP: Rps nr 482 — Liber jurium ... ecclesiae parochialis Brzostocensis (kopie).

I A. Osada, wymieniona pierwszy raz w r. 1125 a następnie w dokumentach XIII w.¹ W r. 1353 przechodzi, tytułem darowizny z rąk królewskich w ręce rycerskie², a w roku następnym wraca do posiadłości opactwa tynieckiego³. W r. 1360 otrzymuje prawo średzkie⁴.

Parafia, fundacji benedyktynów tynieckich, sięga początkami prawdopodobnie przełomu w. XI/XII⁵; pierwsza wzmianka w r. 1326. Parafia istnieje jeszcze w r. 1418⁶. Za czasów Długosza i później należy na prawach filialnych

⁹ Wiz. 1758—1781, Descriptio 1781 s. 93.

¹⁰ Wiz. 1565—1619.

¹¹ Zob. przyp. 9.

¹² Descriptio 1781 s. 96.

¹³ Tamże.

¹⁴ Por. Kot. Szkolnictwo s. 346.

¹⁵ Zob. przyp. 12.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Consignatio 1781 s. 6a.

¹ KDT nr 1 (1125), 11b (fals. — 1229), 36 (fals. — 1288); Hirschberg. Stosunki osadnicze s. 37 n.

² KDMP III nr 701.

³ KDT nr 73 (fals.).

⁴ KDMP I nr 255.

⁵ Kumor. Powstanie s. 378—380.

⁶ KDT nr 145 (11 III 1418).

do parafii Brzostek⁷. Jeszcze w r. 1758 kościół posiadał wszystkie prawa parafialne.

Patronat opactwo benedyktynów w Tyńcu⁸.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Klecie, i Januszkowice. W l. 1536—1581 wymieniono dalsze: Bukowa, Kamienica (LBD zalicza do par. Brzostek), Błażkowa (brał w r. 1581) i Skórowa (1581 — do par. Brzostek). W r. 1608 należą: Klecie, Januszkowice, Błażkowa i Bukowa.

I C. Dla r. 1125 szacuje się liczbę gospodarzy na 7⁹, a w połowie XIV w. liczbę ludności na 1065 osób¹⁰. W r. 1797 na obszarze okręgu filialnego mieszkało 2160 katolików

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, za czasów Długosza a także w l. 1595—1619 oraz 1758—1764 był drewniany i konsekrowany. W r. 1657 został spalony w czasie najazdu Węgrów i Kozaków¹¹. Odbudowaną świątynię konsekrował bp sufr. krak. M. Oborski († 1689)¹². W r. 1793 kościół był „z powodu starości w stanie rozkładu“.

Wezwanie: św. Leonard opat i w.¹³

I E. Błażowa. Kaplica nieznanego wezwania, istniała przed r. 1595; sprofanowana przez rodzinę Curyłów. Brak innych wiadomości.

I H. Szkoły parafialnej w r. 1595 nie ma; dzieci uczęszczają do szkoły w Brzostku¹⁴.

I K. Klecie. Za czasów Długosza sławne miejsce pielgrzymkowe do św. Leonarda z Rusi, Litwy, Węgier i Polski „z powodu cudów, jakie się dokonują za wstawiennictwem św. Leonarda“¹⁵. (Por. Klecie). Innych wzmianek brak.

PARAFIA K O B Y L E (miasto)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 282, 291.

Inne źródła: KDMP III nr 696, 789, 869.

I A. 25 I 1352 król Kazimierz Wielki lokuje wieś na prawie niemieckim¹. 6 III 1366 tenże monarcha zamienia wieś w miasto i odbarza je prawem niemieckim². W r. 1374 Kobyle stanowiło własność opactwa cystersów w Koprzywnicy³.

W dokumencie lokacyjnym wsi (1352) uposażył król parafię, która istniała w r. 1366⁴ i 1375⁵. Za czasów Długosza parafia nie istniała, nie było również miasta, tylko wieś, przynależna do parafii Fryszak. Prawdopodobnie na skutek włączenia miasta w obręb posiadłości cysterskich i pobliską Fryszak (własność cystersów), odebrano osadzie prawa miejskie i parafialne⁶.

⁷ LBD; Wiz. 1565—1797.

⁸ Zgodnie z prawami własności; LBD; Wiz. 1565—1797.

⁹ Bujak: Studia s. 305.

¹⁰ Ładogórski: Studia s. 204.

¹² LBD II i III; Wiz. 1565—1793.

¹¹ Por. par. Brzostek D.

¹⁴ Por. Kot: Szkolnictwo s. 346.

¹² Wiz. 1768.

¹⁵ LBD II s. 246.

¹ KDMP III nr 696; Schmid. Die rechtlichen Grundlagen s. 535.

² KDMP III nr 789; Piekarczyk: Studia s. 238.

³ LBD III nr 382, 391; KDMP III nr 869.

⁴ KDMP III nr 789: „item pro ecclesia ibidem fundata“ (a nie fundanda); Kumor i Powstanie s. 385—387.

⁵ KDMP III 869.

⁶ Kumor: Powstanie s. 286.

Patronat królewski⁷.

I B. Okręg parafialny obejmował prawdopodobnie tylko miasto królewskie Kobyle.

I D. Kościół parafialny istniał w l. 1366—1375⁸; późniejszych wzmianek brak.

Wezwanie nieznane.

PARAFIA KOŁACZYCE (miasto)

Zróżdła przekrojowe: MPV I i II (1350—1355); Gromnicki: Świętopietrze s. 374 n. (1346—1357, 1551—1560): LBD II s. 278—280, 284, 288, III s. 205, 207—208; Rej. pob. 1508 s. 465; LR 1513 k. 25; LR 1527 k. 26; LR 1529 s. 129; Rej. pob. 1536 s. 531; LR 1539 k. 24; LR 1561 s. 37; Wiz. 1565 s. 412; LR 1577 k. 98'; Rej. pob. 1581 s. 255 n.; Wiz. ext. 1595 k. 18'—19'; Wiz. int. 1595 k. 17'—19'; Wiz. 1602 s. 20—21; Wiz. 1608 s.: 228—232; Wiz. 1610 k. 37—37'; Wiz. 1618 s. 323—324; Wiz. 1619 k. 308'—400; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 10—11; Wiz. 1764 s. 23; Wiz. 1781 s. 44—46; Wiz. 1793b s. 51—52'; Wiz. 1797 s. 6.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 950 — fasc. Kołaczyce (or. i kopie XVI—XIX w.); 2. Księga nr 328 — Status ecclesiae parochialis Kołaczycensis ... a. D. 1781 s. 117—127; 3. Księga nr 350 — Consignatio confraternitatum circa ecclesiam parochialem in Kołaczyce ... existentium ... 1780 s. 3; Bibl. Ossol. (Wrocław). Rps nr 2160: Rescriptorum, bullarum, privilegiorum ... super bona, haereditates ... monasterii Tynecensis ... pars II, a. D. 1634 k. 261'—335; 2. Rps nr 3695: Metrica sive copiae privilegiorum ... super bona monasterii Thinecensis ... a. D. 1602 k. 75, 122, 127' (XVI w.); ADT: Consignatio clerii ... decanatus foranei Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a.

I A. Osada istniała prawdopodobnie pod koniec XIII w.¹ Lokacja miasta na prawie niemieckim nastąpiła w r. 1339². Parafię uposażył w r. 1339³ opat tyniecki Henryk; pierwsza wzmianka w l. 1346/1350. 2 X 1465 oficjał krakowski potwierdził prawa i przywileje kościoła⁴.

Patronat: opactwo benedyktynów w Tyńcu⁵; po pierwszym rozbiorze Polski (1772) — patronat cesarski⁶.

I B. Okręg parafialny za czasów Długosza obejmował miasto Kołaczyce, gród Golesz oraz wsie Krajowice i Zantkowa*; ta ostatnia za czasów Długosza była opuszczoną a potem zanikła. W r. 1581 wymieniono nadto: Gwoździankę, Bliźniankę, Przewrotną, Brzezanekę* i Żyźniów; w następnych przekazach wszystkie zanikają. W l. 1595—1781 występują tylko: miasto Kołaczyce, Przedmieście i Krajowice⁷.

I C. W r. 1781 parafia liczyła 2010 katolików⁸; w r. 1797 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1160 osób.

⁷ Zob. przyp. 4 (zgodnie z prawami własności).

⁸ Zob. przyp. 4 i 5.

¹ Sarna: Opis powiatu s. 542.

² AOffic. Vol. 12 s. 548—550 (transumpt dokum. z r. 1339); Rescriptorum k. 292—294 (dokum. z r. 1354 — oppidum); KDMP III nr 721 (3 VI 1358).

³ Tamże; Status 1781 s. 117; Księga nr 950 s. 2—3; Sarna: Opis powiatu s. 555.

⁴ AOffic. Vol. 12 s. 548—551.

⁵ Wynika z dokum. fundacyjnego; LBD; Wiz. 1565—1764.

⁶ Wiz. 1781.

⁷ Przekroje: 1595, 1608, 1781.

⁸ Consignatio 1781 s. 6a.

I D. Kościół parafialny, wymieniony w r. 1350, był za czasów Długosza drewniany i poświęcony. W r. 1552 wybudowano świątynię nową, również drewnianą⁹. Przed r. 1595 kościół spalił się w czasie pożaru¹⁰. W l. 1595—1610 kościół był drewniany i nie konsekrowany. W r. 1608 służba Boża odprawia się na podstawie indultu. W l. 1618—1781 kościół jest drewniany i konsekrowany. W r. 1781 kościół jest szczupły, nie może pomieścić wiernych i z tego powodu został rozbudowany¹¹. W r. 1793 kościół był w stanie dobrym.

Wezwanie: Najśw. Maryja Panna (LBD — 1545)¹²; Wniebowzięcie NMP (1565); Narodzenie NMP (Wiz. 1595—1764, 1793); Narodzenie NMP i św. Piotra i Pawła ap. (1781).

I E₁. Kołaczyce. Kościół p. w. św. Anny przy szpitalu, drewniany i nie konsekrowany, istniał w r. 1595. W r. 1604 nową świątynię, drewnianą, wybudował dzierżawca Kołaczyc — Brzechwa¹³. W l. 1608—1619 kościół był drewniany i nie konsekrowany. W l. 1758—1781 kościół posiadał prawa filialne. Od r. 1675 posiada własnego kapelana. (Por. I M₁). Konsekracji kościoła, wybudowanego *antiquitus*, dokonał 29 X 1779 bp sufr. przemyski M. Sierakowski¹⁴.

I E₂. Goleisz. Kaplica grodowa pod nieznanym wezwaniem, posiadająca niegdyś własnego kapelana i uposażenie, istniała w r. 1595 w stanie opuszczenia. Późniejszych wzmianek brak. (Por. I M₁).

I F. Kołaczyce. Szpital bez uposażenia istniał w r. 1595. W r. 1608 znajdował się w pobliżu kościoła św. Anny. Wzmianka w r. 1793.

I G₁. Kołaczyce. Bractwo św. Anny przy kościele pod tymże wezwaniem zostało zaprowadzone dzięki staraniom ks. Wojciecha Ruckiego, prepozyta kolegiaty sądeckiej, przed r. 1675; w tym roku bractwo otrzymało własnego kapelana¹⁵. Wzmianka w r. 1781. (Por. I M₂).

I G₂. Kołaczyce. Bractwo Różańca św. istniało przed r. 1780; w r. 1781 posiadało własnego kapelana¹⁶. (Por. I M₃).

I H. Kołaczyce. Szkoła parafialna istniała w r. 1513. W r. 1595 budynek szkolny był w dobrym stanie. Inne wzmianki: 1602, 1608¹⁷, 1793.

I M₁. Goleisz. Prebenda w kaplicy grodowej istniała przed r. 1595. (Por. I E₂). Późniejszych wzmianek brak.

I M₂. Kołaczyce. Altarię p. w. św. Anny w kościele pod tymże tytułem ufundowali mieszczanie; fundację zatwierdził 1 IV 1675 Herakliusz Lubomirski, opat komendatariusz tyński¹⁸. Inne wzmianki: 1758, 1764, 1781.

Patronat rady miasta Kołaczyc¹⁹.

I M₃. Kołaczyce. Altarię dla promotora bractwa Różańca św. ufundowano przed r. 1781 na legacie 3000 fl. pol.²⁰

Patronat nieznany.

⁹ Księga nr 950 s. 2.

¹⁰ Wiz. 1595—1608.

¹² LBD II s. 279, 284, III s. 207; Gol. s. 255 (1546).

¹³ Wiz. 1781, Status 1781 s. 123.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Status 1781 s. 123.

¹⁶ Księga nr 350 s. 3.

¹⁷ Por. K o t : Szkolnictwo s. 196.

¹¹ Status 1781 s. 117.

¹⁸ Status 1781 s. 123.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Zob. przyp. 16.

I N. Kołaczyce. Cudami słynący obraz św. Anny w kościele tegoż wezwania istniał w r. 1781²¹.

VI C. Kołaczyce. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 4 Żydów²².

PARAFIA LUBCZA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 259; Rej. pob. 1508 s. 468; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 154; LR 1529 s. 89; Rej. pob. 1536 s. 544 n.; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1551—1558); LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 422 n.; LR 1577 k. 108; Rej. pob. 1581 s. 258; Wiz. ext. 1595 k. 10—11; Wiz. int. 1595 k. 10—11'; Wiz. 1602 s. 10—11; Wiz. 1608 s. 251—255; Wiz. 1610 k. 42'—43; Wiz. 1618 s. 313—315; Wiz. 1619 k. 208'—209'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 7—8; Wiz. 1764 s. 21; Wiz. 1781 s. 38—39.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Lubcza (or. i kopie XVI—XX w.); 2. Inventarium parochiae Lubcza ... 14 VIII 1786; 3. Inventarium ecclesiae et beneficij Lubcensis a. D. 1814; 4. Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a); APAr. w Lubczy: 1. Quaerenda documentorum in actis consistorii Cracoviensis ecclesiae in Lubcza (reg. od XV—XVIII w.); 2. Akta szpitala (or. i kopie XV—XVIII w.); 3. Liber baptisatorum ab an. 1641—1710 (vol. II); 4. Akta z lat 1454—1800; 5. Liber memorabilium parochiae Lubcensis ... 1833 inchoatus; 6. Elenchus omnium parochorum, administratorum et cooperatorum ... ab an. 1656; 7. Liber prothocollum ... parochiae Lubecensis ab an. 1772—1787 (vol. I); 8. Liber prothocollum ... 1787—1816 (vol. II).

I A. 24 VIII 1369 król Kazimierz Wielki lokuje wieś na prawie niemieckim i uposaża kościół parafialny¹. Pierwsza wzmianka o parafii z 25 X 1454². Patronat królewski³.

I B. Okręg parafialny w l. 1536—1781 obejmował wsie: Lubcza (Dolna i Górna *), Woła Lubecka i Dzwonowa⁴.

I C. W r. 1536 na terenie parafii mieszkało 122 kmieci i 8 zagrodników. W r. 1781 parafia liczyła 2465 katolików⁵.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza był drewniany; w l. 1595—1619 drewniany i konsekrowany. W r. 1746 został całkowicie zniszczony przez pożar⁶. Nowy kościół z drzewa wybudował własnym nakładem w r. 1759 ks. Stanisław Dunin Wąsowicz, miejscowy proboszcz. Konsekrował go 31 X 1779 bp sufr. przemyski M. Sierakowski⁷.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁸

I E₁. Lubcza. Kaplica na cmentarzu kościelnym p. w. św. Walentego istniała przed r. 1595; w tymże roku była w stanie prawie całkowitej ruiny. Wizytator zabronił odprawiania w niej nabożeństw, jeśli nie będzie gruntownie zrestaurowana. Inne wzmianki: 1618, 1619.

I E₂. Lubcza. Kaplica na cmentarzu kościelnym p. w. św. Zofii z przywilejem mszalnym, istniała przed r. 1595. W l. 1595—1619 była drewniana

²¹ Status 1781 s. 123.

²² Consignatio 1781 s. 6a.

¹ ASang. II nr 40; Kumor: Powstanie s. 411—412.

² AOffic. Vol. 9 k. 147; vol. 11 k. 183 (3 XII 1490).

³ Wiz. 1565—1781.

⁴ Przekroje z lat: 1536, 1581, 1595, 1608, 1781.

⁵ Consignatio 1781 s. 6a.

⁶ Wiz. 1781 s. 38; ADP: Rps nr 328 — Conscriptio status ecclesiae parochialis... a. 1779 s. 77; Inventarium 1814 s. 1.

⁷ Tamże.

⁸ Wiz. 1565—1781.

1 konsekrowana. Przed r. 1679 wybudowano nowy kościół drewniany, który uposażył w r. 1679 Józef de Borek, kasztelan radomski; w dniu 8 XI 1683 konsekrował go bp sufr. krak. M. Oborski⁹. W r. 1758 kościół został gruntownie odnowiony przez miejscowego plebana i służył za tymczasowy kościół parafialny, strawiony przez pożar. Ok. r. 1781 ponownie kościół zrestaurowano nakładem parafian.

I F. Lubcza. Szpital wybudowany z drzewa, uposażony przed r. 1608 przez Mikołaja Spytka Ligęzę¹⁰. W r. 1618 i 1619 mieszkało w nim 14 ubogich a w r. 1781 dwunastu¹¹.

I H. Lubcza. Szkoła parafialna w r. 1595 posiadała dom nowowyzbudowany. Inne wzmianki: 1602, 1608¹².

VI C. Lubcza. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 62 Żydów¹³.

PARAFIA LUBLA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 278, III s. 377, 381; LR 1513 k. 24; LR 1527 k. 50; LR 1529 s. 239; Rej. pob. 1536 s. 522; LR 1539 k. 23; Gromnicki: Świętopietrze s. 376 n. (1551—1557); LR 1561 k. 35'; Wiz. 1565 s. 397 n.; LR 1577 k. 96'; Rej. pob. 1581 s. 243; Wiz. ext. 1595 k. 21—22'; Wiz. int. 1595 k. 20—21; Wiz. 1602 s. 22—23; Wiz. 1608 s. 219—222; Wiz. 1610 k. 35'—36; Wiz. 1618 s. 325—326; Wiz. 1619 k. 402—403; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 12; Wiz. 1764 s. 24; Wiz. 1781 s. 47—48; Wiz. 1793b k. 57—58'; Wiz. 1797 s. 9—10.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 1120 (or. i kop. XVI—XIX w.); 2. Księga nr 328: Inventarium ecclesiae Lublanensis ... 9 VII 1781 conscriptus s. 143—148; ADT: Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a.

I A. Wieś ok. r. 1185 przeszła tytułem darowizny z rąk komesa Mikołaja Bogoryi na własność opactwa cystersów w Koprzywnicy¹. Parafia, fundacji opactwa koprzywnickiego, powstała w drugiej połowie w. XIII²; pierwsza wzmianka z 21 III 1277³. Nie wymieniają jej rejestry świętopietrza.

Patronat opactwa cystersów w Koprzywnicy⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza do r. 1669 obejmował wieś Lubla⁵. Wymienione w r. 1536 dalsze wioski: Różanka, Tulkowice, Kożuchów, Markuszowa i Kalembina należą wg późniejszych przekrojów do parafii Dobrzechów. (Por. Dobrzechów). W r. 1595 wizytator zlecił opiece duszpasterskiej miejscowego plebana sprofanowaną parafię Sieklówkę. 1 II 1669

⁹ Liber baptisatorum vol. II s. 52.

¹⁰ Wiz. 1608—1619, APar. w Lubczy: Akta luźne — osiemnastowieczna kopia rzekomego dokumentu fundacyjnego szpitala, wystawionego w r. 1456 przez Aleksandra Ossolińskiego, podskarbiego koronnego. Prawdopodobnie chodzi tu o jeden jeszcze falsyfikat St. Morawskiego (Kumor: Falsyfikaty s. 116 nn.).

¹² Por. Kot: Szkolnictwo s. 345 n.

¹¹ Descriptio status 1781 s. 87.

¹³ Consignatio 1781 s. 6a.

¹ LBD III s. 377, 381, KDMP I nr 93, II nr 486 (1279), 497 (1284); Sarna: Opis powiatu s. 619.

² Kumor. Powstanie s. 412—413. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1314 jest falsyfikatem (Kumor: Falsyfikaty s. 168).

³ KDMP I nr 93: Lublya .. cum iure patronatus.

⁴ LBD: Wiz. 1565—1781; por. przyp. 3.

⁵ Przekroje: LBD, 1581, 1595 ext. i int., 1602, 1608.

bp krak. A. Trzebicki inkorporował kościół w Sieklówce do parafii Lubla⁶. W r. 1781 wymieniono nadto wieś Lublica Dolna*.

I C. W r. 1536 mieszkało na terenie wsi 40 kmieci; w r. 1781 — 1252 katolików⁷, w r. 1797 — 1490 osób.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza był prawdopodobnie drewniany; w l. 1595—1619 oraz 1758—1793 drewniany i konsekrowany⁸.

Wezwanie: Św. Mikołaj b. i w.⁹

I E. Sieklówka. Kościół p. w. św. Stanisława, dawny parafialny (por. Sieklówka), istniał jeszcze w r. 1669; był prawie całkowicie zniszczony; w r. 1758 nie było po nim śladu. W l. 1758—1764, z polecenia konsystorza krakowskiego, ks. Stanisław Głonak wybudował własnym nakładem kaplicę drewnianą p. w. św. Stanisława b. i m., która w r. 1764 była poświęcona; 24 X 1779 konsekrował ją bp sufr. przemyski M. Sierakowski¹⁰. Inne wzmianki: 1764, 1781.

I F. Lubla. Szpital drewniany zamieszkiwało w r. 1781 — 7 ubogich¹¹.

I H. Lubla. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym; w r. 1608 stała obok plebanii. Wzmianka w r. 1602¹².

VI C. Lubla. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 36 Żydów¹³.

PARAFIA ŁĘKI GÓRNE (wieś)

Źródła przekrojowe: Gromnicki: Świętopietrze s. 368—369 (1373, 1551—1560); LBD I s. 611; Rej. pob. 1508 s. 466; LR 1513 k. 66; LR 1527 k. 152; LR 1529 s. 87, 229; Rej. pob. 1536 s. 540 n.; LR 1536 k. 55; LR 1561 k. 58'; Wiz. 1565 s. 421 n.; LR 1577 k. 107'; Rej. pob. 1581 s. 248—249; Wiz. ext. 1595 k. 6—8'; Wiz. int. 1595 k. 7—8'; Wiz. 1602 s. 8—9; Wiz. 1608 s. 258—262; Wiz. 1610 k. 47—48; Wiz. 1618 s. 316; Wiz. 1619 k. 301—303'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 5—6; Wiz. 1764 s. 19 n.; Wiz. 1781 s. 34—37.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Łęki Górne (or. i kopie XVI—XX w.); 2. Collectio munimentorum et jurium ecclesiam parochialem concernentium per Paulum Antonium Cybulski ... a. D. 1705 conscripta (i kontynuacja); 3. Fasc. Machowa (or. i kopie XVIII—XX w.); 4. Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis a. D. 1781 w: Prothecollum 2-dum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. D. 1780 s. 6—6a; ADP: Rps nr 328 — Status ecclesiae parochialis Łęcensis ... descriptus ... 2 VII 1781 s. 51—72; Tamże: Status ecclesiae filialis in villa Machowa ... a. D. 1781 s. 72—73.

I A. Parafia, fundacji rycerskiej, powstała w drugiej połowie XIV w.¹; pierwsza wzmianka w r. 1373.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował: Łęki Górne i Łęki Dolne; w l. 1536—1781 wymienia się nadto wieś Machowę³.

I C. W r. 1781 parafia liczyła 2181 katolików⁴.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza był drewniany. W r. 1484

⁶ Zob. Sieklówka.

⁷ Consignatio 1781 s. 6a.

⁸ Wiz. 1595—1793b.

⁹ Wiz. 1565—1793b.

¹⁰ Wiz. 1764—1781, Inventarium s. 148.

¹¹ Inventarium 1781 s. 148.

¹² Por. Kot: Szkolnictwo s. 347.

¹³ Consignatio 1781 s. 6a.

¹ Kumor. Powstanie s. 431—432. Rzeczony dokument fundacyjny z 18 X 1312 jest falsyfikatem (Kumor Falsyfikaty s. 116).

² LBD; Wiz. 1565—1781.

³ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595, 1608, 1781.

⁴ Consignatio 1781 s. 6a.

wybudowano nową świątynię, którą konsekrował w r. 1487 bp sufr. krak. Paweł⁵. W r. 1595 kościół był w stanie dobrym; w l. 1595—1781 kościół był drewniany i konsekrowany⁶.

Wezwanie: Św. Bartłomiej ap.⁷

I E₁. Łęki Górne. Kościół p. w. św. Jana ew. wybudowała i uposażyła 17 X 1586 Jadwiga ze Żmigrodu Tarłowa, chorążyna sandomierska⁸; konsekrował go abp lwowski J. D. Solikowski przed r. 1586⁹. W l. 1595 i 1608 kościół jest w stanie dobrym. Wiz. 1608 i 1758 informują, że na mocy fundacji pleban miejscowy jest zobowiązany do odprawiania 2 razy w tygodniu mszy św. 7 X 1650 bp krak. P. Gembicki zlecił pieczę nad kościołem altarzyście św. Wojciecha przy kościele parafialnym¹⁰. Inne wzmianki: 1602, 1605, 1610, 1619, 1764, 1781¹¹.

Wezwanie: św. Jan ap. i ew. (1586, 1608, 1619, 1650, 1758, 1764, 1781)¹²; św. Jan Chrzciciel i św. Anna (1595).

I E₂. Łęki Górne. Kaplica p. w. św. Krzyża, drewniana, istniała na folwarku w r. 1595. Wiz. 1595 podaje, że kaplica jest nie konsekrowana, nie uposażona, ale pięknie zbudowana. Innych wzmianek brak.

I E₃. Machowa. Kościół filialny, drewniany, p. w. Trójcy Przenajśw. wybudował w r. 1778 Maciej Niemyski. 7 V 1779 fundator legował 300 fl. pol. rocznego uposażenia na rzecz plebana w Łękach, celem utrzymania specjalnego wikariusza dla posługi przy kościele w Machowej. 25 VII 1779 kościół poświęcił ks. Wojciech Jakubowski, prepozyt pilzneński. 29 XI 1779 bp sufr. krak. F. Potkański zatwierdził fundację i erygował kościół filialny, zależny od parafii Łęki Górne¹³.

I F. Łęki Górne. Szpital przy kościele parafialnym wybudowała Jadwiga Tarłowa przed r. 1608¹⁴. Uposażył go 2 III 1638 Wojciech Romer, właściciel wsi Łęki Górne¹⁵. W r. 1781 szpital posiadał 2 izby i 1 komorę. W r. 1781 mieszkało w szpitalu 6 ubogich.

I G₁. Łęki Górne. Bractwo Różańca św. przy kościele parafialnym zaprowadzono przed r. 1743¹⁶. 5 VII 1748 otrzymało ono własnego kapelana¹⁷. Wzmianka w r. 1781. (Por. I M₃).

I G₂. Machowa. Bractwo Trójcy Przenajśw. przy kościele filialnym istniało 17 VI 1779¹⁸.

I H. Łęki Górne. Szkoła parafialna posiadała w r. 1595 dom nowowybu-

⁵ Wiz. 1758 i 1781; ADP: Rps nr 328 — Actus visitationis a. D. 1750 s. 51; Status ... 1781 s. 51.

⁶ Przekroje z lat: 1602, 1608 i Wiz. 1618—1781.

⁷ Wiz. 1565—1781.

⁸ AEp. Vol. 56 k. 349—350 (dokument fundacyjny).

⁹ Tamże; nadto: Wiz. 1595 int.; Collectio munimentorum s. 68—72 (dokum. z 9 XI 1605).

¹⁰ AEp. Vol. 56 k. 345—353; Collectio munimentorum s. 63—67; Wiz. 1758 (reg.); Status 1781 s. 65 (reg.).

¹¹ Za rok 1605 zob. przyp. 9; Consignatio 1781 s. 6.

¹² Za l. 1586 i 1850 zob. przyp. 9; Consignatio 1781 s. 6a.

¹³ ADT: Fasc. Machowa (dokum. z 7 V 1779); Collectio munimentorum s. 127—128; Wiz. 1781 s. 36 (reg.); Status 1781 s. 72 (reg.).

¹⁴ Wiz. 1608.

¹⁵ Collectio munimentorum s. 55—57.

¹⁶ ADT: Fasc. Łęki Górne (Opisanie kościoła i innych budowli plebanii parafii w Łękach ... 1807 s. 2).

¹⁷ AOffic. Vol. 181 s. 1028—1030.

¹⁸ ADT: Fasc. Machowa (dokument z 17 VI 1779).

dowany. W r. 1608 dom szkolny stoi koło cmentarza kościelnego. W r. 1610 szkoła była w stanie dobrym¹⁹. Dalszych wzmianek brak.

I M₁. Łęki Górne. Altaria nieznanego wezwania i fundacji istniała przy kościele parafialnym w l. 1513—1577. Innych wzmianek brak.

Patronat nieznanym.

I M₂. Łęki Górne. Altarię p. w. św. Wojciecha ufundował 17 VIII 1650 Wojciech Romer, trybun ziemi sandomierskiej; erygował ją 7 X 1650 bp krak. P. Gembicki²⁰. Inne wzmianki: 1758, 1764, 1781.

Patronat szlachecki²¹.

I M₃. Łęki Górne. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował Feliks Romer (legat 200 fl. — 2 V 1743²²) i Augustyn Lubieniecki (legat 4000 fl. pol — 25 VI 1748); erygowano ją 5 VII 1748²³. Wzmianka w r. 1781. (Por. I G₁).

Patronat szlachecki²⁴.

VI C. Łęki Górne. W r 1781 mieszkało na terenie parafii 75 Żydów²⁵.

PARAFIA PILZNO (miasto)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 142, III s. 217, 219; Rej. pob. 1508 s. 464, 467; LR 1513 k. 66'—67; LR 1527 k. 152', 154'; LR 1529 s. 89, 102, 180, 358; Rej. pob. 1536 s. 538—540; LR 1539 k. 55'; LR 1561 k. 58; Wiz. 1565 s. 419—420; LR 1577 k. 107; Rej. pob. 1581 s. 241; 265; Rej. pob. 1591 k. 812—812'; Wiz. ext. 1595 k. 2—6; Wiz. int. 1595 k. 1—6'; Wiz. 1597a k. 190—219; Wiz. monasterii 1597 k. 219—224; Wiz. 1602 s. 1—8; Wiz. 1608 s. 262—271; Wiz. 1610 k. 48; Wiz. 1618 s. 317—319; Wiz. 1619 k. 202—207; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1749 (APar. w Pilźnie) k. 1—4; Wiz. 1758 s. 8—9; Wiz. 1764 s. 19; Wiz. 1781 s. 32—34.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Pilzno (1° or. kopie dokumentów XV—XX w.); 2° Compendium dotum et obligationum mansionariorum Pilsnensium in visitatione Wielogłowiana confectum 15 VI 1749; 3° Descriptio ecclesiae praepositalis et parochialis Pilsnensis a.D. 1784; 4° Inventarium vicariatus IV-ti ad ecclesiam praeposituralem et parochialem in ... Pilzno 12 V 1792 conscriptum; 5° Specyfikacja ... wszelkich realności, praw kościoła parochialnego p. t. św. Jana Chrzciciela ... 31 VIII 1803 opisanych); 2. Prothocollum exhibitorum et expeditorum ... episcopi Tarnoviensis a.D. 1786 k. 22; 3. Fasc. OO. Karmelici w Pilźnie (or. i kopie XV—XVIII w.); 4. Consignatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis a.D. 1781 w Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam paroch. Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a; APar. w Pilźnie: 1. Fasc. Dokumenty luźne (or. i kop. XVI—XIX w.); 2. Visitatio ecclesiae praepositalis in Pilzno ... a.D. 1608 k. 1—6; 3. Decretum reformationis pro ecclesia parochiali Pilsnensi ex visitatione a.D. 1643 k. 1—4; 4. Decretum reformationis pro ecclesia praepositali Pilsnensi ex visitatione datum a.D. 1668 k. 1—6; 5. Consignatio nominum confratrum spiritualium hic in ... archiconfraternitatem presbyteralem privilegiatam Pilsnensem a.D. 1410 erectam ... a.D. 1700 inchoata (do 1781); 6. Synopsis nominum fratrum saecularium archiconfraternitati presbyterali privilegiate Pilsnensi inscriptorum ... 1700—1782; Bibl. Ossol. (Wrocław) Rps 3463/II: Akta odnoszące się do konwentu w Pilźnie (kopie dokumentów XVI—XVII w.); rps 2009/II: Acta officii consularis Pilsnensis 1482—1556; rps 2009/II: Regestrum actorum officii etc. per Josephum Beldowski a. 1796 confectum.

Opracowania: Szczeklik: Pilzno; W. Wisłocki: Kodeks pilźnieński ortyłów magdeburskich. Kraków 1874; Statuty bractwa Kapłańskiego oficjałatu pilźnieńskiego przy kościele św. Jana Chrzciciela w Pilźnie. Wyd. ks. B. Kumor.

¹⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 345.

²⁰ Zob. przyp. 10.

²¹ Tamże.

²² Zob. przyp. 16.

²³ Zob. przyp. 17.

²⁴ Tamże.

²⁵ Consignatio 1781 s. 6a.

Arch. Bibliot. kośc. T. 5. 1962 s. 385—392; G. Węgrzynowicz: *Speculum sive doctrina brevis confraternitatis Sacerdotalis in ecclesia Pilsnensi antiquitus erectae. Cracoviae 1679.*

I A. Osada, wymieniona pierwszy raz w r. 1125, oraz w l. 1229 i 1288¹, otrzymała w r. 1328 prawo niemieckie z rąk opata tynieckiego Michała². 3 X 1354 opactwo tynieckie lokowało w Pilźnie miasto na prawie niemieckim³. Pod tą samą datą podobny przywilej lokacyjny miasta w Pilźnie wydał król Kazimierz Wielki⁴. 25 XI 1400 król Władysław Jagiełło nadał miastu prawo magdeburskie na wzór miasta Biecza⁵.

Parafia, fundacji opactwa tynieckiego, powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w.⁶ Po r. 1354 prawa parafialne przeniesiono z kościoła św. Andrzeja poza miastem do kościoła św. Jana Chrzciciela w obrębie miasta⁷. 28 VII 1606 kard. B. Maciejowski, bp krak., zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę⁸.

Patronat: opactwo benedyktynów w Tyńcu (do 1354); następnie królewski⁹.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował: miasto Pilzno, przedmieście większe i mniejsze oraz wsie: Strzegocice, Bielowy, Słotowa, Lipiny i Pilźnionek¹⁰. Nadto w r. 1536 występuje Swanowa*, w l. 1536 i 1608 Kozia Wola oraz w l. 1581 i 1591 Wola Lipieńska.

I C. W r. 1597 przystąpiło do sakramentu bierzmowania 1417 osób. W r. 1781 parafia liczyła 3033 wiernych¹¹.

I D. Kościół parafialny w czasach przedlokacyjnych (przed 1354) był drewniany¹². W drugiej połowie XIV w. wybudowano nową świątynię, murowaną¹³. Prawdopodobnie ok. 1482 r. świątynia była odbudowana¹⁴. Przed r. 1595, nakładem miejscowego proboszcza, wybudowano nową wieżę przy kościele, ale już w r. 1595 między nią a budowlą kościoła były niebezpieczne pęknięcia. W l. 1602—1636 kościół był murowany i konsekrowany. W r. 1700 świątynię, wraz z miastem, zniszczył pożar; w r. 1701 konsystorz krakowski zarządził, aby wszelkie dochody kościelne przeznaczono na restaurację świątyni¹⁵. W l. 1758—1781 kościół był murowany i konsekrowany.

Wezwanie: Św. Andrzej ap. (przed 1354, 1565); św. Jan Chrzciciel (1400, 1401, 1406, 1407, 1425, 1449, 1482, 1595, 1602, 1608, 1610, 1618, 1619, 1749,

¹ KDT nr 1 (1125), 11 b (fals. — 1229), 36 (fals. — 1288); Hirschberg: *Stosunki osadnicze* s. 36; Szczeklik: *Pilzno* s. 15.

² KDMP I nr 177.

³ KDMP I nr 238.

⁴ KDMP III nr 706; Piekarczyk: *Studia* s. 258; Szczeklik: *Pilzno* s. 17 n.

⁵ *Materiały do historii miasta Biecza*. Wyd. F. Bujałak. Kraków 1914 s. 5 nr 21.

⁶ Kumor: *Powstanie* s. 494—498.

⁷ Kumor: *Przenoszenie* s. 272 n.

⁸ AEp. Vol. 36 k. 490'—494'; AKapMK: *Liber archivi capituli cathedralis Cracoviensis*. Vol. 9 k. 167—171, ADT: *Fasc. Pilzno (Erectio mansionariorum — kop. z XVIII w.)*; APar. w Pilźnie: *Fasc. Dokumenty luźne (Erectio mansionariorum ... Pilsnensium — kop. z XVIII w.)*. Nadto regesty: *Wiz. 1608—1749*; Szczeklik: *Pilzno* s. 115—120.

⁹ *Zob. przyp. 4*; nadto *Wiz. 1565—1781*.

¹⁰ *Przekroje: 1536, 1581, 1595 (int. i ext.), 1591 i 1608.*

¹¹ *Consignatio 1781* s. 6a.

¹² *Zob. przyp. 7.*

¹³ *Szczeklik: Pilzno* s. 102; *Kumor: Przenoszenie* s. 272.

¹⁴ *F. Pohorecki: Catalogus diplomatum Bibliothecae Instituti Ossoliniani nec non Bibliothecae Pawlikowianae inde ab anno 1227 usque ad annum 1505*. Leopoli 1937 nr 237.

¹⁵ *APar. w Pilźnie: Fasc. Dokumenty luźne (Series documentorum ... nr 50).*

1758, 1764, 1781)¹⁶; Trójca Przenajśw., Wniebowzięcie NMP, św. Jan Chrzciciel i św. Stanisław b. i m. (1606)¹⁷.

I E₁. Pilzno. Kościół p. w. św. Andrzeja, drewniany, dawny parafialny (przed 1354). W r. 1583 Anna z Ziębów Rydzowa fundowała msze św w kościółku św. Andrzeja, który „jest dawnym kościołem parafialnym“¹⁸. W r. 1595 kościół stał poza miastem; nabożeństwa odprawiano w nim 4 razy w roku. W r. 1608 kościół był drewniany i konsekrowany, starodawnej struktury — *ecclesia antiquissima*, posiadał dawniej prawa parafialne. Wiz. 1619 informuje, że kościół „stojący na przedmieściu jest zbudowany przed 300 laty z drzewa modrzewiowego“. 10 VII 1671 ks. Andrzej Nawojowicz, prepozyt kościoła św. Filipa i Jakuba na Kleparzu, legował na rzecz kościoła św. Andrzeja 20 fl. pol.¹⁹ Fundację zatwierdził 27 I 1672 oficjałat krakowski²⁰. W r. 1751 rzeka Dulcza zabrała kościół; odbudował go ks. Kazimierz Kanorowski, mansonarz pilzneński²¹. W r. 1781 kościół drewniany — nie posiadał własnego sprzętu liturgicznego.

I E₂. Pilzno. Klasztor i kościół pustelników reguły św. Augustyna (augustianie) ufundował 2 III 1403 Władysław Jagiełło²². 12 III 1403 bp krak. P. Wysz zatwierdził fundację i erygował klasztor²³. 31 III 1413 Władysław Jagiełło ponownie zatwierdził wszystkie prawa i przywileje klasztoru²⁴. W r. 1597 kościół był murowany, ale zniszczony przez deszcze; klasztor był drewniany w stanie całkowitej ruiny, bez klauzury. W l. 1608—1619 oraz 1758—1781 kościół murowany i konsekrowany. Inne wzmianki: 1405, 1482, 1631, 1635, 1785²⁵.

W r. 1597 w klasztorze mieszkało 2 ojców; w r. 1677 — 4 ojców²⁶. w r. 1758 — 5 ojców i 2 braci, w r. 1781 — 6 ojców²⁷.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP, św. Katarzyna p. i m. oraz Barbara b. i m. (1403)²⁸; św. Maryja (1405)²⁹; św. Maryja i św. Katarzyna (1482)³⁰; św. Katarzyna p. i m. (Wiz. 1597—1781).

I E₃. Strzegocice. Kościółek pod nieznanym wezwaniem wybudował przy folwarku w r. 1631 Wojciech Bobola, podkomorzy przemyski i starosta pilzneński; 31 V 1631 uczynił testamentalny zapis na rzecz augustianów w Pilźnie, którzy winni odtąd raz w miesiącu odprawiać mszę św. w kościółku³¹. Innych wzmianek brak.

¹⁶ ASang. II nr 83 (1400), 86 (1401), 87 (1406); AGZ VII nr 34 (1425); ADT: fasc. Pilzno (kopia dok. z 5 II 1449); F. Pohorecki. Catalogus nr 237 (1482) oraz Wiz. 1595—1781.

¹⁷ Zob. przyp. 8.

¹⁸ Szczeklik: Pilzno s. 136.

¹⁹ ADT: Fasc. Pilzno (kopia).

²⁰ AOffic. Vol. 149 s. 166—172.

²¹ Szczeklik: Pilzno s. 137.

²² F. Pohorecki: Catalogus nr 64; ADT: Fasc. OO. Karmelici w Pilźnie (kopia).

²³ ADT: Fasc. OO. Karmelici (kopia); Bibl. Ossol. (Wrocław). Rps 3463/II: Akta k. 44; Szczeklik: Pilzno s. 137.

²⁴ ADT: Fasc. OO. Karmelici (kopia); M. Niwiński: Kopiarz kościoła parafialnego św. Mikołaja w Bochni. *Aten. kapł.* R. 24:1938 t. 41 s. 299 (przypis — reg.).

²⁵ ADT: Fasc. Pilzno (dokumenty z 31 V 1631 i 12 X 1785); AEp. Vol. 46 k. 695 n. (1635); nadto r. 1405 i 1482 — Pohorecki. Catalogus nr 71 (1405) i 237 (1482).

²⁶ Bibl. Ossol. (Wrocław). Rps 3463/II: Akta k. 70.

²⁷ *Consignatio* 1781 s. 6a.

²⁸ Zob. przyp. 23.

²⁹ Zob. przyp. 25.

³⁰ Tamże.

³¹ ADT: Fasc. Pilzno (kopia).

I E₄. Pilzno. Kaplica drewniana, konsekrowana, nieznanego tytułu, stała na cmentarzu parafialnym poza miastem; w r. 1784 została poświęcona³².

I E₅. Pilzno. Kościół p. w. Ducha Świętego — por. I F.

I F. Pilzno. Kościół szpitalny p. w. Ducha Świętego ufundowali mieszczanie po r. 1400; pierwszą wzmiankę o nim zawiera dokument wystawiony przez bpa Z. Oleśnickiego († 1455). W r. 1482 kościół stał na przedmieściu³³. W r. 1509 kościół jest prepozyturą szpitalną³⁴, ufundowaną przez mieszczan pilzneńskich³⁵. W r. 1595 kościół posiadał prepozyta, uposażenie i wyposażenie. W l. 1597 i 1608 kościół był drewniany i konsekrowany. Wiz. 1619 informuje, że kościół jest zbudowany z drzewa modrzewiowego. Przed r. 1631 kościół spłonął całkowicie w czasie pożaru miasta; 31 V 1631 Wojciech Bobola, podkomorzy przemyski i starosta pilzneński, zapisał 200 fl. pol. na odbudowę kościoła³⁶. W l. 1758—1781 kościół jest murowany, w stanie dobrym, przechowuje się w nim Najśw. Sakrament; posiada własnego prepozyta. Inne wzmianki: 1529, 1531, 1561, 1577, 1602, 1610³⁷.

Patronat mieszczkański³⁸.

Szpital, wybudowany prawdopodobnie z drzewa, ufundowali mieszczanie po r. 1400³⁹. W l. 1595—1619 jest drewniany, jednoizbowy. Przed r. 1619 Andrzej Bobola, starosta pilzneński, legował na rzecz szpitala 2000 fl. pol., a w r. 1631 Wojciech Bobola — 1000 fl. pol.⁴⁰ W l. 1758—1781 szpital jest w stanie dobrym. W r. 1785 szpital jest murowany⁴¹. W r. 1786 rząd austriacki sprzedał dom szpitalny za 812 fl. Jakubowi Mausbachowi⁴². Inne wzmianki: 1509, 1513, 1514, 1529, 1549, 1561, 1577⁴³. W l. 1597 w szpitalu mieszkało 18 ubogich (mężczyzn i kobiet); w r. 1619 mieszka w nim „wielu ubogich“ (*plurimi*). W r. 1785 szpital może pomieścić więcej niż 60 ubogich⁴⁴.

I G₁. Pilzno. Bractwo literackie NMP przy kościele parafialnym zaprowadzono przed r. 1400; 31 X 1400 pap. Bonifacy IX zezwolił na erekcję altarii bractwa, a 31 X 1401 bp krak. P. Wysz zatwierdził statuty bractwa⁴⁵. 12 IX 1425 Agnieszka, córka Mikołaja Nyr, zapisała bractwu jatkę rzeźniczą⁴⁶. 28 VII 1606 bp krak. B. Maciejowski włączył uposażenie altarii do beneficjum nowoutworzonej mansjonarii⁴⁷. Ok. r. 1635 włączono bractwo literackie do nowoerygowanego bractwa Różańca św.; dokument z 12 XII

³² Descriptio 1784 s. 3.

³³ Szczeklik: Pilzno s. 133.

³⁴ Pohorecki. Catalogus nr 237.

³⁵ ADT. Fasc. Pilzno (dokument z 12 IX 1785).

³⁶ ADT: Fasc. Pilzno (kopia testamentu).

³⁷ AEp. Vol. 11 k. 298—300 (11 VIII 1529); Szczeklik. Pilzno s. 195 (dokumenty z 3 X 1531 i 17 III 1531).

³⁸ Zob. przyp. 35 i 37.

³⁹ Zob. przyp. 33.

⁴⁰ Wiz. 1619 k. 206; ADT: Fasc. Pilzno (kopia dokum. z 31 V 1631).

⁴¹ Zob. przyp. 35.

⁴² Szczeklik. Pilzno s. 136.

⁴³ AOffic. Vol. 25 s. 583—585 (28 VI 1509); AEp. Vol. 7 k. 247 (15 III 1513); Bibl. Ossol. Rps 2009/II: Acta officii k. 2 (1514), 3 (1529), 61 (1549).

⁴⁴ Zob. przyp. 35.

⁴⁵ ASang. II nr 83, 86; B. Gorczak. Katalog pergaminów znajdujących się w Archiwum XX Sanguszków w Sławucie. Sławuta 1912 nr 45, Szczeklik. Pilzno s. 110—113.

⁴⁶ AGZ VII nr 34; Pohorecki. Catalogus nr 98.

⁴⁷ Zob. przyp. 8.

1653 informuje o zapisie na rzecz altarii literackiej bractwa Różańca św.⁴⁸ Inne wzmianki: 1406, 1509, 1529⁴⁹, 1561, 1577, 1595, 1597, 1608, 1619. (Por. I M₁).

I G₂. Pilzno. Bractwo Kapłańskie dla całego oficjałatu pilzneńskiego erygował w r. 1410 przy kościele parafialnym bp krak. P. Wysz; w r. 1483 zreformował je bp krak. J. Rzeszowski⁵⁰. 26 VI 1509 Jakub z Sieklówki, kasztelan wojnicki, legował na rzecz utworzenia kapelanii brackiej p. w. św. Krzyża 300 fl.⁵¹ W r. 1513 kapelania taka istniała. Prawa i przywileje bractwa i jego kapelanii zatwierdził w r. 1539 i 1540 bp krak. P. Gamrat⁵². W r. 1595 lub 1597 kard. J. Radziwiłł dokonał rewizji statutów bractwa⁵³. 28 VII 1606 bp krak. B. Maciejowski złączył kapelanię bractwa z mansjonarią przy kościele parafialnym⁵⁴. 3 II 1639 bp krak. J. Zadzik dokonał powtórnej rewizji statutów bractwa⁵⁵. W r. 1641 i 1642 zatwierdziła je również dla oficjałatu pilzneńskiego kapituła katedralna krakowska⁵⁶. W r. 1642 pap. Urban VIII obdarzył bractwo przywilejem odpustu zupełnego⁵⁷. 2 III 1672 bp sufr. krak. M. Oborski erygował powtórnie oddzielną kapelanię bractwa przy ołtarzu św. Krzyża w kościele parafialnym jako *tertium ministerium*⁵⁸. Przed r. 1683 bractwo otrzymało tytuł arcybractwa, a od 1726 majątek zmarłych bez testamentu członków bractwa przechodził na jego własność⁵⁹. 7 IV 1787 bp tarnowski Florian Janowski, zgodnie z zarządzeniem Gubernium Lwowskiego, zniósł arcybractwo⁶⁰. Inne wzmianki: 1553, 1602, 1608, 1619, 1653, 1663, 1668, 1683, 1706, 1726, 1746, 1774, 1781⁶¹. (Por. I M₅).

I G₃. Pilzno. Bractwo św. Anny przy kościele św. Katarzyny erygował w r. 1596 abp lwowski Jan Dymitr Solikowski⁶². Przed r. 1619 bractwo zostało przeniesione do kościoła parafialnego⁶³. Osobna kapelania bractwa istniała w r. 1623⁶⁴. Inne wzmianki: 1643, 1656, 1668, 1781⁶⁵. (Por. I M₁₁).

I G₄. Pilzno. Bractwo Bożego Ciała istniało przy kościele parafialnym w r. 1619. Późniejszych wzmianek brak.

⁴⁸ AOffic. Vol. 136 s. 995—999.

⁴⁹ ASang. II nr 87 (1406), 88 (1406); AOffic. Vol. 25 s. 522 (20 III 1509).

⁵⁰ Consignatio nominum s. 1; G. Węgrzynowicz · Speculum s. 2 nn.; S z c z e k l i k : Pilzno s. 131.

⁵¹ AOffic. Vol. 25 s. 583—585.

⁵² AEp. Vol. 23 k. 27—32'.

⁵³ Wiz. 1619 k. 205.

⁵⁴ Zob. przyp. 8.

⁵⁵ K u m o r : Statuty s. 388—389.

⁵⁶ AKapMK: Acta capituli ecclesiae cathedralis Cracoviensis. Vol. 12 k. 598'; vol. 13 k. 631.

⁵⁷ Consignatio nominum s. 1; K. Szczeplik (Pilzno s. 131) informuje, że bp krak. A. Trzebicki zatwierdził ponownie w r. 1678 statuty bractwa.

⁵⁸ AOffic. Vol. 148 s. 292—308.

⁵⁹ K u m o r : Statuty s. 387.

⁶⁰ ADT: Prothocolum ... 1786 s. 22.

⁶¹ Źródła przekrojowe; nadto: AOffic. Vol. 84 s. 593—594 (1553), vol. 136 s. 993—995 (1653), vol. 141 s. 1031 (1663); ADT: Fasc. Pilzno (1. dokum. z 4 II 1683; 2. dokum. 9 II 1706; 3. dokum. z 4 VII 1774); AEp. Vol. 79 k. 248 (15 V 1726); APar. w Pilznie: Fasc. — Dokumenty luźne (kopia dokum. z 2 VI 1746).

⁶² A. Fastnacht: Katalog dokumentów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Cz. 1. Wrocław 1953 nr 362. Dokument wystawiony prawdopodobnie w r. 1596, a nie w r. 1586, ponieważ nie wymienia go Wiz. 1595, 1597.

⁶³ Wiz. 1619.

⁶⁴ AOffic. Vol. 121 s. 199—202.

⁶⁵ Decretum reformationis 1643 i 1668; ADT: Fasc. Pilzno (kopia dokum. z 3 IV 1656).

I G₅. Pilzno. Bractwo Różańca św. zostało zaprowadzone przy kościele parafialnym przed r. 1635; w r. 1635 zatwierdził je kard. Albert Waza⁶⁶. W l. 1635—1653 połączono z nim bractwo literackie. (Por. I G₁). Dokument z r. 1643 podaje, że do bractwa należą członkowie cechów pilzneńskich⁶⁷. 28 II 1657 bractwo otrzymało własnego kapelana⁶⁸. Inne wzmianki: 1668⁶⁹, 1764, 1781. (Por. I M₁₁).

I G₆. Pilzno. Cech sukieników istniał 28 II 1487⁷⁰. Ok. 1500 r. otrzymał własny statut⁷¹. 12 VI 1502 Jakub z Sieklówki, kasztelan biecki, zagwarantował członkom cechu wyłączny handel sukniem na targach tygodniowych w Pilźnie⁷². 17 VIII 1515 rada miejska zatwierdziła statuty cechu⁷³. Przed r. 1595 cech otrzymał własnego kapelana przy altarii Trójcy Przenajśw.. (Por. I M₁). Inne wzmianki: 1534, 1549⁷⁴, 1597, 1619.

I G₇. Pilzno. Cech kuźnierzy istniał w r. 1508⁷⁵. Inne wzmianki: 1587, 1606⁷⁶, 1749.

I G₈. Pilzno. Cech krawców otrzymał statut 17 VIII 1515⁷⁷; rewizje statutu z lat: 1534, 1537, 1543, 1633, 1646, 1669, 1862⁷⁸. Inne wzmianki: 1534, 1583, 1597⁷⁹.

I G₉. Pilzno. Cech rzeźników istniał w r. 1533⁸⁰. Wzmianka w r. 1587⁸¹.

I G₁₀. Pilzno. Cech tkaczy otrzymał przywileje od króla Zygmunta Starego 2 IV 1523⁸².

I G₁₁. Pilzno. Cech stolarzy istniał w r. 1587⁸³.

I G₁₂. Pilzno. Cech wielki (kołodzieje, stelmasi, cieśle, rymarze, tokarze, powroźnicy, ślusarze) istniał w r. 1587⁸⁴. 30 III 1632 król Władysław IV i 20 XII 1697 król August II Sas zatwierdzili przywileje cechu⁸⁵.

I G₁₃. Pilzno. Cech garncarzy istniał w r. 1587; 13 III 1632 Władysław IV zatwierdził przywileje i statut cechu, nadany w r. 1628 przez króla Zygmunta III⁸⁶.

I G₁₄. Pilzno. Cech piekarzy istniał w r. 1587⁸⁷. Wzmianka w r. 1606⁸⁸.

I H. Pilzno. Szkoła parafialna istniała w r. 1401⁸⁹. W l. 1595—1603 kierownikiem szkoły jest *baccalaureus artium*⁹⁰. W r. 1643 wizytator naka-

⁶⁶ AEp. Vol. 46 k. 695—696, vol. 48 k. 502—503 (dokument z 8 II 1637).

⁶⁷ Decretum reformationis 1643 s. 3.

⁶⁸ AOffic. Vol. 137 s. 1537—1547.

⁶⁹ Decretum reformationis 1668 s. 4.

⁷⁰ Szczeklik: Pilzno s. 194 (regest nr 4).

⁷¹ Tamże s. 203.

⁷² Tamże s. 194 (reg. nr 5).

⁷³ Bibl. Ossol. Rps 2009/II: Acta officii k. 4'—6.

⁷⁴ Tamże k. 59 (1549); AOffic. Vol. 119 s. 1256.

⁷⁵ Wiz. 1749 (reg. dokum. z 11 IX 1508).

⁷⁶ Szczeklik: Pilzno s. 36 (1587) przyp. 8 (1606).

⁷⁷ Zob. przyp. 73.

⁷⁸ Szczeklik: Pilzno s. 203.

⁷⁹ ADT: Muzeum Ziemi Tarnowskiej. II — pergaminy (rkps) nr 215 (1583); AEp. Vol. 33 k. 74—76 (10 X 1597).

⁸⁰ Tamże s. 36.

⁸¹ Jak przyp. 73 k. 93.

⁸² Tamże s. 201.

⁸³ Szczeklik: Pilzno s. 36.

⁸⁴ Tamże s. 36, 200.

⁸⁵ Jak przyp. 73 k. 24—24'

⁸⁶ Tamże s. 36.

⁸⁷ Szczeklik: Pilzno s. 36, 200.

⁸⁸ Zob. przyp. 8.

⁸⁹ ASang. II nr 86 A. Karbowiak. Szkoły parafialne w Polsce w XIII i XIV w. Kraków 1896 s. 65; Tenze. Dzieje wychowania i szkół w Polsce. T. 2. Wieki średnie. Cz. 2. Petersburg 1903 s. 41.

⁹⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 195 n.

zuje zbudować nową szkołę⁹¹. 12 XII 1653 oficjał krakowski zatwierdził legat dla bakałarza szkoły pilzneńskiej⁹². W r. 1668 wizytator nakazał plebanowi, aby zachęcił mieszczan do otwarcia szkoły, „która jest podporą Kościoła“ i powierzenia jej kierownictwa dyrektorowi wykształconemu (*versatus in litteris*)⁹³. Inne wzmianki: 1513, 1527, 1577, 1588, 1597, 1602, 1606, 1619, 1748⁹⁴.

I L. Pilzno. Kolegium mansjonarzy (3-ch) przy prepozyturze ufundował ks. Wawrzyniec Gruca, prepozyt pilzneński, zapisując na ten cel 28 II 1605 1000 fl. pol.; oprócz tego legatu podstawą prawno-ekonomiczną instytucji stały się 3 altarie. 28 VII 1606 kard. B. Maciejowski erygował kolegium⁹⁵.

1. Mansjonaria I p. w. św. Krzyża i św. Wawrzyńca została ufundowana na dawnej altarii bractwa Kapłańskiego (m. in. legaty z 11 IX 1508 i 24 II 1559)⁹⁶. W r. 1781 mansjonaria była połączona z prebendą św. Mikołaja z tytułem „wiceprepozytury“. Zniesiona 15 IV 1785⁹⁷.

Patronat bractwa Kapłańskiego oficjałatu pilzneńskiego. (Por. I G₂).

2. Mansjonaria II p. w. NMP Śnieżnej była ufundowana na dawnej altarii bractwa literackiego. Zniesiona 15 IV 1785.

Patronat rady miasta Pilzna. (Por. I G₁ i I M₁).

3. Mansjonaria III p. w. Bożego Ciała została ufundowana na dawnej altarii tegoż wezwania. W r. 1781 mansjonaria połączona była z prebendą św. Anny. Zniesiona 15 IV 1785.

Patronat rady miasta Pilzna. (Por. I M₁).

4. Mansjonaria IV, zwana Prymusista, była ufundowana na legatach o łącznej wartości 9300 fl. pol. (1. Melchior Szczekliki — 1623; 2. Zygmunt Tarło — 1670; 3. Ks. G. Węgrzynowicz — 1681; 4. Eufrozyna Bliskowska — 1678); erygował ją 2 XII 1680 admin. diec. krakowskiej, bp sufr. M. Oborski⁹⁸. Dalszy legat został złożony 22 IV 1697⁹⁹. Zniesiona 15 IV 1785¹⁰⁰.

Patronat rady miasta Pilzna¹⁰¹.

I M₁. Pilzno. Altarię bractwa literackiego NMP ufundowali mieszczanie pilzneńscy w r. 1400; 31 X 1400 pap. Bonifacy IX udzielił zgody na erekcję tejże altarii. W l. 1406—1425 powiększono uposażenie altarii. 28 VII 1606 kard. B. Maciejowski wcielił uposażenie altarii do mansjonarii II-giej. (Por. I L). Inne wzmianki: 1401, 1406, 1425, 1509, 1513, 1527, 1529, 1537, 1539, 1561, 1577, 1595, 1597. (Por. I G₁).

Wezwanie: Najśw. Maryja Panna (1400, 1401, 1529, 1537, 1539, 1561, 1577); Narodzenie NMP (1595); NMP Śnieżna (1606)¹⁰²; Poczęcie NMP (1619).

Patronat rady miasta Pilzna i proboszcza pilzneńskiego¹⁰³.

⁹¹ Decretum reformationis 1643 s. 3.

⁹² AOffic. Vol. 136 s. 995—999.

⁹³ Decretum reformationis 1668 s. 5.

⁹⁴ Źródła przekrojowe 1513—1619; nadto: zob. przyp. 8 (1606); APar. w Pilźnie: Fasc. Dokumenty luźne (dokum. z 8 III 1748).

⁹⁵ Zob. przyp. 8.

⁹⁶ Jak wyżej; nadto: Wiz. 1749 s. 3.

⁹⁷ Szczekliki Pilzno s. 123.

⁹⁸ AAdm. Vol. 16 s. 976—998; ADT: Fasc. Pilzno (kopia z 1682); Wiz. 1749 (reg.); Szczekliki Pilzno s. 120—122.

⁹⁹ AOffic. Vol. 164 s. 130—135.

¹⁰⁰ Szczekliki Pilzno s. 123.

¹⁰¹ Zob. przyp. 98.

¹⁰² Zob. przyp. 8.

¹⁰³ ASang. II nr 83 (1400), 87 (1406); AOffic. Vol. 25 s. 522 (20 II 1509); por. przyp. 8.

I M₂. Pilzno. Altarię p. w. św. Apostołów Piotra i Pawła ufundowali mieszczańscy pilzneńscy po r. 1400¹⁰⁴; pierwsza wzmianka 15 I 1502¹⁰⁵. 2 XII 1680 bp M. Oborski, admin. diec. krakowskiej, na prośbę ks. Gabriela Węgrzynowicza, prepozyta pilzneńskiego i za zgodą rady miejskiej, inkorporował uposażenie altarii do beneficjum prepozytury, „w celu powiększenia jej uposażenia”¹⁰⁶. Inne wzmianki: 1504, 1513, 1527, 1531, 1546, 1595, 1597, 1602, 1608, 1619, 1668¹⁰⁷.

Patronat rady miasta Pilzna¹⁰⁸.

I M₃. Pilzno. Altarię p. w. św. Bartłomieja ap. i św. Wawrzyńca m. w kościele szpitalnym Ducha Świętego ufundował przed r. 1454 ks. Marcin proboszcz z Radymna¹⁰⁹. Innych wzmianek brak.

Patronat rady miasta Pilzna¹¹⁰.

I M₄. Pilzno. Altaria p. w. Bożego Ciała została ufundowana 10 IX 1482 przez Pawła Weymana, mieszczanina pilzneńskiego, zapisującego na ten cel w testamencie 100 fl. węgierskich i 20 grzywien¹¹¹. 28 VII 1606 kard. B. Maciejowski wcielił uposażenie altarii do mansjonarii III. (Por. I L).

Patronat rady miasta Pilzna¹¹².

I M₅. Pilzno. Altaria arcybractwa Kapłańskiego, była prawdopodobnie fundacji Jakuba z Sieklówki (legat 300 fl. pol.) z 26 VI 1509. Pierwsza wzmianka w r. 1513. Dalsze legaty na rzecz altarii datują się z l. 1540, 1553, 1603¹¹³. 28 VII 1606 kard. B. Maciejowski, za zgodą bractwa, wcielił uposażenie altarii do nowoerygowanej mansjonarii I. (Por. I L); odtąd obowiązki kapelana bractwa pełnił mansjonarz I. (Par. I G₂).

Wezwanie: Św. Krzyż (1509, 1513, 1527, 1529, 1539, 1540¹¹⁴, 1561, 1577); św. Wawrzyniec m. (1595, 1597, 1603, 1619¹¹⁵); św. Krzyż i św. Wawrzyniec (1606¹¹⁶, 1610); NMP Śnieżna (1602).

Patronat bractwa Kapłańskiego oficjałatu pilzneńskiego¹¹⁷.

I M₆. Pilzno. Altaria p. w. św. Tomasza i św. apostołów, fundacji mieszczańskiej, wzmiankowana pierwszy raz 24 V 1502¹¹⁸. Przed r. 1619 altaria została inkorporowana do prebendy św. Piotra i Pawła ap. Inne wzmianki: 1504¹¹⁹, 1513, 1527, 1529, 1539, 1561, 1577, 1608.

Patronat rady miasta Pilzna¹²⁰.

I M₇. Pilzno. Altaria p. w. Trójcy Przenajśw., fundacji cechu płócien-

¹⁰⁴ Szczeklik. Pilzno s. 112.

¹⁰⁵ AOffic. Vol. 24 s. 249

¹⁰⁶ AAdm. Vol. 16 s. 961—976; K. Szczeklik (Pilzno s. 120 nn.) informuje błędnie, jakoby z altarii utworzono IV mansjonarię.

¹⁰⁷ Źródła przekrojowe; nadto: Szczeklik: Pilzno s. 208 (1504), 195 (1531 i 1546); Decretum reformationis 1668 s. 4.

¹⁰⁸ Szczeklik: Pilzno s. 208 (dokum. z 4 X 1504); AAdm. Vol. 16 s. 961—976 (1680).

¹⁰⁹ Szczeklik. Pilzno s. 133.

¹¹⁰ Tamże; AOffic. Vol. 9 s. 240 (13 II 1454).

¹¹¹ Pohorecki. Catalogus nr 237.

¹¹² Zob. przyp. 8.

¹¹³ AEp. Vol. 23 k. 27—32', vol. 32 k. 162—163; AOffic. Vol. 84 s. 593—594.

¹¹⁴ Źródła przekrojowe; nadto: przyp. 51 i 113.

¹¹⁵ Za r. 1603 — AEp. Vol. 32, k. 162—163.

¹¹⁶ Zob. przyp. 8.

¹¹⁷ Dokumenty fundacyjne bractwa i przekroje Wiz. 1595—1781.

¹¹⁸ AOffic. Vol. 24 s. 249, vol. 19 s. 253 (20 XII 1502).

¹¹⁹ Źródła przekrojowe; nadto: AOffic. Vol. 22 (pod dniem 3 X 1504).

¹²⁰ Zob. przyp. 118.

ników¹²¹, istniała w r. 1513. W r. 1590 ks. Sebastian Wedrycz, prepozyt w Przeclawiu, wybudował własnym kosztem dla altarii specjalną kaplicę przy kościele parafialnym i powiększył jej uposażenie¹²². W r. 1612 i 13 V 1619 ks. Stefan, pleban ze Zdźarca, celem powiększenia i lepszego udotowania altarii, legował 500 fl. pol.¹²³ Inne wzmianki: 1527, 1529, 1539, 1561, 1577, 1595, 1597, 1602, 1608, 1619¹²⁴.

Patronat cechu płócienników¹²⁵.

I M₈. Pilzno. Altarię św. Krzyża *secundi ministerii* erygował w r. 1539 bp krak. P. Gamrat¹²⁶. Wzmianki: 1602, 1613¹²⁷.

Patronat nieznan.

I M₉. Pilzno. Altaria p. w. św. Anny istniała w r. 1597 i była prawdopodobnie fundacji cechu krawców¹²⁸. 13 V 1623 powiększono jej uposażenie¹²⁹. W następnych latach fundacja zanikła. W r. 1642 Jadwiga z Drozdowa, wdowa po Krzysztofie Kamieńskim, właścicielka Lipin, legowała 4000 fl. pol. na ufundowanie altarii p. w. św. Anny *secundi ministerii*; w dniu 8 III 1647 bp krak. P. Gembicki dokonał jej erekcji¹³⁰. W r. 1781 altaria była połączona z mansjonarią II.

Patronat: cech krawców (I — 1597); szlachecki (II — 1643)¹³¹.

I M₁₀. Pilzno. Altarię p. w. św. Mikołaja *primi ministerii* ufundował Krzysztof Kamieński, właściciel Lipin wraz z żoną Jadwigą, zapisując na ten cel 4000 fl. pol.; erygował ją 12 V 1623 ks. Jan Zerzyński, oficjał krakowski¹³². W r. 1781 altarię inkorporowano do mansjonarii I. Inne wzmianki: 1639, 1647, 1649¹³³.

Patronat szlachecki¹³⁴.

I M₁₁. Pilzno Altaria p. w. NMP Śnieżnej, dla promotora bractwa Różańca św., istniała w r. 1653; w r. 1653 i 1657 otrzymała ona trzy legaty, zwiększające jej uposażenie¹³⁵. 5 VI 1780 bp krak. I. K. Sołtyk wcielił uposażenie altarii do prebendy kaznodziejskiej¹³⁶. Inne wzmianki: 1643, 1668¹³⁷, 1764, 1781.

Patronat: rady miasta Pilzna¹³⁸.

I M₁₂. Pilzno. Alatrię p. w. św. Mikołaja *secundi ministerii* ufundował

¹²¹ Wiz. 1608 s. 268.

¹²² APar. w Pilźnie: Fasc. Dokumenty luźne (dokum. z 15 XII 1670).

¹²³ AOffic. Vol. 119 s. 1254—1260.

¹²⁴ Dalszych wzmianek brak; K. Szczeplik (Pilzno s. 113) informuje błędnie, jakoby w r. 1606 z altarii utworzono mansjonarię.

¹²⁵ Wiz. 1595—1619

¹²⁶ AEp. Vol. 23 k. 27—33.

¹²⁷ ADT. Fasc. Pilzno (dokum. z 1 VII 1602 i 16 X 1613).

¹²⁸ K. Szczeplik (Pilzno s. 113) informuje o altarii II ministerii.

¹²⁹ AOffic. Vol. 121 s. 199—202.

¹³⁰ AEp. Vol. 55 k. 68—70; APar. w Pilźnie: Fasc. Dokumenty luźne (dokum. or. pap.).

¹³¹ Zob. przyp. 128—130.

¹³² AOffic. Vol. 121 s. 190—199; AEp. Vol. 55 k. 68'

¹³³ AEp. Vol. 50 k. 158—160 (23 III 1639), vol. 55 k. 68—70 (1647); APar. w Pilźnie; Fasc. Dokumenty luźne (dokum. or. pap. z 18 VI 1649).

¹³⁴ Zob. przyp. 132, 133.

¹³⁵ AOffic. Vol. 136 s. 995—999 (12 XII 1653), vol. 137 s. 1488—1492 (7 II 1657), vol. 137 s. 1537—1547 (28 II 1657).

¹³⁶ Według indeksu do AEp. pod datą 5 VI 1780.

¹³⁷ Decretum reformationis 1643 s. 3; Decretum reformationis 1668 s. 4.

¹³⁸ Wynika z faktu wcielenia bractwa literackiego do bractwa Różańca św., altaria literacka była fundacji mieszczańskiej.

Krzysztof Kamiński, właściciel Lipin, wraz z żoną Jadwigą, legując na ten cel 4000 fl. pol.; erygował ją 12 V 1623 ks. Jan Zerzyński, oficjał krakowski. W r. 1781 altarię inkorporowano do mansjonarii I. Inne wzmianki: 1639, 1647, 1649.

Patronat szlachecki. (Por. I M₁₀).

I M₁₃. Pilzno. Altarię p. w. św. Krzyża, dla kapelana arcybractwa Kapłańskiego, ufundowali 13 VI 1664 ks. Wawrzyniec Matuszewski, kanonik kolegiaty św. Jerzego w Krakowie, ks. Jacek Śliwski, kanonik tarnowski i ks. Wojciech Golski, dziekan strzyżowski — seniorzy bractwa, zapisując na ten cel 3000 fl. pol.; erygował ją 2 VII 1671 bp sufr. krak. M. Oborski jako *tertium ministerium*. Altarię zniósł bp tarnowski Florian Janowski w r. 1787; uposażenie altarii przeszło na fundusz religijny.

Patronat arcybractwa Kapłańskiego. (Por. I G₂).

I M₁₄. Pilzno. Prebendę kaznodziejską przy kościele parafialnym ufundowali mieszczanie pilzneńscy; 20 IX 1553 król Zygmunt August zatwierdził fundację¹³⁹. 12 XII 1653 powiększono uposażenie prebendy¹⁴⁰. Inne wzmianki: 1602, 1619, 1764, 1781.

Patronat rady miasta Pilzno i proboszcza pilzneńskiego¹⁴¹.

PARAFIA PRZECZYCA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 245—246, III s. 201—202; LR 1513 k. 24; LR 1527 k. 50'; LR 1529 s. 84; Rej. pob. 1536 s. 529—531; LR 1539 k. 23'; Gromnicki Świętopietrze s. 374—375 (1551—1558); LR 1561 k. 36; Wiz. 1565 s. 420 n.; LR 1577 k. 97; Rej. pob. 1581 s. 244; Wiz. ext. 1595 k. 12—14; Wiz. int. 1595 k. 13—14; Wiz. 1602 s. 13—15; Wiz. 1608a s. 244—248; Wiz. 1610 k. 40'—41'; Wiz. 1618 s. 319—320; Wiz. 1619 k. 303'—304'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 8—9; Wiz. 1764 s. 22; Wiz. 1781 s. 42; Wiz. 1793 b k. 61—62'; Wiz. 1797 s. 10—11.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Przeczyca (or. i kopie XVI—XX w.); 2. Consi-gnatio cleri ... decanatus foranei Pilsnensis a.D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensensem ab an. 1780 s. 6—6a; Bibl. Ossol. (Wrocław). Rps 3695/VI: Metrica sive copiae privilegiorum ... super bona monasterii Thinecensis ... 1602 k. 25—25' (1571); ADP: Rps nr 328 — Conscriptio status ecclesiae ... 15 VI 1781 s. 102—106.

Opracowania: J. Jałowy: Dzieje parafii przeczyckiej. Z okazji koronacji statuy Matki Boskiej. Rzeszów 1925.

I A. Ok. 1300 r. wieś przeszła z rąk opactwa tynieckiego w posiadanie biskupstwa krakowskiego¹; 19 V 1354 Kazimierz Wielki zwrócił ją biskupstwu krakowskiemu². 17 II 1526 bp krak. P. Tomicki, odstąpił wieś tytułem wymiany, opactwu tynieckiemu³; 13 XI 1530 zamianę potwierdził opat tyniecki Andrzej Gniady⁴.

¹³⁹ AGAD: Metryka Koronna (Regestrum secundum priv. sub relatione ... J. Przerembski). Vol. 84 s. 254.

¹⁴⁰ AOffic. Vol. 136 s. 999—1001.

¹⁴¹ Zob. przyp. 139; Wiz. 1619; K. Szczeklik (Pilzno s. 113) wymienia nadto altarię św. Antoniego, o której w źródłach nie ma żadnych przekazów.

¹ J. Długosz: Catalogus episcoporum Cracoviensium. W: J. Długosz: Opera omnia. T. 1 s. 408.

² KDKK I nr 198.

³ AKMK: Privilegia ecclesiae cathedralis k. 119; AKapMK: Liber privilegiorum nr 3 k. 193—195. J. Jałowy (Dzieje s. 15) informuje (błędnie), że stało się to w r. 1548.

⁴ AKapMK: Jura clavium Radłow ... et castri Muszyna s. 395—397.

Parafia, fundacji biskupstwa krakowskiego, powstała w drugiej połowie w. XIV⁵; pierwsza wzmianka z czasów Długosza.

Patronat: biskupów krakowskich (do 1530)⁶; od 13 XI 1530 opactwa tynieckiego⁷.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wsie: Przeczycza, Kawęczyn, Dęborzyn, Zagorzycze i Zagórze. Od r. 1536 dochodzą nadto: Kamienica, Jaworze i Zawadka⁸.

I C. W r. 1781 parafia liczyła 1306 katolików⁹; w r. 1797 — 1470 osób.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza był drewniany; w l. 1595—1619 drewniany i konsekrowany. Przed r. 1673 ks. Paweł Bielatowicz, miejscowy proboszcz, rozebrał stary kościół i wystawił przy pomocy parafian nowy, drewniany; konsekrował go 12 IX 1673 bp sufr. krak. M. Oborski¹⁰. W l. 1758—1797 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Michał arch.¹¹

I E Demborzyn. Oratorium prywatne istniało w r. 1781.

I F. Przeczycza. Szpital, zbudowany na gruncie kościelnym, potrzebujący naprawy, istniał w r. 1781; w tymże roku mieszkało w nim w dwu izbach 6 ubogich.

I H. Przeczycza. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym; w r. 1608 zniszczona. W r. 1610 wizytator nakazuje proboszczowi naprawić budynek szkolny¹².

VI C. Przeczycza. W r. 1781 mieszkało na terenie parafii 54 Żydów¹³.

PARAFIA SIEDLISKA k/PILZNA (wieś)

Źródła przekrojowe: Gromnicki: Świętopietrze s. 374 n. (1373—1374, 1551—1558); LBD III s. 203; LR 1513 k. 26; LR 1527 k. 56; LR 1529 s. 287; Rej. pob. 1536 s. 530, 533; LR 1539 k. 24; LR 1561 k. 37; Wiz. 1565 s. 410 n.; LR 1577 k. 99; Rej. pob. 1581 s. 242; Rej. pob. 1591 k. 814'—816; Wiz. ext. 1595 k. 26—27', Wiz. int. 1595 k. 37'—38'; Wiz. 1602 s. 39—41; Wiz. 1608a s. 274—276; Wiz. 1610 k. 44—45; Wiz. 1618 (brak); Wiz. 1619 k. 405'—406'; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 13—14; Wiz. 1764 s. 17; Wiz. 1781 s. 28—30; Wiz. 1793 a s. 19—22.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Siedliska — Bogusz (or. i kop. XVI—XIX w.); 2. *Consignatio cleri ... decanatus ... Pilsnensis ... a. D. 1781 w: Prothocollum 2-dum dispositionum ... circa ecclesiam parochialem Zwiernicensem ab an. 1780 s. 6—6a; APar. w Siedliskach k/Pilzna: Inventarium ecclesiae parochialis ... 3 VII 1749.*

Opracowania: A. Bogusz: *Wieś Siedliska — Bogusz*. Kraków 1903; Ks. K. Kawula: *Łaskami słynący obraz św. Grzegorza W. papieża (540—604) „Na Górach” w Gorzejowej. Currenda*. R. 109:1959 s. 645—648; Tenze: *Szkice z dziejów parafii Siedliska — Bogusz (rps)*.

⁵ Kumor: *Powstanie* s. 520—521, *J. Jałowy*. *Dzieje* s. 23; Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1374 jest falsyfikatem (Kumor: *Falsyfikaty* s. 119).

⁶ LBD;

⁷ Zob. przyp. 3 i 4.

⁸ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595, 1602, 1608, 1781.

⁹ *Consignatio* 1781 s. 6a.

¹⁰ Wiz. 1781; *Conscriptio* 1781 s. 102. *J. Jałowy* (*Dzieje* s. 39) twierdzi, że stało się to w r. 1687.

¹¹ LBD II s. 245; Wiz. 1565—1793.

¹² *Por. Kot. Szkolnictwo* s. 346.

¹³ *Consignatio* 1781 s. 6a.

I A. 5 VI 1353 król Kazimierz Wielki oddał wieś Gorayskim¹. Na początku XV w. znajduje się ona w rękach opactwa tynieckiego, ale pod koniec tego okresu wraca do szlachty².

Parafia, fundacji rycerskiej, powstała w l. 1358—1373³; pierwsza wzmianka w r. 1373.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny obejmował od 1536 r. wsie: Siedliska, Smarzowa, Gorzejowa, Grudna, Głobikówka (Wyznia i Nizna*), Bączala i Kamienica Górna⁵.

I C. W r. 1536 mieszkało na terenie parafii 176 kmieci. Wr. 1781 parafia liczyła 2422 katolików⁶.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w l. 1408—1438⁷, był w l. 1595—1610 drewniany i konsekrowany. W r. 1614 Zofia Kowalewska i Wojciech Oświęcim, właściciele wsi, wybudowali nową świątynię, również drewnianą⁸; konsekrował ją w r. 1615, na podstawie upoważnienia bpa krak. P. Tylickiego, bp przemyski St. Siarczyński⁹. W l. 1758—1793 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Narodzenie NMP¹⁰.

I E₁. Gorzejowa. Kaplica p.w. św. Grzegorza I papieża, drewniana, w stanie dobrym, istnieje w r. 1747; jest bez uposażenia; nabożeństwa odprawiają się w niej kilka razy w roku¹¹. W r. 1758 kaplica — nazwana „kościółem“ jest zrestaurowana i mieszka przy niej pustelnik. W r. 1781 informacja, że kaplica jest „*ab antiquo extracta*”.

I E₂. Grudna. Oratorium prywatne, poświęcone, nieznanego wezwania, istniało w r. 1764; służbę Bożą odprawia się w nim na podstawie zezwolenia oficjała krakowskiego. W r. 1781 oratorium było ekssekrowane.

I F. Siedliska. Szpital ufundował w r. 1683 Prus Szumanczowski, zapisując w tym celu 200 fl. pol.¹² 13 IV 1750 bp krak. A. St. Załuski informuje o budowie nowego domu szpitalnego¹³. Wzmianka w r. 1793.

I G. Siedliska. Bractwo Różańca św. zaprowadzono przy kościele parafialnym 21 X 1691, na mocy zezwolenia bpa sufr. krak. St. Szembeka (31 VIII 1691); 31 VIII 1691 bractwo otrzymało własnego promotora, którym winien być każdorazowy pleban w Siedliskach^{13a}. Wzmianka w r. 1749¹⁴. (Por. I M).

I H. Siedliska. Szkoła parafialna była w r. 1595 w złym stanie. W r. 1602 jest nowy budynek szkolny¹⁵.

¹ KDMP III nr 701.

² KDT nr 138 (1408), 219 (1456); ASang. II nr 170 (1468); A. Bogusz; Wieś Siedliska — Bogusz s. 11—12.

³ Rejestry świętopietrza z r. 1358 nie wymieniają parafii; Kumor: Powstanie s. 548—549.

⁴ Wiz. 1565—1793.

⁵ Przekroje: 1536, 1581, 1591, 1595 int. i ext., 1608, 1781.

⁶ Consignatio 1781 s. 6a.

⁷ KDT nr 138 (12 IX 1408); AOffic. Vol. 5 k. 253 (17 II 1438), k. 274 (29 VI 1438), k. 292 (12 XI 1438).

⁸ A. Bogusz Wieś Siedliska — Bogusz s. 11.

⁹ Wiz. 1781.

¹⁰ Wiz. 1595—1793; Informująca często błędnie Wiz. 1565 podaje, że św. Jan Chrzciciel.

¹¹ K. Kawula Łaskami słynący obraz s. 646.

¹² Tenze. Szkice s. 35.

¹³ Inventarium 1749

^{13a} ADT Fasc. Siedliska (kopia).

¹⁵ Por. Kot: Szkolnictwo s. 347 n.

^{14a} Inventarium 1749 s. 3.

I M. Siedliska. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św ufundował w r. 1691 Stanisław i Aleksander Rzuchowscy, legując na ten cel 2000 fl. pol., erygował ją 31 VIII 1691 bp sufr. krak. St. Szembek. 5 IV 1708 Jan Franciszek Trzeciecki powiększył jej uposażenie¹⁶.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

I N. Gorzejowa. Łaskami słynący obraz św. Grzegorza I papieża w miejscowym kościółku jest wzmiankowany pierwszy raz w r. 1749 (Por. I E₁).

VI C. Siedliska. W r. 1781 mieszkało w parafii 166 Żydów¹⁷.

PARAFIA SIEKLÓWKA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD III s. 208; LR 1513 k. 24; LR 1527 k. 49'; LR 1529 s. 128; Rej. pob. 1536 s. 534; LR 1539 k. 23; LR 1561 k. 35; Wiz. 1565 s. 398; LR 1577 k. 96; Rej. pob. 1581 s. 243; Wiz. ext. 1595 k. 21; Wiz. int. 1595 k. 20'; Wiz. 1602 (ADP: Rps nr 1120) s. 5; Wiz. 1608a s. 222—223; Wiz. 1619 k. 402; Syn. 1621 s. 34; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13.

Inne źródła. ADP: Księga nr 1120 (kopie z XVII i XVIII w.).

I A. Wieś istniała w pierwszej połowie w. XV¹; 1 IV 1474 król Kazimierz Jagiellończyk, na prośbę Jakuba z Sieklówki, nadał wsi prawo niemieckie².

Parafia, fundacji rycerskiej, powstała ok. r. 1489³; pierwsza wzmianka w r. 1513. Od r. 1595, na skutek zajęcia kościoła przez protestantów, duszpasterstwo w parafii pełni pleban z Lubli. 1 II 1669 bp krak. A. Trzebnicki, ze względu na zniszczony kościół i małe uposażenie probostwa, zniósł parafię i wcielił ją do Lubli⁴.

Patronat szlachecki⁵.

I B. Okręg parafialny w l. 1536—1669 obejmował wieś Sieklówkę⁶.

I D. Kościół parafialny, drewniany, zbudował prawdopodobnie pod koniec XV w. Jakub z Sieklówki⁷. W r. 1558 kościół został sprofanowany przez H. Filipowskiego i oddany na zbór luteranom. (Por. V D). W r. 1595 kościół był w stanie ruiny; w l. 1602—1619 kościół był bardzo zniszczony, bez drzwi i okien. W r. 1669 kościół jeszcze stał, ale był zupełnie zrujnowany⁸. W r. 1758 nie było po nim śladu.

Wezwanie: św. Stanisław b. i m.⁹

I H. Sieklówka. Szkoła parafialna — brak wzmianek¹⁰.

V D. Zbór luteranski założył w r. 1588 w dawnym kościele parafialnym H. Filipowski; zanikł po r. 1699¹¹. (Por. I D).

¹⁶ K. Kawula: Szkice s. 27.

¹⁷ Consignatio 1781 s. 6a.

¹ J. Krzepela: Małopolskie rody ziemiańskie. Kraków 1928 s. 94.

² MRPS I s. 59 nr 1163.

³ AEp. Vol. 4 k. 3' (6 II 1489: Pro fundanda ecclesia in Sieclica); Kumor: Powstanie s. 552—553.

⁴ ADP: Księga nr 1120 s. 8—11.

⁵ Wiz. 1565—1595.

⁶ Przekroje: 1536, 1581, 1595, 1669 (ten ostatni zob. przyp. 4).

⁷ Por. przyp. 2 i 3.

⁸ Zob. przyp. 4.

⁹ Wiz. 1595.

¹⁰ Por. Kot. Szkolnictwo s. 347.

¹¹ Merczyng: Zbory s. 197 n.

PARAFIA ZWIERNIK (wieś)

Źródła przekrojowe: Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1373—1374, 1551—1560); LBD II s. 266; Rej. pob. 1508 s. 486; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 154, LR 1529 s. 102; Rej. pob. 1536 s. 540; LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 422; LR 1577 k. 108; Rej. pob. 1581 s. 249; Wiz. ext. 1595 k. 8'—10; Wiz. int. 1595 k. 8'—10; Wiz. 1602 s. 9—10; Wiz. 1608 s. 255—258; Wiz. 1610 k. 43'—44; Wiz. 1618 s. 315—316; Wiz. 1619 k. 300'—301'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1758 s. 37—38; Wiz. 1764 s. 20—21; Wiz. 1781 s. 37—38.

Inne źródła. ADT. Prothocollum 2-dum dispositionum ... 1780—1784 s. 40—41, 48—59, 137.

I A. Parafia fundacji rycerskiej, powstała w drugiej połowie w. XIV¹; pierwsza wzmianka w r. 1373.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny do czasów Długosza do r. 1781 obejmował wieś Zwiernik³. W r. 1781 wymieniono jeszcze wieś Budyń⁴.

I C. W r. 1536 mieszkało w parafii 39 kmieci a w r. 1595 tylko 30. W r. 1758 przystąpiło do komunii wielkanocnej 430 osób. W r. 1782 parafia liczyła 600 katolików⁵.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza był drewniany. W l. 1595—1619 oraz 1758—1781 drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Marcin b. i w. (1565, 1595, 1602, 1608, 1610, 1618, 1619, 1764, 1781); św. Marcin i Mikołaj b. i w. (1750 i 1758)⁶.

E. Zwiernik. Kościół p. w. św. Anny, drewniany i konsekrowany, istniał w r. 1595. W r. 1758 i 1764 posiada prawa filialne; dwa razy w miesiącu odprawia się w nim służbę Bożą. W r. 1781 stał niedaleko od kościoła parafialnego, przy folwarku; wizytator informuje, że „kościół jest drewniany, starodawnej struktury i przed 10 laty gruntownie zrestaurowany przez ks. Wojciecha Zaborskiego“, miejscowego proboszcza. W r. 1782 kościół nazwany jest kaplicą publiczną, może pomieścić 200 osób; posiada uposażenie⁷.

I F. Zwiernik. Szpital wybudował w r. 1773 ks. Wojciech Zaborski, miejscowy pleban⁸. Wzmianka w r. 1781.

I G₁. Zwiernik. Bractwo ubogich przy kościele parafialnym erygował, prawdopodobnie w r. 1602, kard. B. Maciejowski⁹. Wzmianka w r. 1619.

I G₂. Zwiernik. Bractwo Różańca św. zostało zaprowadzone ok. r. 1685¹⁰. Wzmianki: 1758, 1764, 1782¹¹. (Por. I M).

I H. Zwiernik. Szkoła parafialna była w l. 1595 i 1610 w stanie dobrym; w r. 1608 stała koło cmentarza kościelnego. Wzmianka w r. 1602¹².

I M. Zwiernik. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundowała 23 VI 1685 Anna Golińska, legując na ten cel 2000 fl. pol.¹³ W styczniu 1754 Antoni i Franciszka Batowscy zapisali na tenże cel 2000 fl. pol.; fundację

¹ Kumor. Powstanie s. 662—663.

² LBD; Wiz. 1565—1781.

³ Przekroje: 1536, 1581, 1595, 1608.

⁴ Prothocollum s. 58.

⁵ Wiz. 1619; Z r. 1602 datuje się Wiz. kard. Maciejowskiego.

⁶ Prothocollum s. 40—41.

⁷ Jw s. 64 n.

⁸ Jw. s. 59.

⁹ ADP. nr 326; Actus visitationis 1750 s. 6.

¹⁰ Prothocollum s. 64—65.

¹¹ Wiz. 1781.

¹² Por. Kot: Szkolnictwo s. 345.

¹³ Prothocollum s. 40—41.

zatwierdził 14 XI 1757 bp krak. A. St. Załuski¹⁴. Wzmianka w r. 1782¹⁵. (Por. I G₂).

I N. Zwiernik. W r. 1782 w kościele św. Anny znajduje się łaskami słynący obraz tejże świętej¹⁶. (Por. I E).

V. DEKANAT ROPCZYCKI

PARAFIA CZARNA (wieś)

Źródła przekrojowe: Rej. pob. 1581 s. 252; Wiz. 1602 s. 97—100; Wiz. 1608a s. 167—170; Wiz. 1610 k. 16'—17; Wiz. 1618 s. 353; Wiz. 1619 k. 706'—707; Wiz. 1678 k. 85'; Wiz. 1721 k. 158—159.

Inne źródła: 1. Fasc. Czarna (or. i kopie XVII—XX w.); 2. Inwentarz kościoła w Czarny — 1 IV 1759 spisany; 3. Inventarium ecclesiae et beneficii Czarnensis parochialis a. D. 1793 w Colectio inventariorum decanatus Ropczycensis.

I A. Wieś lokowano „na surowym korzeniu“ ok. r. 1581¹. Parafię wyłączonej z okręgu paraf. w Sędziszowie, uposażył 3 I 1606 Stanisław hr. Tarnowski, kasztelan sandomierski; fundację zatwierdził 28 XI 1606 Zygmunt III Waza². Parafię erygował 3 X 1606 bp krak. P. Tylicki³. 1 XII 1697 August II Sas zatwierdził prawa i przywileje parafii⁴.

Patronat królewski⁵.

I B. Okręg parafialny obejmował na mocy dokumentu erekcyjnego wieś Zaczarnie alias Czarna. Od r. 1608 występuje wieś Jurzynka, „lokowana na surowym korzeniu“, a od r. 1721: Cierpisz, Krzywa i Zdziary (brak Jurzynki).

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 700 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudował w r. 1596 Stanisław hr. Tarnowski⁶. W l. 1608—1619 był on drewniany i nie konsekrowany. W r. 1678 konsekrował go bp sufr. krak. M. Oborski⁷. W r. 1721 zaznaczono, że jest „starodawnej struktury“.

Wezwanie: Przeniesienie relikwii św. Stanisława⁸.

I H. Czarna. Szkoła parafialna istniała w r. 1602; w r. 1608 stała na północny-zachód od cmentarza kościelnego⁹.

¹⁴ Wiz. 1758.

¹⁶ Tamże s. 41.

¹⁵ Prothocollum s. 40—41.

¹ Rej. pob. 1581 s. 252; por. Wiz. 1608 s. 170.

² ADT: Dokum. oryg. pergam. zawierający: 1 XII 1697 król August II Sas, na prośbę Kazimierza Tyksińskiego, plebana w Czarnej, zatwierdza prawa i przywileje probostwa i transumuje dokumenty: 1) 28 XI 1606 Zygmunt III Waza zatwierdza fundację kościoła parafialnego w Zaczarniej i transumuje dokument Stanisława hr. Tarnowskiego z 3 I 1606, uposażającego parafię w Czarnej; 2) 19 XI 1682 Aleksander Tarnowski, kasztelan sandomierski, powiększa uposażenie kościoła parafialnego w Czarnej.

³ AEp. Vol. 38 k. 239—241 (W dokum. bpa P. Tylickiego transumowane dokumenty z 28 XI 1606 i 3 I 1606); por. Wiz. 1608a, 1610 i 1721 (regesty).

⁴ Zob. przyp. 2.

⁵ Zob. przyp. 2; Wiz. 1602—1721; Inwentarz 1759 s. 1.

⁶ Inwentarz 1759 s. 1, por. Wiz. 1610 k. 16'.

⁷ Wiz. 1721 k. 158.

⁸ Zob. przyp. 2, 3 i 6.

⁹ Por. Kot. Szkolnictwo s. 351.

PARAFIA GŁOGÓW MŁP. (miasto)

Źródła przekrojowe: Rej. pob. 1581 s. 265, 268; Wiz. ext. 1595 k. 60—61; Wiz. int. 1595 k. 81—82; Wiz. 1602 s. 95—97; Wiz. 1608a s. 171—175; Wiz. 1610 k. 17—18; Wiz. 1619 k. 705—706, Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Wiz. 1678 k. 84; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 159—161.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 683 (Erectio praebendae BMV ad Nives a. D. 1741); 2. Księga nr 684 (or. i kopie XVII—XIX w.); APAr. w Głogowie: Liber memorabilium ecclesiae parochialis Głogowiensis (z XIX w.).

I A. Miasto Głogów (późn. Głogów) lokował „na surowym korzeniu“ w r. 1570 Krzysztof Głowa h. Jelita; prawo niemieckie otrzymało ono 31 V 1578 z rąk Stefana Batorego¹. Parafia istniała w r. 1581. Parafię uposażył 9 III 1606 Mikołaj Zbigniew Lięża z Bobrka, kasztelan czechowski; erygował ją 29 VII 1606 bp krakowski kard. B. Maciejowski². 23 III 1763 Urszula z Branieckich Lubomirska oddała duszpasterstwo parafii XX Misjonarzom, którzy administrowali parafią do r. 1782³.

Patronat szlachecki⁴. Dokument erekcyjny zawiera klauzulę, że w wypadku przejścia patronów na herezję, prawa patronatu przechodzą na biskupów krakowskich.

I B. Okręg parafialny obejmował w r. 1581⁵: miasto Głogów i nowolokowaną wieś Ogniwno*) Dokument erekcyjny z r. 1606 wymienia nadto: Styków i Wólkę*. W l. 1595 i 1608 dochodzi z diec. przemyskiej wieś Rogoźnica. W r. 1721 brak wsi Ogniwno.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 916 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, zbudowany przez Krzysztofa Głowę w r. 1570⁶, był w r. 1595 nie konsekrowany; służbę Bożą odprawiano w nim bez zezwolenia ordynariusza. W l. 1608—1619 kościół był nie konsekrowany, ale posiadał idult na odprawianie mszy św. Konsekracji kościoła dokonał 20 IV 1630 r. bp sufr. krak. T. Oborski⁷. W r. 1721 kościół był w stanie dobrym.

Wezwanie: Trójca Przenajśw. (Wiz. 1595—1619); Trójca Przenajśw. i św. Jan Chrzciciel (1606⁸, 1721).

I E₁. Głogów. Kościół p. w. Najśw. Maryi Panny Śnieżnej wybudował z drzewa przed r. 1721 Kasper Makowski, miecznik chełmski⁹. Ok. r. 1736 rozbudował go Jan Kazimierz Lubomirski¹⁰. 22 III 1763 Urszula z Branickich Lubomirska, właścicielka miasta, za zgodą bpa krak. I. K. Sołtyka (1 X 1763), oddała kościół XX Misjonarzom; w r. 1766 kościół rozebrano¹¹. Por. I M₂.

I E₂. Głogów. Kościół i klasztor XX Misjonarzy, p. w. św. Wincentego

¹ B. Szalkiewiczówna. Przeobrażenie rynku małego miasta w świetle przykładów z woj. rzeszowskiego. *Czas. geogr.* 21/22 : 1950/51 s. 288; por. Liber memorabilium s. 1 n.

² AEp. Vol. 36 k. 487—490; Księga nr 684 (kopія) s. 69—74; Wiz. 1608 s. 174 (reg.).

³ AEp. Vol. 98 k. 132—136.

⁴ Zob. przyp. 2; Wiz. 1595—1721.

⁵ Przekroje, 1581, 1595, 1606 (dokum. erekc.), 1608, 1721.

⁶ Zob. przyp. 1.

⁷ Wiz. 1721 k. 159; Liber memorabilium s. 1.

⁸ Zob. przyp. 2.

⁹ AOffic. Vol. 175 s. 569—612; Księga nr 683 s. 1—26.

¹⁰ Liber memorabilium s. 2.

¹¹ AEp. Regestrorum actorum vialium R. D. I. C. Sołtyk k. 7.

1 św. Urszuli, murowany, wybudowała w r. 1766 obok miasta Urszula z Branickich Lubomirska; uległy one zniszczeniu pod koniec XVIII w.¹²

I F. Głogów. Szpital, murowany, przy kościele parafialnym wybudował i uposażył w r. 1619 Mikołaj Spytek Ligęza, kasztelan biecki¹³. Inne wzmianki: 1631, 1727, 1784¹⁴. W r. 1721 mieszkało w szpitalu 8 ubogich.

I G. Głogów. Bractwo Różańca św. istniało przed r. 1706¹⁵; 11 X 1738 otrzymało ono własną promotorię¹⁶. Inne wzmianki: 1721, 1723, 1729¹⁷. (Por. I M₁).

I H. Głogów. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1602, 1608¹⁸.

I M₁. Głogów. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. przy kościele parafialnym ufundował w l. 1721—1729 ks. Jan Zeglnicki, proboszcz w Rzeszowie, legując na ten cel 1500 fl. pol.; 11 X 1730 erygował ją ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski z klauzulą, aby każdorazowy prebendarz pomagał plebanowi w pracy duszpasterskiej¹⁹.

Patronat szlachecki (właściciel Głogowa); por. I G.

I M₂. Głogów. Prebendę NMP „na Piasku“ przy kościele NMP Śnieżnej ufundował Kasper Makowski, miecznik chełmski, zapisując na ten cel 6000 fl. pol.; erygował ją 7 VII 1738 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski²⁰. 27 VII 1741 bp krak. kard. J. Lipski zatwierdził prawa i przywileje prebendy²¹. (Por. I E₁).

Patronat szlachecki²².

I N. Głogów. W r. 1721 w kościele NMP Śnieżnej znajdował się obraz NMP słynący łaskami.

VI D. 1 VII 1738 istnieje w mieście synagoga żydowska²³.

PARAFIA GÓRA ROPCZYCKA (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV II s. 300 (1358); LBD II s. 281 n.; Rej. pob. 1508 s. 465, 467; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 153; LR 1529 s. 248; Rej. pob. 1536 s. 207; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1551); Wiz. 1565 s. 58'; Wiz. 1577 k. 107'; Rej. pob. 1581 s. 251; Wiz. ext. 1595 k. 56'—58; Wiz. int. 1595 k. 69—71; Wiz. 1602 s. 53—55; Wiz. 1608a s. 107—114; Wiz. 1610 k. 16—16'; Wiz. 1618 s. 346; Wiz. 1619 k. 608'—609; Syn. 1721 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 83—83'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 152—153.

Inne źródła: ADT: Fasc. Góra Ropczycka (or. i kopie XVIII—XIX w.).

I A. Parafia, fundacji królewskiej, powstała ok. r. 1358¹; pierwsza wzmianka z r. 1358.

¹² Liber memorabilium s. 2.

¹³ Wiz. 1619 k. 706'; Księga nr 683 s. 1—26.

¹⁴ Wiz. 1721 (reg. dokum. 1631); Księga nr 683 s. 1—26 (kopia dokum. z 1727, 1784).

¹⁵ Wiz. 1721 k. 160.

¹⁶ AOffic. Vol. 170 s. 997—1007.

¹⁷ Dokumenty legacyjne z l. 1723 i 1729; zob. AOffic. Vol. 175 s. 569—612.

¹⁸ Por. Kot: Szkolnictwo s. 197.

¹⁹ Zob. przyp. 16.

²⁰ AOffic. Vol. 175 s. 569—612; Księga nr 683 s. 1—26.

²¹ Księga nr 683 s. 27—28.

²² Zob. przyp. 20 i 21.

²³ AOffic. Vol. 175 s. 599.

¹ Por. Kumor: Powstanie s. 334—336. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1312 jest falsyfikatem.

Patronat królewski².

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował³: Górę Ropczycką (Królewską), Zagorzyce Nowe, Zagorzyce Stare i Szkodną.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1030 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1358, był za czasów Długosza oraz w l. 1595—1619 i 1721 drewniany i konsekrowany. W r. 1610 zaznaczono, że „jest obszerny“.

Wezwanie: św. Jakub ap.⁴

I H. Góra Rop. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym; w r. 1608 stała na południe od kościoła. Wzmianka w r. 1602⁵.

PARAFIA KOZŁÓW (dziś Kozłówek, wieś)

Źródła przekrojowe. LR 1513 k. 25 i 65'; LR 1527 k. 51', 151'; LR 1529 s. 332; Rej. pob. 1536 s. 521 n.; LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 57'; Wiz. 1565 s. 401; LR 1577 k. 106; Rej. pob. 1581 s. 246; Rej. pob. 1591 k. 125; Wiz. ext. 1595 k. 78'; Wiz. int. 1595 k. 33'; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13.

Inne źródła: ADP: Księga nr 576 (kopie z XV w.).

I A. Parafia, wydzielona z okręgu parafialnego w Dobrzechowie, została ufundowana 9 IX 1452 przez Piotra, właściciela Kozłowa; fundację zatwierdził kard. Z. Oleśnicki¹. W r. 1595 parafia od 20 lat nie posiada własnego duszpasterza; pieczę duszpasterską pełnią proboszczowie z Łączek i Dobrzechowa. W r. 1721 parafia zaliczona do par. Dobrzechów; zanika już od r. 1602.

Patronat: szlachecki (1452—1536)²; opactwo cystersów w Koprzywnicy (1536—1565); opactwo benedyktynów w Tyńcu (1595).

I B. Okręg parafialny od czasu erekcji parafii obejmował wsie: Kozłów i Odnogę*. W r. 1536 brak Odnogi a występuje zaś Oparówka. W l. 1581 i 1591 wymieniono tylko Kozłów.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudował w r. 1452 Piotr, właściciel Kozłowa³. W r. 1565 zaznaczono, że świątynia jest bardzo mała (*capella parochialis*). Ostatni raz wzmiankowany w r. 1595.

Wezwanie: św. Dorota p. i m.⁴

PARAFIA ŁĄCZKI KUCHARSKIE (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1328—1374, 1551—1563); LBD II s. 281; Rej. pob. 1508 s. 468; LR 1513 k. 65'; LR 1527 k. 151; LR 1529 s. 87; Rej. pob. 1536 s. 507—510; LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 57'; Wiz. 1565 s. 408; LR 1577 k. 106; Rej. pob. 1581 s. 252; Wiz. ext. 1595 k. 71'—72'; Wiz. int. 1595 k. 38'—39'; Wiz. 1602 s. 55—57;

wystawiony przez Świętosława Korcińskiego, jest falsyfikatem — zob. Kętrzyński: Falsyfikaty, s. 637.

² LBD; Wiz. 1565—1721.

³ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1721.

⁴ Zob. przyp. 2.

⁵ Por. Kot: Szkolnictwo s. 351.

¹ ADP: Księga nr 576 s. 75—76. Parafii nie wymienia LBD, chociaż są o niej wzmianki w AOffic., vol. II (11 X 1489) i vol. 18 (24 IX 1492).

² Rej. pob. 1536.

³ Zob. przyp. 1.

⁴ Zob. przyp. 1; Wiz. 1565—1595.

Wiz. 1608a s. 129—133; Wiz. 1610 k. 23—23'; Wiz. 1619 k. 603'—605'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4;; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 170'—171; Wiz. 1793a s. 35—38.

Inne źródła: ADT: Fasc. Łączki (or. i kopie XVIII—XIX w.).

I A. Parafia, prawdopodobnie fundacji rycerskiej, powstała na początku XIV w.¹; pierwsza wzmianka z 1326.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował wsie: Łączki, Broniszów, Rozniszów*, Niedźwiada, Glinik, Łopuchowa i Mała³. 26 VIII 1596 Mała otrzymała własny okręg parafialny. (Por. Mała).

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 390 osób⁴. Wr. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 700 wiernych.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1326, był w l. 1595—1619 oraz 1678—1721 drewniany i konsekrowany. W r. 1793 był w stanie całkowitego rozpadu.

Wezwanie: W. Święci⁵; św. Bartłomiej ap. 1610).

I F. Łączki Kuch. Szpital drewniany przy kościele parafialnym istniał w r. 1721. W r. 1793 mieszkało w nim dwóch ubogich.

I G. Łączki Kuch. Bractwo Różańca św. przy kościele paraf. istniało w r. 1759⁶; inna wzmianka w r. 1766⁷.

I H. Łączki Kuch. Szkoła parafialna była w r. 1595 w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1602, 1608⁸.

I M₁. Łączki Kuch. Prebenda przy kościele parafialnym (*cuius titulus ignoratur*) istniała 1 III 1564⁹. Inne wzmianki: 1595, 1608 i 1619. Następnie zanika.

Patronat nieznan.

I M₂. Łączki Kuch. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. erygował 25 V 1759 bp krak. I. K. Sołtyk¹⁰. (Por. I G). 22 IX 1766 została wcielona do prebendy św. Józefa¹¹.

Patronat szlachecki¹².

I M₃. Łączki Kuch. Prebendę p. w. św. Józefa ufundował 24 VII 1766 Adam Pełka, kasztelan małogoski, właściciel Łęk k/Pilzna, legując na ten cel 10500 fl. pol. i połowę zagrody; erygował ją bp. sufr. krak. F. Potkański 22 IX 1766¹³.

Patronat szlachecki¹⁴.

PARAFIA MAŁA (wieś)

Źródła przekrojowe; Rej. pob. 1508 s. 466, 468; Rej. pob. 1536 s. 510, 533; Rej. pob. 1578 s. 252; Wiz. ext. 1595 k. 81'—82; Wiz. int. 1595 k. 39'—40; Wiz. 1597 k. 225; Wiz. 1602 s. 35—36 (Liczeko); Wiz. 1608 s. 133—137; Wiz. 1610

¹ Kumor Powstanie s. 422—423.

² Wiz. 1565—1721.

³ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1721.

⁴ Ładogórski: Studia s. 208.

⁵ Wiz. 1565—1721 oprócz 1610.

⁶ AEp. Vol. 97 k. 21—24; AOffic. Vol. 198 k. 138—139' (dokumenty z r. 1759 i 1766).

⁷ Tamże.

⁸ Por. Kot. Szkolnictwo s. 348.

⁹ AOffic. Vol. 88 s. 632.

¹⁰ AEp. Vol. 97 k. 21—24.

¹¹ AOffic. Vol. 198 k. 138—139'.

¹² Zob. przyp. 10 i 11.

¹³ Zob. przyp. 11.

¹⁴ Tamże.

k. 24—24'; Wiz. 1618 s. 341—342; Wiz. 1619 k. 602—603; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 85'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 171'—172; Wiz. 1793 s.27—32.

Inne źródła: ADT: Fasc. Mała (or. i kopie XVI—XX w.).

I A. Wieś wymieniona pierwszy raz 15 VI 1353¹, należała do par. Łączki Kuch. (Por. Łączki Kuch.). Parafię uposażyli 5 VII 1596 Rafał Łyczko wraz z żoną Elżbietą Bąkówną z Brzezia; erygował ją 26 VIII 1596 kard. J. Radziwiłł².

Patronat szlachecki. Dokument erekcyjny zawiera klauzule, że w wypadku przejścia patrona na herezję, prawa patronackie przechodzą na jego najbliższą rodzinę, lub — z braku tejże — na ordynariusza krakowskiego³.

I B. Okręg parafialny od czasu erekcji parafii obejmował jedną wieś, Małą⁴.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 150 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudował w r. 1595 Rafał Łyczko⁵. W tymże roku kościół był nie konsekrowany; służbę Bożą odprawia się w nim na podstawie licencji ordynariusza. W r. 1597 kard. J. Radziwiłł konsekrował kościół. W l. 1602—1619 oraz 1678—1721 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Michał arch.⁶ (1596, 1610); św. Michał arch. i w. święci aniołowie (1619).

I F. Mała. Szpital drewniany istniał w r. 1793.

I G. Mała. Bractwo Różańca św., wraz z kapelanią, erygował 2 X 1747 ks. Marcin Żeromski, oficjał krakowski⁷.

I H. Mała. Szkołę parafialną ufundował w r. 1596 Rafał Łyczko⁸. W r. 1597 dom szkolny był nowy i w dobrym stanie. Inne wzmianki: 1602, 1608⁹.

I M. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św ufundował 18 VI 1746 ks. Walenty Jurczykowski, pleban w Małej; erygował ją 2 X 1747 ks. Marcin Żeromski, oficjał krakowski. (Por. I G).

Patronat proboszcza w Małej.

PARAFIA MROWLA (wieś)

Zróżdła przekrojowe: Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1373—1374; 1551—1552); LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 155; LR 1529 s. 89; Rej. pob. 1536 s. 508 n.; LR 1539 k. 55; LR 1561 (brak); Wiz. 1565 (brak); LR 1577 k. 108; Rej. pob. 1581 s. 252; Wiz. ext. 1595 k. 61—62; Wiz. int. 1595 k. 80—81; Wiz. 1602 s. 90—94; Wiz. 1608a s. 175—179; Wiz. 1610 k. 18—19'; Wiz. 1618 s. 351—352; Wiz. 1619 k. 704'—705; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz.1678 k. 84—85; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 162—163.

Inne źródła: ADP: Księga nr 1283 (kopie dokum. XIV—XIX w.); APAr. w Mrowli: Liber memorabilium ecclesiae parochialis Mrowlensis (z XIX w.).

¹ KDMP III nr 701, por. Kumor. Powstanie s. 441—443.

² ADT: Dokum. or., pergam., Kopie: 1) AEp. Vol. 32 k. 507—510'; 2) ADT: Fasc. Mała (kopia z 18 w.); Regesty: Wiz. 1597 k 225; Wiz. 1608a s. 136; Wiz. 1721 k. 172.

³ Zob. przyp. 2; Wiz. 1595—1793a.

⁴ Tamże.

⁵ Dokument erekcyjny; Wiz. 1595 i 1610.

⁶ Zob. przyp. 3 bez Wiz. 1619.

⁷ AOffic. Vol. 181 s. 390—422; ADT: Fasc. Mała (poszyt z r. 1747).

⁸ Informacje dokumentu erekcyjnego.

⁹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 347.

I A. Wieś lokowana „na surowym korzeniu“ w r. 1352 przez Kazimierza Wielkiego¹; ponowna lokacja królewska nastąpiła 15 II 1367². Parafia fundacji królewskiej powstała w l. 1367—1373³; pierwsza wzmianka w r. 1373. 10 II 1496 Jan Olbracht wydał nowy dokument fundacyjny dla parafii⁴. 7 IV 1676 Jan Sobieski potwierdził prawa i przywileje parafii i powiększył jej uposażenie⁵.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował wieś⁷: Mrowlę i Bratkowice. Od r. 1595 dochodzi wieś Zabojówka (późn. Zabajka), a od l. 1676—1721 nowolokowane „na surowym korzeniu“ wieś: Kopytowa czyli Buczki* i Lipie⁸.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1000 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1367, był w l. 1595 i 1608 nowy, drewniany i nie konsekrowany. W l. 1610—1619 był drewniany i konsekrowany. W r. 1721 zaznaczono, że jest starodawny.

Wezwanie: św. Łukasz ewang.⁹

I F. Mrowla. Szpital, stojący blisko kościoła, w r. 1721 zamieszkiwało 7 ubogich.

I H. Mrowla. Szkoła parafialna była w r. 1595 nowa. Inne wzmianki: 1602, 1608¹⁰.

I M. Mrowla. Prebendę przy ołtarzu św. Anny ufundowano w r. 1659¹¹. 13 XI 1669 zamierzano przenieść prebendę do kościoła paraf. w Trzcianie k/Rzeszowa¹²; 8 I 1670 bp krak. A. Trzebicki zadecydował o pozostawieniu prebendy w Mrowli¹³. Inne wzmianki: 1661, 1721¹⁴.

Patronat szlachecki¹⁵.

PARAFIA NOCKOWA (wieś)

Zróżdła przekrojowe: LBD II s. 281, 437; LR 1513 k. 66; LR 1527 k. 152; LR 1529 s. 88; Rej. pob. 1536 s. 514; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1551—1557); LR 1561 k. 58; Wiz. 1565 s. 405; LR 1577 k. 106'; Rej. pob. 1581 s. 253 n.; Wiz. ext. 1595 k. 65'—66'; Wiz. int. 1595 k. 73—75'; Wiz. 1602 s. 85—87; Wiz. 1608a s. 125—129; Wiz. 1610 k. 22—23; Wiz. 1618 s. 348—349; Wiz. 1619 k. 701'—702; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 133; Wiz. 1721 k. 167—167'; Wiz. 1793a s. 45—48.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Nockowa (Conspectus fundatarum devotionum — circa ecclesiam parochialem et nosocomium in Nockowa confectus a. D. 1875 (reg. od XV—XIX w.); 2. Inventarium ecclesiae parochialis Nockoviensis — 12 III 1792 conscriptum (kop. dokum. od XV—XVIII w.) w: Collectio inventariorum decanatus Ropczycensis.

¹ KDMP III nr 697.

² Tamże nr 800.

³ Kumor: Powstanie s. 457—458.

⁴ Księga nr 1283 (kopia) s. 3—4; Wiz. 1721 k. 162 (reg.).

⁵ Liber memorabilium s. 3.

⁶ Zob. przyp. 1 i 2; Wiz. 1595—1721.

⁷ Przekroje: 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1721.

⁸ Liber memorabilium (dokum. luźny).

⁹ Wiz. 1595—1721.

¹⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 350 n.

¹¹ Wiz. 1721 k. 162'

¹² AEp. Vol. 62 k. 425.

¹³ AEp. Vol. 63 k. 3.

¹⁴ Za r. 1661 — AEp. Vol. 61 k. 119, 120, 135, 144, 150.

¹⁵ Zob. przyp. 12—14.

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka w XV w (LBD).

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza³ obejmował wsie: Nockowa, Wiśniowa, Wiercany i Bystrzyca. W l. 1536 i 1581 wymieniono nadto Błędową i Niechobrz, występujące od 1595 w parafii Zgłobień. Od r. 1721 dochodzi wieś Iwierzyce.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 2830 osób.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza oraz w l. 1595—1619 był drewniany i konsekrowany. W r. 1721 zaznaczono, że „jest starodawny, zbudowany w stylu bizantyjskim“. W r. 1793 kościół był w stanie naprawy.

Wezwanie: św. Michał arch.⁴

I F. Nockowa. Szpital przy kościele paraf., drewniany, ufundował 30 IV 1631 Mikołaj Spytek Ligęza, właściciel Nockowej⁵. W r. 1721 „z powodu starości chylił się ku upadkowi“. Inne wzmianki: 1680, 1792⁶.

I H. Nockowa. Szkoła parafialna istniała w r. 1595. W r. 1608 budynek szkolny, stojący koło cmentarza, był zrujnowany. W r. 1610 szkoła była w stanie dobrym. Inna wzmianka w r. 1602⁷.

PARAFIA OCIEKA (wieś)

Zróżdła przekrojowe: Rej. pob. 1536 s. 503; Rej. pob. 1581 s. 254; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 144—145'.

Inne źródła: ADT: Inventarium ecclesiae parochialis in Ocieka a. D. 1804 w: Collectio inventariorum decanatus Ropczycensis.

I A. Wieś lokowana „na surowym korzeniu“ przed 1431 r.¹ W l. 1431—1608 należy do par. Rzochów. Parafia, fundacji Lubomirskich², powstała w l. 1608—1621; pierwsza wzmianka z r. 1621.

Patronat szlachecki.

I B. Okręg parafialny w r. 1721 obejmował wieś Ociekę. W r. 1804 należą do parafii nadto: Blizno i domy rozrzucone po przyległych lasach.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 340 osób.

I D. Kościół parafialny, był w r. 1721 drewniany i poświęcony. W r. 1804 potrzebował naprawy³.

I F. Ocieka. Szpital istniał w r. 1804; mieszkał w nim podówczas organista⁴.

PARAFIA ROPCZYCE (miasto)

Zróżdła przekrojowe: LBD I s. 349, II s. 241; Rej. pob. 1508 s. 458; LR 1513 k. 66; LR 1527 k. 152'; LR 1529 s. 87, 108; Rej. pob. 1536 s. 506 n.; LR 1539 k. 55'; Gromnicki. Świętopietrze s. 368 n. (1551—1560); LR 1561

¹ Kumor: Powstanie s. 469—471. Rzekomy dokument fundacyjny, wystawiony przez Świętosława Ligęzę w r. 1314 jest falsyfikatem — zob. Kętrzyński: Falsyfikaty s. 667.

² LBD; Wiz. 1565—1721; Inventarium 1792 s. 1.

³ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1721, 1792 (Inventarium 1791).

⁴ Wiz. 1565—1721; Inventarium 1792 s. 1.

⁵ Inventarium 1792 s. 16; Conspectus 1875 s. 4.

⁶ Wiz. 1721 (regist dokum. z 24 III 1680); Inventarium 1792 s. 16.

⁷ Por. Kot: Szkolnictwo s. 350.

¹ KDP III s. 397 n.

² Wiz. 1721 k. 144.

³ Inventarium 1804.

⁴ Tamże.

k. 58; Wiz. 1565 s. 409; LR 1577 k. 107; Rej. pob. 1578 s. 250, 267; Wiz. ext. 1595 k. 53—55'; Wiz. int. 1595 k. 65—68; Wiz. 1602 s. 49—53; Wiz. 1608a s. 95—103; Wiz. 1610 k. 13'—15; Wiz. 1618 s. 343 n.; Wiz. 1619 k. 605—607'; Syn 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D3'; Wiz. 1678 k. 82—82', Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 147'—150; Wiz. 1793a s. 53—56.

Inne źródła: ADT: Fasc. Ropczyce (or. i kop. XVI—XIX w.).

I A. Osada otrzymała niemieckie prawo miejskie 3 VII 1362 z rąk Kazimierza Wielkiego, który równocześnie uposażył kościół parafialny¹; pierwszy raz wymienia ją Długosz. 20 X 1638 bp krak. J. Zadzik zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę².

Patronat królewski³.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował⁴ tylko miasto. Od r. 1578 występuje nadto przedmieście i wieś Chechły. Wymienione w r. 1578 wsie: Pietrzejowa i Okonin występują do r. 1595 w par. Witkowice. (Por. Witkowice I B).

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1040 osób.

I D. Kościół parafialny w l. 1595—1619 oraz 1678—1721 był murowany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Krzyż⁵.

I E₁. Ropczyce. Kościół p. w. Nawiedzenia NMP na przedmieściu, drewniany i konsekrowany, istniał w r. 1595. Wiz. 1619 informuje, że kościół dawniej posiadał prawa parafialne. Przed r. 1595 kościół miał własnego kapelana. Prawdopodobnie ok. 1674 r. wystawiono nowy kościół z drzewa⁶. 19 I 1767 bp sufr. krak. F. Potkański wznowił kapelanię przy kościele⁷. (Por. I M₆). Inne wzmianki: 1595, 1608, 1619, 1674, 1721, 1767⁸.

I E₂. Ropczyce. Kościół p. w. św. Katarzyny p. i m., drewniany, w r. 1595 był nie konsekrowany. W r. 1608 kościół był w stanie dobrym, konsekrowany, p. w. św. Stanisława b. i m. i św. Barbary, stał na przedmieściu północnym. W r. 1631 kościół „na skutek starości był w całkowitej ruinie“; w tymże roku został odbudowany przez mieszczanina ropczyckiego, Wojciecha Jurge, a 26 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krak., erygował przy nim kapelanię⁹. (Por. I M₄). W r. 1721 świątynia zbudowana z belek poprzecznych, nie konsekrowana. Inne wzmianki: 1610, 1689, 1693, 1747¹⁰.

I E₄. Ropczyce. Kościół szpitalny p. w. Ducha Św. (Zob. I F).

I F. Ropczyce Kościół szpitalny p. w. Ducha Świętego, fundacji mieszczkańskiej, istniał w r. 1539. 12 V 1565 bp krak. F. Padniewski ustanowił przy nim kapelanię¹¹. W l. 1595—1619 kościółek był drewniany i konsekro-

¹ KDMP I nr 266.

² AEp. Vol. 48 k. 802—806; ADT. Fasc. Ropczyce (kopia).

³ Zob. przyp. 1 i 2; Wiz. 1565—1721, ADT. Fasc. Ropczyce (Inventarium ecclesiae parochialis in oppido regali Ropczyce sitae — a. D. 1747 k. 1).

⁴ Przekroje: 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608a, 1721, 1793a.

⁵ Wiz. 1565—1793.

⁶ Wiz. 1721 k. 150.

⁷ AOffic. Vol. 199 k. 19—21.

⁸ AOffic. Vol. 151 s. 1055—1078 (1674), 199 k. 19—21 (1767).

⁹ AAdmin. Vol. 12 s. 768—782; AKSand., AOffic. Sandom. Vol. 112 (1630—1634) k. 66'—67'

¹⁰ Za l. 1689, 1693 — AOffic. Vol. 161 (1393—1694); za r. 1747 — Inventarium 1747 s. 15.

¹¹ AKapMK. 1) Archivii ecclesiae cathedralis pars VIII k. 103—105 (dok. oryg. pap. z 12 V 1565); 2) Liber 7-mus privilegiorum verab. Capituli ecclesiae Cathedralis (1541—1580) k. 131—131'; Wiz. 1619 k. 607 (reg.).

wany. 12 XI 1674 bp sufr. krak. M. Oborski wyniósł kapelanię szpitalną do godności prepozytury i połączył ją z kapelanią bractwa Luterackiego¹². W r. 1721 kościół nie był konsekrowany. Inne wzmianki: 1602, 1610, 1618, 1619, 1678, 1747¹³.

Patronat: rada miasta Ropczyce¹⁴. (Por. I M₄).

Dom szpitalny istniał w r. 1539. 22 III 1563 Jan Kwarta, mieszczanin ropczycki, za zgodą Zygmunta Augusta, uposażył szpital, zapisując mu 1 fan ziemi¹⁵; zatwierdził to bp krak. F. Padniewski 12 V 1565¹⁶. W r. 1595 szpital był drewniany i potrzebował naprawy. W r. 1608 stał blisko kościoła szpitalnego, nad brzegiem rzeki Brzeźnicy. W r. 1610 szpital był w stanie dobrym.

Inne wzmianki: 1602, 1618, 1747¹⁷, 1793. W r. 1610 mieszkało w szpitalu około 12 ubogich, w r. 1721 tylko 8, a w r. 1793 czterech.

I G₁. Ropczyce. Bractwo Luterackie NMP istniało prawdopodobnie w r. 1513¹⁸. 13 VII 1527 bp krak. P. Tomicki udzielił mu odpustów¹⁹; w tymże roku posiadało własnego kapelana. Inne wzmianki: 1539, 1595, 1608, 1610, 1674, 1721, 1747²⁰ (Por. I M₁).

I G₂. Ropczyce. Bractwo Kapłańskie dla wschodniej części dekanatu pilzneńskiego (późn. dek. ropczycki) istniało przed r. 1527²¹. W r. 1608 podano, że bractwo czyni zadość swym obowiązkom przy okazji kongregacji dekanalnych. Inne wzmianki: 1527, 1536, 1539²², 1595, 1610. Później zanika. (Por. I M₂).

I G₃. Ropczyce. Bractwo Różańca św. zaprowadzono w r. 1610. 12 I 1664 bractwo otrzymało własny, nowy statut²³. Inna wzmianka w r. 1721.

I G₄. Ropczyce. Cech sukienniczy istniał 28 II 1487²⁴; prawdopodobnie istniał jeszcze w r. 1608.

I G₅. Ropczyce. Wiz. 1608 informuje, że „przy kościele paraf. istnieje 6 cechów różnych rzemiosł; każdy z nich co kwartał odbywa posiedzenia i pełni służbę Bożą w kościele“.

I H. Ropczyce. Szkoła parafialna istniała w r. 1513. W r. 1595 kierownikiem szkoły jest bakałarz Jakub ze Znina; „dom szkolny dobrze zbudowany i należycie pokryty“. W r. 1664 szkoła, stojąca na cmentarzu kościelnym, jest spróchniała z powodu starości; wzytator nakazuje radzie miejskiej budowę nowej szkoły²⁵. 1 X 1711 ks. Wojciech Świątłowicz, pleban w Niegłowicach, legował w testamencie 100 fl. pol. na uposażenie kierownika szkoły; 28 I 1715 bp sufr. krak. M. Szembek zatwierdził fundację²⁶. Inne wzmianki: 1602, 1608²⁷, 1793.

I L. Ropczyce. Kolegium mansonarzy (dwóch) przy prepozyturze ufundo-

¹² AOffic. Vol. 151 s. 1055—1078.

¹⁵ Wiz. 1619 k. 607.

¹³ Za r. 1747 — zob. przyp. 10.

¹⁶ Tamże; zob. przyp. 11.

¹⁴ Zob. przyp. 11—13.

¹⁷ Inventarium 1747 s. 15.

¹⁸ W tym roku istnieje altaria Wniebowzięcia NMP należąca do bractwa Luterackiego.

¹⁹ AEp. Vol. 11 k. 162—163; Wiz. 1608 s. 100 (reg).

²⁰ Za l. 1674 i 1747 zob. przyp. 3 i 8.

²¹ AEp. Vol. 11 k. 133 (26 VI 1527).

²² Tamże; AOffic. Vol. 61 s. 1033 n. (2 VI 1536); LR 1539; AEp. Vol. 18 k. 60 (8 III 1539).

²³ ADT. Fasc. Ropczyce (Inwentarium 1747 s. 194).

²⁴ S z c z e k l i k · Pilzno s. 194.

²⁵ Zob. przyp. 23 (reg. 1664).

²⁶ AOffic. Vol. 166 (1714—1719) s. 122—131.

²⁷ Por. K o t · Szkolnictwo s. 197 n.

wał ks. Mikołaj Łącki, pleban w Ropczycach i mieszczanin ropczycki Wojciech Jurga z uposażeniem rocznym 875 fl. pol.; 20 X 1638 bp krak. J. Zadzik erygował kolegium²⁸. Inne wzmianki: 1678, 1721, 1747²⁹.

Patronat: rada miasta Ropczyce³⁰

I M₁. Ropczyce. Altaria p.w. Wniebowzięcia NMP dla bractwa Literackiego NMP, fundacji mieszczańskiej, istniała w r. 1513. 12 XI 1674 bp sufr. krak. M. Oborski wcielił uposażenie altarii do nowoerygowanej prepozytury przy kościele Św. Ducha; odtąd prepozyt kościoła Ducha Św. pełnił obowiązki kapelana bractwa³¹. Inne wzmianki: 1527, 1529, 1539, 1561, 1577, 1595, 1608, 1610, 1747³².

Patronat mieszczański³³. (Por. I G₁ i I F).

I M₂. Ropczyce. Altaria p.w. Wniebowzięcia NMP bractwa Kapiańskiego została ufundowana w kościele parafialnym przez Piotra Ligęzę z Bobrku, który zapisał na ten cel 300 fl. pol.; fundację zatwierdził 26 VI 1527 bp krak. P. Tomicki³⁴ 8 III 1539 bp krak. P. Gamrat zatwierdził nowe legaty (200 grzywien) na rzecz altarii³⁵. Inne wzmianki: 1536³⁶, 1595, 1608, 1610.

Patronat: rada miasta Ropczyce³⁷. (Por. I G²).

I M₃. Ropczyce. Altaria p.w. św. Anny w kościele parafialnym została ufundowana przez ks. Szymona Masłowicza, plebana ropczyckiego, który legował na ten cel (9 III 1620) 2000 fl. pol.³⁸; erygował ją 10 XII 1621 ks. Jan Zerzyński, oficjał krakowski³⁹.

Inne wzmianki w r. 1747⁴⁰.

Patronat: rada miasta Ropczyce⁴¹.

I M₄. Ropczyce. Prebendę św. Barbary, przy kościele pod tymże wezwaniem ufundował mieszczanin ropczycki Wojciech Jurga, zapisując na ten cel (5 V 1631) 2000 fl. pol.; erygował ją 26 IV 1637 ks. P. Gembicki, admin. diec. krakow. Inne wzmianki: 1689, 1693, 1747.

Patronat: rada miasta Ropczyce. (Por. I E₃).

I M₅. Ropczyce. Altaria p.w. św. Antoniego istniała w r. 1747⁴². Innych danych brak.

Patronat nieznan.

I M₆. Ropczyce. Prebendę przy kościele Nawiedzenia NMP ufundował 21 IV 1766 Franciszek Potocki, wojew. kijowski i starosta ropczycki, legując na ten cel 12000 fl. pol.; erygował ją 19 I 1767 bp sufr. krak. F. Potkański⁴³. (Por. I E₁).

²⁸ Zob. przyp. 2.

²⁹ Za r. 1747 zob. przyp. 23.

³⁰ Zob. przyp. 2.

³¹ AOffic. Vol. 151 s. 1055—1078.

³² Źródła przekrojowe; zob. przyp. 23.

³³ AEp. Vol. 11 k. 162—163; zob. przyp. 32.

³⁴ AEp. Vol. 11 k. 133—134.

³⁵ AOffic. Vol. 61 s. 1033 n. (2 VI 1536); AEp. Vol. 18 k. 60 (1539).

³⁶ Tamże.

³⁷ Zob. przyp. 34—36.

³⁸ AOffic. Vol. 120 s. 92—93.

³⁹ Tamże. Vol. 126 s. 729—738 (dokum. mgrossowany).

⁴⁰ Zob. przyp. 23.

⁴¹ Zob. przyp. 34.

⁴² Zob. przyp. 23.

⁴³ AOffic. Vol. 199 k. 19—21.

Patronat szlachecki⁴⁴.

I N. Ropczyce. W r. 1721 w kościele Nawiedzenia NMP znajdował się cudowny obraz (*imago miraculosa*) NMP.

PARAFIA SĘDZISZÓW (miasto)

Źródła przekrojowe: MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1346—1374, 1551—1561); LBD II s. 281—282; LR 1513 k. 67; LR 1527 k. 148; LR 1529 s. 105; Rej. pob. 1536 s. 507—513; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 56; Wiz. 1565 s. 406 LR 1577 k. 104 Rej. 1581 s. 252—253, 267; Wiz. ext. 1595 k. 58—60; Wiz. int. 1595 k. 71—73'; Wiz. 1602 s. 101—107; Wiz. 1608a s. 161—167; Wiz. 1610 k. (brak); Wiz. 1618 s. 347—348; Wiz. 1619 k. 609—701; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 83—84; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 153—156'.

Inne źródła: ADT: 1. Fasc. Sędziszów (or. i kop. XV—XX w.); 2. Fasc. OO. Kopucyni w Sędziszowie (Inventarium decanale conventus PP. Capucynorum in oppido Sędziszów — a. D. 1792); AKapMK: Summarium monumentorum pergameneorum in archivo Rev Capituli ecclesiae Cathedr. Cracoviensis reperibilium. Nr 275; Archiwum klasztoru OO. Kopucynów w Sędziszowie: Dokumenty fundacyjne. Nr 1 (depozyt w Archiwum prowincji krakowskiej OO. Kapucynów).

I A. Lokacja miasta na prawie niemieckim nastąpiła w l. 1470—1488 prawdopodobnie za staraniem Jana Odrowąza wojew. ruskiego¹.

Parafia, przypuszczalnie fundacji rycerskiej, powstała w drugiej połowie XIII w.²; pierwsza wzmianka w r. 1326. 27 VIII 1698 bp krak. J. Małachowski zniósł tytuł plebanalny parafii i erygował prepozyturę³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował: miasto Sędziszów, oraz wsie: Pietrzejowa (w r. 1581 par. Witkowice), Borek, Będziemyśl, Klęczany, Księżomost, Iwierzyce, Wolica, Wolica Ługowa (późn. Łagoszyn), Olchowa i Sielec⁵. Po r. 1721 Iwierzyce przechodzą do par. Nockowa. Od r. 1581 dochodzą dalsze wsie: Wolica, Piaskowa, Czarna, Boreczek (późn. Borek Mały) i Sadarówka; ta ostatnia zanika po r. 1595. Od r. 1606 Czarna stanowi odrębną parafię. W r. 1595 występuje wieś Zublia*. Od r. 1595 źródła wymieniają wieś Dwierudzie, zwaną po r. 1608 Rudy (dziś Ruda). Od 1721 występują nadto: Łagoszyn*, Kawęczyn i „Preclara”⁶.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 1877 osób⁶. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 5500 osób.

I D. Kościół parafialny, wymieniony w l. 1326—1421⁷, za czasów Długosza oraz w l. 1595—1619 był drewniany i konsekrowany. W r. 1699 wybudowano nową świątynię murowaną (z cegły) staraniem i nakładem ks. Jana Stanisława Jaroszewskiego, prepozyta-infulata kolegiaty tarnowskiej i prepozyta w Sędziszowie⁸. W r. 1721 kościół był jeszcze nie konsekrowany.

⁴⁴ Tamże.

¹ LBD II s. 382 nazywa osadę villa, dokum. z 1488 — oppidum. Właścicielem miasta jest Jan Odrowąz.

² K u m o r: Powstanie s. 545—546.

³ Wiz. 1721 k. 154.

⁴ LBD; Wiz. 1565—1721.

⁵ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608a, 1721.

⁶ Ł a d o g ó r s k i: Studia s. 208.

⁷ MPV I i II; KDKK II nr 597 (1420); Summarium nr 275 (1421).

⁸ Wiz. 1721 k. 153.

Wezwanie: Narodzenie NMP i św. Stanisław b. i m. (1595, 1602, 1721);
Narodzenie NMP (1608, 1619).

I E₁. Sędziszów Kaplica p.w. św. Anny, poza obrębem miasta, istniała w r. 1595; służbę Bożą w niektóre dni roku pełniło duchowieństwo parafialne. W r. 1608 była ona drewniana, bez uposażenia i wyposażenia. Istniała jeszcze w r. 1721.

I E₂. Sędziszów — Rędziny. Kaplica p.w. św. Krzyża, drewniana, istniała w r. 1721.

I E₃. Sędziszów Kościół i klasztor OO. Kapucynów, p. w. św. Antoniego z Padwy, murowany, wybudował Michał Potocki, wojew. wołyński, z żoną Marianną. 18 II 1793 bp krak., kard. J. Lipski, wyraził zgodę na fundację⁹. 18 IX 1793 kongregacja kardynałów od spraw biskupów i zakonów zatwierdziła fundację¹⁰. 26 X 1741 ks. Józef Olszewski, kanonik chełmski, poświęcił kamień węgielny pod klasztor¹¹. 15 IX 1756 bp krak. A St. Załuski dokonał formalnej erekcji konwentu¹².

I E₄. Sędziszów. Kościół szpitalny p.w. Ducha Św. (Zob. I F).

I F. Sędziszów. Kościół szpitalny p.w. Ducha Św. wybudowała z drzewa i uposażyła 23 V 1488 Beata z Tęczyńskich, wdowa po Janie Odrowążu ze Sprawy, wojew. ruskim; 3 XI 1488 fundację zatwierdził Kazimierz Jagiellończyk, a 22 VI 1488 bp krak. J. Rzeszowski erygował przy kościele prepozyturę szpitalną¹³. W r. 1595 kościół był spalony, a w r. 1602 odbudowany. Inne wzmianki: 1608, 1610, 1619, 1721. Według dokumentu fundacyjnego w szpitalu mieszkało 7 ubogich.

I G₁. Sędziszów. Bractwo Bożego Ciała przy kościele paraf., na prośbę bpa płockiego Piotra Wolskiego, erygował 21 III 1582 pap. Grzegorz XIII¹⁴. W r. 1619 ks. Mikołaj Lach z Mrowli legował na rzecz bractwa 100 grzywien. Inne wzmianki: 1602, 1608, 1619, 1721.

I G₂. Sędziszów. Bractwo Różańca św. przy kościele paraf. zostało zaprowadzone 22 I 1682¹⁵. Wzmianka w r. 1721.

I H. Sędziszów. Szkoła parafialna istniała w r. 1527. W r. 1595 była była doszczętnie zrujnowana. W r. 1608, z braku budynku szkolnego mieściła się w domku wikarego. Inne wzmianki: 1539, 1602¹⁶.

I L. Sędziszów. Kalendarium mansjonarzy (dwóch) przy prepozyturze erygował 27 VIII 1698 bp krak. J. Małachowski¹⁷. Wzmianka w r. 1721.

Patronat szlachecki¹⁸.

I M. Sędziszów. Altarię p.w. św. Stanisława b. i m., Mikołaja b. i w. oraz W. Świętych erygowano 11 III 1553¹⁹. Brak innych wzmianek.

Patronat: rada miasta Sędziszów²⁰.

VI D. Sędziszów. Synagoga żydowska istniała w mieście 21 IV 1766 i 19 I 1767²¹.

* Dokumenty fundacyjne: I k. 5 (kopia).

⁹ Tamże k. 12 (kopia).

¹¹ Tamże k. 14 (or.).

¹² AOffic. Vol. 188 s. 117—124; Inventarium 1792 s. 1.

¹³ ADT: Fasc. Sędziszów (kopia); Wiz. 1721 k. 155' (reg.).

¹⁴ Tamże (kopia).

¹⁶ Tamże.

¹⁵ Wiz. 1721 k. 153'.

¹⁹ Aoffic. Vol. 99 s. 637—638.

¹⁷ Por. K o t Szkolnictwo s. 198.

²⁰ Tamże.

¹⁸ Zob. przyp. 3.

²¹ AOffic. Vol. 199 k. 19.

PARAFIA TRZCIANA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 259, 437; Rej. pob. 1508 s. 469; LR 1513 k. 66; LR 1527 k. 152; LR 1529 s. 88; Rej. pob. 1536 s. 405; LR 1539 k. 55'; Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1551—1561); LR 1561 k. 58; Wiz. 1565 s. 405; LR 1577 k. 106'; Rej. pob. 1581 s. 253; Wiz. ext. 1595 k. 62—63'; Wiz. int. 1595 k. 78—80; Wiz. 1602 s. 87—90; Wiz. 1608a s. 179—186; Wiz. 1610 k. 19—19'; Wiz. 1618 s. 350—351; Wiz. 1619 k. 703'—704'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4, Wiz. 1678 k. 85'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 163'—166.

Inne źródła: ADP: Księga nr 1756 (1. Documenta ecclesiae parochialis Trzcianensis (kop. XVI—XIX w.); 2. Status modernus ecclesiae et beneficii in villa Trzciانا — — 25 V 1792).

I A. Parafia, uposażona w r. 1414 przez Pawła, właściciela Dąbrowej, została erygowana przez bpa krak. W. Jastrzębca 14 V 1417¹. Pierwotną siedzibą parafii była wieś Dąbrowa, gdzie ta istniała jeszcze prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w.² 13 II 1554 patron kościoła Wojciech Sopisowski wydał nowy dokument fundacyjny parafii³.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował⁵ wsie: Trzcianą i Dąbrowę. Od r. 1581 występuje nadto wieś Słotwinka.

I C. W r. 1721 przystąpiło do sakramentów wielkanocnych ok. 500 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudowano najpóźniej w r. 1416⁶. Za czasów Długosza oraz w l. 1595—1610 był drewniany i konsekrowany. Przed r. 1615 zbudowano nową świątynię, drewnianą, którą 2 V 1615 konsekrowano p.w. św. Wawrzyńca. W l. 1721—1792 kościół był drewniany, konsekrowany i obszerny (*perampla*)⁷.

I E. Dąbrowa. Kaplica murowana, p.w. św. Michała arch., istniała w r. 1721; odprawiano w niej służbę Bożą. Prawdopodobnie była to dawna świątynia parafialna⁸.

I F. Trzciانا. Szpital, drewniany, przy kościele parafialnym w r. 1595 był w stanie dobrym, ale bez uposażenia. W r. 1639 otrzymał znane pierwsze legaty⁹. Inne wzmianki: 1602, 1608, 1792¹⁰. W r. 1721 mieszkało w nim 4 ubogich.

I G. Trzciانا. Bractwo Różańca św. istniało w r. 1608. Inne wzmianki: 1610, 1721.

I H. Trzciانا. Szkoła parafialna istniała w r. 1595; w r. 1608 szkoła była w dobrym stanie. Wzmianka w r. 1602¹¹.

I M. Trzciانا. Prebendę przy ołtarzu NMP w kościele paraf. ufundował w r. 1701 ks. Wojciech Suchocki, pleban w Trzcianiu, i ks. Kasper Suchocki,

¹ Wiz. 1721 k. 163 (reg.).

² K u m o r: Powstanie s. 603—604; por. K u m o r: Przenoszenie s. 278.

³ Księga nr 1756 s. 9—10 (kopia).

⁴ LBD; Wiz. 1565—1721, Status 1792 s. 1; Księga nr 1756 s. 29—30 (Dokum. z 17 XII 1533 porządkujący prawa patronackie).

⁵ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608a, 1721, 1792 (Status 1792).

⁶ Zob. przyp. 1.

⁷ Za r. 1792 — Status 1792 s. 120 nn.

⁸ Por. K u m o r: Przenoszenie s. 278.

⁹ Wiz. 1721 k. 165 (reg.).

¹⁰ Za r. 1792 — Status 1792 s. 128.

¹¹ Por. K o t: Szkolnictwo s. 350.

pleban par. Zgłobień, zapisując na ten cel łącznie 6000 fl. pol., erygowano ją w tym samym roku¹². Wzmianka 1721, 1792.

Patronat szlachecki¹³.

PARAFIA WITKOWICE (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 280; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 155; LR 1529 s. 73; Rej. pob. 1536 s. 511 n.; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1551—1556); LR 1561 k. 59; Wiz. 1565 s. 408 n.; LR 1577 k. 108; Rej. pob. 1581 s. 251; Wiz. ext. 1595 k. 55'—56'; Wiz. int. 1595 k. 68—69; Wiz. 1602 s. 108—109; Wiz. 1608a s. 103—107; Wiz. 1610 k. 15—15', Wiz. 1618 s. 345; Wiz. 1619 k. 607'—608'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 82'—83; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 145'—147.

Inne źródła: ADT: Fasc. Witkowice (or. i kop. XV—XIX w.); Apar. w Witkowicach: 1. Liber documentorum ecclesiae parochialis Witkowicensis circuli Tarnoviensis (kop. XVII—XIX w.); 2. Consignatio documentorum ecclesiae parochialis Witkowicensis a. D. 1819; 3. Elenchus omnium parochorum, administratorum et cooperatorum ecclesiae parochialis Witkowicensis — ab. an. 1765.

I A. Wieś lokowana na prawie niemieckim 2 II 1346¹; w r. 1362 należy prawdopodobnie do królewszczyzn². Parafia, jako fundacja królewska, powstała w drugiej połowie XIV w.³; pierwsza wzmianka w r. 1420⁴. W r. 1442 Władysław Warneńczyk wydał nowy dokument fundacyjny parafii⁵.

Patronat królewski⁶.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował wieś Witkowice⁷. Od r. 1595 dochodzą dalsze: Pietrzejowa (1536—1581 par. Sędziszów) i Kozdrza. Tylko w r. 1595 wymieniono wieś Żołądkę* a w r. 1721 Żdżary.

I C. W r. 1721 przystąpiło do komunii wielkanocnej 627 osób.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza oraz w l. 1595—1619 był drewniany i konsekrowany. Ok. 1650 wybudowano nową świątynię, drewnianą; konsekrował ją 4 IV 1653 bp sufr. krak. M. Oborski⁸. 10 IX 1760 bp sufr. krak. F. Potkański delegował ks. Wojciecha Domańskiego, prepozyta ropczyckiego, do poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę nowego kościoła, który wybudował z drzewa własnym nakładem dzierżawca Witkowic Michał Sołtyk, kasztelan sandomierski, i ks. Jakub Zutkowski, miejscowy pleban⁹. 8 IX 1761 bp krak. J. K. Sołtyk delegował tegoż ks. Domańskiego do poświęcenia nowej świątyni¹⁰.

Wezwanie: św. Dorota p. i m. (1595—1721)¹¹; św. Katarzyna p. i m. (1565 — często informuje błędnie); św. Michał arch. (1761)¹².

¹² Wiz. 1721 k. 165; Status 1792 s. 125.

¹³ Tamże.

¹ AGZ VII nr 6.

² KDMP I nr 314.

³ Kumor: Powstanie s. 633.

⁴ KDKK II nr 597.

⁵ Liber documentorum nr 22.

⁶ LBD; Wiz. 1565—1721.

⁷ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608a, 1721.

⁸ Wiz. 1721 k. 145'; Elenchus (s. 1) podaje datę 31 V 1661.

⁹ Liber documentorum (dokum. oryg., pap.).

¹⁰ Tamże (dokum. oryg., pap.).

¹¹ Wiz. 1595—1721.

¹² Zob. przyp. 10.

I H. Witkowice. Szkoła parafialna istniała w r. 1595; była wówczas w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1602, 1608¹³.

I M. Witkowice. Prebendę dla stałego wikariusza (*vicarius perpetuus*) ufundowali 3 IX 1652 księża Grzegorz Chrościna i Jan Kranowicz z Łączek, legując na ten cel 2000 fl. pol.¹⁴; erygował ją 1 VIII 1650 bp krak. P. Gembicki¹⁵.

Patronat: proboszcz w Witkowicach¹⁶.

PARAFIA ZGŁOBIEŃ (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 280; LR 1513 k. 65'; LR 1527 k. 152; LR. 1529 s. 218; Rej. pob. 1536 s. 513; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1551—1562); LR 1561 k. 58; Wiz. 1565 s. 404; LR 1577 k. 106'; Rej. pob. 1581 s. 253; Wiz. ext. 1595 k. 63'—65', Wiz. int. 1595 k. 75'—77', Wiz. 1602 s. 81—84; Wiz. 1608a s. 115—120; Wiz. 1610 k. 19'—21'; Wiz. 1618 s. 349—350; Wiz. 1619 k. 702—703; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 85'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1721 k. 168'—169', Wiz. 1793b s. 7—11.

Inne źródła: ADP: Księga nr 1693 (or. i kop. XV—XIX w.).

I A. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w. jako fundacja rycerska¹; pierwszy raz wymienia ją Długosz.

Patronat szlachecki².

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował³: Zgłobień Stary i Nowy. Od r. 1536 dochodzi wieś Niechobrz (w r. 1581 par. Nockowa). Od r. 1595 występują nadto Błędowa i Wola (dziś Woliczka); (tej ostat. brak w r. 1608).

I C. W r. 1721 do komunii wielkanocnej przystąpiło ok. 1902 osoby.

I D. Kościół parafialny, drewniany (drugi z rzędu) zbudowano ok. r. 1463⁴. W l. 1595—1619 oraz 1678—1721 był drewniany i konsekrowany; w r. 1721 zaznaczono, że „jest starodawny“.

Wezwanie: św. Andrzej ap.⁵

I H. Zgłobień. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym; w r. 1610 potrzebowała naprawy; wizytator nakazuje jej naprawę. Inne wzmianki: 1602, 1608⁶.

VI. DEKANAT SPISKI

PARAFIA DRUŻBAKI DOLNE (wieś)

Źródła przekrojowe: Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 156—158.

Inne źródła. ASK: Inventarium omnium proventuum — — arci Liubloviensi correspondentium 1553.

¹³ Por. Kot. Szkolnictwo s. 351.

¹⁴ ADT: Fasc. Witkowice (kopia).

¹⁵ AEp. Vol. 58 k. 160—164.

¹⁶ Tamże.

¹ Kumor. Powstanie s. 653. Rzekomy dokument fundacyjny z r. 1313 jest falsyfikatem — zob. Kętrzyński: Falsyfikaty s. 762.

² LBD; Wiz. 1565—1721.

³ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608a, 1721.

⁴ Wiz. 1721 k. 168'.

⁵ Por. przyp. 2.

⁶ Por. Kot. Szkolnictwo s. 350.

I A. Wieś wzmiankowana pierwszy raz w r. 1288¹; w r. 1303 posiadała prawo niemieckie². Parafia, fundacji królewskiej³, powstała w r. 1303¹. W XVI w. została zreformowana⁵; dopiero 20 V 1609 „po dłuższej przerwie otrzymała katolickiego duszpasterza”⁶.

Patronat: królewski⁷; w l. 1634—1728 szlachecki na podstawie przywileju (Lubomirski)⁸.

I B. W r. 1728 do parafii należały tylko Drużbaki Dolne.

Wezwanie: św. Katarzyna p. i m. (1728—1786)⁹.

I E. Drużbaki Górne. Kościół filialny, p. w. Oczyszczenia NMP, istniał od XVI w.

I H. Drużbaki Dolne. Szkoła parafialna istniała w r. 1728; obowiązki kierownika szkoły pełnił organista¹⁰.

PARAFIA DRUŻBAKI GÓRNE (wieś)

Źródła przekrojowe: Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 158—162.

Inne źródła: Zob. Dróżbaki Dolne.

I A. Parafia filialna, fundacji królewskiej¹, zależna od par. Drużbaki Dolne, powstała najpóźniej w pierwszej połowie XVI w.; w drugiej połowie tegoż wieku została zreformowana². 20 V 1609 parafia (*a multo tempore vacans*) otrzymała z powrotem duszpasterza katolickiego³.

Patronat: królewski⁴; od r. 1634, na podstawie przywileju, szlachecki (Lubomirski)⁵.

I B. Okręg parafialny w r. 1728 stanowią tylko Dróżbaki Górne.

I D. Kościół parafialny (filialny), wzmiankowany w r. 1609, był w r. 1728 murowany i konsekrowany.

Wezwanie: Oczyszczenie NMP (1728—1786).⁶

PARAFIA GNIAZDO (miasto)

Źródła przekrojowe: Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 152—156.

Inne źródła: Zob. Dróżbaki Dolne.

I A. Osada posiadała w r. 1286 prawo niemieckie¹; przed r. 1553 otrzymała niemieckie prawo miejskie². Parafia, fundacji prawdopodobnie książęcej,

¹ AGZ I nr 2; KDMP II nr 511 (1288).

² Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. II s. 23—24 (1303).

³ Por. Modelski: Spory s. 88.

⁴ Schem. Dioec. Scepusiensis. 1896 s. 63.

⁵ Gotkiewicz: Reformacja s. 80 n.

⁶ AOffic. Vol. 116 s. 316—317.

⁷ Zob. przyp. 3 i 6.

⁸ AOffic. Vol. 126 s. 1425—1426 (dokum. z 17 V 1634).

⁹ Kumor: Dzieje s. 139 (za r. 1786).

¹⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 324.

¹ W r. 1609 patronem kościoła był król — zob. AOffic. Vol. 116 s. 316—317. W r. 1553 wieś posiadała prawo niemieckie — zob. Inventarium 1553.

² Por. Gotkiewicz Reformacja s. 80 n.

³ AOffic. Vol. 116 s. 316—317.

⁴ Zob. przyp. 1.

⁵ AOffic. Vol. 126 s. 1425—1426.

⁶ Kumor: Dzieje s. 139 (za r. 1786).

¹ KDMP II nr 505.

² Inventarium 1553.

powstała przed r. 1234³. W XVI w. została zreformowana i dopiero ok. r. 1616 wróciła do rąk katolickich⁴.

Patronat: królewski⁵; od r. 1634, na podstawie przywileju, szlachecki (Lubomirski)⁶.

I B. Okręg parafialny w r. 1728 obejmował miasto Gniazdo i wieś Forbas.

I C. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej około 500 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1234⁷; 14 VII 1706 został całkowicie zniszczony przez pożar. Nową świątynię, murowaną, wraz z kaplicą św. Rocha, wybudował Teodor Lubomirski, starosta spiski⁸. W r. 1728 kościół był jeszcze nie konsekrowany.

Wezwanie: św. Bartłomiej ap. (1728—1786)⁹.

I F. Forbas. Kościół filialny, p.w. św. Doroty, kamienny, ufundował w r. 1728 pleban z Gniazda; wzmianka z r. 1786¹⁰.

I F. Gniazdo. Szpital dla ubogich ufundował ks. Lubomirski po r. 1728¹¹. Wzmianka z r. 1786¹².

I G. Gniazdo. Bractwo Zwiastowania NMP przy kościele paraf. zostało zaprowadzone w r. 1713¹³. Wzmianka z r. 1728.

I H. Gniazdo. Szkoła parafialna istniała w r. 1728; kantor kościelny był jej kierownikiem¹⁴.

PARAFIA HOBGARD (wieś)

Źródła przekrojowe: Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 140—143.

Inne źródła. Zob. Dróżbaki Dolne.

I A. Wieś lokowana na prawie niemieckim w r. 1293¹. Parafię uposażył w tymże czasie Mikołaj, właściciel Lubowli². W XVI w. parafia została zreformowana³ i dopiero 3 XII 1629 otrzymała własnego duszpasterza katolickiego⁴.

Patronat: szlachecki, królewski i znowu szlachecki⁵.

I B. W r. 1728 do parafii należy tylko wieś Hobgard.

I C. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej 600 osób.

I D. Kościół parafialny w r. 1728 był drewniany i nie konsekrowany.

³ Por. KDKK I nr 23, 132; *Schem. Dioec. Scepusiensis* 1895 (s. 64) podaje r. 1212.

⁴ Gotkiewicz: *Reformacja* s. 81.

⁵ Modelski: *Spory* s. 88.

⁶ AOffic. Vol. 126 s. 1425—1426; por. AOffic. Vol. 129 s. 383 n. (27 VI 1640); Wiz. 1728.

⁷ Długosz: *Opera omnia*. I 408—441.

⁸ Wiz. 1728.

⁹ Kumor: *Dzieje* s. 140 (za r. 1786).

¹⁰ Tamże.

¹¹ Wiz. 1728 informuje, że wizytator polecił, by mieszczanie zwrócili się do ks. Lubomirskiego o wybudowanie przezeń szpitala.

¹² Kumor: *Dzieje* s. 140.

¹³ Wiz. 1728.

¹⁴ Kot: *Szkolnictwo* s. 180.

¹ Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. II s. 44—46; por. Modelski: *Spory* s. 56.

² Tamże. *Schem. Dioec. Scepusiensis* 1895 (s. 64) podaje datę 1315.

³ Gotkiewicz: *Reformacja* s. 80 n.

⁴ AOffic. Vol. 124 s. 1232—1233.

⁵ Zob. przyp. 2; Modelski: *Spory* s. 88; Wiz. 1728.

Wezwanie: św. Andrzej ap. (1728—1786)⁶.

I F. Hobgard. W r. 1728 wizytator poleca włościanom udać się z prośbą do ks. Lubomirskiego, by wybudował i uposażył szpital.

I H. Hobgard. W r. 1728 jest organista przy kościele⁷

PARAFIA LUBOWŁA NOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 149—152.

Inne źródła: zob. Dróżbaki Dolne.

I A. Wieś istniała w r. 1322¹; przed r. 1553 posiadała prawo niemieckie². Parafia, fundacji prawdopodobnie królewskiej, powstała w r. 1308³. W XVI w kościół został zreformowany⁴ i dopiero 17 V 1624 (*a multo tempore vacans*) otrzymał katolickiego duszpasterza⁵.

Patronat: królewski⁶; od r. 1624 (na podstawie przywileju) szlachecki⁷.

I B. Okręg parafialny w r. 1728 obejmował wieś Lubowłę Nową.

I D. Kościół parafialny, murowany, został zbudowany w pierwszej połowie XVII w.; konsekrował go 17 XI 1641 bp sufr. krak. T. Oborski⁸. W r. 1728 kościół był murowany i konsekrowany.

Wezwanie: św. Jan ap. i ew.⁹

I F. Lubowła Nowa. Szpital, bez uposażenia, istniał w r. 1728.

I H. Lubowła Nowa. W r. 1728 w parafii jest organista¹⁰.

PARAFIA LUBOWŁA STARA (miasto)

Źródła przekrojowe: Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 143—149.

Inne źródła: ASK: Vol. 56: Inwentarze zamków i folwarków starostwa spiskiego — — a. D. 1553; Toż: Inventarium omnium proventuum — — arci Lubloviensis correspondentium 1553.

I A. Osada istniała prawdopodobnie w r. 1235¹. W r. 1293 posiadała prawo niemieckie². W r. 1312 wzmiankowany jest gród³. W r. 1342 Ludwik Węgierski nadał osadzie niemieckie prawo miejskie⁴.

Parafia, fundacji książęcej⁵, została erygowana prawdopodobnie w r.

⁶ Kumor Dzieje s. 140 (za r. 1786).

⁷ Por. Kot: Szkolnictwo s. 325.

¹ Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. II s. 55—56.

² Inventarium 1553.

³ Schem. Dioec. Scepusiensis. 1896 s. 88 n.

⁴ Gotkiewicz: Reformacja s. 81.

⁵ AOffic. Vol. 121 s. 954. 126 s. 900 (29 XI 1633).

⁶ Modelski: Spory s. 88 n.

⁷ AOffic. Vol. 121 s. 954.

⁸ Wiz. 1728.

⁹ Wiz. 1728; Kumor Dzieje s. 140 (r. 1786).

¹⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 325.

¹ KDKK I nr 23; por. nr 132; Długosz: Opera omnia I 408 nn.; Modelski: Spory s. 51 n.

² Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. II s. 14—16.

³ Jw. s. 39—43; Długosz: Opera omnia. I 607.

⁴ Supplementum. III s. 7—9; Elementa II nr 91; AEp. Vol. 70 k. 340—345 (reg. dokum.); MRPS II nr 14; por. Modelski: Spory s. 59.

⁵ Spisz w XIII w. należał do ziemi sądeckiej i stanowił własność książęcą — por. KDMP II nr 425 (1244), nr 452 (1275), s. 207 (1301).

1222⁶; pierwsze wzmianki z l. 1235—1324⁷. W XVI w. parafia została zreformowana; w r. 1604 miała otrzymać katolickiego duszpasterza⁸.

Patronat: królewski⁹; w r. 1728 — szlachecki (Lubomirski)¹⁰.

I B. Okręg parafialny obejmował w r. 1728 tylko miasto Starą Lubowlę.

I C. W r. 1728 przystąpiło do komunii wielkanocnej ok. 1000 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1324¹¹, był w r. 1728 „murowany w kształcie krzyża i konsekrowany“.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i m.¹²

I E₁. Lubowla St. — Zamek. Kościół filialny, p. w. św. Michała arch., murowany, wraz z beneficjum, istniał w r. 1728; („na zamku rezyduje *continuo* kapelan dla wygody żołnierzy — i innych“). Wzmianka z r. 1786¹³.

I E₂. Lubowla St. Kaplica p. w. św. Sebastiana, Rocha, i Rozalii, murowana i nie konsekrowana; stała w r. 1728 na krańcu miasta.

I E₃. Lubowla St. Kaplica p. w. Rozmowy Chrystusa Pana z Samarytanką, murowana, *ad instar figurae*, stała przed miastem w r. 1728.

I E₄. Lubowla St. Kaplica p. w. św. Krzyża, murowana, *ad instar figurae*, stała poza miastem w r. 1728.

I E₅. Lubowla St. Kaplica p. w. św. Józefa, murowana, *ad instar figurae*, stała przed miastem w r. 1728.

I E₆. Lubowla St. Kaplica p. w. św. Anny, murowana, *ad instar figurae*, stała przed miastem w r. 1728.

I F. Lubowla St. Szpital drewniany istniał w r. 1672¹⁴. W r. 1728 mieszkało w nim 6 ubogich. Inna wzmianka w r. 1786¹⁵.

I G₁. Lubowla St. Bractwo św. Anny przy kościele paraf. zaprowadzili bernardyni z Warszawy 8 V 1604¹⁶. Wzmianka w r. 1728.

I G₂. Lubowla St. Bractwo Różańca św. przy kościele paraf. zaprowadzono, za aprobatą bpa sufr. M. Oborskiego, w r. 1672; 1 II 1682 otrzymało ono własnego promotora¹⁷. Inna wzmianka w r. 1728. (Por. I M₁).

I H. Lubowla St. Szkoła parafialna istniała w r. 1672¹⁸.

I M₁. Lubowla St. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. uposażył 1 II 1672 Stanisław Lubomirski i mieszczanie, legując na ten cel 2040 fl. pol. Wzmianka w r. 1728.

Patronat szlachecki. (Por. I G₂).

I M₂. Lubowla St. — Zamek. Prebenda w kościele św. Michała na zamku istniała w r. 1728; wzmianka z r. 1786¹⁹.

PARAFIA PODOLINIEC (miasto)

Źródła przekrojowe: LBD I s. 2; Starowolski, 1655 k. C2; Syn. 1711 s. 14; Wiz. 1728 s. 162—168.

⁶ AEp. vol. 70 k. 340—345 (27 VIII 1691) proboszcz z Lubowli w sporze o dziesięciny „privilegia, contractus — aliaque documenta ab anno 1222 habita — originaliter produxit“

⁷ Zob. przyp. 1.

⁸ Gotkiewicz: Reformacja s. 81.

⁹ Modelski: Spory s. 88 n.

¹⁰ Wiz. 1728.

¹¹ Zob. przyp. 1.

¹² Wiz. 1728; Kumor: Dzieje s. 140 (1786).

¹³ Kumor: Dzieje s. 140.

¹⁴ AOffic. Vol. 149 s. 809—818.

¹⁵ Kumor: Dzieje s. 140.

¹⁶ Wiz. 1728.

¹⁷ Wiz. 1728; AOffic. Vol. 149 s. 809—818.

¹⁸ AOffic. Vol. 149 s. 812.

¹⁹ Kumor: Dzieje s. 180.

Inne źródła: zob. Lubowla Stara; nadto: Archiwum XX Pijarów w Krakowie; Nomina in hanc domo defunctorum 1650—1769 (odnosi się do Podolińca).

I A. Osada wzmiankowana pierwszy raz 7 I 1235¹; w r. 1244 posiadała prawo niemieckie², a w r. 1292 niemieckie prawo miejskie³.

Parafia, zapewne fundacji książęcej⁴, istniała w r. 1235⁵. 10 VI 1663 Jan Kazimierz zatwierdził wszystkie jego prawa i przywileje⁶.

Patronat: królewski⁷; w r. 1728 — szlachecki (Lubomirski).

I B. Okręg parafialny w r. 1728 obejmował miasto Podoliniec.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w r. 1235, został spalony w czasie napadu tatarskiego⁸. W r. 1298 kościół był odbudowany, m. in. ze składek wiernych⁹. W r. 1728 kościół był murowany i konsekrowany.

Wezwanie: Najśw. Maryja Panna (1235, 1298)¹⁰; Wniebowzięcie NMP (1728, 1786)¹¹.

I E₁. Podoliniec. Kościół XX Pijarów p. w. św. Stanisława b. i m., murowany, wybudował w r. 1642 Stanisław Lubomirski¹². W r. 1684 kościół spłonął; w odbudowie pomagał Heraklusz Lubomirski. W r. 1642 przybyło tu 18 zakonników¹³. Wzmianki: 1672, 1728, 1786¹⁴.

I E₂. Podoliniec. Kaplica p. w. św. Anny, poza miastem, murowana, istniała w r. 1728. Wzmianka z r. 1786¹⁵.

I E₃. Podoliniec. Kaplicę p. w. św. Krzyża, murowaną, wybudował własnym nakładem pleban z Podolińca; w r. 1728 była jeszcze nie dokończona.

I F₁. Podoliniec. Szpital murowany dla mieszczan „senio confectis“ stał na cmentarzu kościelnym w r. 1728. Wzmianka z r. 1786¹⁶.

I F₂. Podoliniec. Szpital dla ubogich, drewniany, stojący poza miastem, został zniszczony przez pożar przed r. 1728; wizytator nakazuje odbudowę szpitala.

I G. Podoliniec. Bractwo św. Anny przy kaplicy pod tymże wezwaniem zostało zaprowadzone 10 IV 1613 przez bernardynów warszawskich¹⁷. Wzmianka z r. 1728.

I H₁. Podoliniec. Kolegium XX Pijarów zostało założone w r. 1642; istniało przez cały czas Rzeczypospolitej przedrozbiorowej. (Por. I E₁).

¹ KDKK I nr 23; por. 132 (1324).

² KDMP II nr 425; AGZ I nr 1.

³ KDMP II nr 522.

⁴ W r. 1244 Podoliniec należy do domen książęcych (zob. przyp. 2).

⁵ Zob. przyp. 1.

⁶ AOffic. Vol. 145 s. 787—788.

⁷ Zob. przyp. 4 i 6. por. Modelski: Spory s. 88 n.

⁸ KDMP II nr 512.

⁹ Supplementum analectorum terrae Scepusiensis. I s. 429—431.

¹⁰ Zob. przyp. 1 i 9.

¹¹ Wiz. 1728; Kumor: Dzieje s. 139.

¹² M. Gołkiewicz: 300-lecie kolegium podolinieckiego. Wierchy. 19: 1949 s. 133—148.

¹³ [T. Chromeckij] Ks. T. Ch.. Pijarzy w dawnej prowincji polskiej. W *Encyklopedia kościelna*. T. 19. Warszawa 1893 s. 315; [J. M. Gizyckij] J. M. G.: Pijarzy w Polsce. W: *Podręczna encyklopedia kościelna*. F 31/32. Warszawa 1913 s. 144—145.

¹⁴ AOffic. Vol. 149 s. 809—818 (1672); Kumor: Dzieje s. 139.

¹⁵ Kumor: Dzieje s. 139.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Wiz. 1728.

I H₂. Podolniec. Szkoła parafialna istniała przed r. 1728; wizytator informuje o legacie ks. Baltazara Lichowskiego na rzecz szkoły (2963 fl. pol.)¹⁸.

VII. DEKANAT STRZYŻOWSKI

PARAFIA CZUDEEC (miasto)

Źródła przekrojowe. MPV I i II (1326—1355); Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1328—1374, 1551—1560); LBD I s. 650, II s. 255—257; Rej. pob. 1508 s. 469; LR 1513 k. 67'; LR 1527 k. 148'; LR 1529 s. 253; Rej. pob. 1536 s. 516—518; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 56'; Wiz. 1565 s. 404; LR 1577 k. 104'; Rej. pob. 1581 s. 257; Wiz. ext. 1595 k. 67; Wiz. int. 1595 k. 28'; Wiz. 1602 s. 76—78; Wiz. 1608 s. 120—124; Wiz. 1610 k. 21—21'; Wiz. 1618 s. 335—336; Wiz. 1619 k. 509—600; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 86'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 176—179'; Wiz. 1793 k. 27—28; Wiz. 1797 s. 6—7.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 534. Album confraternitatis s. Annae ecclesiae Czudecensis — a. D. 1743; 2. Księga nr 534: Inwentarz rzeczy — kościoła parafialnego czudeckiego tt. s. Zophiae — 20 VII 1650; 3. Księga nr 535: Liber iurium erectionum, dotationum — comparatus et conscriptus per — Andream Pruski canon. Camenecensem, praepositum Czudecensem — a. D. 1721 (kop. XV—XVIII w.); 4. Księga nr 536 (or. i kop. XV—XIX w.).

I A. Osada wzmiankowana pierwszy raz w r. 1326; za czasów Długosza posiadała już prawa miejskie. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIII w. jako fundacja rycerska¹; pierwsza wzmianka z r. 1326. 10 XI (lub 27 VII) 1489 bp. krak., kard. F. Jagiellończyk, przeniósł prawa parafialne z kościoła św. Marcina do kościoła św. Zofii². 1 IX 1717 bp. krak. K. Łubieński zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę⁴.

Patronat: szlachecki⁵. (Po przeniesieniu praw paraf. do kościoła św. Zofii kard. Jagiellończyk zatwierdził 25 VII 1493 prawa patronackie kolatorom kościoła św. Marcina⁶).

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował⁷ miasto Czudec, wraz z przedmieściem, oraz wsie: Nowa Wieś, Pstrągowa, Zaborów, Próchna*, Wyżne, Babica i Niziny*. Od r. 1488 Pstrągowa otrzymała własną parafię⁸. Od r. 1536 brak wsi: Próchna i Niziny. Od r. 1721 występują nadto: Wielka Wola i Mała Wólka*.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 510 osób⁹. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 800 wiernych. W r. 1797 zamieszkiwało parafię 3870 osób.

¹⁸ Por. Kot: Szkolnictwo s. 180 n.

¹ Kumor: Powstanie s. 306—308.

² AEp. Vol. 4 k. 27' (27 VII 1489), 40 (10 XI 1489); por. Kumor: Przenoszenie s. 273 n.; Ks. H. Rybus Królewicz kard. Fryderyk Jagiellończyk jako biskup krakowski i arcybiskup gnieźnieński. Warszawa 1935 s. 91.

⁴ AEp. Vol. 76 k. 651—663; Liber iurium k. 23—33; Księga nr 535 s. 129—146 (kopie); Wiz. 1721 k. 177 (reg.).

⁵ LBD; Wiz. 1565—1793.

⁶ AEp. Vol. 4 k. 100; por. Kumor: Przenoszenie s. 273 n.

⁷ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1608, 1721, 1793.

⁸ Por. Pstrągowa. Rej. pob. 1536 i 1581 wymieniają P. nadal w par. Czudec.

⁹ Ładogórski: Studia s. 207.

I D. Kościół parafialny, wymieniony w r. 1326, za czasów Długosza „stał na górze poza miastem“. W drugiej połowie XV w. wybudowano w obrębie miasta nową świątynię, drewnianą, p. w. św. Zofii, do której kard. Jagiełłończyk przeniósł prawa parafialne¹⁰. W l. 1577—1600 kościół był zamieniony na zbór protestancki¹¹. W l. 1602—1619 oraz 1678—1722 był drewniany i konsekrowany. Wiz. 1608 i 1610 zaznaczają, że świątynia jest rekuncyliowana po profanacji. W r. 1657, w czasie napadu Węgrów i Kozaków, kościół został częściowo zniszczony; podobnie w r. 1674, w czasie pożaru miasta¹². W l. 1723—1734 nową świątynię, z cegły i kamienia, wybudował własnym nakładem Józef Grabiński, kasztelan sanocki; konsekrował ją w r. 1740, p. w. Trójcy Przenajśw., bp Andrzej Pruski¹³.

Wezwanie: św. Marcin (do 1489); św. Zofia (1489—1722); Trójca Przenajśw. (1740—1797).

I E₁. Czudec. Kościół p. w. św. Marcina b. i w. „na górze“, dawny parafialny, posiadał od r. 1489 prawa filialne. W r. 1608 był drewniany i konsekrowany oraz stał na przedmieściu. W r. 1610 rozpadł się z powodu zaniedbania proboszczów i zniszczenia heretyków; wizytator nakazuje wznieść nowy — „ze względu na pamięć dawnej parafii“. W połowie XVII w. wybudowano nową świątynię, którą konsekrowano ok. 1692 r.¹⁴ W r. 1722 kościół (*semimurata*) stał na wschód od kościoła parafialnego.

I E₂. Czudec. Kaplica p. w. św. Anny, wybudowana w r. 1602, stała w tym czasie blisko kościoła parafialnego. W r. 1610 wizytator nakazuje przenieść kaplicę na miejsce kościoła św. Marcina.

I F₁. Czudec. Szpital ufundował 14 IV 1655 mieszczanin krakowski, Krzysztof Ambrozowicz¹⁵. Dalszą fundację na rzecz szpitala uczynił Paweł Zgłobiński, wraz z żoną Katarzyną, legując na ten cel 9 V 1690 — 700 fl. pol.¹⁶ W r. 1748 był on przeznaczony wyłącznie dla niewiast¹⁷. Inna wzmianka: 1722, 1793. W r. 1722 mieszkało w nim 7 ubogich niewiast.

I F₂. Czudec. Szpital dla 3 ubogich mężczyzn wybudował i uposażył 29 V 1722 Józef Grabiński, właściciel Czudca i kasztelan sanocki, zapisując na ten cel 1000 fl. pol.¹⁸ Wzmianka w r. 1793.

I G₁. Czudec. Bractwo św. Anny zaprowadził przy kościele parafialnym przed r. 1602 abp lwowski J. D. Solikowski¹⁹. Inne wzmianki: 1610, 1628, 1650, 1722, 1743²⁰.

I G₂. Czudec. Bractwo Różańca św. NMP i Imienia Jezus zostało zaprowadzone ok. 1674; 24 VII 1711 otrzymało ono osobnego kapelana²¹. Inne wzmianki: 1708, 1722, 1748, 1782²². (Por. I M₁).

¹⁰ Zob. przyp. 3.

¹¹ LR 1577 nic nie mówi o profanacji kościoła.

¹² APar. w Czudcu; Krótkie wiadomości o powstaniu Kościoła parafialnego w Czudcu s. 2.

¹³ Tamże; Wiz. 1793 s. 27.

¹⁴ Wiz. 1722 k. 179.

¹⁵ Księga nr 536 s. 409—420 (kopie).

¹⁶ Liber iurium k. 19—20; Księga nr 536 s. 129—146.

¹⁷ Księga nr 536 (Inventarium ecclesiae parochialis in oppido Czudecensi — a. D. 1748 conscriptum) s. 500.

¹⁸ AOffic. Vol. 167 s. 1039—1047; Liber iurium k. 40' Inventarium 1748 s. 500.

¹⁹ Wiz. 1610 k. 21.

²⁰ Wiz. 1722 k. 177 (reg. dokum. z 1628); Księga nr 536 (Inwentarz kościoła paraf. — w Czudcu 1650) s. 13; Album confraternitatis — a. D. 1743.

²¹ AOffic. Vol. 165 s. 215—219.

²² Księga nr 536 s. 63—74 (kopia dokum. z dnia 20 III 1708; Inventarium 1748 s. 497; Liber iurium k. 55 (dokum. z 20 XII 1782).

I G₃. Czudec. Bractwo Trójcy Przenajśw. zostało zaprowadzone w r. 1722; 29 V 1722 otrzymało własnego kopelana²³. (Por. I M₂).

I H. Czudec. Szkoła parafialna, wzmiankowana pierwszy raz w r. 1602, stała w r. 1608 na zachód od cmentarza kościelnego. Wzmianka w r. 1610²¹. W r. 1793 dzieci uczył organista.

I L. Czudec. Kolegium mansomiarzy (dwóch) przy prepozyturze ufundował 21 VIII 1717 Józef Grabiński, stolnik sandomierski i właściciel Czudca, legując na ten cel 13000 fl. pol.; erygował je 1 IX 1717 bp krak. K. Łubieński²⁵. Inne wzmianki: 1722, 1748, 1782²⁶.

Patronat szlachecki²⁷.

I M₁. Czudec. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. NMP i Imienia Jezus ufundowali Jan Grabiński i Andrzej Gościński piwcy sanocki, zapisując na ten cel łącznie 6000 fl. pol. (pierwszy legat z 15 X 1674, drugi z 20 III 1708); erygował ją 24 VII 1711 bp sufr. krak. M. Szembek. Inne wzmianki: 1722, 1748, 1782.

Patronat szlachecki. (Por. I G₂).

I M₂. Czudec. Prebendę dla promotora bractwa Trójcy Przenajśw. ufundował 27 V 1722 Józef Grabiński, właściciel Czudca, legując na ten cel 3000 fl. pol.; erygowano ją 29 V 1722 z klauzulą, że promotorem winien być jeden z mansomiarzy.

Patronat szlachecki. (Por. I M₃).

I N. Czudec. Dokument erekcyjny prepozytury z 1 IX 1717 informuje, że w kaplicy przy kościele paraf. w Czudcu jest łaskami słynący obraz NMP²⁸.

V D. Czudec. Zbór protestancki miał istnieć w r. 1559; kościół parafialny oddał na zbór protestancki (po 1577) Stanisław Zaklika Strzyżowski, kasztelan połaniecki²⁹. Kapłanów katolickich usunęli z Czudca Mikołaj Strzyżowski i Łukasz Białobrzeski³⁰. W r. 1602 kościół był już w rękach katolików, ale na terenie parafii było 7 rodzin protestanckich.

VI D. Czudec. 2 IX 1754 Mikołaj Lipski, oficjał krakowski, zezwolił na budowę synagogi żydowskiej; poprzednia synagoga, drewniana i częściowo murowana, została spalona w r. 1754³¹.

PARAFIA DOBRZECHÓW (wieś)

Źródła przekrojowe: MPV I i II (1326—1358); Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1347—1374, 1551—1552); LBD I s. 650, II s. 257, 263—274, 288, 293—294, III s. 377, 381, 389, 392—394, 398; LR 1513 k. 67; LR 1527 k. 148; LR 1529 s. 332; Rej. pob. 1536 s. 518, 520 n.; LR 1539 k. 54; LR 1561 k. 56; Wiz. 1565 s. 400 n.; LR 1577 k. 104; Rej. pob. 1581 s. 245 n.; Wiz. ext. 1595 k. 77—78²; Wiz. int. 1595 k. 32—33³; Wiz. 1602 s. 66; Wiz. 1608 s. 147—151; Wiz. 1610 k. 27—28; Wiz. 1618 s. 329—330; Wiz. 1619 k. 503—504⁴; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 77—81; Wiz. 1793 k. 18—22; Wiz. 1797 s. 6—7.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 576: Dobrzeczków (or. i kopie XV—XIX w.); 2. Księga nr 350: Consignatio fraternitatis ss. Rosarii in paroch. Dobrzecchoviensi — — 1802 abolitae.

²³ AOffic. Vol. 167 s. 1039—1047; Liber iurium k. 36⁴—42⁷

²⁴ Por. Kot. Szkolnictwo s. 197.

²⁷ Zob. przyp. 4 i 22.

²⁵ Zob. przyp. 4.

²⁸ Zob. przyp. 4.

²⁶ Zob. przyp. 22.

²⁹ Merczyng · Zbory s. 174. Nic nie mówi o tym Wiz. 1565 i LR 1577.

³⁰ Wiz. 1595 k. 67.

³¹ Liber iurium k. 50⁴—54⁷ (kopia).

I A. Wieś przeszła w r. 1185 tytułem darowizny z rąk rycerskich w posiadanie opactwa koprzywnickiego¹. Parafia, fundacji opactwa koprzywnickiego, powstała w drugiej połowie XIII w. (przed 1277)²; pierwsza wzmianka w r. 1277³. 28 X 1425 opat koprzywnicki Mikołaj Suchorabski wydał nowy dokument fundacyjny parafii⁴.

Patronat: opactwo cystersów w Koprzywnicy⁵.

I B. Okręg parafialny⁶ od czasów Długosza obejmował wsie: Dobrzechów, Sośnica*, Wysoka, Stodolina Wola (późn. Stodolina)*, Grodzisko, Zawadka, Golcowska Wola (późn. Golcowa)* i Wola Zielończyna*; w następnych przekazach brak Sośnicy i Woli Zielończyny. Od r. 1536 doszły Wiśniowa i Wiśniówka*, a od r. 1581: Sebastianowa*, Kozuchów, Kalembina, Markuszowa, Tułkowice (wszystkie pięć w r. 1536 należały do par. Lubla), Różanka i Oparówka; ta ostatnia w r. 1536 należy do par. Kozłów a następnie zanika. Wymieniana w l. 1536—1608 wieś Połomia, stała się jeszcze w r. 1447 odrębną parafią. (Por. Połomia). W r. 1452 wydzielono z parafii odrębny okręg parafialny Kozłów z Odnogą* i Oparówką; po r. 1600 parafia ta została z powrotem włączona do Dobrzechowa. Od r. 1595 dochodzą wsie: Wola Markuszowa* i Wola Wiśniowska*, a od r. 1608 Balice. W r. 1722 do parafii należały: Dobrzechów, Grodzisko, Zawada, Różanka, Tułkowice, Kozuchów, Kalembina, Markuszowa, Kozłów i Wysoka.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 750 osób⁷. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1500 wiernych. W r. 1797 mieszkało w parafii 4060 osób.

I D. Kościół parafialny wspomniany w r. 1326, za czasów Długosza oraz w l. 1595—1618 był drewniany i konsekrowany. W r. 1619 był obmurowany. W drugiej połowie XVII w. (może po r. 1657) zbudowano nową świątynię, którą konsekrował 4 IX 1683 bp sufr. krak. M. Oborski⁸. W l. 1722—1793 kościół był *in minori choro* murowany, w pozostałej zaś części, drewniany, konsekrowany.

Wezwanie: św. Stanisław b. i m.⁹; św. Jakub ap. (Wiz. 1565, która często informuje błędnie).

I E₁. Dobrzechów. Kaplica p. w św. Piotra, drewniana, istniała w r. 1595. Dalszych wzmianek brak.

I E₂. Grodzisko. Kaplica p. w św. Krzyża, drewniana, istniała w r. 1722.

I E₃. Kozłów. W XV i XVI w. istniał kościół parafialny p. w św. Doroty p. i m.

I F. Dobrzechów. Szpital przy kościele parafialnym istniał w r. 1722. W r. 1722 mieszkało w nim 7 ubogich, a w r. 1793 pięciu.

I G. Dobrzechów. Bractwo Różańca św. NMP zostało zaprowadzone przy kościele parafialnym w l. 1722—1729; 1 VIII 1729 otrzymało własnego promotora¹⁰. Inne wzmianki: 1748, 1802¹¹; (Por. I M).

¹ LBD II s. 293; por. KDMP I nr 93.

² Kumor: Powstanie s. 320—322.

³ KDMP I nr 93: „Dobrechow — — cum iure patronatus“.

⁴ Księga nr 576 s. 3—7 (kopia); AOffic. Vol. 86 (dokum. ingross. pod datą 11 IV 1558); Wiz. 1722 k. 78 (reg.).

⁵ Zob. przyp. 3; Księga nr 576 s. 73—74 (kopia dokum. z 6 XII 1377); LBD; Wiz. 1565—1722.

⁶ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1722.

⁷ Ładogórski: Studia s. 208.

¹⁰ Księga nr 576 s. 113.

⁸ Wiz. 1722 k. 77.

¹¹ Jw. (1748); Consignatio 1802 s. 7.

⁹ Wiz. 1595—1793.

I H. Dobrzechów. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1602, 1608¹².

I M. Dobrzechów. Prebędcę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował Konstanty Jarochoński, legując na ten cel 1000 fl. pol.; erygował ją 1 VII 1729 oficjał krakowski. Wzmianka w r. 1748.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

PARAFIA KONIECZKOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 258—259; Rej. pob. 1508 s. 469; LR 1513 k. 67; LR 1527 k. 148'; LR 1529 s. 104; Rej. pob. 1536 s. 520; LR 1539 k. 54. Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1551—1554); LR 1561 (brak); Wiz. 1565 s. 402; LR 1577 k. 56'; Rej. pob. 1581 s. 255; Wiz. ext. 1595 k. 104'; Wiz. int. 1595 k. 69—70; Wiz. 1595 k. 26'—27'; Wiz. 1602 s. 74—76; Wiz. 1608 s. 197—200; Wiz. 1610 k. 29'—30; Wiz. 1618 s. 333; Wiz. 1619 k. 507'—508; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 87—87'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 184; Wiz. 1793 k. 31'.

Inne źródła: ADP: Księga nr 1301: Jura ecclesiarum Niebylec et Konieczkowa (z XVIII w.); Księga nr 1302: Niebylec (or. i kop. XVI—XIX w.).

I A. Parafia¹, wydzielona z okręgów parafialnych Lutcza, Połomia, Czudec², została uposażona 16 VI 1460 przez Marcysjusza, Mikołaja, Jana i Stanisława Machowskich³; erygował ją 14 VII 1464 bp krak. Jan Gruszczyński⁴. 9 V 1468 wydano parafii drugi dokument fundacyjny⁵. Przekazy z l. 1513 i 1577 nazywają parafię filią. 14 VII 1650 bp sufr. krak. W. Lipnicki przeniósł prawa parafialne do Niebylca a kościołowi nadał statut wikarii wieczystej⁶. W r. 1793 gubernium lwowskie poleciło przenieść kościół do Gwoźnicy Górnej.

Patronat szlachecki⁷.

I B. Okręg parafialny⁸ od czasu erekcji obejmował: Konieczkową, Jawornik i Nową Wieś, podczas gdy Długosz wymienia: Jawornik, Żarnowę i Żyźniów (dwóch ostatnich brak w następnych przekazach). Od 23 X 1509 przybywa nowolokowane miasto Niebylec⁹. W r. 1536 dochodzi nadto wieś Sporna, która następnie zanika. W r. 1581 podano tylko Niebylec i Konieczkową. W r. 1595 figuruje Konieczkowa, Jawornik, Gwoźnica i miasteczko Niebylec. Od r. 1608 dochodzi wieś Małówka. Dekret bpa W. Lipnickiego z 14 VII 1650 pozostawił przy wikarii wieczystej wsie: Konieczkową i Gwoźnicę¹⁰. W r. 1722 obydwie wsie należały bezpośrednio do par. Niebylec.

¹² Por. Kot. Szkolnictwo s. 349.

¹ LBD II s. 258 informuje, że parafia została ufundowana we wsi Jawornik; podobnie za LBD — Kumor: Przenoszenie s. 276 n.

² Tak dokum. erekcyjny. LBD II s. 258 podaje, że nowy okręg parafialny wydzielono z par. Strzyżów; por. Kumor: Przenoszenie s. 276; Tenze. Powstanie s. 363—365, 390—391.

³ AOffic. Vol. 184 (1751) s. 327—328 (dokum. ingrossowany); Jura ecclesiarum s. 21—22.

⁴ AOffic. Vol. 184 (1751), s. 326—329 (dokum. ingrossowany); Jura ecclesiarum s. 24—29; Księga nr 1302 s. 129—134.

⁵ AEp. Vol. 1 k. 37.

⁶ AOffic. Vol. 184 (1751) s. 312—314 (dokum. ingrossowany); Jura ecclesiarum s. 1—7; Księga nr 1302 s. 1—40, 101—128.

⁷ Zob. przyp. 3, 4 i 6; Wiz. 1565—1673.

⁸ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1722.

⁹ MRPS IV/1 nr 866; Rej. pob. 1536 s. 520.

¹⁰ Zob. przyp. 6.

I C. Dane statystyczne podano razem z par. Niebylec.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudowali ok. r. 1460 fundatorowie parafii¹¹. W l. 1595—1619 był drewniany i konsekrowany. W r. 1722 był w stanie całkowitej ruiny. W r. 1793 gubernium lwowskie nakazało go przenieść do wsi Gwoźnica Górna.

Wezwanie: św. Maria Magdalena, św. Stanisław i św. Mikołaj (1460—1464)¹²; św. Maria Magdalena (LBD; Wiz. 1595—1722).

I H. Konieczkowa. Szkoła parafialna istniała w l. 1595—1602. W r. 1608 szkoły nie ma, dzieci uczą się w szkole w Niebylecu¹³.

VI D. Konieczkowa. W r. 1577 kościół parafialny był zamieniony przez właścicieli wsi na zbór protestancki¹⁴.

PARAFIA LUTCZA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 257, 259; Rej. pob. 1508 s. 469; LR 1513 k. 65'; LR 1527 k. 151'; Gromnicki. Świętopietrze s. 370 n. (1551—1562); LR 1529 s. 232; Rej. pob. 1536 s. 515 n., LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 51; Wiz. 1565 s. 402; LR 1577 k. 108'; Rej. pob. 1581 s. 256; Wiz. ext. 1595 k. 70'—71', Wiz. 1595 int. k. 25'—26'; Wiz. 1602 s. 72—74; Wiz. 1608 s. 201—205, Wiz. 1610 k. 30—30', Wiz. 1618 s. 332—333; Wiz. 1619 k. 506'—507; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 78'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 186—187'; Wiz. 1793 k. 55—56; Wiz. 1797 s. 8—9.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 1123 — Lutcza (or. i kop. XVI—XIX w.); 2. Tamże: Actus visitationis decanalıs ecclesıe parochıalis in pago Lutcza a. D. 1786 expeditus s. 1—15.

I A. Lokacja wsi na prawie niemieckim nastąpiła prawdopodobnie w r. 1392¹. Parafia, fundacji Domaradzkiej, powstała przed r. 1442²; pierwszy raz wymieniono ją w r. 1442.

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny⁴ od czasów Długosza obejmował wsie: Lutcza, Zakobyle i Krasna. Od r. 1536 występuje nadto Żyźniów Dolny i Górny. Od r. 1581 Żyźniów Dolny należy do par. Kołaczyce. W r. 1581 wymieniono wieś Bonarówkę. Od r. 1722 występuje Lutcza Dolna; w r. 1786 brak wsi Zakobyle.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 900 osób. W r. 1786 mieszkało na terenie parafii 2411 ludzi, a w r. 1797 — tylko 2290. W r. 1608 wieś Krąsnę zamieszkiwali również Rusini.

I D. Kościół parafialny za czasów Długosza oraz w l. 1595—1678 był drewniany i konsekrowany. Przed r. 1722 zbudowano nową świątynię, którą konsekrował 11 VIII 1743 bp sufr. przemyski A. Pruski⁵. W l. 1786 i 1793 kościół był drewniany i konsekrowany.

Wezwanie: Narodzenie NMP (LBD); Wniebowzięcie NMP (Wiz. 1565—1793).

¹¹ Zob. przyp. 3.

¹² Dokument erekcyjny i fundacyjny.

¹³ Por. K o ł. Szkolnictwo s. 349.

¹⁴ Brak w wykazie Mięczynga.

¹ Por. K u m o r Powstanie s. 418—419.

² AOffic. Vol. 140 (pod datą 10 III 1662 — ingrossowany dokument z 24 I 1442).

³ Zob. przyp. 2; LBD; Wiz. 1565—1797.

⁴ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1722, 1786 (Actus visit. 1786).

⁵ Wiz. 1722 k. 186; Actus visit. 1786 s. 3.

I E₁. Lutcza. Kaplica p.w. św. Zofii, drewniana, istniała w r. 1595; w tymże roku była w trakcie naprawy. W r. 1721 taż kaplica, drewniana była w stanie dobrym.

I E₂. Żyźniów Górny. Kościół p.w. św. Barbary istniał przed r. 1782; 6 VIII 1782 został poświęcony⁶.

I H. Lutcza. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1602, 1608⁷. W r. 1786 szkoły nie ma.

V D. Zbór protestancki miał istnieć w XVI w⁸ Przekazy z l. 1565—1577—1595 informują, że świątynia parafialna jest w rękach katolików a tylko niektórzy kolatorowie są heretykami.

PARAFIA ŁĄCZKI k/STRZYŻOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 281; LR 1513 k. 24; LR 1527 k. 50; LR 1529 s. 103; Rej. pob. 1536 s. 519; LR 1539 k. 23; Gromnicki Świątopietrze s. 378 n. (1551—1558); LR 1561 k. 35'; Wiz. 1565 s. 384; LR 1577 k. 96^A; Rej. pob. 1581 s. 249; Wiz. 1595 ext. k. 71'—72', Wiz. int. 1595 k. 24'—25'; Wiz. 1602 s. 64—65; Wiz. 1608 s. 205—209; Wiz. 1610 k. 31—32; Wiz. 1618 s. 327—328; Wiz. 1619 k. 409—500'; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 70; Wiz. 1793 k. 41—42'; Wiz. 1797 s. 8—9.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 1151 — Bractwo św. Anny 1615—1752 (protokoły posiedzeń); 2. Księga nr 1152 — Erectio mansionariorum in Łączki 1772; 3. Księga nr 1157 — Łączki (or. i kop. XIV—XIX w.).

I A. Wieś wymieniona pierwszy raz w r. 1397¹. Parafia powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w. jako fundacja rycerska²; pierwszy raz wspomniana 7 I 1479³. 8 VII 1596 bp krak. kard. J. Radziwiłł, na prośbę A. Sapiehy, wojew. mińskiego, ze względu na szczupłe uposażenie, zniósł parafię i wcielił ją do par. Łęki Wielkie; przy dawnej parafii utworzono wikarię⁴. 9 XI 1772 bp sufr. krak. F. Potkański zniósł tytuł plebanalny połączonych kościołów i erygował prepozyturę⁵. W l. 1793—1797, w ramach józefińskiej regulacji parafii, wznowiono parafię Łączki i wcielono do niej par. Łęki Wielkie⁶.

Patronat szlachecki⁷

I B. Okręg parafialny⁸ od r. 1536 składał się ze wsi: Łączki, Wojaszówka, Wysoka, Piotrusza (tej ostatniej brak od r. 1595). W r. 1581 występuje Wola Piotrusza.

I C. Dane statystyczne — zob. par. Łęki Wielkie. W r. 1797 mieszkało na terenie parafii 2200 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1479, został od nowa zbudowany z drzewa ok. 1530 przez Wojciecha i Jana Kamieniec-

¹ Actus visitationis s. 3.

² Por. Kot: Szkolnictwo, s. 349.

³ Merczyng. Zbory s. 187; Bukowski. Powstanie. I 420; Łukaszewicz: Dzieje s. 375.

¹ Księga nr 1157 s. 65—72 (kopia dokum. z 11 II 1397).

² Kumor: Powstanie s. 423—424.

³ AOffic. pod datą 7 I 1479 s. 148.

⁴ AEp. Vol. 32 k. 494—495; Wiz. 1660 k. 40, (reg.); Wiz. 1722 k. 70 (reg.).

⁵ AOffic. Vol. 201 s. 531—548; Erectio s. 1—71.

⁶ Wiz. 1793—1797; por. Sarna. Opis powiatu s. 623.

⁷ Wiz. 1565—1619.

Przekroje: 1536, 1581, 1595 ext. oraz int., 1608.

kiego⁹. W l. 1595—1619 oraz 1722 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1772 kościół jest nowy, murowany, w stanie bardzo dobrym¹⁰.

Wezwanie: św. Jakub ap. (1565); św. Andrzej ap. (LR 1539—1577; Wiz. 1595—1722); Narodzenie NMP i św. Andrzeja ap. (1793).

I H. Łączki. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym. W r. 1608 stała k. cmentarza kościelnego. Wzmianka w r. 1602¹¹.

I M. Łączki. Kolegium mansjonarzy (dwóch) przy kościele św. Andrzeja ufundował 24 III 1772 Andrzej Pelka, kasztelan małopolski i właściciel wsi, legując na ten cel 750 fl. pol. rocznego uposażenia; erygował je 9 XI 1772 bp sufr. krak. F. Potkański¹².

Patronat szlachecki¹³.

PARAFIA ŁĘKI WIELKIE (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 293; LR 1513 k. 24'; LR 1527 k. 57; LR 1529 s. 197; Rej. pob. 1536 s. 523; LR 1539 k. 23'; Gromnicki: Świętopietrze s. 378 n. (1551—1558); LR 1561 k. 35; Wiz. 1565 s. 384 n.; LR 1577 k. 96'; Rej. pob. 1581 s. 249; Wiz. ext. 1595 k. 72'—73'; Wiz. int. 1595 k. 23'—24; Wiz. 1602 s. 62—64; Wiz. 1608 s. 209—214; Wiz. 1610 k. 32—33; Wiz. 1618 s. 328—329; Wiz. 1619 k. 500'—502; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D4; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 69—73; Wiz. 1793 k. 39—42'.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 1151 — Bractwo św. Anny 1615—1752; 2. Księga nr 1152 — Erectio mansjonariorum in Łączki 1772; 3. Księga nr 1157 — Łączki (or. i kopie XIV—XIX w.); 4. Księga nr 350 — Consignatio confraternitatum circa ecclesiam paroch. in Łączki et Łęki — — existentium an. 1780 s. 5.

I A. Parafię uposażył i erygował w nowolokowanej wsi bp krak. Paweł z Przemankowa¹. 11 II 1397 bp krak. P. Wysz uposażył parafię nowymi dochodami². 9 XI 1772 bp sufr. krak. F. Potkański zniósł tytuł plebanalny połączonych parafii i erygował prepozyturę³. W l. 1793 i 1797 zniesiono parafię w Łękach i wcielono ją do par. Łączki⁴.

Patronat szlachecki⁵.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował wsie: Łęki Wielkie (Łąka) i Przybówkę⁶. 8 VII 1597 kard. J. Radziwiłł wcielił do parafii okręg parafialny Łączki wraz ze wsiami: Wojaszówka i Wysoka. Od r. 1722 występuje wieś Wydarz.

⁹ Sarna, Opis powiatu s. 623.

¹⁰ Zob. przyp. 5.

¹¹ Por. Kot: Szkolnictwo s. 349.

¹² Zob. przyp. 5.

¹³ Tamże.

¹ KDMP II nr 517 i por. Schmid: Die rechtlichen Grundlagen s. 358 przyp. 2. Dokument odnosi się do Łąki k/Strzyczowa a nie, jak informuje wydawca, do nie istniejącej wsi „Lanka“ k/Gołkowic n/Dunajcem. Wskazuje na to nazwa wsi „Lanka“, występująca w dokum. z 1397 r. i u Długosza, oraz wzmianka w dokum. o schizmatykach. Pierwotny kościół w Łękach Wielkich miał nosić tytuł św. Mikołaja — zob. Sarna: Opis powiatu s. 626.

² Księga nr 1157 s. 65—72; por. Kumor: Powstanie s. 425—427.

³ AOffic. Vol. 201 s. 531—548; Erectio s. 1—71.

⁴ Zob. Łączki.

⁵ Zob. przyp. 3; Wiz. 1565—1793.

⁶ Przekroje: 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1722. W r. 1536 wymieniono nadto Bratkówkę i Wojkówkę; tej ostatniej brak w r. 1581.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 2000 wiernych. W r. 1797 mieszkało w parafii 2200 osób.

I D. Kościół parafialny zezwolił wybudować w r. 1293 bp krak. Paweł z Przemankowa⁷. Istniał w r. 1397⁸. Ok. r. 1530 nową świątynię drewnianą wystawili Wojciech i Jan Kamienieccy⁹. W l. 1595—1619 oraz 1722 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1610 zaznaczono, że świątynia jest obszerna, zbudowana w kształcie krzyża.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w. (1293)¹⁰; św. Marcin b. i w. (1513—1793)¹¹.

E₁. Łączki. Kościół filialny p. w. św. Andrzeja ap. (Por. Łączki I D).

I E₂. Łęki Wielkie. Kaplica p. w. św. Krzyża, drewniana i konsekrowana, istniała w pobliżu kościoła parafialnego w r. 1595. Inne wzmianki: 1608, 1619, 1722.

I F. Łęki Wielkie. Szpital wraz z ogrodem, wzmiankowany w r. 1608; istniał jeszcze w r. 1722. W r. 1722 mieszkało w nim 4 ubogich.

I G₁. Łęki Wielkie. Bractwo św. Anny przy kościele parafialnym zaprowadzono 26 VII 1623; protokoły bractwa zachowały się z l. 1623—1752¹². Wzmianka w r. 1780¹³.

I G₂. Łęki Wielkie. Bractwo Różańca św. przy kościele paraf. zostało zaprowadzone przed r. 1756; 27 VI 1757 otrzymało ono własnego promotora¹⁴. Inne wzmianki: 1722, 1780¹⁵. (Por. I M).

I H. Łęki Wielkie. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie dobrym. W r. 1608 stała obok cmentarza. Inna wzmianka w r. 1602¹⁶.

I M₁. Łęki Wielkie. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundował 25 II 1756 Augustyn Lubieniecki, kasztelan czechowski, który na ten cel zapisał 4000 fl. pol.; erygował ją 27 VI 1757 ks. Józef Kiełczewski, oficjał krakowski. Inna wzmianka w r. 1772.

Patronat szlachecki. (Por. I G₂).

I M₂. Łęki Wielkie. Prebenda p. w. Najśw. Imienia Jezus została ufundowana i erygowana przed r. 1772; istniała w r. 1772¹⁷.

Patronat prawdopodobnie szlachecki¹⁸.

PARAFIA NIEBYLEC (miasto)

Źródła przekrojowe: Rej. pob. 1536 s. 520; Rej. pob. 1581 s. 269; Wiz. 1678 s. 87—87'; Wiz. 1722 k. 182'—184; Wiz. 1793 k. 31—34; Wiz. 1797 s. 8—9.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 1301 — Jura ecclesiarum Niebylec et Konieczkowa (kop. XV—XVIII w.); 2. Księga nr 1302 — Niebylec (or. i kop. XV—XIX w.); 3. Status ecclesiae parochialis matricis simulque beneficij in oppido Niebylec — — 23 IX 1786 conscriptus s. 39—42.

I A. Miasto lokowane 23 X 1509 na terenie wsi Jawornik¹. Do połowy XVII w. należało do par. Konieczkowa. (Por. Konieczkowa). Parafię uposażył Janusz Romer 12 II 1650; erygował ją 14 VII 1650 bp sufr. krak. W. Lipnicki².

⁷ Zob. przyp. 1.

⁸ Zob. przyp. 2.

⁹ Sarna. Opis powiatu s. 623.

¹⁰ Zob. przyp. 1.

¹¹ LR 1513—1539; Wiz. 1565—1793.

¹² Księga nr 1151.

¹³ Consignatio — — 1780 s. 5.

¹⁴ AOffic. Vol. 189 s. 125—127.

¹⁵ Erectio s. 21; Consignatio 1780 s. 5.

¹⁶ Por. Kot. Szkolnictwo s. 348 n.

¹⁷ Erectio s. 21 n.

¹⁸ Tamże.

¹ MRPS IV/1 nr 866; por. Rej. pob. 1536 s. 520.

² AOffic. Vol. 184 (1751) s. 311—326 (dokum. ingrossowany); Jura ecclesiarum s. 1—7; Księga nr 1302 s. 1—40, 101—128.

Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od czasów erekcji stanowiły: miasto Niebylec oraz wsie: Jawornik i Małówka; natomiast w zależności filialnej były Konieczkowa z Gwoźnicą⁴. W r. 1722 należą wszystkie uprzednio wymienione miejscowości. Od r. 1782 dochodzi nadto Bliźnianka i Gwoździanka⁵.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1200 wiernych. W r. 1786 parafia liczyła 2734 osoby⁶ a w r. 1797 — 2850.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudował własnym nakładem Janusz Romer przed r. 1650⁷; konsekrował go prawdopodobnie w r. 1650 bp sufr. krak. W. Lipnicki⁸. W l. 1722 i 1793 był drewniany i konsekrowany. W r. 1786 kościół był zagrożony ruiną⁹.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP, św. Jan Chrzc., św. Jan ewang. i św. Kazimierz (1650)¹⁰; Wniebowzięcie NMP (Wiz. 1678—1797).

I E₁. Konieczkowa. Kościół p. w. Marii Magdaleny, dawny parafialny, od r. 1650 wikaria wieczysta. (Por. Konieczkowa I D).

I E₂. Gwoźnica. Kaplica drewniana przy dworze, w której odprawiała się służba Boża (udzielano chrztów i grzebano zmarłych), istniała w r. 1722. W r. 1786 posiadała ona prawa kaplicy publicznej¹¹. W r. 1793 przeniesiono tu kościół z Konieczkowej. (Por. Konieczkowa I D).

I F. Niebylec. Szpital istniał w r. 1722. W wymienionym roku mieszkało w nim 4 ubogich, a w r. 1793 tylko 2.

I G₁. Niebylec. Bractwo Różańca św. NMP i Imienia Jezus zostało zaprowadzone w r. 1699; 25 VI 1751 otrzymało ono własnego kapelana¹². Inne wzmianki: 1722, 1738, 1786¹³. (Por. I M).

I G₂. Niebylec. Cech szewski istniał przed r. 1793.

I G₃. Niebylec. Cech tkacki istniał przed r. 1793.

I H. Niebylec. Szkoła parafialna istniała w r. 1608¹⁴.

I M. Niebylec. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św., połączoną z probostwem, ufundowali Jan, Józef i Sebastian Romerowie, właściciele wsi, legując na ten cel łączną sumę 18000 fl. pol. (pierwszy legat — 24 X 1699; drugi legat — 26 X 1699; trzeci legat — 26 X 1699); erygował ją 25 VI 1751 bp sufr. krak. M. Kunicki.

Patronat szlachecki. (Por. I G₁).

I N. Niebylec. 12 II 1650 Janusz Romer uczynił fundację na odmawianie oficjum o NMP w kościele paraf., zapisujące na ten cel 3000 fl. pol.¹⁵

PARAFIA NIEWODNA (wieś)

Źródła przekrojowe: Gromnicki. Świętopietrze s. 372 n. (1373—1374, 1551—1552); Rej. pob. 1508 s. 467; LR 1513 k. 65; LR 1527 k. 151; LR 1529 s. 239; Rej. pob. 1536 s. 518, 519; LR 1539 k. 55; LR 1561 k. 57'; Wiz. 1565 s. 399 n., LR 1577 k. 106; Rej. pob. 1581 s. 256; Wiz. ext. 1595 k. 78'—79', Wiz. int. 1595 k. 34—34'; Wiz. 1602 s. 60—61; Wiz. 1608 s. 143—147; Wiz. 1610 k. 26'—27; Wiz. 1618

³ Tamże; Wiz. 1722—1797.

⁴ Zob. przyp. 2.

⁵ Status 1786 s. 40.

⁶ Tamże.

⁷ Status 1786 s. 40.

⁸ AOffic. Vol. 184 s. 176—180; Jura ecclesiarum s. 28—34; Księga nr 1302 s. 135—145.

⁹ AOffic. Vol. 175 s. 68—69 (dokum. z 29 I 1738); Status 1786 s. 41.

¹⁰ Por. K o t. Szkolnictwo s. 197.

¹¹ AOffic. Vol. 184 (1751) s. 313—324 (dokum. ingrossowany); Jura ecclesiarum s. 7—20.

⁷ Zob. przyp. 2.

⁸ Wiz. 1722 k. 182'.

⁹ Zob. przyp. 6.

¹⁰ Dokument erekcyjny i fundacyjny

s. 329; Wiz. 1619 k. 502—503; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 86—87; Syn. 1711 s. 33; Wiz. 1722 k. 74—76; Wiz. 1793 k. 15—17; Wiz. 1797 s. 6—7.

Inne źródła: ADP: Księga nr 1319 — Niewodna (or. i kop. XVI—XIX w.).

I A. Wieś wzmiankowana pierwszy raz w r. 1366¹, otrzymała prawo niemieckie 17 II 1454 z rąk Kazimierza Jagiellończyka, na prośbę Andrzeja i Piotra z Dobrzechówki².

Parafia, fundacji rycerskiej, powstała w drugiej połowie XIV w.³; pierwsza wzmianka z r. 1373. W r. 1577 zaznaczono, że parafia jest opuszczona.

Patronat szlachecki⁴.

I B. Okręg parafialny od r. 1536 obejmował wsie: Niewodna, Jazowa, Dobrzechówka (*alias* Różanka w r. 1722), Szufnarowa (dawn. Szafranowa)⁵. W r. 1581 występuje nadto Węglówka. Od r. 1608 zjawia się Wiśniowa (w r. 1608 *praedium* Wiśniowa), przynależna uprzednio do par. Dobrzechów. W r. 1722 brak wsi Jazowa.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 600 wiernych; w r. 1797 parafia liczyła 2366 osób.

I D. Kościół parafialny w l. 1595—1610 był drewniany i nie konsekrowany. W l. 1619—1678—1722 drewniany i konsekrowany. W r. 1793—1797 kościół był w stanie dobrym.

Wezwanie: św. Anna⁶.

I H. Niewodna. Szkoła parafialna istniała w r. 1595; w r. 1610 była w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1602, 1608⁷. W r. 1793 uczył organista.

I M. Niewodna. Prebendę przy kościele paraf. ufundowali Krzysztof i Jan Kleczyński, właściciele Szufnarowej, którzy na ten cel przeznaczyli 26 II 1638 zagrodę, i ks. Walenty Koczanowicz, pleban w Niewodnej, zapisujący 29 VIII 1682 2000 fl. pol.; erygował ją 15 XII 1728 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski⁸.

Patronat szlachecki⁹.

PARAFIA POŁOMIA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 257, III s. 394 n., Rej. pob. 1508 s. 469; LR 1513 k. 65; LR 1527 k. 150'; Rej. pob. 1536 s. 518, 521; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 372 n. (1551—1557); LR 1561 k. 57'; Wiz. 1565 s. 403; LR 1577 k. 106; Rej. pob. 1581 s. 257; Wiz. ext. 1595 k. 68—69'; Wiz. int. 1595 k. 27'—28', Wiz. 1602 s. 78—79; Wiz. 1608 s. 192—197; Wiz. 1610 k. 29—29'; Wiz. 1618 s. 334; Wiz. 1619 k. 508—509; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1722 k. 180'—181; Wiz. 1793 k. 35—37'; Wiz. 1797 s. 6—7.

Inne źródła: ADP: Księga nr 1406 — Połomyja (or. i kop. XV—XIX w.).

¹ KDMP III nr 796; por. Sarna: Opis powiatu s. 666.

² MRPS I nr 198.

³ Kumor: Powstanie s. 468—469 (gdzie podano błędną informację, jakoby parafia powstała w pierwszym dwudziestolecu XVI w.).

⁴ AOffic. Vol. 84 s. 9 (30 IX 1552); Wiz. 1565—1793.

⁵ Przekroje: 1536, 1581, 1595, 1608, 1722.

⁶ Wiz. 1565—1793.

⁷ Por. Kot: Szkolnictwo s. 348.

⁸ AOffic. Vol. 169 s. 832—846. Księga nr 1319 s. 3—6.

⁹ Tamże.

I A. Parafię, wyłączoną z okręgu paraf. w Dobrzechowie, uposażyli Pakosław i Kielicz z Próchnej 9 VI 1447; erygował ją w tymże roku bp krak. Z. Oleśnicki¹.

Patronat szlachecki¹.

I B. Okręg parafialny od czasu erekcji³ obejmował wsie: Połomyja, Glinik, Baryczka (w l. 1536 i 1581 ta ostatnia należy do par. Czudec). Od r. 1722 występuje nadto wieś Gadajówka.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 800 wiernych. W r. 1797 parafia liczyła 1700 osób.

I D. Kościół parafialny, drewniany, wybudowali w r. 1447, za zgodą bpa Z. Oleśnickiego, fundatorzy parafii⁴. Za czasów Długosza kościół był drewniany i konsekrowany. W l. 1595—1619 oraz 1722—1793 kościół jest murowany i konsekrowany. W r. 1610 zaznaczono, że „jest obszerny i pięknej struktury“.

Wezwanie: św. Mikołaj b. i w.⁵

I F. Połomia. Szpital ufundowany został przed r. 1722. W r. 1722 mieszkało w nim 5 ubogich, a w r. 1793 tylko 3.

I G₁. Połomia. Bractwo Różańca św. NMP zostało zaprowadzone przed r. 1646; w r. 1647 zatwierdził je bp krak. P. Gembicki. Ufundował je 17 I 1646 miejscowy pleban, ks. Jakub Dolczyński, zapisując na ten cel 1000 fl. pol.⁶ Wzmianka w r. 1722.

I G₂. Połomia. Bractwo Trójcy Przenajśw., wraz z promotorią, erygował 18 XII 1730 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski⁷. Wzmianka w r. 1732⁸. (Por. I M.).

I H. Połomia. Szkoła parafialna istniała w r. 1595; była wtenczas w stanie dobrym. W r. 1608 stała koło cmentarza. Wzmianka w r. 1602⁹.

I M. Połomia. Prebendę dla promotora bractwa Trójcy Przenajśw., z obowiązkiem pomocy w pracy duszpasterskiej, ufundowała 8 VIII 1730 Teresa z Ozarowa, wdowa po Janie Zielińskim, burgrabi krakowskim, legując na ten cel 3000 fl. pol.; erygował ją 18 XII 1730 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski. Wzmianka w r. 1732.

Patronat szlachecki. (Por. I G₃).

PARAFIA PSTRĄGOWA (wieś)

Źródła przekrojowe: LBD II s. 256, III s. 393; Rej. pob. 1508 s. 465, 467; LR 1513 k. 65'; LR 1527 k. 151'; LR 1529 s. 279; Rej. pob. 1536 s. 516; LR 1539 k. 59; Gromnicki: Świętopietrze s. 370 n. (1551—1561); LR 1561 k. 58'; Wiz. 1565 s. 403; LR 1577 k. 108'; Rej. pob. 1581 s. 257; Wiz. ext. 1595 k. 67—68; Wiz. int. 1595 k. 31'—32; Wiz. 1602 s. 80; Wiz. 1608 s. 186—192; Wiz. 1610 k. 28—29; Wiz. 1618 s. 336; Wiz. 1619 k. 600'—601; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 86—86'; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 kł 89—91; Wiz. 1793 s. 7—11.

¹ Księga nr 1406 s. 13—15 (Oblata do akt grodzkich w Bieczu na podstawie autentycznego dokum. pergam. — 15 X 1614); por. LBD II s. 394 n., zob. Kumor · Powstanie s. 513—514.

² Tamże; Wiz. 1565—1793.

³ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1722.

⁴ Zob. przyp. 1.

⁵ Wiz. 1565—1797.

⁶ Księga nr 1406 s. 2—8 (kopia).

⁷ AOffic. Vol. 170 s. 1138—1157; vol. 171 s. 53—70.

⁸ Księga nr 1406 s. 85—87 (Status novae fundationis SS. Trinitatis in parochiali ecclesia Połomiensi ab an. 1732).

⁹ Por. Kot · Szkolnictwo s. 349 n.

I A. Parafia, wydzielona z okręgu paraf. Czudec, została ufundowana ok. r. 1460 przez Krepських¹. Ostateczna jej erekcja nastąpiła w r. 1488². Patronat szlachecki³.

I B. Okręg parafialny od czasów erekcji obejmował⁴ tylko jedną wieś, Pstrągowę.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 600 osób.

I D. Kościół parafialny, wymieniony pierwszy raz w r. 1488, był w l. 1595—1619 oraz 1678—1722 drewniany i konsekrowany. W r. 1793 kościół był „w stanie całkowitego zniszczenia, bez dachu, ściany rozpadające się“. Służbę Bożą odprawiano w pobliskiej kaplicy murowanej.

Wezwanie: św. Katarzyna p. i m.⁵

I E. Pstrągowa. Kaplica murowana, nieznanego wezwania, istniała w r. 1793.

I F. Pstrągowa. Szpital istniał w r. 1608. W r. 1793 szpitala nie ma. W r. 1722 mieszkało w nim 7 ubogich.

I G. Pstrągowa. Bractwo Różańca św., wraz z promotorią, zostało erygowane 17 II 1723⁶. (Por. I M).

I H. Pstrągowa. Szkoła parafialna w r. 1595 była w stanie średnim; w r. 1610 wizytator poleca ją naprawić, ponieważ ze wszystkich stron przecieka. Inne wzmianki: 1602, 1608⁷.

I M. Pstrągowa. Prebendę dla promotora bractwa Różańca św. ufundowali 16 IV 1721 i 25 I 1723 Paweł i Justyna z Matczewskich, właściciele Pstrągowej, zapisując na ten cel 1400 fl. pol.; erygował ją 17 II 1723 ks. Michał Wodzicki, oficjał krakowski.

Patronat szlachecki. (Por. I G).

PARAFIA STRZYŻÓW (miasto)

Źródła przekrojowe: MPV I i II (1335—1356); Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1346—1374, 1551—1560); LBD II s. 257—258, III s. 394; Rej. pob. 1508 s. 468, 469; LR 1513 k. 67; LR 1527 k. 148'; LR 1529 s. 446; Rej. pob. 1536 s. 526 n.; LR 1539 k. 54'; LR 1561 k. 56, 57; Wiz. 1565 s. 401 n.; LR 1577 k. 104', 105'; Rej. pob. 1581 s. 255, 265; Wiz. ext. 1595 k. 73'—76'; Wiz. int. 1595 k. 29'—31'; Wiz. 1602 s. 67—71; Wiz. 1608 s. 151—160; Wiz. 1610 k. 30a—31; Wiz. 1618 s. 330—332; Wiz. 1619 k. 504—506; Syn. 1621 s. 33; Starowski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 87; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 81—86; Wiz. 1793 k. 23—24; Wiz. 1797 s. 6—7.

Inne źródła: ADP: 1. Księga nr 1724 — Erectio et dotatio praepositurae ac mansionarium in oppido Strzyżów 26 IV 1632 facta; 2. Księga nr 1725 — Strzyżów (or. i kop. XV—XIX w.); 3. Księga nr 2092 (or. i kop. XV—XIX w.); 4. Księga nr 2091 — Księga bractwa Niepokalanego Poczęcia NMP 1693—1813; 5. Księga nr 2089 — Erectio et dotatio praepositurae et mansionarium ecclesiae Strzyżoviensis.

¹ ADP: Księga nr 1301 s. 21—22; AOffic. Vol. 184 (1751) s. 327—328 (Transumpt z 16 IV 1460, gdzie występuje Mathias plebanus do Pstrągowa). Rzekoma data fundacji parafii w r. 1374 (zob. *Schem. Dioec. Tarnoviensis*. 1863 s. 65) opiera się prawdopodobnie na falsyfikacie St. Morawskiego — por. Kumor: Powstanie, s. 254—255). Długosz zalicza wieś do par. Czudec.

² AKSand. nr 104; AOffic. Sandom. 1558—1562, k. 401—402.

³ Tamże; AEp. Vol. 8 k. 150 (25 VIII 1517); Wiz. 1565—1793.

⁴ Przekroje: 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1722.

⁵ Wiz. 1565—1793.

⁶ AOffic. Vol. 167 s. 1562 nn.

⁷ Por. Kot. Szkolnictwo s. 350.

I A. Osada, wymieniona pierwszy raz w l. 1279 i 1284 jako posiadłość opactwa koprzywnickiego¹, za czasów Długosza posiadała prawa miejskie i stanowiła własność rycerską.

Parafia powstała w pierwszej połowie XIV w. jako fundacja rycerska²; pierwsza wzmianka w r. 1335. 26 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krakowskiej, po zniesieniu tytułu plebalnego, erygował prepozyturę⁴.

Patronat szlachecki⁵.

I B. Okręg parafialny od czasów Długosza obejmował: miasto Strzyżów, Godowa, Żyźniów, Gbiska, Brzerzanka, Tropie, Żarnowa i Łętownia⁶. Do r. 1464 należały nadto Jawornik, i Konieczkowa, które w tymże roku otrzymały własne okręgi parafialne. LBD zalicza Żyźniów i Żarnową do par. Konieczkowa (Jawornik). Łętownia w następnych przekazach zanika. Od r. 1536 dochodzą dwa przedmieścia, podczas gdy Żyźniów zaliczony jest do par. Lutcza. W r. 1581 wymieniono nadto Gwoźnicę i Wolice.

I C. Dla pierwszej połowy XIV w. ludność parafii szacuje się na 270 osób⁷. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 2000 wiernych. W r. 1797 parafia liczyła 3400 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany w l. 1335, za czasów Długosza był drewniany i konsekrowany. W l. 1595—1619 oraz 1722—1793 kościół był murowany i konsekrowany. W r. 1610 zaznaczono, że „świętynia jest obszerna“. W r. 1657 kościół wraz z miastem został spalony, i następnie odbudowany⁸. W r. 1793 kościół potrzebował naprawy.

Wezwanie: Boże Ciało⁹.

I E₁. Strzyżów. Kościół p. w. św. Michała arch., drewniany i konsekrowany; wybudowany przez mieszczan strzyżowskich zrzeszonych w bractwie Literackim i uposażony 21 IX 1464¹⁰. W l. 1595—1608, drewniany i konsekrowany, stał poza miastem, od północy. Wzmianki: 1619, 1722.

I E₂. Strzyżów. Kościół szpitalny p. w. św. Katarzyny p. i m. (Por. I F).

I F. Strzyżów. Kościół szpitalny p. w. św. Katarzyny p. i m., ufundowany przez mieszczan strzyżowskich, 26 XII 1484 otrzymał erekcję kanoniczną z rąk ks. P. Przerębskiego, oficjała krakowskiego¹¹. Od r. 1524 występuje w źródłach jako prepozytura szpitalna¹². W l. 1595 i 1608 kościół był drewniany i konsekrowany. W r. 1608 kościół stał w obrębie nowego okręgu miejskiego, a w r. 1722 poza miastem. Inne wzmianki: 1539, 1561, 1577, 1619, 1741¹³.

¹ KDMP II nr 486 (1279); LBD III s. 394.

² Kumor. Powstanie s. 571—573.

⁴ Księga nr 1724 — Erectio s. 1—178; Księga nr 2089 — Erectio 1—45; AAdmin. Vol. 12, s. 851—926.

⁵ LBD; Wiz. 1565—1793.

⁶ Przekroje: LBD, 1536, 1581, 1595 int. i ext., 1608, 1722.

⁷ Ładogórski: Studia s. 208.

⁸ Księga nr 2092 s. 7; por. Brzostek I D.

⁹ LBD; Wiz. 1565—1793.

¹⁰ Wiz. 1608 s. 181.

¹¹ Wiz. 1722 k. 86.

¹² AEp. Vol. 11 k. 5—6, 10—11.

¹³ Źródła przekrojowe; AOffic. Vol. 177 s. 210—212 (29 V 1741), s. 290—292.

Patronat: rada miasta Strzyżów¹⁴. Wiz. 1608 zaznacza, że rada miejska może na przyszłość prezentować na prepozyturę kandydatów wyłącznie z pośród członków bractwa Kapłańskiego.

Szpital dla ubogich został ufundowany przez mieszczan strzyżowskich przed r. 1484¹⁵. W r. 1595 szpital był w dobrym stanie i uposażony. W r. 1608 był drewniany. Wzmianki: 1538, 1539, 1561, 1577, 1619, 1632, 1741¹⁶. W r. 1722 mieszkało w nim 5 ubogich.

I G₁. Strzyżów. Bractwo Kapłańskie dla okręgu strzyżowskiego erygował przy kościele parafialnym bp krak. J. Rzeszowski (1471—1488)^{16a}. W r. 1536 bractwo otrzymało własnego kapelana¹⁷. Inne wzmianki: 1524, 1538, 1542, 1543, 1595, 1608, 1610, 1619^{17a}. (Por. I M₂).

I G₂. Strzyżów. Bractwo literackie NMP, założone przez mieszczan początkowo przy kościele św. Michała, istniało przypuszczalnie przed 21 IX 1464¹⁸. W r. 1588 posiadało własnego kapelana¹⁹. Prawdopodobnie 24 II 1693 nastąpiło jego zjednoczenie z bractwem Niepokalanego Poczęcia NMP²⁰. (Por. I G₆). Inne wzmianki: 1595, 1608, 1610, 1722. (Por. I M₁).

I G₃. Strzyżów. Bractwo św. Anny wprowadził do kościoła parafialnego, za zgodą kard. B. Maciejowskiego (30 VIII 1600), w dniu 7 I 1600 abp lwow. J. D. Solikowski²¹. W r. 1603 posiadało ono własnego kapelana²². Inne wzmianki: 1608, 1610, 1619, 1632^{22a}, 1722. (Por. I M₄).

I G₄. Strzyżów. Bractwo Różańca św. zostało zaprowadzone przy kościele paraf. przed r. 1676; we wspomnianym roku otrzymało ono własnego promotora²³. 5 IX 1696 zatwierdził jego przywileje bp krak. J. Małachowski^{23a}. Wzmianka w r. 1722. (Por. I M₆).

I G₅. Strzyżów. Bractwo Szkaplerza św. zostało zaprowadzone przy kościele paraf., za zgodą Filipa Filibertusa Barberi, generała karmelitów, 8 II 1673²⁴. 28 VII 1704, na prośbę ks. Jana Kazimierza Sirońskiego, prepozyta w Strzyżowie, zatwierdził bractwo bp K. Łubieński, admin. diec. krak.²⁵ Wzmianka w r. 1722.

I G₆. Strzyżów. Bractwo Niepokalanego Poczęcia NMP powstało, prawdopodobnie na miejsce dawnego bractwa Literackiego, w r. 1693; istniało do r. 1813²⁶. Wzmianka w r. 1722.

I G₇. Strzyżów. Cech krawców istniał w r. 1608.

¹⁴ Zob. przyp. 12 i 13; Wiz. 1595—1722.

¹⁵ Zob. przyp. 11.

¹⁶ Za r. 1536 — Księga nr 2091 s. 1—11; za r. 1632 — zob. przyp. 4; za r. 1741 — zob. przyp. 13.

^{16a} Wiz. 1608 s. 183; Wiz. 1610 k. 31.

¹⁷ AEp. Vol. 15 k. 8—10'

^{17a} Za r. 1524 — zob. przyp. 12; za r. 1538 — Księga nr 2091 s. 1—11; za r. 1542 — AEp. Vol. 19 k. 531—533; za r. 1543 — AOffic. Vol. 73 s. 433—468.

¹⁸ Wiz. 1608 s. 181.

¹⁹ Wiz. 1722 k. 85 (informacje należy odnieść do początków altarii, a nie bractwa).

²⁰ Księga nr 2091 s. 21.

²¹ Wiz. 1608 s. 183; Wiz. 1610 k. 31, Wiz. 1722 k. 85.

²² AEp. Vol. 38 k. 447—452.

^{22a} Za r. 1632 — zob. przyp. 4.

²³ AOffic. Vol. 153 s. 11—26.

^{23a} Wiz. 1722 k. 85.

²⁴ Księga nr 2091 s. 12.

²⁵ Księga nr 2091 s. 58 nn.; s. 70—71: dokument erekcyjny z r. 1704; Wiz. 1721 k. 85 (reg.).

²⁶ Rps nr 2091 — Księga bractwa Niepokalanego Poczęcia NMP 1693—1813.

I G₈. Strzyżów. Cech szewców istniał w r. 1608. 20 IV 1671 Jan Wielopolski z Pieskowej Skały, właściciel Strzyżowa, odnowił przywileje cechu, zniszczone w czasie najazdu Węgrów i Kozaków w r. 1657²⁷.

I G₉. Cech sukienników istniał w r. 1487²⁸. W r. 1608 cech posiadał własnego kapelana.

I G₁₀. Strzyżów. Cech kowali istniał w r. 1608; wzmianka z r. 1792²⁹.

I G₁₁. Strzyżów. Cech garncarzy istniał w r. 1608.

I G₁₂. Strzyżów. Cech kuźnierzy istniał w r. 1608.

I G₁₃. Strzyżów. Wiz. 1610 informuje, że w mieście istnieje 8 różnych cechów.

I H. Strzyżów. Szkoła parafialna istniała w r. 1513. W r. 1595 była w stanie dobrym. Inne wzmianki: 1539, 1602, 1608, 1632³⁰, 1793.

I L. Strzyżów. Kolegium mansjonarzy (początkowo trzech) ufundowali Stanisław i Jan Bączalscy i ks. Adam Augustinus, miejscowy pleban, legując na ten cel w r. 1617 łączną sumę 2180 fl. pol.³¹; erygował je (czterech mansjonarzy) 26 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krak.³² W r. 1619 kolegium liczyło trzech członków, w r. 1632 — czterech a w r. 1722 — sześciu.

Patronat szlachecki³⁴.

I M₁. Strzyżów. Prebenda p. w. św. Michała, przy kościele pod tymże tytułem, została ufundowana przez mieszczan prawdopodobnie 21 IX 1464. Inne wzmianki: 1595, 1608, 1610, 1722. (Por. I E₁ i I G₂).

I M₂. Strzyżów. Altaria p. w. Zwiastowania NMP przy kościele parafialnym istniała w r. 1513. W l. 1536 i 1538 otrzymała nową dotację ze strony bractwa Kapłańskiego³⁵. Erekcji altarii dla tegoż bractwa dokonał 11 VII 1538 ks. Tomasz Roźnowski, admin. diec. krakowskiej³⁶. 27 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krakowskiej, wcielił uposażenie altarii do nowoerygowanego kolegium mansjonarzy. (Por. I L). Inne wzmianki: 1539, 1561, 1595, 1608, 1619. (Por. I G₁).

Patronat: rada miejska w Strzyżowie i bractwo Kapłańskie okręgu strzyżowskiego³⁷.

I M₃. Strzyżów. Altaria p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP została ufundowana przez bractwo Literackie w Strzyżowie i Zofię Latoszyńską w latach osiemdziesiątych XVI w.; erygowano ją 11 VI 1588³⁸. 27 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krakowskiej, wcielił uposażenie altarii do nowoerygowanego kolegium mansjonarskiego. (Por. I L i I G₂).

Patronat: rada miasta Strzyżów i bractwo Kapłańskie okręgu strzyżowskiego³⁸.

I M₄. Strzyżów. Altaria p. w. św. Anny przy kościele paraf. została ufundowana 16 V 1601 przez Stanisława Bączalskiego, który na ten cel

²⁷ Księga nr 2092 s. 7, 11—16.

²⁸ Szczekliki · Pilzno s. 194.

²⁹ Księga nr 2092 s. 51—81.

³⁰ Por. Kot · Szkolnictwo s. 198. Za r. 1632 — zob. przyp. 4.

³¹ Wiz. 1619 k. 506.

³² Zob. przyp. 4.

³⁴ Tamże.

³⁵ AEp. Vol. 15 k. 8—10.

³⁶ AEp. Vol. 19 k. 531—533; Księga nr 2091 s. 1—11.

³⁷ Zob. przyp. 4 i 36; Wiz. 1595.

³⁸ Wiz. 1619 k. 506; Wiz. 1722 k. 85.

³⁹ Wiz. 1595—1619; zob. przyp. 4.

zapisał 300 fl. pol.⁴⁰; 20 IX 1607 fundację zatwierdził Zygmunt III Waza⁴¹. Erekcji tej dokonał 4 X 1610 bp krak. P. Tylicki. 27 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krakowskiej, wcielił dochody altarii do uposażenia kolegium nowoerygowanych mansjonarzy. (Por. I L). Inne wzmianki: 1608, 1610, 1618. (Por. I G₃).

Patronat: szlachecki i bractwa Kapłańskiego okręgu strzyżowskiego⁴².

I M₅. Strzyżów. Altarię p. w. Bożego Ciała ufundował 6 III 1602 Kasper Stanisławski, pıwczy sanocki; erygował ją 12 I 1611 bp krak. P. Tylicki⁴³. 27 IV 1632 ks. P. Gembicki, admin. diec. krakowskiej, wcielił uposażenie altarii do nowoerygowanego kolegium mansjonarzy. (Por. I L). Inne wzmianki: 1608, 1610, 1619.

Patronat: bractwo Kapłańskie okręgu strzyżowskiego⁴⁴.

I M₆. Strzyżów. Prebendę kaznodziejską i promotorię bractwa Różańca św. ufundował Jan Wielopolski, starosta biecki (legat 420 fl. pol. — 29 III 1651) i Stanisław Piszczek, mieszczanin strzyżowski (legat 2000 fl. pol. — 12 VI 1676)⁴⁵; erygował ją 8 I 1676 bp sufr. krak. M. Oborski⁴⁶. (Por. I G₄).

Patronat szlachecki⁴⁷.

VI D. Strzyżów. Synagoga żydowska istniała 15 IV 1750⁴⁸.

PARAFIA WIELOPOLE (miasto)

Źródła przekrojowe: LBD I s. 648—650; II s. 280, III s. 393; LR 1513 k. 66'; LR 1527 k. 153'; LR 1529 s. 437; Rej. pob. 1536 s. 356; LR 1539 k. 55; Gromnicki: Świętopietrze s. 368 n. (1551—1553); LR 1561 k. 58'; Wiz. 1565 s. 408; LR 1577 k. 108; Wiz. ext. 1595 k. 79'—81'; Wiz. int. 1595 k. 34'—36'; Wiz. 1602 s. 57—60; Wiz. 1608 s. 137—143; Wiz. 1610 k. 25—26'; Wiz. 1618 s. 336—337; Wiz. 1619 k. 601'—602'; Syn. 1621 s. 33; Starowolski, 1655 k. D4; Wiz. 1678 k. 86; Syn. 1711 s. 13; Wiz. 1722 k. 91—96; Wiz. 1793 s. 39—42.

Inne źródła: ADT: 1. Approbatio renovatae erectionis — — 1646 (konwolut perg.); 2. Fasc. Wielopole (or. i kop. XVI—XIX w.).

I A. Osada posiadała prawa miejskie już 11 V 1348¹. Parafia powstała, prawdopodobnie w związku z lokacją miasta, w pierwszej połowie XIV w. jako fundacja rycerska²; pierwsza wzmianka pochodzi z czasów Długosza. 11 I 1580 Kasper Wielopolski, starosta spiski i właściciel miasta, wydał nowy

⁴⁰ AEp. Vol. 38 k. 447'—452; AAdmin. Vol. 12 s. 854—858; Rps nr 2089 — Erectio s. 2.

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże.

⁴³ AEp. Vol. 38 k. 452—457; AAdmin. Vol. 12 s. 358 nn., Księga nr 2089 — Erectio s. 2 nn.

⁴⁴ Tamże; Wiz. 1619 k. 506.

⁴⁵ AOffic. Vol. 153 s. 13—24.

⁴⁶ Jw. s. 11—26.

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ AOffic. Vol. 183 s. 279—289.

¹ AOffic. Vol. 165 (1710—1714) s. 213—214 — ingressowany dokument bpa krak. Piotra z r. 1348, który m. in. wymienia „viam publicam versus oppido Wielopole“ LBD (I 649) nazywa osadę villa, natomiast dokum. z 3 X 1508 — „Wyelyopolye oppidum“ (por. Kaczmarczyk · Catalogus nr 299, 300, 301).

² Kumor (Powstanie s. 625—627) nie znając dokum. z r. 1348, przyjmował początki parafii na w. XV.

dokument fundacyjny parafii³; podobnie uczynił 7 XI 1604 ks. Maciej Kłosiński, kanonik sandomierski i właściciel miasta⁴. 22 X 1646 bp krak. P. Gembicki zniósł tytuł plebanalny kościoła i erygował prepozyturę⁵. Patronat szlachecki⁶.

I B. Okręg parafialny⁷ od r. 1536 obejmował: miasto Wielopole i wieś Kunice. W r. 1536 występuje nadto wieś Góra. Od r. 1581 źródła wymieniają Przedmieście. Od r. 1722 wymieniono jeszcze: Nawsie, Rzegocin, Budzisz i Sośnice.

I C. W r. 1722 przystąpiło do komunii wielkanocnej 1500 osób.

I D. Kościół parafialny, wzmiankowany pierwszy raz w r. 1524⁸, w l. 1595—1619 był drewniany (z mурowaną zakrystią) i konsekrowany. Wiz. 1610 zaznacza, że „świątynia jest obszerna“. Prawdopodobnie w drugiej połowie XVII w. zbudowano nowy kościół⁹, albowiem w l. 1722 i 1793 jest kościół mурowany i konsekrowany¹⁰.

Wezwanie: Wniebowzięcie NMP¹¹.

I E₁. Wielopole. Kościół p. w. św. Marcina b. i w. na przedmieściu, mурowany i konsekrowany, bez uposażenia, istniał w r. 1595. Inne wzmianki: 1610, 1722.

I E₂. Wielopole. Kościół p. w. św. Krzyża, bez uposażenia, stał na przedmieściu w r. 1595 drewniany i nie konsekrowany. Przed r. 1749 wybudowano nową świątynię, drewnianą, przy której 10 XI 1749 bp sufr. krak. M. Kunicki erygował kapelanię¹². Inne wzmianki: 1608, 1722. (Por. I M).

I E₃. Wielopole. Kościół p. w. św. Barbary, na górze „Straszowa“, istniał w r. 1595. Późniejszych wzmianek brak.

I F. Wielopole. Szpital wybudował przed r. 1595 Kasper Maciejowski, kasztelan lubelski¹³. Inne wzmianki: 1608, 1722, 1793.

I G₁. Wielopole. Bractwo literackie NMP istniało zapewne w XVI w.; w r. 1606 zostało ono połączone z bractwem Różańca św.¹⁴ Inne wzmianki: 1608, 1610.

I G₂. Wielopole. Bractwo Różańca św. NMP zostało zaprowadzone w r. 1606 (lub 1607), za zgodą kard. B. Maciejowskiego, bpa krak., przez prowincjała dominikanów polskich¹⁵. Inne wzmianki: 1608, 1722.

I G₃. Wielopole. Cech szewski istniał w r. 1451¹⁶. Wzmianka w r. 1608.

I G₄. Wielopole. Cech krawiecki istniał w r. 1608. Wzmianka w r. 1633¹⁷.

³ ADT. Fasc. Wielopole (kopia); Opisanie realności kościoła parochialnego — — Wielopole 1804 s. 11—13 (kopia); Approbatio erectionis k. 5'—6 (transumpt).

⁴ Opisanie s. 15—17.

⁵ Approbatio erectionis k. 1—6; AEp. Vol. 54 k. 587—605; Wiz. 1722 (reg).

⁶ AEp. Vol. 11 k. 589 (27 II 1524); Wiz. 1565—1793.

⁷ Przekroje: 1536, 1581, 1595 ext. i int., 1608, 1722.

⁸ Zob. przyp. 6.

⁹ Por. Brzostek (W r. 1657 spalanie Brzostka, Kołaczyc a może również Wielopola przez Węgrów i Kozaków).

¹⁰ Wiz. 1722—1793.

¹¹ Wiz. 1565—1793.

¹² AOffic. Vol. 182 s. 760—762; ADT. Fasc. Wielopole (oryg. pap., opr. w skórę).

¹³ Wiz. 1595—1608.

¹⁴ Wiz. 1608 s. 141; Wiz. 1722 k. 95.

¹⁵ Wiz. 1721 k. 95.

¹⁶ J. Fierich. Przeszość wsi pow. ropczyckiego w ustach ich mieszkańców, Ropczyce 1936 s. 13.

¹⁷ Szczekliki. Pilzno s. 194.

I G₅. Wielopole. Cech sukieniczny istniał w r. 1487¹⁸. Wzmianka w r. 1608.

I G₆. Wielopole. Cech tkacki istniał w r. 1608. Inne wzmianki: 1760, 1765¹⁹.

I H. Wielopole. Szkoła parafialna istniała w r. 1513. Wr. 1595 była nowo-wybudowana. W r. 1610 dach szkolny przeciekał. Inne wzmianki: 1527, 1602, 1608²⁰, 1646²¹, 1793.

I L. Wielopole. Kolegium mansjonarzy (dwóch) ufundowali ks. Łukasz Rafałowicz, pleban w Wielopolu, Marek ze Żmigrodu Stadnicki i jego żona Elżbieta, ks. Maciej Kłosiński, kanon. sandomierski, oraz mieszczanie Wielopola (legaty z l. 1580—1633, razem 3630 fl. pol. i nieruchomości); erygował je 22 X 1646 bp krak. P. Gembicki²². Wzmianka w r. 1722.

Patronat szlachecki²³.

I M. Wielopole. Prebendę p. w. św. Krzyża, przy kościele pod tymże tytułem, ufundowali 4 VIII 1749 Juliana i Józef Zborowscy, właściciele miasta; erygował ją 10 XI 1749 bp sufr. krak. M. Kunicki.

Patronat szlachecki. (Por. I E₂).

ARCHIDIACONATUS SANDECIENSIS.

DE NOTITIIS EX MONUMENTIS PETITIS INDICIQUE INSERENDIS
AD TABULAS HISTORICAS ECCLESIAE IN POLONIA CONCINNANDAS SPECTANTIBUS

Summariu m

Studium istud constat ex delineata descriptione omnium institutorum socialium eorundem ecclesiasticorum, quae in ambitu archidiaconatus Sandeciensis, in ipsis paroeciis constituntur quaeque cum iisdem copulantur vigentque. Praeter instituta Ecclesiae catholicae ritus latini hoc studio tenentur aliae etiam religiones, videlicet variae protestantium confessiones veluti confessio luterana, calviniana, socyniana, demum etiam mosaica religio; attamen, huius operis descriptione rerum, paroeciae earumque instituta, quae sunt ritus graeci Ecclesiae catholicae, non citantur. Paroeciae enim graeco-catholicae, sparsae per terras archidiaconatus Sandeciensis, dioecesi Premisliensi ritus graeci attinebant, dum archidiaconatus Sandeciensis pars erat dioecesis Cracoviensis.

Quod vero studium describit terras archidiaconatus Sandeciensis limitatas finibus, qui annis 1765—1772 erant. Ipsi autem archidiaconatui Sandeciensi, a Sebignevo cardinale Oleśnicki die 4 X an. 1448 erecto, 6 initio decanatus fuere: sandeciensis, beciensis, boboviensis, iaslensis, neoforensis, pilsnensis; quorum decanatum sandeciensis et iaslensis fieri potest, ut superiores anno 1250 exstiterint. At de decanatibus beciensi et boboviensi nonnulli coniciunt ipsos ante annum 1450 conditos esse; neoforensem vero — olim długopolensem et pilsnensem — olim dembicensensem ante an. 1350 erectos esse. A Georgio cardinale Radziwiłł ante annum 1595 nova decanatum partitio facta est. Amplum igitur decanatum pilsnensem

¹⁸ Zob. przyp. 16.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Por. Kot: Szkolnictwo s. 198 n.

²¹ Zob. przyp. 5.

²² Tamże.

²³ Tamże.

divisit in decanatus melcensem et ropsiciensem, ex decanatu autem iaslensi fit decanatus dracomontensis. Spatio ann. 1602—1604, divisione decanatus ropsiciensis facta, a Bernardo cardinale Maciejowski decanatus stryoviensis suscitatus est. Tandem pro 6 paroeciis scepusiensibus, an. 1604 dioecesi Cracoviensi allectis, Petrus Gembicki episcopus an. 1643 decanatum scepusiensem instituit. Quattuor paroeciis a decanatu dobciciensis avulsis, Casimirus episcopus Lubiński an. 1711 decanatum neoforensem auxit. Postremo Ignatius Caietanus praesul Sołtyk, die 5 VII 1765 an. ademptos archidiaconatui Sandeciensi 4 decanatus nempe beciensem, boboviensem, iaslensem, dracomontensem, continentes simul 71 paroecias et quasi paroecias, eosdem archidiaconatui Voiniciensis annexit. Quo factum est, ut ante an. 1772 archidiaconatu Sandeciensi 2 officialatus: alter Sandeciensis cum decanatibus sandeciensi, neoforensi et scepusiensi, alter Pilsnensis cum decanatibus pilsnensi, meleciensi, ropsiciensis et stryoviensi, simul fere 130 paroecias et quasi paroecias amplectentes, continerentur.

Amplissima tempora, quae hac in commentatione proponuntur, inferiore suo limite annos dilaceratae Poloniae (an. 1772), seponumero cum plura exstarent historiae documenta, iniens XIX saeculum, superiore autem limite ipsa cuiusque delineati instituti primordia complectuntur.

Si in ipsas res intendimus, commentatio haec praebet materiem copiamque certo quodam schemate traditam. Cuius paroeciae describendae praemittuntur monumenta ordinatim data: manuscripta, typographica, studiisque commentata. Dicere praestat, istam commentationem fundatam esse super praestantia archivalia documenta, quae tum ex ecclesiasticis archiivis Metropolitanae Curiae Cracoviensis, tum ex archivis Dioecesanis Tarnoviae, Premislae, Sandomiriae postis, tum ex tabulariis singularum paroeciarum, tum deinde ex collectionibus archivorum Reipublicae, id est ex Principali Archivo actorum veterum Varsaviae atque ex archivo Palatinatus Cracoviae, Resoviae sedem Premislae habente, petita depromptaque sunt.

Schema, secundum quod instituta socialia eademque ecclesiastica describuntur, his. 14 habetur: A. Rerum memoria instituti, patronatus (prima de isto loco notitia, lege germanica locatio facta, paroeciae fundatio et erectio, prima de paroecia mentio). B. Paroeciae ambitus (fines paroeciae eiusque rura ad an. 1772). C. Habitantium numerus (a XIV saec. ad iniens XIX saec. nummo S. Petri visitationibusque episcoporum cognitus). D. Ecclesia paroecialis (aedificatio, quaedam structurae mutatio, tutela ecclesiae paroecialis). E. Aliae ecclesiae (eidem nuntii). F. Valetudinarium eiusque templum, aegrotantium numerus (valetudinarii eiusque templi fundatio et erectio eorumque structio atque quaedam structionis mutatio). G. Fidelium constitutio, numerus sodalium (fraternitates collegiaeque artificum). H. Schola, discipulorum numerus (prima mentio, scholae aedificium. in favorem scholae legata). J. Sacrae peregrinationes (nuntii de locis harum peregrinationum ante dilaceratam Poloniam factarum). K. Piae ad plebem missiones. L. Collegia (fundationes, erectiones et quibus legibus ecclesiae collegiales. praepositurae ac mansionariorum collegia reguntur). M. Praebendae atque altariorum munera (fundationes, erectiones, patronatus). N. Imagines prodigiales. O. Cetera alia.

Iuxta exhibitum schema elucubrationi 7 decanatus, quibus 134 una paroeciae sunt, subiecti erant nempe: decanatus sandeciensis, cui 36 paroeciae, decanatus meleciensis, cui 14 paroeciae, decanatus neoforensis, cui 31 paroeciae, decanatus

pilsnensis, cui 20 paroecliae, decanatus ropsiciensis, cui 14 paroecliae, decanatus scepusiensis, cui 7 paroecliae, decanatus strysoviensis cui 12 paroecliae sunt. Studium, de quo agitur, plurima praebet, quae spectant ad provinciam cuiusvis coloniae condendae, demographiae, artium, institutionis publicae, artis historiae eique proximarum doctrinarum.

INDEKS OSÓB, MIEJSCOWOŚCI I RZECZY

Indeksem objęte zostały nazwy osobowe (oprócz autorów prac i wydawców źródeł) oraz geograficzne, a z haseł rzeczowych tylko najważniejsze (np. wezwania kościołów, bractwa). Pominięto natomiast te wszystkie hasła rzeczowe, które posiadają własne punkty w pracy (np. F. szpitale, H. szkoły itp.). Wyjątek uczyniono jedynie dla bractw, a to ze względu na ich tytuły. Pod hasłami archidiakoniat, dekanaty i oficjałaty skupiono odpowiednie jednostki kościelnego podziału terytorialnego (np. dekanaty: biecki, bobowski, dębicki ...). Analogicznie poszczególne zgromadzenia zakonne zebrane zostały we wspólnym hasle: zakony (z wyszczególnieniem: augustianie, benedyktyni, bożogrobcy...). Wskaźniki cyfrowe odsyłają do stron własnych pracy, ujętych w nawias kwadratowy.

Skróty zastosowano następujące: abp - arcybiskup; admin. - administrator; akwil. - akwilejski; archid. - archidiakon; bełz. - bełzki; biecl. - biecki; błog. - błogosławiony; bp - biskup; burgr. - burgrabia; ces. - cesarz; chełm. - chełmski; czarnodun. - czarnodunajcki; czech. - czechowski; dęb. - dębicki; diec. - diecezja; dziek. - dziekan; gen. - generał; inf. - infułat; kan. - kanonik; kancl. - kanclerz; kard. - kardynał; kaszt. - kasztelan; kijow. - kijowski; koprz. - koprzywnicki; kor. - koronny; kr. pol. - król (owa) polski (a); krak. - krakowski; ks. - ksiądz; kust. - kustosz; lubel. - lubelski; lwow. - lwowski; małog. - małogoski; miecz. - miecznik; miel. - mielecki; mieszcz. - mieszczanin; miń. - miński; oficj. - oficjał; pap. - papież; patr. - patriarcha; pilzn. - pilzneński; piw. - piwczy; podol. - podolski; podst. - podstoli; połan. - połaniecki; pozń. - poznański; prep. - prepozyt; prob. - proboszcz; prow. - prowincjał; przecl. - przeclawski; przem. - przemyski; pułt. - pułtuski; radom. - radomski; ropcz. - ropczycki; rzesz. - rzeszowski; rzoch. - rzechowski; san. - sanocki; sandom. - sandomierski; sąd. - sądecki; skarb. - skarbnik; star. - starosta; starosąd. - starosądcki; stol. - stolnik (owa); strzyż. - strzyżowski; sufr. - sufragan; św. - święty; tarn. - tarnowski; tyn. - tyniecki; warsz. - warszawski; wojew. - wojewoda; woł. - wołyński; zawich. - zawichoski.

Adam de Gostko, ks. 40.
Akademia Krakowska 56, 57.
Albert Waza, kard., bp krak. 106, 161.
Ambrozowicz Krzysztof, miecz. krak. 192.
Andrzej z Pilzna, bp sufr. krak. 34.
Andrzejówka 24, 41, 42.
Ankwicz Jan, ks. 145.
Ankwicz Wacław, kaszt. zawich. 145.
Ankwicz Wawrzyniec 139.
Antoni z Czekanowic, star. pilzn. 104.
Archidiakoniat krakowski 13, 14, 15.

Archidiakoniat sandomierski 15, 209.
Archidiakoniat wojnicki 1, 14, 15, 22, 57, 210.
August II Sas, kr. pol. 161.
August III Sas, kr. pol. 108, 129.
Augustinus Adam, ks. 206.
Bajorski Maciej, ks. 74.
Balice 194.
Banasiowicz Wojciech, kan. sąd. 58, 63.
Bańska 122, 123, 133.

- Barberi Filip, gen. karmelitów 205.
 Barcice 16, 17, 18, 24—25, 52, 62.
 Barnowiec 44.
 Baryczka k. Czudca 202.
 Batowski Antoni, skarb. grabowski 82, 169.
 Bącza k. Nawojowej 44, 45.
 Bączalski Jan 206.
 Bączalski Stanisław 206.
 Bączała 168.
 Bąk Andrzej 103.
 Bąk Jan 103.
 Benedykt XIV, pap. 142.
 Beniowa (Deniowa) 36.
 Berest 43.
 Bernardyn Galleus de Jadra, oficj. krak. 101.
 Będziemyśl k. Sędziszowa 181.
 Biała Góra 29.
 Biała Woda k. Tęgoborza 74.
 Białka Tatrzańska 19, 106, 122, 126, 127.
 Białowocka Elżbieta, ksieni starosąd. 25.
 Biały Bór 89, 96.
 Biały Dunajec 123, 133.
 Biczycze 66.
 Biecz 15, 21, 27, 33, 157.
 Biegonice 16—18, 25, 26, 48, 58, 60, 62, 71.
 Bielatowicz Paweł, ks. 166.
 Bielawka 128.
 Bielowy 157.
 Bieniawa k. Łącka 36.
 Biesów 98.
 Biezdziadka 137.
 Biezdzedza 136—138.
 Bilsko 29.
 Bliskowska Eufrozyna 162.
 Blizno 177.
 Bliźnianka k. Strzyżowa 150, 200.
 Białzkowa 140, 148.
 Błędowna k. Nockowej 177, 185.
 Bobola Andrzej, star. pilzn. 159.
 Bobola Wojciech, star. pilzn. 158.
 Bobowa 15, 17.
 Bobrek 91.
 Bobrowa 96.
 Boczów 36.
 Bodzanów 15, 20.
 Bodzanta, bp krak. 16, 143.
 Bogdanówka 119.
 Bogucice k. Wielopola 77.
 Boguszowa 48.
 Bojarek Stanisław, mieszcz. radomyski 98, 99.
 Bolesław Wstydlivy, książę krak. 72.
 Bonarówka 196.
 Bonifacy IX, pap. 159, 162.
 Borek k. Sędziszowa 181.
 Borek Mały k. Sędziszowa 181.
 Borowa 14, 15, 20, 80—81.
 Borowski Benjamin, kaszt. zawich. 81.
 Bożynów 14.
 Bór 164.
 Braciejowa 146, 147.
 Bractwa:
 Św. Aniołów Stróżów 54, 109.
 Św. Anny 37, 54, 67, 73, 85, 87, 88, 93, 94, 104, 140, 160, 180, 182, 189, 190, 192, 199, 205.
 Bozego Ciała 160, 182.
 Compassionis Christi 54, 148.
 Imienia Jezus 87, 88, 192, 193, 199, 200.
 Św. Jana Nepomucena 89.
 Św. Józefa 42, 53, 62, 81.
 Kapłańskie 72, 87, 124, 160, 162, 163, 165, 179, 180, 205, 206, 207.
 Literackie NMP 37, 53, 73, 74, 88, 93, 124, 159, 160, 162, 179, 180, 204, 205, 206, 208.
 Św. Marii Magdaleny 142, 195.
 Matki Bożej Pocieszenia 54, 68, 69.
 Nauki Chrześcijańskiej 53.
 Niepokalanego Poczęcia NMP 54, 58, 78, 87, 204.
 Przemienienia Pańskiego 54.
 Różańca św. 27, 33, 35, 53, 62, 73, 79, 82, 87, 88, 94, 97, 102, 103—105, 109, 113, 114, 117, 119, 124, 125, 128, 138, 143, 145, 151, 155, 159, 160, 164, 167, 168, 169, 172, 174, 175, 179, 183, 189, 192, 193, 194, 195, 199, 200, 202, 203, 205, 207, 208.
 Serca Pana Jezusa 39, 53, 62.
 Szkaplerza św. 30, 54, 91, 99, 118, 119, 205.
 Trójcy Przenajsw. 54, 84, 91, 137, 138, 155, 193, 202.
 Ubogich 169.
 Zwiastowania NMP 187.
 Żebraków 54.
 Bratkowice 176.
 Brentius Andrzej, ks. 35.
 Breń 84, 85.
 Brnik 84.
 Brody 108.
 Broniewski Wincenty 78.
 Broniszów 174.
 Brunary 25, 41, 42.
 Bruśnik 17.
 Brzana 59.
 Brzegi 122.
 Brzezie k. Przecławia 86.
 Brzeziny 20, 21, 138, 139.
 Brzezna 66.
 Brzezówka 90.
 Brzeźnica k. Dębicy 19, 20, 81.
 Brzeżanka k. Strzyżowa 150, 204.
 Brzostek 20, 139—141, 148, 208.
 Brzyska 20, 141—142.
 Buczki k. Mrowli 176.
 Budyń 169.
 Budzisz k. Radomyśla 96.
 Budzisz k. Wielopola 208.
 Bukowa 140, 148.
 Bukowina Tatrzańska 106, 122, 126.
 Burzyńska Elżbieta 86.
 Bylicka Dorota, ksieni starosąd. 37.

- Bystra 113, 119.
 Bystre 168.
 Bystrzonowice k. Czermina 84.
 Bystrzyca k. Nockowej 177.
 Bytom 21.
 Ceranka 92, 94.
 Cezariusz Jerzy, ks. 124.
 Chabówka 128, 129.
 Chechły 178.
 Chełmiec 48.
 Chochołów 19, 106—107, 108, 109.
 Chochołowice 57, 62, 66.
 Chomranice 16—18, 25—26, 39.
 Chorzelów 19, 20, 82—84, 92.
 Chotowa 102.
 Chrobaczna 119.
 Chronowski Stanisław 79.
 Chrościna Grzegorz, ks. 189.
 Chruślice 48.
 Chrzastów 83.
 Chrzastówek 83.
 Chwastowskie 107.
 Ciche 107, 108.
 Cieniawa k. Mystkowa 43.
 Cierpisz 170.
 Cieszyna 144.
 Ciężkowice 17.
 Cmolas 15, 20, 92.
 Cyganowice 66, 71.
 Czaczów 44, 45.
 Czarna k. Krynicy 41, 43.
 Czarna k. Sędziszowa 20, 21, 170, 181.
 Czarny Dunajec 14, 18, 107—109, 118, 124, 128, 130.
 Czarny Potok 16—18, 27—28.
 Czekaj k. Lubziny 90.
 Czermin 15, 20, 84, 89.
 Czerniec 36.
 Czerwone 108.
 Częstochowa 81.
 Czudec 19, 20, 21, 191—193, 195, 202, 203.
 Czysta 41, 43.
 Dąbie 96.
 Dąbrowa k. Brzysk 142.
 Dąbrowa k. Rzeszowa 19, 20, 183.
 Dąbrowa k. Wielogłów 77.
 Dąbrowa Tarnowska 15.
 Dąbrówka k. Czermina 85.
 Dąbrówka k. Nowego Sącza 18, 48, 58, 62.
 Dąbski Paweł, bp sufr. krak. 97, 98, 108.
 Dekanaty:
 biecki 14—16.
 bobowski 14, 16, 22, 56, 57, 210.
 dębicki 13, 15, 19, 209.
 długopolski 16, 18.
 dobczycki 14.
 jasielski 13—16, 56, 57, 210.
 książyński 15.
 lipnicki 22.
 miechociński 23.
 mielecki 5, 14, 15, 16, 20, 56, 57, 80—106, 210.
 nowotarski 5, 16, 18, 22, 56, 106—136, 209, 210.
 pilźnieński 5, 16, 19, 23, 56, 136—170, 209.
 ropczycki 5, 14, 16, 20, 23, 57, 170—185, 210.
 rudnicki 23.
 sądecki 1, 5, 13—17, 22—80, 209, 210.
 spiski 5, 14, 15, 16, 21—23, 57, 185—191, 210.
 strzyżowski 14, 16, 21, 23, 57, 190—209, 210.
 tarnowski 13—16.
 wojnicki 15.
 zręciński 13.
 źmigrodzki 5, 14, 15, 57, 210.
 Derniakówna Barbara, ksieni starosąd. 25.
 Dersław z Bożynowa, ks. 14.
 Dersław z Krzyżanowic, ks. 14.
 Dębica 16, 19, 20, 85—88.
 Dębno Spiskie 18, 19, 109—110, 112, 121, 126.
 Dęborzyn 166.
 Dębowa 148.
 Długa Wola 92.
 Długoleka 16—18, 28—29, 66.
 Długopole 16, 108, 110, 111, 118, 122, 123, 209.
 Dobczyński Jakub, ks. 202.
 Dobrków 20, 21, 142—143, 146.
 Dobrynin 101.
 Dobrzechów 19, 20, 21, 137, 173, 193—195, 201, 202.
 Domański Wojciech, ks., prep. ropczycki 184.
 Drogowski Feliks, sędzia krak. 81.
 Drózków 16, 17.
 Drużbacki Marcin 106.
 Drużbaki Dolne 21, 185.
 Drużbaki Górne 21, 186.
 Drzykowa 26, 48.
 Dukla 14.
 Dulcza Mała 96, 98.
 Dulski Adam 50.
 Dunin Piotr 68.
 Dutów 92.
 Duwall Jan, bp tarn. 63, 101.
 Dwierudzie k. Sędziszowa 181.
 Dział 108.
 Dzianisz 107, 108, 122.
 Dziubiński Stanisław 61.
 Dzwonowa 152.
 Fabiankowski Jan, kan. sądecki 58, 61, 62.
 Falkowa 48.
 Farnowski Stanisław, ks. 63.
 Feliks, prob. w St. Sączu 40.
 Firlej Mikołaj, kaszt. biecki 98, 99.

- Florynka 41, 42.
 Foltynowicz St., mieszcz. sąd. 63.
 Forbes 187.
 Franciszek II, ces. 108.
 Frycowa 44.
 Fryderyk kard., bp krak. 119, 191, 192.
 Fryszak 20, 144—145, 149.
 Fusoriusz Bartłomiej, kust. sąd. 32, 33, 59, 61, 63.
 Fusoriusz Jan, ks. 53.
 Gaboń 66.
 Gadajówka k. Czudca 202.
 Gamrat Piotr, bp krak. 52, 61, 100, 163, 180.
 Gawłuszowice 15, 19, 20, 80.
 Gawrzyłowa 86.
 Gbiska 204.
 Gedko, bp krak. 13.
 Gedko Jan z Wielopola 22.
 Gembiński Piotr, bp krak. 16, 41, 99, 106, 114, 125, 144, 155, 156, 178, 202, 204, 206, 207—210.
 Gębiczyna 143, 146.
 Giszowa 81.
 Gliczarów 122, 123, 133.
 Glinik k. Czudca 145, 202.
 Glinik k. Łączek 174.
 Gliny k. Czermina 85.
 Głiny Wielkie 81.
 Głobikowa 146.
 Głogowska Konstancja, ksieni starosąd. 28, 70.
 Głogów Mip. 20, 21, 171—172.
 Głonak Stanisław, ks. 154.
 Głowa Krzysztof 171.
 Głowaczowa 102.
 Gniady Andrzej, opat tyn. 165.
 Gniazdo 186—187.
 Gnoiński Andrzej, mieszcz. dęb. 86.
 Gnojno 18.
 Godowa k. Strzyżowa 204.
 Gogolów 20, 145—146.
 Gogulski Bartłomiej Antoni 101.
 Golcowa k. Dobrzecowa 194.
 Golezów 34.
 Golesz 150, 151.
 Goleszów k. Książnic 89.
 Golebki 102.
 Golińska Anna 169.
 Golski Wojciech, dziek. stryż. 165.
 Gołąbkowice 48.
 Gołęczyna 143.
 Gołkowice k. St. Sącza 66, 198.
 Gorzejowa 167, 168.
 Gorzków k. Jazowska 30.
 Gorzków k. N. Sącza 48.
 Gostomski Hier., wojew. poz. 84.
 Gostwica 66.
 Gostwicka Ewa, ksieni starosąd. 72, 77.
 Gościński Andrzej, piw. san. 193.
 Góra k. Wielopola 208.
 Góra Motyczna 102.
 Góra Ropczycka 19—21, 172—173.
 Góra Zabawska 102.
 Górki k. Czermina 84.
 Górki k. Książnic 89.
 Górki k. Przyszowej 68.
 Grabiny 102.
 Grabiński Jan 193.
 Grabiński Józef, kaszt. sąd. 192, 193.
 Grabowe 83.
 Grabówka k. Dębicy 86.
 Granastaw 65.
 Grodzisko k. Dobrzecowa 194.
 Gronków 110, 126, 127.
 Gronin 127.
 Groń 106.
 Gruca Wawrzyniec, prep. pilzn. 162.
 Grudna 167.
 Gruszczyński Jan, bp krak. 195.
 Gruszkowicz Marcin, prow. paulinów 54.
 Gruszów 30.
 Grybów 17, 69.
 Gryfina, ksieni sąd. 36.
 Grywałd 17, 18, 111, 116.
 Grzegorz XIII, pap. 182.
 Grzybów k. Książnic 89, 105.
 Gumńska 20, 21, 146—147.
 Guszyński J. 35.
 Gwoździanka 150.
 Gwoźnica Górna 195.
 Hałuszowa 116.
 Hamplowa 48.
 Harkłowa 58, 110, 112.
 Helwig z Biezdiedzy 137.
 Henryk, opat tyn. 150.
 Hieronim z Pragi, ks. 49.
 Hobgard 21, 187—188.
 Hoc 48.
 Homżyska 44.
 Hożusz Stanisław, admin. diec. krak. 74.
 Hucina 95.
 Hucisko 95.
 Huta k. Gogolowa 145.
 Huta k. Przecławia 95.
 Iwkowa 16, 17, 18.
 Iwon bp krak. 95.
 Izbiska 105.
 Izby 41.
 Jabłonica 34.
 Jabłoniec 34.
 Jadamwola 66.
 Jadwiga, kr. pol. żona Władysława Łokietka 29, 32, 43.
 Jakub z Sieklówki, wojew. 160, 161, 163, 168.
 Jakub ze Żnina, bakałarz 179.
 Jakubkowice 16—18, 29, 60, 76.
 Jakubowski Jan, prep. pilzn. 155.
 Jamnica 48.
 Jamy 105.

- Jan XXIII, antypap. 49.
 Jan, bp sufr. krak. 51.
 Jan z Brzezia, ks. 50.
 Jan Dominik, kard., bp Ostii 72.
 Jan Grot, bp krak. 43.
 Jan Kanty, św. 63.
 Jan Kazimierz, kr. pol. 109, 116, 189.
 Jan Lutek z Brzezia, bp krak. 63, 78.
 Jan Marek, mieszcz. sąd. 51.
 Jan Olbracht, kr. pol. 176.
 Jan III Sobieski, kr. pol. 176.
 Jan z Wielopola, ks. 22.
 Jan ze Zborowic, ks. 60.
 Janowski Florian, bp tarn. 23, 72, 108, 160, 165.
 Januszkowice 140, 149.
 Januszowa 48.
 Januszowicz Jerzy, prob. krak. 128.
 Januszowski Jan, archid. sąd. 39, 52, 67, 124.
 Jarochowski Konstanty 195.
 Jarostówka 29.
 Jaroszewski Jan Stanisław, inf. tarn. 181.
 Jaroszewski Szymon, prep. sąd. 49.
 Jasło 15.
 Jastrzębia 28, 38, 66.
 Jastrzębiec Wojciech, bp krak. 59, 183.
 Jastrzębik 41, 42.
 Jaszczurowa 138.
 Jaskowa 41.
 Jaśki 104.
 Jaślany 83.
 Jaśliska 14.
 Jawornik k. Niebylca 195, 200, 204.
 Jaworze k. Dobrkowa 143.
 Jaworze k. Przeczycy 166.
 Jaworzyna k. Ujanowic 76.
 Jazowa 201.
 Jazowsko 16—18, 30.
 Jelna 79.
 Jełódzie 104.
 Jerzy, bp sufr. krak. 137.
 Jodłowa 147—148.
 Jordan Achacy 34, 63.
 Jordan Jan 49.
 Jordan Spytek, wojew. krak. 112, 113, 128.
 Jordan Stanisław 34, 35.
 Jordanowa Anna, 35.
 Jordanów 14, 19, 112—114, 128.
 Józef de Bobrek, kaszt. radom. 153.
 Józef II, ces. 2, 49, 50, 56, 57, 58.
 Juraszowa 64.
 Jurczykowski Walenty, ks. 175.
 Jurga Wojciech, mieszcz. ropcz. 178, 180.
 Jurzynka 170.
 Just k. Tęgorborza 74.
Kacze 65.
 Kadcza 66.
 Kalenice 76.
 Kałębina 153, 194.
 Kalitowicz S., ks. 142.
 Kamienica (N. Sącz) 18, 36, 38, 45, 47.
 Kamienica k. Brzostka 140, 149, 166.
 Kamienica Górna 167.
 Kamieniecki Jan 197.
 Kamieniecki Krzysztof 164, 165.
 Kamieniecki Wojciech 198.
 Kamionka k. Nawojowej 44, 48.
 Kamionka Kameralna 43.
 Kamionka Mała 31, 32, 76, 77.
 Kamionka Wielka 32, 33.
 Kamionka 41, 43.
 Kanina 18, 33.
 Kanorowski Kazimierz 158.
 Kawęczyn 85, 106.
 Kawiecki Andrzej, sędzia grodzki 78.
 Kazimierski Krzysztof, bp kijow. 77, 79
 Kazimierz Jagiellończyk, kr. pol. 60, 65, 80, 92, 168, 182, 201.
 Kazimierz Wielki, kr. pol. 24, 43, 51, 65, 69, 75, 86, 123, 137, 138, 140, 145, 147, 149, 152, 157, 165, 167, 176, 178.
 Kądzialna 164.
 Kędzierz 86.
 Kępiński Ludwik 79.
 Kępiński Mikołaj 79.
 Kicznia 36.
 Kielce 20, 21.
 Kiełczewski Józef, oficj. krak. 145, 199.
 Kiełków 100, 101.
 Kinga, błog. 25, 72, 73.
 Kirling Mikołaj, mieszcz. sąd. 51.
 Klecie 140, 148.
 Kleczyński Jan 201.
 Kleczyński Krzysztof 201.
 Klemens VIII, pap. 93.
 Klemens IX, pap. 81.
 Klemens XIII, pap. 54.
 Klęczany k. N. Sącza 26, 27.
 Klęczany k. Przecławia 96.
 Klęczany k. Sędziszowa 181.
 Klikuszowa 18, 114—115, 122, 123, 129.
 Klimkówka 77.
 Kluszkowce 18, 115, 121.
 Kłodawa k. Brzysk 141.
 Kłodne 26, 135.
 Kłodzie 104.
 Kłosiński Maciej, kan. sandom. 208, 209.
 Kmieciów 101.
 Kmity Piotr 24.
 Knurów 112.
 Kobyle k. Strzyżowa 144, 149.
 Kobyle k. Zbyszyc 79.
 Kobyczyzna 76.
 Kaczanowicz Walenty, ks. 201.
 Kokuszka 65.
 Kolbuszowa 15, 20.
 Kołaczyce 20, 150—152, 196, 208.
 Kołków 101.
 Konarski Jan, bp krak. 97, 100, 110, 122, 126, 133, 135.

- Kondziołki 96.
 Koniecpolski Andrzej 96.
 Koniecpolski Jan 143.
 Konieczkowa 20, 21, 195, 196, 199, 200, 204.
 Koniówka 107, 108.
 Kopaniny 104.
 Koprzywnica 89, 144, 149, 173, 194.
 Kopytowa 176.
 Korczyzna 58.
 Korzeniów k. Przecławia 96.
 Korzenna 17.
 Korzkiew 62.
 Kosnowska Wola 36.
 Kosodża 184.
 Kościół prawosławny 1, 13, 23, 43, 75.
 Kowalewska Zofia 167.
 Kowalski Jan 141.
 Kownacki Mikołaj 73.
 Kozia Wola 157.
 Kozłowski Jan, mieszcz. rzoch. 102.
 Kozłów 20, 21, 173, 194.
 Kozłów k. Dębicy 86.
 Kozłówek 144.
 Kozuchów 153, 194.
 Krajowice 150.
 Kraków 2, 13, 16, 34, 42, 56, 210.
 Kranowicz Jan, ks. 184.
 Krasna k. Lutczy 195.
 Krasne Biczyskie 66.
 Krasne Potockie 26, 39.
 Krauszów 115, 118.
 Kretecki Jan, oficj. krak. 59.
 Kretkowski Erazm, oficj. krak. 61, 94, 141.
 Krosna 76.
 Krościenko 14, 18, 111, 116—117, 134.
 Krośnica 115, 121.
 Krownice 81, 96.
 Królowa Polska 43.
 Królowa Ruska 43, 44.
 Krużłowa 16, 17.
 Krynica 41, 42.
 Krzesz Jan 79.
 Krzesz Sebastian 40.
 Krzesz Stanisław 27, 33, 39, 40, 79.
 Krzypecki Andrzej, ks. 94.
 Krzywa 170.
 Krzyżanowice 14.
 Książnice 19, 20, 88—90, 92, 103.
 Księżomost 184.
 Kunice 208.
 Kunicki Michał, bp sufr. krak. 29, 65, 129, 200, 208, 209.
 Kunina 44.
 Kunowa 48.
 Kunów 43.
 Kurdwanowski Ignacy 78.
 Kurek Hieronim, mieszcz. sąd. 50.
 Kurnicki Stanisław, ks. 54.
 Kurów k. Wielogłów 77.
 Kuźnice 121.
 Kwarta Jan, mieszcz. ropcz. 179.
 Kwieciszowa 48.
 Lach Mikołaj, ks. 182.
 Latoszyn 86, 88.
 Latoszynek 86.
 Latoszyńska Zofia 206.
 Latoszyński Adam 88.
 Latoszyński Józef 88.
 Latoszyński Kilian 88.
 Leluchów 41, 42.
 Lemiesz 74.
 Leonard, św. 141.
 Leszcze 95.
 Leśnica 123, 133.
 Lewicka Barbara, stol. 119.
 Librantowa Mała 48, 51.
 Librantowa Wielka 48, 51.
 Ligęza Achacy z Bobrka, kaszt. czech. 91.
 Ligęza Mikołaj Spytek z Bobrka, kaszt. bieć., 172, 177.
 Ligęza Mikołaj Zbigniew z Bobrka, kaszt. czech. 153, 171.
 Ligęza Piotr z Bobrka 180.
 Ligęza Stanisław 82, 95.
 Ligęza Stosław 177.
 Limanowa 18, 33—35.
 Lipie k. Mrowli 176.
 Lipie k. Zbyszyc 79.
 Lipiny 157, 164.
 Lipnica (?) 19.
 Lipnica k. Brzysk 142.
 Lipnica Wielka 16, 17.
 Lipnicki Wojciech, bp sufr. krak. 86, 96, 97, 107, 113, 195, 199, 200.
 Lipowe 34.
 Lipska Anna, ksieni starosąd. 73.
 Lipski Jan, kard., bp krak. 124, 172, 182.
 Lipski Mikołaj, oficj. krak. 35, 119, 193.
 Lisiecka Barbara 119.
 Lubca 20, 152—153.
 Lubica Dolna 137, 153.
 Lubieniecki Augustyn, kaszt. czech. 156, 199.
 Lubieniecki Walerian, bp sufr. krak. 95.
 Lubla 20, 153—154, 168, 194.
 Lublin 21.
 Lubnicza 92.
 Lubomirska Urszula z Branickich 171, 172.
 Lubomirski Herakliusz 151, 190.
 Lubomirski Jan Kazimierz 30, 171.
 Lubomirski Jerzy, star. sąd. 64.
 Lubomirski K. 49.
 Lubomirski Stanisław 189, 190.
 Lubomirski Teodor 187.
 Lubowla 13, 21—23.
 Lubowla Nowa 188.
 Lubowla Stara 40, 188, 189, 190, 191.
 Lubzina 19, 20, 90—91.
 Ludwik Węgierski, kr. pol. 188.
 Ludźmierz 18, 107—108, 109, 116, 117—118, 122, 123, 133.

- Lutcza 20, 21, 195, 196—197, 204.
 Łabuzie 143.
 Łagoszyn 181.
 Łazek 26.
 Łazy k. Jazowska 20.
 Łazy k. St. Sącza 25.
 Łącki Mikołaj, prob. ropcz. 179.
 Łącko 16, 17, 36—37.
 Łączki Kucharskie 19—21, 173—174, 175.
 Łączki k. Przecławia 96.
 Łączki k. Strzyżowa 20, 21, 197.
 Łączne k. Tęgororza 29, 74.
 Łąki k. Strzyżowa 21.
 Łęg k. N. Sącza 77.
 Łęki Dolne 19, 20, 154.
 Łęki Górne 154, 155, 156.
 Łęki k. Nawojowej 44.
 Łęki Wielkie 197, 198—199.
 Łętownia k. N. Targu 14, 19, 112, 113, 119—120, 128.
 Łętownia k. Strzyżowa 204.
 Łomnica 65.
 Łopuchowa 174.
 Łopuszna 18, 120, 127.
 Łososina Dolna 29.
 Łubieński Kazimierz, bp krak. 35, 87, 88, 191, 205, 210.
 Łukowica 16, 17, 28, 37—38.
 Łuków 21.
 Łyczanka k. Tęgororza 74.
 Łyczko Paweł 163, 175.
 Łysaków 84, 85.
 Machowa 154, 155.
 Machowski Jan 195.
 Machowski Marcysjusz 195.
 Machowski Mikołaj 195.
 Machowski Stanisław 195.
 Maciej z Brzeźnicy, ks. 60.
 Maciejowski Bernard, kard., bp krak. 16, 41, 42, 67, 108, 157, 159, 160, 162, 163, 169, 171, 205, 208, 210.
 Maciejowski Kasper, kaszt. lubel. 208.
 Mageń 44.
 Majewski Andrzej, ks. 23.
 Majewski Marcin, kan. sąd. 74.
 Majowski Tomasz, prep. starosąd. 74.
 Makowski Kasper, miecz. chełm. 171, 172.
 Malejowa 113, 118.
 Malejówka 119.
 Malinie 83.
 Mała 20, 21, 174—175.
 Małachowski Jan, bp krak. 58, 63, 102, 103, 113, 181, 182, 205.
 Mała Wieś k. N. Sącza 48.
 Mała Wólka k. Czudca 191.
 Małec 98.
 Małkowa Wola 92.
 Małówka k. Niebylca 195, 200.
 Maniecki Stanisław, oficj. krak. 105.
 Maniowy 18, 110, 115, 116, 120—121, 131.
 Mansjonarze 59, 73, 83, 85, 91, 94, 97, 99, 102, 103, 109, 114, 158, 160, 162, 163, 182, 193, 206, 207.
 Marcin z Kurowa, archid. sąd. 61, 67.
 Marcin z Radymna, ks. 163.
 Marcinkowice 26.
 Marcinkowski Przecław 27.
 Marek, kard., patr. akwil. 60.
 Marek z Lubowli 40.
 Markuszowa 153, 194.
 Maruszyna 133.
 Maszkowice 36.
 Matczewska Justyna 203.
 Matczewski Paweł 203.
 Matuszewski Wawrzyniec, kan. kapituły św. Jerzego w Krakowie 165.
 Matysiek Marcin, ks. 114.
 Melsztyński Spytek Jordan 119.
 Męcina 6, 17, 18, 33, 38—40, 63, 64.
 Męciszów k. Przecławia 96.
 Mężyk Stanisław, star. sąd. 65.
 Michalczowa 29.
 Michał, kan. krak. 84.
 Michał, opat tyn. 157.
 Michał z Siar, ks. 51.
 Miczaki k. Męciny 39.
 Mieczysławski Melchior, ks. 123, 125.
 Mielec 14, 15, 20, 83, 92—94, 100, 105.
 Mielecki Jan, kaszt. 92, 93.
 Mielecki Mikołaj, wojew. podol. 105.
 Mielecki Stanisław, kaszt. zawich. 84, 92, 94.
 Mieszkowa 81.
 Międzybrodzie 65, 108.
 Miętus Jan 108.
 Miętus Tomasz 107, 108.
 Mijomín 84.
 Mikołaj z Bogoryi 153.
 Mikołaj z Kęt, ks. 50.
 Mikołaj z Lubowli 187.
 Mikołajewski Stefan, ks. 128.
 Mikosz Jan 39.
 Milik k. Krynicy 43.
 Milów 107.
 Minera 96.
 Mizerna 115, 116.
 Młodów 25, 65.
 Młynczyńska 28, 38.
 Mniszek 65.
 Mochnaczka 41, 43.
 Mogilno k. N. Sącza 16, 17.
 Mokra Wieś 66.
 Mokrzec 143.
 Morawczyna 115, 118, 122, 123.
 Morawski Stanisław 203.
 Mordarka 34, 35.
 Morsztyn Antoni, wojew. infl. 93.
 Morsztyn Stanisław, wojew. sandom. 33.
 Morsztynowa Helena 91, 93.
 Morzkowski Jan, prep. sąd. 62, 63.
 Mostki 66.

- Moszczenica k. St. Sącza 16—18, 40, 71, 72, 73.
 Mrowiński Stanisław, miecz. przem. 84, 85.
 Mrowla 20, 21, 175—176.
 Mroziński Stanisław, kan. warsz. 54.
 Mszalnica 43.
 Mszana Dolna 128.
 Murarz Paweł, mieszc. sąd. 59, 80.
 Muszyna 14, 18, 40—43.
 Muszynka 41, 43.
 Mystków 16, 17, 43—44.
 Myszkowski Piotr, bp krak. 41, 101.
 Myszkowski Władysław, kaszt. bełz. 103.
 Myślec k. Żeleźnikowej 80.
 Myślików 89.
 Mytkovius Stanisław 35.
 Nagoszyn k. Przecławia 96.
 Nalesie 31.
 Nancker, bp krak. 15, 71.
 Naprawa 119.
 Naszacowice 66, 70.
 Naściszowa 77.
 Nawojowa 16—18, 44—45.
 Nawojowicz Andrzej, ks. 158.
 Nawojowski Piotr 45.
 Nawojówka Mała 48.
 Nawsie k. Wielopola 208.
 Niebylec 21, 195, 199—200.
 Niedźwiada k. Łączek 174.
 Niemyski Maciej 155.
 Nieruski, ks. 134.
 Nieśmierski Wiktor 140.
 Niewodna 20, 21, 200—201.
 Niskowa 58, 61, 62, 64.
 Niwa 123.
 Niwiński Andrzej, mieszc. dęb. 86.
 Niwiska 2, 95, 100.
 Niziny k. Czudca 191.
 Nockowa 20, 21, 176, 177.
 Nogawczyzna 85.
 Nowa Biała 122.
 Nowa Białka 122.
 Nowa Wieś k. Czudca 191.
 Nowa Wieś k. Łętowni 119.
 Nowa Wieś k. Niebylca 195.
 Nowa Wieś k. Radomyśla 98.
 Nowy Sącz 13, 15, 16, 18, 21, 22, 32, 45—64, 69, 80.
 Nowy Targ 14, 15, 16, 18, 110, 111, 114, 118, 121—125, 126, 127, 132, 133, 135, 135.
Obidza 30.
 Oborski Mikołaj, bp sufr. krak. 26, 57, 62, 89, 90, 94, 121, 124, 128, 129, 140, 145, 146, 148, 149, 152, 160, 162, 165, 166, 170, 179, 180, 184, 189, 194, 207.
 Oborski Mikołaj, prow. dominikanów 87.
 Oborski Tomasz, bp sufr. krak. 32, 33, 45, 49, 62, 68, 76, 99, 101, 113, 116, 121, 171, 188.
 Obrazy łaskami słynące 4, 28, 35, 63, 70, 152, 172, 181, 193.
 Ochotnica 18, 36, 125—126, 135.
 Ochotnicki Walenty 126.
 Ochotniczka 36.
 Ocieka 21, 89, 100, 101, 177.
 Odnoga 173, 194.
 Odrowąż 122.
 Odrowąż Jan, wojew. ruski 181, 182.
 Odrowążski Szymon, prep. czarnodun. 109.
Oficjałaty:
 biecki 15, 21, 22.
 bytomski 21, 22.
 dzikowski 23.
 kielecki 22.
 lubelski 21, 22.
 łukowski 21, 22.
 muszyński 22, 23, 24.
 pilecki 21, 22.
 pilzneński 1, 15, 21, 22, 23.
 radomski 22.
 sandomierski 22.
 sądecki 1, 15, 21, 23.
 tarnowski 21, 22, 23.
 wiślicki 21, 22.
 Ogniwno 171.
 Ogonowska Teresa 27.
 Ogonowski Zygmunt 27.
 Okonin 90, 178.
 Olchowa k. Sędziszowa 181.
 Olcza 122, 123, 133.
 Oleśnicki Zbigniew, kard., bp krak. 13, 14, 16, 22, 47, 55, 56—59, 66, 72, 79, 86, 92, 96, 97, 100, 143, 159, 173, 202, 209.
 Olszana 66.
 Olszanka 66.
 Olszewski Józef, kan. chelm. 182.
 Olszowski Wojciech, prob. dęb. 87, 88.
 Olszówka 128.
 Ołbinka 48.
 Ołtarzewski Jakub, prep. miel. 92.
 Opalana 66.
 Oparówka 144, 173, 194.
 Orłowski Paweł, ks. 137, 138.
 Orzechowski Jan, ks. 39, 40, 54, 62.
 Osiek (?) 20.
 Osiek k. Sandomierza 83.
 Osielec 119.
 Ossoliński Aleksander, podst. kor. 153.
 Ostradomski Gabriel 104.
 Ostra Góra 29.
 Ostrowsko 18, 106, 110, 120, 122, 123, 126—127, 136.
 Ostrów k. Lubziny 90.
 Oświęcim Wojciech 166.
 Otależ 84.
 Owskiński Stanisław, ks. 30.
 Owieczki 66.
Padew 83.
 Padniewski Filip, bp krak. 175.

- Pakosławski Grzegorz, ks. 55.
 Parszczyna 90.
 Partynia 165.
 Paszyc Kasper, ks. 27.
 Paszyn 48.
 Paszyński Stanisław, ks. 61.
 Paweł z Krakowa, bp. sufr. krak. 45, 50.
 Paweł z Przemankowa, bp krak. 25, 155, 198, 199.
 Pećim 119.
 Pełka Adam, kaszt. małog. 174.
 Pełka Andrzej, kaszt. małog. 198.
 Pełka Franciszek, ks. kan. pułt. 58, 62.
 Penitencjarze 59.
 Piaskowa k. Sędziszowa 181.
 Piątkowa 48.
 Piątkowice 105.
 Pielowice 48.
 Pieniążek Stanisław, wójt z Grybowa 52.
 Pieniążkowa Zofia 124.
 Pieniążkowice 108, 123.
 Pień 105.
 Pierzchne 81.
 Piętrzejowa k. Sędziszowa 178, 184.
 Piłica 21.
 Pilzno 15, 20, 21, 23, 34, 156—165.
 Piłźnionek 157.
 Piorunka 41, 43.
 Piotr z Falkowa, bp krak. 95.
 Piotr z Konic, ks. 50.
 Piotr z Kozłowa 173.
 Piotr z Tenczyna, ks. 51.
 Piotrusza 197.
 Pisarzowa 16, 17, 18, 64.
 Piskulina Wola 36.
 Piszczek Stanisław, mieszcz. strzyż. 207.
 Piwniczna 18, 25, 64—65.
 Pławna k. Ptaszkowej 69, 70.
 Pławo 81.
 Pławska Wola 81.
 Płaza 108.
 Podbórze 105.
 Podchelmie k. Tęgoborza 74.
 Podczerwone 108, 122.
 Podedworze 44.
 Podegrodzie k. Dębicy 86.
 Podegrodzie k. N. Sącza 13, 16, 17, 18, 28, 66—68, 70.
 Podgórze 74.
 Podlaszany 89, 92.
 Podlesie k. Mystkowa 43.
 Podlesie k. Zgórska 165.
 Podłęże k. N. Sącza 48.
 Podole k. Przecławia 96.
 Podoliniec 13, 21, 189—191.
 Podrzeczce 66.
 Pogwizdów k. Mielca 92.
 Polany 41, 42.
 Połciowski Jan, ks. 62.
 Połom 25.
 Połomia 20, 21, 143, 194, 195, 201—202.
 Ponice 128.
 Popardowa 44.
 Popowice 71.
 Poręba k. Żeleźnikowej 80.
 Poręby 95.
 Poronin 122, 123, 133.
 Porzeczce 29.
 Potkański Franciszek, bp sufr. krak. 7, 78, 91, 107, 114, 137, 138, 139, 155, 174, 178, 180, 184, 197, 198.
 Potocki Franciszek, wojew. kijow. 180.
 Potocki Michał, wojew. woł. 182.
 Powroźnik 41, 42.
 Pracza 66.
 Próchna k. Czudca 191.
 Pruski Andrzej, bp sufr. przem. 192, 195.
 Przebendowski Jan 88.
 Przebendowski Jerzy 88.
 Przecław 19, 20, 95—97, 100.
 Przeczycza 20, 165—166.
 Przemyśl 2, 210.
 Przerębski Piotr, oficj. krak. 204.
 Przewrotna 150.
 Przybówka 198.
 Przydonica 17.
 Przyłek k. Chorzelowa 83.
 Przysietnica 24.
 Przyszowa 16, 18, 68, 69.
 Przyszowska Anna, ksieni starosąd. 25.
 Pstrągowa 20, 21, 191, 202—203.
 Pstrągówka 144.
 Ptaszkowa 1, 14, 18, 69—70.
 Pustków 81.
 Pustynia 86.
 Pyżówka 115, 122, 123, 129.
 Raba 14, 19, 119, 127—128, 129.
 Rabka 14, 19, 127, 128—129, 130.
 Radomyśl Wielki 15, 20, 96, 98—100.
 Radziwiłł Jerzy, kard. bp krak. 16, 53, 55, 60, 61, 67, 72, 73, 93, 98, 105, 160, 175, 195, 198, 209.
 Rafałowicz Łukasz, ks. 209.
 Raniżów 15, 20.
 Ratułów 108.
 Rdzawka 119, 128.
 Rdziostów 48.
 Rewera Stanisław, ks. 52.
 Robkowa 79.
 Roćmirowa 29.
 Rogaliński Filip 143.
 Rogi 66.
 Rogowski Andrzej 67.
 Rogoźnica 171.
 Rogoźnik 108 118.
 Rojowski Jan 145, 146.
 Rojowski Joachim 146.
 Rojówka k. Tęgoborza 74.
 Rokiciny 127, 128.
 Rokitnicka Anna, ksieni starosąd. 76.
 Romer Feliks 156.

- Romer Jan 200.
 Romer Janusz 199, 200.
 Romer Józef 200.
 Romer Sebastian 200.
 Romer Wojciech 155, 156.
 Romerowa Zofia 138.
 Ropczyce 15, 20, 21, 177—181.
 Roszkowice 48.
 Rozdziele k. Tęgororza 26, 76.
 Rozniszów 174.
 Roztoka 38.
 Roźnowski Tomasz, admin. diec. krak. 206.
 Rożnów 18.
 Różanka 153, 194, 201.
 Ruda k. Przecławia 96, 98, 102.
 Rudy k. Sędziszowa 181.
 Rudzki Wojciech, prep. sąd. 151.
 Rurki k. Dębicy 82.
 Rybień 44.
 Rydzowa Anna 158.
 Rydzów 89.
 Rytro 24.
 Rzegocin k. Wielopola 208.
 Rzeka 34.
 Rzemieński Jan 90.
 Rzeszowski Jan, bp krak. 124, 160, 182, 205.
 Rzeszów 2, 176, 210.
 Rzędzianowice 92.
 Rzochów 20, 94, 96, 100—102, 105, 177.
 Rzuchowski Aleksander 167.
 Rzuchowski Stanisław 167.
 Rżyska 100, 101.

 Sadarówka 181.
 Sadržowa 29.
 Sadržowa Góra 81.
 Sadržowa 29.
 Salomea, ksieni starosąd. 134.
 Sandomierz 2, 84, 210.
 Sapięha A., wojew. miń. 197.
 Schabów 165.
 Sechna 76.
 Sepnica 90.
 Sędzimir Andrzej 129.
 Sędziszów 9, 20, 21, 170, 180, 181—182, 164.
 Siarczyński Stanisław, bp przem. 138, 167.
 Siedlce k. N. Sącza 16, 17, 18.
 Siedliska k. Pilzna 16, 17, 20, 166—167.
 Siekierzyna 33.
 Sieklówka 20, 153, 154, 168.
 Sielec 181.
 Sieniawa k. N. Targu 19, 103, 115, 116, 122, 123, 127, 128, 129—130.
 Sienna 79.
 Sierakowski M., bp sufr. przem. 151, 152, 154.
 Sierakowski Roman 130.
 Sietnica 41, 42.

 Siroński Jan Kazimierz, prep. stryż. 205.
 Skawa 119, 128.
 Skomielnia 119, 128, 129.
 Skórowa 140, 149.
 Skrudlak 34.
 Skrudzina 66.
 Skrzetla k. Tęgororza 74.
 Skrzypne 122, 123, 133.
 Skrzyszów k. Lubziny 90.
 Ślawa Góra 92.
 Słone 128.
 Słotwinka k. Rzeszowa 183.
 Słotowy 157.
 Słotwiny 41, 43.
 Słupie k. Straszęcina 102.
 Smarzowa 167.
 Snopkowiec Kasper, ks. 94.
 Solikowski Jan Dymitr, abp lwow. 90, 103, 140, 155, 160, 192, 205.
 Sołtyk Ignacy Kajetan, bp krak. 3, 11, 22, 23, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 114, 164, 171, 174, 184, 210.
 Sołtyk Michał, kszt. sandom. 184.
 Sopkowa Magdalena 101.
 Sośnica k. Dobrzechowa 194.
 Sośnica k. Wielopola 208.
 Sowina 137.
 Sporkowiec Krzysztof, ks. 109, 128.
 Spychajewski Tomasz, prep. miel. 83.
 Spychowski Jan, mieszc. przecl. 96, 97.
 Spytkowice 19, 113, 127, 130.
 Sromowce Niżne 18, 116, 130—131.
 Sromowce Wyznie 18, 121, 131—132.
 Stadła 66.
 Stadnicka Elżbieta 209.
 Stadnicka Teresa, ksieni starosąd. 31.
 Stadnicki Marek ze Zmigrodu 209.
 Stadnicki Mikołaj 70.
 Stanęcin 66.
 Stanisław św., bp krak. 82, 87, 169.
 Stanisław z Gliwic, ks. 50.
 Stanisław z Łowicza, ks. 128.
 Stanisławski Kasper, piw. san. 207.
 Stano Jerzy, star. sąd. 54.
 Stańkowa 29.
 Stara Wieś k. Limanowej 34.
 Stara Wieś k. Tęgororza 74.
 Stare Cło 18, 122, 123, 132.
 Stary Sącz 16, 17, 18, 22, 25, 28, 36, 40, 51, 70, 74, 76, 134, 135.
 Stasiówka 146, 147.
 Stawisza 42.
 Stawiszyn 41.
 Stefan Batory, kr. pol. 55, 98, 170.
 Stefan, prob. ze Zdźzarca 163.
 Stępina 144.
 Stobiernia 90.
 Stodolina Wola 194.
 Stojowska Anna 78.
 Strachów 96.
 Straszęcin 19, 20, 102, 103.

- Stronie 66.
 Strugi 48.
 Strugi k. Tęgororza 74.
 Strugi k. Zbyszyc 79.
 Strzegocice 157.
 Strzemiński Tomasz, bp krak. 96.
 Strzeszyce 76.
 Strzyżyc 110, 111, 116, 117, 118, 132, 133, 135.
 Strzyżowski Mikołaj 193.
 Strzyżowski Stanisław Zaklika, kaszt. połan. 193.
 Strzyżów 16, 19, 20, 203—207.
 Subczyński Stanisław 103.
 Sucha Struga 25.
 Suchocki Kasper 183.
 Suchocki Wojciech, ks. 183.
 Suchorabski Mikołaj, opat koprz. 194.
 Surowa 84.
 Sygański J., ks. 52.
 Szaflary 2, 3, 18, 118, 122, 123, 131.
 Szafranowa 84.
 Szalowa 17.
 Szaniawski K. F., bp krak. 41, 59, 60, 61, 87, 88.
 Szarysz 34.
 Szczawa 30.
 Szczawnica 18, 116, 134.
 Szczawnik 41, 42.
 Szczeklik Melchior 162.
 Szczeres 36, 66.
 Szczygliński Mikołaj, ks. 125.
 Szembek M., bp sufr. krak. 179.
 Szembek Stanisław, bp sufr. krak. 27, 38, 39, 109, 167, 168, 193.
 Szkodna 173.
 Szlembark 112.
 Szpot A., bp sufr. krak. 69, 70.
 Szufranowa 201.
 Szurowski J., ks. 38.
 Szykowski Wawrzyniec, ks. 113, 114.
 Szymanowice 66.
 Szymańczowa 76.
 Szyszkowski Marcin, bp krak. 22, 71, 73, 90, 91, 98, 110, 121, 148.
 Świątłowicz Wojciech, ks. 179.
 Świerkla 28, 66.
 Świętosław, właściciel Dębicy 86.
 Śliwski Jacek, kan. tarn. 55, 56, 57, 91, 165.
 Świdnik k. Podegrodzia 66, 67.
 Świdnik k. Tęgororza 74.
 Świniarsko Małe 48, 50.
 Świniarsko Wielkie 48, 50.
 Tabaszowa 79.
 Tabaszowski Adam 62.
 Tarło Zygmunt 162.
 Tarnowiec k. Książnic 89.
 Tarnowska Zofia 95.
 Tarnowski Aleksander 103.
 Tarnowski Jan Gratus 103, 105.
 Tarnowski Stanisław, kaszt. sandom. 170.
 Tarnowski Stanisław, kaszt. sąd. 101, 104.
 Tarnów 2, 15, 21, 22, 23, 210.
 Teodor h. Gryf, wojew. krak. 118.
 Tęczyńska Beata 182.
 Tęgororski Andrzej 27, 75.
 Tęgororze 16, 18, 74—75.
 Tokarnia 119.
 Tomasz, przeor premonstratensów sąd. 51.
 Tomicki Piotr, bp krak. 60, 72, 83, 84, 92, 94, 134, 165, 179, 180.
 Toporzysko 113, 119.
 Trestka Andrzej 60.
 Trojanowski Stefan 140.
 Tropie k. N. Sącza 16, 17, 18.
 Tropie k. Strzyżowa 16, 17, 18, 204.
 Trzciana k. Bochni 34.
 Trzciana k. Mielca 92.
 Trzciana k. Rzeszowa 20, 21, 176 183—184.
 Trzcieski Jan Franciszek 88.
 Trzebicki Andrzej, bp krak. 24, 41, 42, 75, 76, 79, 84, 85, 94, 99, 102, 154, 168, 176.
 Trzeciecka Jadwiga, ksieni starosąd. 25.
 Trześć 83, 95.
 Trzetrzewina 66.
 Trzęsówka 92.
 Tułkowice 153, 194.
 Tuszów 83.
 Tuszymia 96, 100, 101.
 Tyksiński Kazimierz 170.
 Tylicki Piotr, bp krak. 53, 69, 72, 75, 76, 77, 98, 99, 137, 167, 170, 207.
 Tylicz 18, 75.
 Tylka 116.
 Tylmanowa 18, 125, 126, 133—135.
 Tyniec 140, 142, 149, 150, 157, 173.
 Ubiad 77.
 Ujanowice 17, 18, 29, 31, 32, 76—77.
 Ujazd 142.
 Ujście k. Borowej 81.
 Urban VIII, pap. 160.
 Wacław II, kr. czeski i pol. 47, 48.
 Wadowice Górne 15, 20, 85, 89, 103.
 Waksmund 18, 122, 123, 127, 135—136.
 Wampierzów 104.
 Wampierzów k. Czermina 85.
 Warszawa 2, 127, 210.
 Waśniowski Wojciech, kan. tarn. 148.
 Wawrzka 41.
 Wądole k. Przyszowej 68.
 Wąsowicz Dunin Piotr 54.
 Wąsowicz Dunin Stanisław, ks. 152.
 Wedrycz Sebastian, prep. przecl. 164.
 Wezwania:
 Św. Aleksy 52.

- Św. Andrzej Apost. 44, 60, 123, 133, 157, 158, 185, 188, 198, 199, 206.
 Św. Anna 37, 52, 61, 67, 80, 83, 83, 89, 93, 96, 97, 98, 101, 104, 123, 124, 147, 151, 155, 160, 162, 163, 169, 170, 189, 190, 192, 201.
 Św. Antoni Opat 37, 39.
 Św. Antoni z Padwy 120, 127, 128, 130, 182.
 Św. Apollonia M. 104, 105.
 Św. Barbara P.M. 72, 86, 88, 125, 129, 147, 158, 178, 196, 208.
 Św. Bartłomiej Ap. 32, 79, 133, 155, 163, 174, 187.
 Św. Bernard Opat 96.
 Boże Ciało 60, 72, 144, 162, 163, 204, 207.
 Chrystusa Pana w Więzieniu 74.
 Św. Demetriusza M. 42, 43.
 Św. Dorota P.M. 123, 173, 184, 187, 194.
 Duch Św. 49, 50, 51, 54, 93, 98, 99, 140, 159, 163, 178, 180, 182.
 Św. Elżbieta 49, 71.
 Św. Fabian i Sebastian Mm. 52, 189.
 Św. Filip i Jakub Ap. 44, 100, 158.
 Św. Franciszek z Asyżu 65.
 Św. Gał 136.
 Grób Święty 38.
 Św. Grzegorz Pap. 167.
 Św. Helena 50, 144.
 Imię Jezus 104, 139.
 Św. Izydor W. 44.
 Św. Jacek W. 97, 107, 109.
 Św. Jadwiga 86, 136, 137.
 Św. Jakub Ap. 42, 61, 67, 85, 123, 138, 173, 194, 198.
 Św. Jan Chrzyciel 37, 72, 78, 82, 89, 106, 115, 124, 157, 158, 171, 200.
 Św. Jan Chrzyciel — Ścięcie 61.
 Św. Jan Ap. i Ew. 64, 155, 188, 200.
 Św. Jan Jalmużnik 52, 61.
 Św. Jan Kanty 74, 94.
 Św. Jan Nepomucen 130, 145.
 Św. Jan Teolog 42.
 Św. Jerzy M. 43, 123, 124.
 Św. Jodok 75.
 Św. Józef Kalasanty 50.
 Św. Józef Obl. NMP 42, 174, 189.
 Św. Katarzyna P.M. 32, 52, 67, 77, 117, 123, 131, 138, 146, 158, 162, 178, 184, 186, 203, 204.
 Św. Kazimierz W. 200.
 Św. Klemens Pap. M. 85.
 Św. Kosma i Damian 43.
 Św. Krzysztof M. 34.
 Św. Krzyż 50, 60, 67, 71, 72, 88, 113, 126, 127, 129, 135, 140, 155, 160, 162, 163, 164, 165, 178, 182, 189, 190, 194, 199, 208, 209.
 Bł. Kunegunda (Kinga) 61, 71, 131.
 Św. Leonard 123, 124, 132, 140, 149.
 Św. Łukasz Ew. 42, 176.
 Św. Małgorzata P.M. 13, 34, 45, 46, 48, 55, 56, 86, 107, 127.
 Św. Marcin B.W. 27, 28, 42, 82, 111, 115, 117, 123, 169, 191, 192, 199, 208.
 Św. Marek Ew. 51, 101.
 Św. Maria Magdalena 33, 40, 42, 81, 82, 86, 129, 142, 200.
 Św. Mateusz Ap. Ew. 93.
 Św. Michał Arch. 42, 43, 77, 80, 98, 100, 121, 127, 175, 183, 184, 189, 204, 205.
 Św. Mikołaj B.W. 40, 44, 50, 54, 60, 62, 68, 72, 90, 95, 98, 101, 105, 115, 121, 135, 139, 147, 148, 154, 164, 169, 182, 189, 195, 198, 199.
 NMP Bolesna 34, 148.
 Imię NMP 27.
 NMP Łaskawa 93.
 Narodzenia NMP 30, 31, 44, 48, 54, 63, 65, 91, 112, 135, 143, 144, 151, 162, 167, 182, 194, 198.
 Nawiedzenia NMP 30, 31, 42, 45, 57, 59, 90, 91, 93, 98, 109, 178, 180, 181.
 Niepokalane Poczęcie NMP 58, 62, 78, 118, 144, 206.
 Oczyszczenie NMP 123, 136, 186.
 Ofiarowanie NMP 141.
 Opieka NMP 43.
 Pocieszenie NMP 63.
 NMP Śnieżna 162, 163, 164, 171, 172.
 Wniebowzięcie NMP 42, 68, 76, 78, 95, 96, 97, 103, 118, 125, 129, 136, 136, 143, 151, 158, 162, 180, 190, 194, 200, 208.
 Zwiastowanie NMP 60, 61, 62, 206.
 Św. Norbert B.W. 50.
 Św. Piotr Ap. 137, 138, 194.
 Św. Piotr i Paweł App. 29, 52, 75, 151, 163.
 Św. Prakseda 43.
 Przemienienie Pańskie 31, 49, 63.
 Św. Roch W. 50, 72, 109, 117, 187, 189.
 Św. Rozalia 62, 109, 189.
 Rozmowa Chrystusa z Samarytanką 189.
 Św. Sebastian M. 72, 109, 129.
 Św. Stanisław B.M. 42, 52, 61, 72, 73, 78, 86, 99, 120, 121, 128, 129, 131, 137, 148, 154, 158, 170, 178, 190, 194, 195.
 Św. Stanisław Kostka 42.
 Św. Szymon i Juda Tadeusz App. 106, 119, 127.
 Św. Tomasz Ap. 163.
 Trójca Przenajśw. 59, 60, 71, 73, 91, 93, 103, 108, 113, 114, 120, 127, 137, 155, 158, 161, 163, 171, 192.
 Św. Urban 110.
 Św. Urszula z Tow. 34, 49, 52, 172.
 Św. Walenty M. 34, 50, 51, 52, 60, 119, 152.

- Św. Wawrzyniec M. 26, 34, 113, 114, 115, 162, 163.
 Św. Wincenty a Paulo 171.
 Św. Wojciech B.M. 45, 46, 50, 67, 79, 117, 134.
 Wszyscy Święci 25, 49, 62, 83, 103, 103, 116, 136, 174, 182.
 Św. Zofia 34, 67, 152, 191, 192, 196.
 Weyman Paweł, mieszcz. pilzn. 163.
 Węglówka 201.
 Węgy 46, 73, 106, 149.
 Węgrzynowicz Gabriel, prep. pilzn. 162, 163.
 Wielącza k. Dębicy 82.
 Wielka Wola k. Czudca 191.
 Wielkogrzeb k. Straszęcina 102.
 Wielogłowski Andrzej 78.
 Wielogłowski Mikołaj 61.
 Wielogłowski Piotr 61.
 Wielogłowski Sebastian 78.
 Wielogłowski Stanisław 78.
 Wielogłowski Szymon 61.
 Wielogłowski Żegota 78.
 Wielogłowy 16, 17, 77—78.
 Wielopole 20, 21, 22, 207—209.
 Wielopole k. N. Sącza 77.
 Wielopolski Jan, wojew. sandom. 129.
 Wielopolski Jan z Pieskowej Skały 206, 207.
 Wielopolski Kasper 207.
 Wiesiołowski, ks. 67.
 Wiercany k. Nockowej 177.
 Wierzbietą Andrzej 69.
 Wierzbietą Marcin 68.
 Wietrznica 36.
 Więcierza 119.
 Wilczyńska 16, 17, 60.
 Wikonosza 79.
 Wiłaczka 96.
 Wiśław, bp krak. 118.
 Wiślica 21.
 Wiśniowa 201.
 Wiśniowa k. Nockowej 177.
 Witewski Wojciech, ks. 52.
 Witkowie 178, 181, 184—185.
 Witkowski, ks. 56.
 Witów k. Chochołowa 107, 118, 121.
 Witów k. Przecławia 96.
 Władysław IV, kr. pol. 106, 126.
 Władysław Jagiełło, kr. pol. 32, 49, 50, 51, 125, 140, 144, 157, 158.
 Władysław Łokietek, kr. pol. 43, 71.
 Władysław Warneńczyk, kr. pol. 184.
 Włostowa k. Lubziny 90.
 Włościbór, prob. podegrodzki 67.
 Wocakowska Kazim., stol. przem. 86.
 Wodzicki Michał, ofcj. krak. 30, 50, 74, 81, 101, 128, 142, 172, 201, 202, 203.
 Wojakowa 14, 16, 17, 18.
 Wojaszówka 197, 198.
 Wojciech ze Zborowic, ks. 60.
 Wojkowa 41, 43.
 Wojsław 92, 93, 100.
 Wola Brzezińska 33.
 Wola Brzeźnicka k. Dębicy 82.
 Wola Brzostocka 140.
 Wola Chrzastowska 83.
 Wola Czarnopotocka 28.
 Wola Gabońska 66.
 Wola Górská k. Straszęcina 102.
 Wola Justowska 29.
 Wola k. Mystkowa 43.
 Wola Kobylska 79.
 Wola Krogulecka 25.
 Wola Kruszyńska 83.
 Wola Lipińska 157.
 Wola Lubecka 152.
 Wola Łysakowska 84.
 Wola Markuszowa 194.
 Wola Motyczna 102.
 Wola Ociecka 100.
 Wola Otalężka 84.
 Wola Parszywa 102.
 Wola Pławska 85.
 Wola Przyłęcka 83.
 Wola Stańkowska 21, 76.
 Wola Straszęcka 102.
 Wola Wadowska 103.
 Wola Wiśniowska 194.
 Wola Zieleniowa 194.
 Wola Żyrakowska 102.
 Wolica 36, 96.
 Wolica k. Dębicy 86.
 Wolica k. Sędziszowa 181.
 Wolica k. Strzyżowa 204.
 Wolica Królewska 66.
 Wolica Strońska 66.
 Woliczka 185.
 Wolski Piotr, bp płoc. 182.
 Wolski Wojciech, ks. 135.
 Wotak Stanisław, mieszcz. miel. 93.
 Woźnica k. Strzyżowa 204.
 Wójs Marcin 39.
 Wólka Kościelna 98.
 Wólka k. Książnic 89.
 Wólka Podolska 96.
 Wólka k. Radomyśla 98.
 Wrocław 3.
 Wróblowa k. Brzostku 142.
 Wróblówka 108.
 Wronowice 29.
 Wrzoski k. Czermina 85.
 Wychylówka 104.
 Wydarz 198.
 Wyglanowice 66.
 Wykowski Szymon 89.
 Wysoka 113.
 Wysoka k. Dobrzechowa 194.
 Wysoka k. Łętowni 119.
 Wysoka k. Strzyżowa 105, 198.
 Wysokie 33.
 Wysz Piotr, bp krak. 49, 81, 159, 160, 198.
 Wysz Wawrzyniec, mieszcz. miel. 93.
 Wyżna k. Czudca 191.

- Wyżyce k. Tęgororza 74.
- Zabełcze k. N. Sącza 22, 48, 77.
- Zabojówka 176.
- Zaborów k. Czudca 191.
- Zaborski Wojciech, prep. pilzn. 169.
- Zaborze 101.
- Zabrzeź 36.
- Zabucze k. Zbyszyc 79.
- Zadzik Jakub, bp krak. 160, 178, 180.
- Zagorzyn 36.
- Zagorzyce 166, 173.
- Zagórów 68.
- Zagórze k. Przeczycy 166.
- Zagórze k. Zbyszyc 79.
- Zaklicze 35.
- Zakliczyn 34, 49, 63, 128.
- Zakobyle 195.
- Zakony:
- augustianie 158.
 - benedyktyni 136, 140, 141, 148, 149, 150, 165, 167, 173.
 - bożogrobcy 36.
 - cystersi 90, 102, 110, 111, 116, 118, 132, 133, 135, 144, 149, 153, 173, 194.
 - dominikanie 42, 109.
 - duchaki 98, 99.
 - franciszkanie 48, 49, 72, 73.
 - jezuici 113, 123.
 - kapucyni 182.
 - klaryski 25, 28, 29, 31, 49, 71, 72, 134, 135.
 - marki 75.
 - misjonarze 171.
 - norbertanie 49, 51.
 - paulini 109.
 - pijarzy 49, 50, 190.
 - trynitarze 93.
- Zakopane 108, 122, 123, 133.
- Zakrzówek k. Krakowa 22, 78.
- Załęże Wyżnie k. Zbyszyc 79.
- Załączne 108.
- Załużski Andrzej Stanisław, bp krak. 42, 58, 83, 84, 108, 115, 130, 167, 182.
- Załuże 98.
- Zamoyski Tomasz, kancl. kor. 106.
- Zantkowa 150.
- Zapole 95.
- Zarudzie 92.
- Zaryte 119, 128.
- Zarzecze 36.
- Zasadne 31.
- Zasile 133.
- Zaskale 123.
- Zasłonie k. Podegrodzia 66.
- Zastawie 98.
- Zassów 15, 19, 20.
- Zaucze 122.
- Zawada k. Dobrzeczo 194.
- Zawada k. Lubziny 90, 91.
- Zawada k. N. Sącza 48.
- Zawada k. Podegrodzia 38.
- Zawadka k. Dobrzeczo 194.
- Zawadka k. Podegrodzia 36.
- Zawadka k. Przeczycy 166.
- Zawadka k. Tęgororza 74.
- Zawadzki Fr. 62.
- Zazamcze 100.
- Zbęk 79.
- Zbłudza 31.
- Zborowski Jan, mieszc. dęb. 88.
- Zborowski Józef 209.
- Zborowski Julian 209.
- Zbyszyc 16, 17, 78—79.
- Zebrzydowski Andrzej, bp krak. 52, 60, 72, 73.
- Zeglnecki Jan, prob. rzesz. 172.
- Zerzyński Jan, oficj. krak. 164, 165.
- Zgłobień 20, 21, 177, 184, 185.
- Zgłobieńska Katarzyna 192.
- Zgłobieński Paweł 192.
- Zgórsko 15, 20, 92, 100, 195—196.
- Ziajski Wojciech, ks. 141.
- Zeliński Jan, burgr. krak. 202.
- Ziępiówek 84, 89.
- Złockie 41, 42.
- Złotne 44.
- Złotniki k. Mielca 83, 92.
- Złotoryja 143.
- Znamierowice 79.
- Zofia, kr. pol., żona Kazim. Wielkiego 69.
- Zofia, kr. pol., żona Wł. Jagiełły 60.
- Zubrzyk 41, 42.
- Zubzuche 122, 123, 133.
- Zwiernik 20, 168.
- Zygmunt August, kr. pol. 34, 60, 165, 179.
- Zygmunt ze Steżycy, ks. 55.
- Zygmunt I Stary, kr. pol. 24, 51, 111, 121, 125, 133, 135, 161.
- Zygmunt III Waza, kr. pol. 54, 55, 107, 108, 161, 170, 207.
- Żarnowa k. Niebylca 195, 204.
- Zbikowice 29.
- Żdźary 102, 170, 184.
- Żdźarzec 15, 19, 20, 100, 101.
- Zegiestów 41, 42.
- Zegota Benedykt 113.
- Żeleźnikowa 16, 17, 18, 61, 79, 80.
- Żeromski Marcin, oficj. krak. 99, 175.
- Zmiaça 76.
- Żmigrod Nowy 15.
- Żołodawka 184.
- Żutkowski Jakub, ks. 184.
- Zyraków 102.
- Żyżniów Dolny 195, 196, 204.
- Żyżniów Górny 196.
- Żyżniów k. Niebylca 150, 195.

SPIS RZECZY

Przedmowa	[1]
Wykaz skrótów	[5]
Wstęp	[13]
1. Powstanie, obszar i granice archidiakonatu sądeckiego	[13]
2. Organizacja dekanalna w archidiakonacie do r. 1772	[15]
a) Dekanat sądecki 1326—1728	[16]
b) Dekanat długopolski (nowotarski) 1350—1765	[18]
c) Dekanat dębicki (pilzneński) 1326—1758	[19]
d) Dekanat mielecki 1595—1711	[20]
e) Dekanat ropczycki 1595—1711	[20]
f) Dekanat strzyżowski 1608—1722	[21]
g) Dekanat spiski 1711—1723	[21]
3. Sieć oficjaliałów okręgowych w archidiakonacie	[21]
a) Oficjaliał sądecki	[22]
b) Oficjaliał pilzneński	[23]
c) Oficjaliał muszyński	[23]
Rozdział I. Dekanat sądecki	[24]
1. Parafia Andrzejówka	[24]
2. „ Barcice	[24]
3. „ Biegonice	[25]
4. „ Brunary	[26]
5. „ Chomranice	[26]
6. „ Czarny Potok	[27]
7. „ Długoleka	[28]
8. „ Jakubkowice	[29]
9. „ Jazowsko	[30]
10. „ Kamienica	[30]
11. „ Kamionka Mała	[31]
12. „ Kamionka Wielka	[32]
13. „ Kanina	[33]
14. „ Limanowa (miasto)	[33]
15. „ Łącko	[36]
16. „ Łukowica	[37]
17. „ Męcina	[38]

18.	Parafia	Moszczenica	[40]	
19.	„	Muszyna (miasto)	[40]	
20.	„	Muszynka	[43]	
21.	„	Mystków	[43]	
22.	„	Nawojowa	[44]	
23.	Nowy Sącz (miasto) —	parafia św. Wojciecha	[45]	
24.	Nowy Sącz (miasto) —	kolegiata św. Małgorzaty	[46]	
25.	Parafia	Pisarzowa	[64]	
26.	„	Piwniczna (miasto)	[64]	
27.	„	Podegrodzie	[66]	
28.	„	Przyszowa	[68]	
29.	„	Ptaszkowa	[69]	
30.	„	Stary Sącz (miasto) —	prepozytura	[70]
31.	„	Tęgoborze	[74]	
32.	„	Tylicz (miasto)	[75]	
33.	„	Ujanowice	[76]	
34.	„	Wielogłowy	[77]	
35.	„	Zbyszyce	[78]	
36.	„	Żeleźnikowa	[79]	
Rozdział II. Dekanat mielecki			[80]	
1.	Parafia	Borowa	[80]	
2.	„	Brzeźnica k/Dębicy	[82]	
3.	„	Chorzelów	[83]	
4.	„	Czermin — prepozytura	[84]	
5.	„	Dębica (miasto)	[85]	
6.	„	Książnice	[88]	
7.	„	Lubzina	[90]	
8.	„	Mielec (miasto) —	prepozytura	[92]
9.	„	Niwiska	[95]	
10.	„	Przeclaw (miasto) —	prepozytura	[95]
11.	„	Radomyśl Wielki (miasto) —	prepozytura	[98]
12.	„	Rzochów (miasto) —	prepozytura	[100]
13.	„	Straszęcin — prepozytura	[102]	
14.	„	Wadowice Górne	[103]	
15.	„	Zgórsko	[105]	
Rozdział III. Dekanat nowotarski			[106]	
1.	Parafia	Białka	[106]	
2.	„	Chochołów	[106]	
3.	„	Czarny Dunajec —	prepozytura	[107]
4.	„	Dębno Spiskie	[109]	
5.	„	Długopole	[110]	
6.	„	Grywałd	[111]	
7.	„	Harkłowa	[112]	
8.	„	Jordanów (miasto) —	prepozytura	[112]
9.	„	Klikuszowa	[114]	
10.	„	Kluszkowce	[115]	
11.	„	Krauszów	[115]	

12.	Parafia	Krościenko (miasto)	[116]
13.	„	Ludźmierz	[117]
14.	„	Łętownia	[119]
15.	„	Łopuszna	[120]
16.	„	Maniowy	[120]
17.	„	Nowy Targ (miasto)	[121]
18.	„	Ochotnica	[125]
19.	„	Ostrowsko	[126]
20.	„	Raba	[127]
21.	„	Rabka	[128]
22.	„	Sieniawa	[129]
23.	„	Spytkowice	[130]
24.	„	Sromowce Niżne	[130]
25.	„	Sromowce Wyżne	[131]
26.	„	Stare Cło	[132]
27.	„	Szaflary	[132]
28.	„	Szczawnica	[134]
29.	„	Tylmanowa	[134]
30.	„	Waksmund	[135]
Rozdział IV. Dekanat pilzneński			[136]
1.	Parafia	Bieżdzedza	[136]
2.	„	Brzeziny	[138]
3.	„	Brzostek (miasto)	[139]
4.	„	Brzyska	[141]
5.	„	Dobrków	[142]
6.	„	Fryszak (miasto)	[144]
7.	„	Gogolów	[145]
8.	„	Gumniska	[146]
9.	„	Jodłowa	[147]
10.	„	Klecie	[148]
11.	„	Kobyle (miasto)	[149]
12.	„	Kołaczyce (miasto)	[150]
13.	„	Lubcza	[152]
14.	„	Lubla	[153]
15.	„	Łęki Górne	[154]
16.	„	Pilzno (miasto) — prepozytura	[156]
17.	„	Przeczycza	[165]
18.	„	Siedliska k/Pilzna	[166]
19.	„	Sieklówka	[168]
20.	„	Zwiernik	[169]
Rozdział V. Dekanat ropczycki			[170]
1.	Parafia	Czarna	[170]
2.	„	Głogów Młp. (miasto)	[171]
3.	„	Góra Ropczycka	[172]
4.	„	Kozłów (Kozłówek)	[173]
5.	„	Łączki Kucharskie	[173]
6.	„	Mała	[174]

7.	Parafia	Mrowla	[175]
8.	„	Nockowa	[176]
9.	„	Ocieka	[177]
10.	„	Ropczyce (miasto) — prepozytura	[177]
11.	„	Sędziszów (miasto) — prepozytura	[181]
12.	„	Trzciana	[183]
13.	„	Witkowiec	[184]
14.	„	Zgłobień	[185]
Rozdział VI. Dekanat spiski				[185]
1.	Parafia	Drużbaki Dolne	[185]
2.	„	Drużbaki Górne	[186]
3.	„	Gniazdo (miasto)	[186]
4.	„	Hobgard	[187]
5.	„	Lubowla Nowa	[188]
6.	„	Lubowla Stara (miasto)	[188]
7.	„	Podoliniec (miasto)	[189]
Rozdział VII. Dekanat strzyżowski				[191]
1.	Parafia	Czudec (miasto) — prepozytura	[191]
2.	„	Dobrzechów	[193]
3.	„	Konieczkowa	[195]
4.	„	Lutcza	[196]
5.	„	Łączki k/Strzyżowa — prepozytura	[197]
6.	„	Łęki Wielkie	[198]
7.	„	Niebylec (miasto)	[199]
8.	„	Niewodna	[200]
9.	„	Połomia	[201]
10.	„	Pstrągowa	[202]
11.	„	Strzyżów (miasto) — prepozytura	[203]
12.	„	Wielopole (miasto) — prepozytura	[207]
Summariusz				[209]
Indeks osób, miejscowości i rzeczy				[211]